

MONITOR

Identiteit in cijfers

2015

Sinds 2013 voert het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Monitor Identiteit uit. Deze monitor geeft jaarlijks een actueel beeld van hoe burgers zich in Nederland identificeren en hoe de overheid de kwaliteit daarvan borgt. Het beeld is opgebouwd uit gegevens die zowel betrekking hebben op de verstrekking van identiteitsmiddelen door de overheid als op het gebruik ervan door burgers.

MONITOR

Identiteit in cijfers

2015 is op twee manieren te lezen.

PRINTVERSIE

Wilt u de interactieve versie van de monitor?

Deze versie is interactief klikbaar.

U kunt binnen en tussen de hoofdstukken eenvoudig navigeren door middel van de klikbare tabbladen en verschillende menu's links. Ook handig voor naslagwerk.

Wilt u eenvoudig de A4 versie van de monitor?

Hier vindt u alle informatie die u nodig heeft in één lange reeks.

Om deze monitor direct te kunnen printen dient u deze pagina's op te geven bij uw print instellingen:
P. 220 - 303

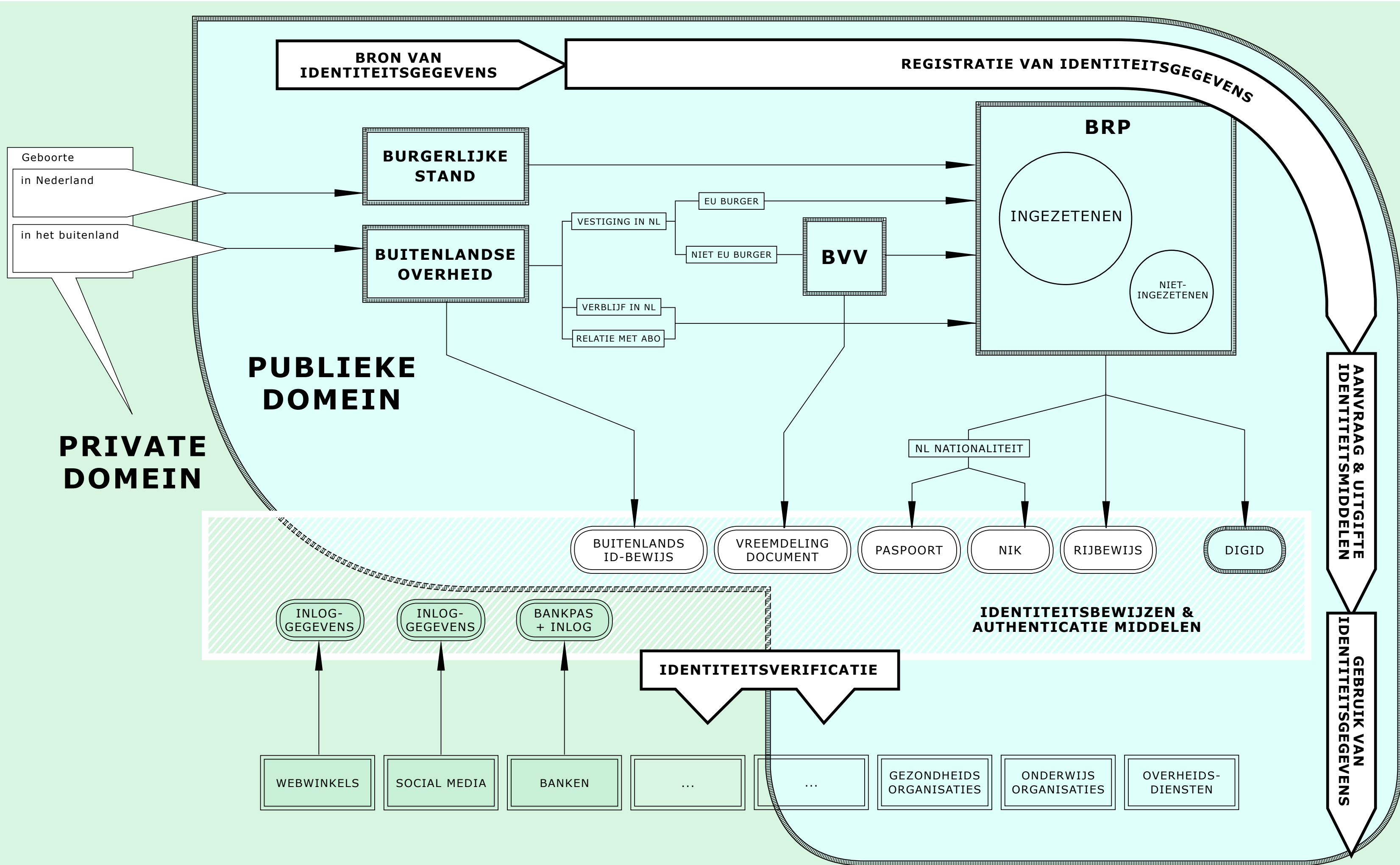
INTERACTIEVE VERSIE

IDENTITEITSSTELSEL IN KAART

PER HOOFDSTUK

1.1 MONITOR IDENTITEIT

Sinds 2013 voert het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Monitor Identiteit uit. Deze monitor geeft jaarlijks een actueel beeld van hoe burgers zich in Nederland identificeren en hoe de overheid de kwaliteit daarvan borgt. Het beeld is opgebouwd uit gegevens die zowel betrekking hebben op de verstrekking van identiteitsmiddelen door de overheid als op het gebruik ervan door burgers. De monitor is in ontwikkeling. Zo is deze derde editie ten opzichte van de eerste en tweede uitgebreid, verder afgestemd op inhoudelijke behoeften van beleidsmakers, en is er gewerkt aan gebruikersvriendelijkheid en overzicht. Een belangrijke toevoeging vormen verder de beschrijvingen van veelvoorkomende praktijksituaties waarin mensen zich identificeren. Aan de hand van deze praktijksituaties wordt een beeld gegeven welke identiteitsmiddelen, apparatuur, instrumenten en methoden worden gebruikt en welke maatregelen worden genomen om identiteitsfraude tegen te gaan.

Het doel van de Monitor Identiteit is het verwerven van actueel inzicht in het verkeer tussen burgers, overheden en bedrijven en de daaraan verbonden identificaties. De resultaten van de monitor worden gebruikt om de Tweede Kamer te informeren en om beleidskeuzes tegen het licht te houden en waar nodig nieuw beleid te formuleren. Door de monitor periodiek uit te brengen, ontstaat niet alleen inzicht in de status quo, maar ook in historische ontwikkelingen en opmerkelijke veranderingen. Door jaarlijks de reeksen van gegevens aan te vullen, zal de monitor op termijn een overzicht geven van de ontwikkeling van identiteitsverificatie. Onder meer moet duidelijk worden hoe fysieke identiteitsverificatie verschuift naar digitale identiteitsverificatie en hoe vormen van misbruik zich ontwikkelen en mogelijk verschuiven.

1.2 OPZET VAN DE DERDE EDITIE

De voorliggende editie van de monitor bestaat uit vier delen en drie bijlagen. Het eerste deel is deze inleiding. In het tweede deel wordt beschreven hoe vaak, in welke situaties en hoe men zich in Nederland identificeert. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder burgers over hun gebruik van identificatiemiddelen. Het derde deel gaat in op identiteitsfraude. Beschreven wordt hoeveel mensen daar mee te maken hebben gehad, hoe het probleem zich voordoet, de schade die eruit voortkomt en de moeite die het kost om de fraude te beëindigen. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder slachtoffers van identiteitsfraude. In het vierde deel wordt een overzicht gegeven van het identiteitsstelsel. De identiteitsketen wordt in beeld gebracht en daarbij zijn alle openbare gegevens die daarover beschikbaar zijn, samengebracht. Deze monitor bevat ten slotte drie bijlagen. In de eerste bijlage zijn verschillende uitwerkingen van praktijksituaties opgenomen waarin burgers zich identificeren. Tevens is er een bijlage opgenomen, waarin de uitkomsten met betrekking tot het gebruik van identificatiemiddelen nader zijn gespecificeerd in tabellen. De laatste bijlage bevat de onderzoeksverantwoording.

DEEL 2

Deel 2: het gebruik van identificatiemiddelen

Het vertrekpunt van het eerste deel is de vraag waarom mensen zich identificeren. Hiertoe worden de wettelijke kaders geschetst. Welke voorwaarden worden gesteld aan identiteitsverificatie en in het kader van welke wetten is identificatie verplicht gesteld en waarom? Daarna wordt een overzicht gegeven van het bezit van identificatiemiddelen, de frequentie van het gebruik en de manier waarop men omgaat met deze middelen (die mogelijk een risico inhouden). Vervolgens wordt de praktijk van identiteitsverificatie geschetst in zeven domeinen. We onderscheiden daarbij zowel identiteitsverificatie in het verkeer tussen burger en overheid, zoals identiteitsverificatie op het moment dat iemand zijn stem wil uitbrengen bij verkiezingen, als identiteitsverificatie in het verkeer tussen burgers onderling

en tussen burgers en bedrijven, zoals identiteitsverificatie bij het afsluiten van een telefoonabonnement. De volgende zeven domeinen van identiteitsverificatie worden onderscheiden:

- ten behoeve van opname in een basisregistratie
- ten behoeve van contact met de overheid
- in de financiële sector en het notariaat
- in het kader van arbeidsrelaties
- in het kader van reizen
- in het kader van het afsluiten van een contract
- bij aankopen

Per domein is ten minste één praktijksituatie uitgewerkt. In iedere praktijksituatie komen steeds de volgende onderwerpen aan de orde: de omvang van het verkeer en het aantal identiteitsverificaties dat daarbij jaarlijks wordt uitgevoerd, de identificatiemiddelen die daarbij worden gebruikt, de instrumenten en methoden die de betrouwbaarheid van identiteitsverificatie moeten borgen en tot slot de risico's op identiteitsfraude die desondanks bestaan. Deze beschrijvingen zijn opgenomen in de bijlage. Voor deel 1 en de bijlage zijn twee bronnen gehanteerd. In de eerste plaats een enquête die is gehouden onder een representatieve steekproef van 5.000 burgers van 16 jaar of ouder. In de tweede plaats interviews met bedrijven en instellingen die al dan niet vanwege een wettelijke verplichting hun klanten, gebruikers of burgers identificeren.

1.2 OPZET VAN DE DERDE EDITIE

De voorliggende editie van de monitor bestaat uit drie delen en drie bijlagen. In het eerste deel wordt beschreven hoe vaak, in welke situaties en hoe men zich in Nederland identificeert. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder burgers over hun gebruik van identificatiemiddelen. Het tweede deel gaat in op identiteitsfraude. Beschreven wordt hoeveel mensen daar mee te maken hebben gehad, hoe het probleem zich voordoet, de schade die eruit voortkomt en de moeite die het kost om de fraude te beëindigen. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder slachtoffers van identiteitsfraude. In het derde deel wordt een overzicht gegeven van het identiteitsstelsel. De identiteitsketen wordt in beeld gebracht en daarbij zijn alle openbare gegevens die daarover beschikbaar zijn, samengebracht. Deze monitor bevat ten slotte drie bijlagen. In de eerste bijlage zijn verschillende uitwerkingen van praktijksituaties opgenomen waarin burgers zich identificeren. Tevens is er een bijlage opgenomen, waarin de uitkomsten met betrekking tot het gebruik van identificatiemiddelen nader zijn gespecificeerd in tabellen. De laatste bijlage bevat de onderzoeksverantwoording.

DEEL 3

Deel 3: identiteitsfraude

In het tweede deel komt fraude met identiteit aan de orde. Het is een verschijnsel dat vooral in het kader van de digitalisering van het maatschappelijk verkeer in de belangstelling staat. Met deze monitor wordt een beeld gegeven van de omvang van het probleem waarbij zowel wordt stilgestaan bij identiteitsfraude die samenhangt met het gebruik of misbruik van fysieke identificatiemiddelen, als bij fraude die plaatsvindt met digitale identiteitsverificatie. Daarbij wordt ook gekeken naar identiteitsverificatie die door private partijen ten behoeve van het online verkeer aan burgers wordt gefaciliteerd. Dit deel is zowel gebaseerd op een slachtofferenquête die is afgenomen onder 552 mensen die in de afgelopen 24 maanden te maken hebben gehad met een lichte of zwaardere vorm van identiteitsfraude, als op cijfers van opsporingsinstanties en banken.

1.2 OPZET VAN DE DERDE EDITIE

De voorliggende editie van de monitor bestaat uit drie delen en drie bijlagen. In het eerste deel wordt beschreven hoe vaak, in welke situaties en hoe men zich in Nederland identificeert. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder burgers over hun gebruik van identificatiemiddelen. Het tweede deel gaat in op identiteitsfraude. Beschreven wordt hoeveel mensen daar mee te maken hebben gehad, hoe het probleem zich voordoet, de schade die eruit voortkomt en de moeite die het kost om de fraude te beëindigen. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder slachtoffers van identiteitsfraude. In het derde deel wordt een overzicht gegeven van het identiteitsstelsel. De identiteitsketen wordt in beeld gebracht en daarbij zijn alle openbare gegevens die daarover beschikbaar zijn, samengebracht. Deze monitor bevat ten slotte drie bijlagen. In de eerste bijlage zijn verschillende uitwerkingen van praktijksituaties opgenomen waarin burgers zich identificeren. Tevens is er een bijlage opgenomen, waarin de uitkomsten met betrekking tot het gebruik van identificatiemiddelen nader zijn gespecificeerd in tabellen. De laatste bijlage bevat de onderzoeksverantwoording.

DEEL 4

Deel 4: het stelsel

Dit onderdeel bevat alle beschikbare gegevens over de uitgifte van fysieke en digitale identiteitsmiddelen. De gegevens zijn verzameld in de keten die loopt van de Basisregistratie Personen (BRP) tot aan toepassing van identiteitsverificatie, bijvoorbeeld door de Belastingdienst op het moment dat een burger een toeslag aanvraagt of door de Koninklijke Marechaussee op het moment dat een burger op Schiphol de grens passeert. Deze keten van overheidsinstellingen kent twee varianten: de ene variant betreft de uitgifte en controle op fysieke documenten zoals het paspoort en het rijbewijs, de andere variant betreft de uitgifte en controle op de digitale identiteit (DigiD), met spreekt ook wel van authenticatie ¹. Beide varianten komen aan de orde.

¹ Authenticatie: een elektronisch proces dat de bevestiging van de elektronische identiteitsverificatie van een natuurlijke persoon of rechtspersoon, of van de oorsprong en integriteit van gegevens in elektronische vorm mogelijk maakt.

1.3 DEFINITIES EN CONCEPTEN

Bij het opstellen van de monitor zijn keuzes gemaakt ten behoeve van de afbakening. Deze afbakening heeft betrekking op de definitie van het begrip identificatie, op de middelen waarmee mensen zich kunnen identificeren en ten slotte op de wijze waarop gefraudeerd kan worden met identiteit.

1.3.1. IDENTIFICATIE EN IDENTITEITS VERIFICATIE

Identificatie en identiteitsverificatie zijn twee begrippen die in de praktijk vaak door elkaar heen worden gebruikt. In dit rapport worden zij voor het goede begrip zoveel mogelijk van elkaar onderscheiden. Onder identificatie worden handelingen verstaan waarmee wordt uitgezocht wie iemand is. Bij identiteitsverificatie wordt nagegaan of iemand daadwerkelijk is die hij zegt te zijn: bij een persoon die gevraagd is naar zijn identiteit wordt op basis van een document zijn identiteitsbewering geverifieerd.

1.3 DEFINITIES EN CONCEPTEN

Bij het opstellen van de monitor zijn keuzes gemaakt ten behoeve van de afbakening. Deze afbakening heeft betrekking op de definitie van het begrip identiteit, op de middelen waarmee mensen zich kunnen identificeren en ten slotte op de wijze waarop gefraudeerd kan worden met identiteit.

1.3.2. IDENTITEITSBEWIJZEN, IDENTIFICATIEMIDDELEN EN IDENTITEITSDRAGERS

Identiteitsbewijzen zijn de identificatiemiddelen die door de overheid worden uitgegeven. Door de Nederlandse overheid worden er vier soorten uitgegeven: paspoort, identiteitskaart, rijbewijs en verblijfsdocument. Daarnaast worden in Nederland ook identiteitsbewijzen gebruikt die door buitenlandse overheden zijn uitgegeven. Het begrip "identificatiemiddelen" wordt in dit rapport gebruikt om te verwijzen naar een bredere groep middelen waarmee men zich identificeert. Naast deze fysieke documenten wordt bij deze monitor ook DigiD betrokken. Daarmee omvat het zowel de offline als de online authenticatiemiddelen die de overheid ter beschikking stelt. Op sommige plaatsen in dit rapport zal worden verwezen naar identificatiemiddelen in het private domein. In dat geval gaat het om middelen die door private partijen worden uitgegeven en door hen – en mogelijk ook door andere partijen – als identificerend worden gezien. Het gaat bijvoorbeeld om OV-chipkaarten, bankpassen, lidmaatschapspassen en de combinatie van inlognamen en wachtwoorden.

Het begrip "identiteitsdragers" wordt in dit rapport niet gebruikt. In andere publicaties kan het verwijzen naar alles wat identiteitsgegevens bevat; daaronder vallen dus identiteitsbewijzen, andere identificatiemiddelen zoals bibliotheekpassen, maar bijvoorbeeld ook brieven die men krijgt van instanties die daarop identiteitsgegevens zetten. Omdat de term zo veel omvat, hebben we ervoor gekozen deze in dit rapport niet te hanteren.

1.3 DEFINITIES EN CONCEPTEN

Bij het opstellen van de monitor zijn keuzes gemaakt ten behoeve van de afbakening. Deze afbakening heeft betrekking op de definitie van het begrip identiteit, op de middelen waarmee mensen zich kunnen identificeren en ten slotte op de wijze waarop gefraudeerd kan worden met identiteit.

1.3.3. IDENTITEITS FRAUDE

In de voorgaande edities van de monitor werd bij de definitie van het begrip identiteitsfraude aangesloten bij de definitie die sinds 2007 breed wordt gehanteerd. Deze definitie luidt als volgt: "Identiteitsfraude is het opzettelijk (en wederrechtelijk of zonder toestemming) verkrijgen, toe-eigenen, bezitten of creëren van valse identificatiemiddelen en het daarmee begaan van een wederrechtelijke gedraging of met de intentie daarmee een wederrechtelijke gedraging te begaan ²."

In 2014 zijn in het wetboek van strafrecht drie artikelen toegevoegd over identiteitsfraude (artikel 231a en 231b). Daarmee is de definitie van identiteitsfraude niet langer gekoppeld aan valse identificatiemiddelen. Vanwege deze toevoeging is de definitie

van identiteitsfraude in het kader van de monitor verbreed, naast misbruik van identificatiemiddelen, omvat het ook misbruik van (al dan niet biometrische) persoonsgegevens. In de monitor is deze brede definitie ten behoeve van de slachtofferenquête met de volgende vraag geoperationaliseerd: "Heeft iemand zich voor zover u weet, de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bijvoorbeeld om iets te kopen, om ergens lid van te worden, toegang te krijgen tot uw bankrekening of social media accounts?"

² Deze definitie is voor het eerst gebruikt in: WODC, Identiteitsfraude: een afbakening. Een internationale begripsvergelijking en analyse van nationale strafbepalingen (Utrecht, 2007), 12

1.3 DEFINITIES EN CONCEPTEN

Bij het opstellen van de monitor zijn keuzes gemaakt ten behoeve van de afbakening. Deze afbakening heeft betrekking op de definitie van het begrip identiteit, op de middelen waarmee mensen zich kunnen identificeren en ten slotte op de wijze waarop gefraudeerd kan worden met identiteit.

1.3.4. IDENTITEIT IN HET PUBLIEKE EN PRIVATE DOMEIN

In het rapport wordt op gezette momenten onderscheid gemaakt tussen twee domeinen: het publieke en het private. In het publieke domein verhoudt de burger zich met de overheid. Dit gebeurt in situaties waarin wij ons recht uitoefenen, bijvoorbeeld ons stemrecht, ons eventuele recht op een uitkering of toeslag of op het moment dat wij een subsidie aanvragen of bijvoorbeeld aangifte doen bij de politie. Het omvat ook ons recht ons te bewegen en bijvoorbeeld het land te verlaten en weer in te komen. Naast rechten staan ook plichten, zoals het betalen van belasting. Bij beide is een betrouwbare identiteit belangrijk. In het publieke domein worden daarom identificatiemiddelen uitgegeven waarmee op betrouwbare wijze de identiteit van burgers kan worden vastgesteld.

In het private domein verhoudt de burger zich met andere burgers of met bedrijven of instellingen. In het private domein worden ook identificatiemiddelen uitgegeven, die in de regel uitsluitend worden gebruikt voor identiteitsverificatie bij private partijen. Voorbeelden zijn bankpassen, OV-chipkaarten of social media accounts. Identificatiemiddelen die in het publieke domein worden uitgegeven, zoals paspoorten en rijbewijzen, worden ook in het private domein gebruikt ter identificatie. Andersom komt het zelden voor

1.4 WERKWIJZE

De gehanteerde werkwijze om tot dit rapport te komen, is drieledig. Ten eerste is een serie interviews gehouden met bedrijven en overheden die al dan niet in het kader van een wettelijke verplichting mensen identificeren. Deze interviews dienden als oriëntatie en als basis voor de beschrijving van de praktijksituaties.

Ten tweede zijn cijfers verzameld bij een aantal overheidsinstanties: Expertisecentrum Identiteitsfraude en -documenten (ECID), Ministerie van Veiligheid en Justitie, Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), RDW, Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Daarnaast heeft ook de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) cijfers aangeleverd. Er is voor deze monitor, evenals bij vorige edities, alleen gebruikgemaakt van externe bronnen die reproduceerbare cijfers presenteren en waarvan verwacht mag worden dat dezelfde cijfers de komende jaren ook beschikbaar zullen zijn. Op deze manier kunnen volgende edities van de monitor op de huidige voortbouwen.

Ten derde zijn twee enquêtes gehouden. De eerste is uitgezet onder een representatieve groep van 5.000 burgers. Middels deze enquête is in kaart gebracht hoe vaak men zich identificeert en hoe men dat dan doet. De tweede is uitgezet onder een groep burgers die slachtoffer zijn geworden van identiteitsfraude, om inzicht te krijgen in de aard van deze fraude. In totaal hebben 552 mensen aan deze enquête deelgenomen. De verantwoording van de enquêtes is opgenomen in de bijlage.

Tot slot twee toelichtingen bij de gebruikte cijfers. Ten eerste worden in een aantal gevallen in dit rapport zowel stand- als stroomcijfers gebruikt. Dan wordt bijvoorbeeld in kaart gebracht hoeveel nieuwe rijbewijzen er in 2014 in omloop zijn gebracht (een stroomcijfer), alsook het aantal rijbewijzen dat op 31-12-2014 in omloop was (een standcijfer). Zoals hier al uit blijkt hebben stroomcijfers betrekking op een bepaalde periode en hebben standcijfers betrekking op een peildatum. Van alle stroomcijfers is in dit rapport duidelijk op welke periode ze betrekking hebben: dat staat in de tabellen aangegeven. Alle standcijfers hebben 31 december van het betreffende jaar als peildatum, tenzij anders wordt aangegeven.

Ten tweede bouwt dit rapport deels voort op de eerdere versies van de monitor, die rapporteerden over 2012 en 2013. Om de nieuw gebrachte cijfers te kunnen vergelijken met de vorige, is er over het algemeen voor gekozen om ook de cijfers uit de vorige monitor op te nemen. In de meeste tabellen zijn daarom drie kolommen met cijfers opgenomen, voor 2012, 2013 en 2014. In sommige gevallen zijn de kolommen over 2012 en 2013 echter niet geheel gevuld; dat komt omdat er nieuwe cijfers in deze monitor zijn opgenomen die vorig jaar niet waren opgenomen. In andere gevallen konden cijfers die in de vorige edities wel werden gepresenteerd niet worden aangevuld met recente cijfers. Ook in die gevallen is ervoor gekozen de oude cijfers te blijven presenteren, zodat duidelijk wordt welke cijfers nu niet meer beschikbaar zijn.

2.1 INLEIDING

Mensen identificeren zich voortdurend. Soms zijn zij daartoe wettelijk verplicht maar meestal niet. In de meest brede zin van het woord identificeren veel mensen zich meerdere malen per dag. Bijvoorbeeld om toegang te krijgen tot een fysieke werkplek, een digitale werkomgeving (een server), bankrekening of e-mailaccount. De betrokken bedrijven en instellingen die de identiteit van hun werknemers, klanten of gebruikers verifiëren, zijn in het algemeen vrij om te bepalen hoe zij dat doen. Voor zover er wettelijke voorwaarden zijn, hebben die betrekking op de verwerking van persoonsgegevens. Deze zijn vastgelegd in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Met dit wettelijke kader geldt dat verificatie mag, maar dat de verwerking van persoonsgegevens aan de hand waarvan geverifieerd wordt, aan voorwaarden is gebonden.

Voor bedrijven en instellingen is het belangrijk om goed te kunnen identificeren. De risico's die voortkomen uit persoonsverwisseling kunnen groot zijn. Bedrijven en instellingen voor wie dergelijke risico's reëel zijn, hebben daarom vaak een identificatieprotocol. Vaak maken ze daarbij ook gebruik van de identificatiemiddelen die door de overheid worden verstrekt, zoals het rijbewijs, de identiteitskaart en het paspoort.

Soms raakt het belang van een betrouwbare identiteitsverificatie een maatschappelijk belang en is zij niet vrijblijvend maar bij wet verplicht gesteld. Dat geldt bijvoorbeeld voor het belang van een betrouwbare verkiezingsuitslag. Deze is in de Kieswet onder andere geborgd met een expliciete

identificatieplicht voor iedereen die zijn stem wil uitbrengen (Art. K11). Een ander voorbeeld is het belang van naleving van de belastingplicht die werkgevers via de Wet op de loonbelasting (Art. 6a) verplicht om hun werknemers te identificeren en een kopie van hun identiteitsbewijs te bewaren.

Betrouwbare identiteitsverificatie wordt dus regelmatig wettelijk afgedwongen, soms met het bestuursrecht (zoals in de hierboven genoemde twee voorbeelden) maar soms ook indirect met het civielrecht, via de mogelijkheid om schade als gevolg van onzorgvuldige identiteitsverificatie te verhalen op de betrokken bedrijven of instellingen.

In tabel 1 is een overzicht gegeven van wetten waarin identiteitsverificatie verplicht is gesteld, hetzij expliciet, hetzij als onderdeel van een opgelegde zorgplicht. Buiten de wetten die in het overzicht zijn gegeven, zijn er identificatieplichten die met onderliggende besluiten zijn geregeld en plichten die gelden voor identiteitsverificatie van bedrijven/rechtspersonen (bijvoorbeeld in de Wet op de omzetbelasting).

2.1 INLEIDING

WETTEN WAARMEE HET GEBRUIK VAN EEN GELDIG IDENTITEITSBEWIJS IS VOORGESCHREVEN (PASPOORT, NIK, RIJBEWIJS, VERBLIJFSDOCUMENT)	
WETTEN	PRAKTIJKVOORBEELDEN
Wet op de identificatieplicht (Art. 2)	Aanhouding door buitengewoon opsporingsambtenaar
Wet Basisregistratie Personen	Aangifte van verblijf en adres
Wegenverkeerswet (Art. 50)	Tenaamstelling van een kenteken (voertuig)
Wet arbeid vreemdelingen (Art. 15)	In dienst treden bij een werkgever
Wet op de loonbelasting (Art. 6a)	In dienst treden bij een werkgever
Paspoortwet (Art. 28)	Aanvragen nieuw reisdocument
Kieswet (Art. K11)	Stemmen bij verkiezingen
Rijksoctrooiwet (Art. 24)	Octrooi vastleggen
Vreemdelingenwet (Art. 3)	Identiteitsverificatie personen van buiten Schengengebied
Handelsregisterwet (Art 18)	Inschrijven in het Handelsregister bij KvK
WETTEN WAARMEE BEDRIJVEN/INSTELLINGEN VANUIT EEN ZORGPLICHT MOETEN ZORGDRAGEN VOOR BETROUWBARE IDENTIFICATIE	
WETTEN	PRAKTIJKVOORBEELDEN
Wet op het financieel toezicht (Wft, Art. 4)	Afsluiten van een lening
Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft, Art. 11)	Openen van een bankrekening
Wet op het notarisambt (Art 39)	Laten opmaken van een notariële akte

2.2 BEZIT VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

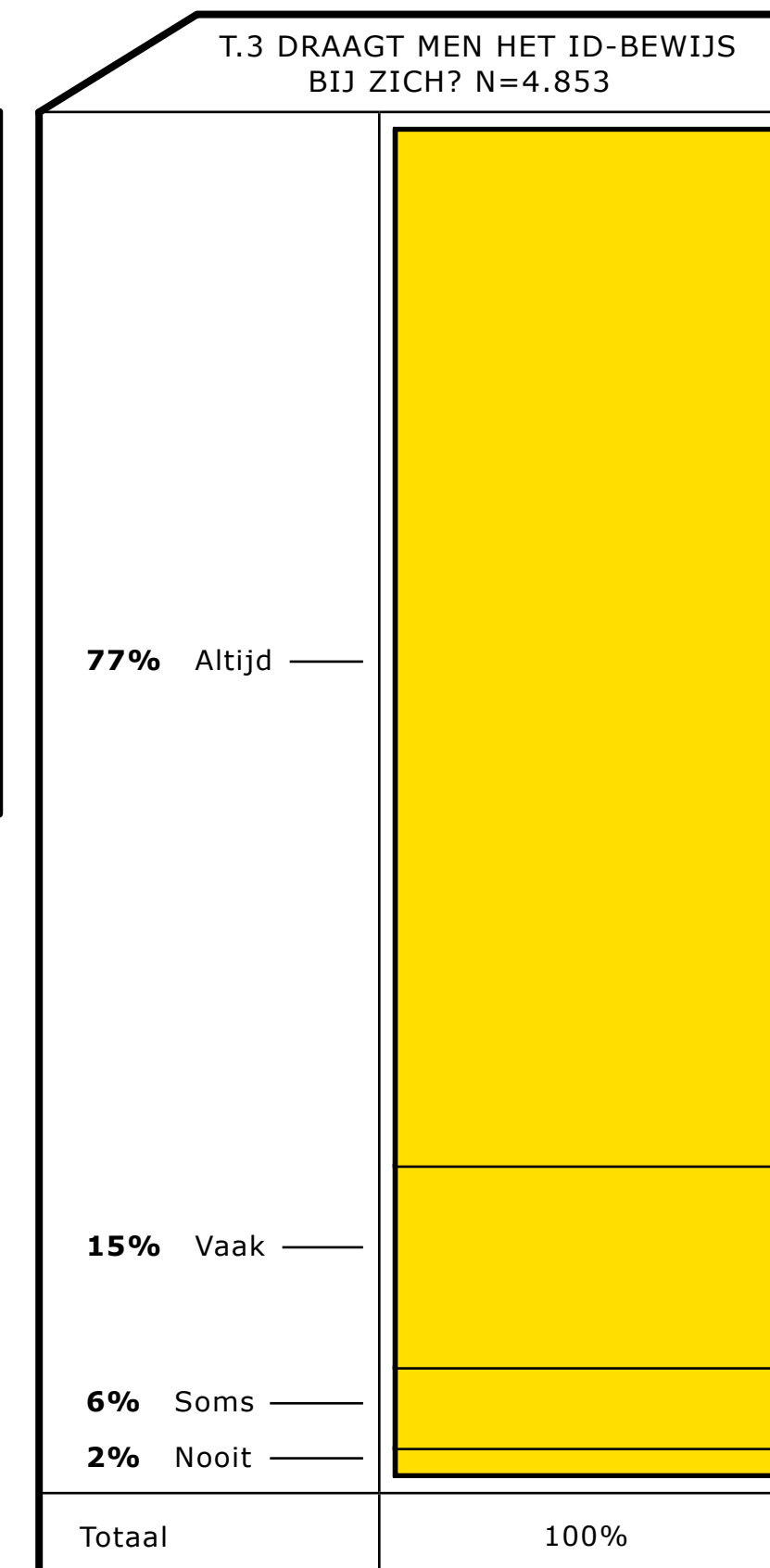
Dat identificatie in verschillende alledaagse situaties verplicht is, zal ertoe hebben bijgedragen dat vrijwel iedere Nederlander van 16 jaar of ouder over een identificatiemiddel beschikt. Een meerderheid van 59% bezit er twee. Wanneer DigiD wordt meegeteld, bezit een meerderheid van 54% zelfs drie identificatiemiddelen.

TABEL 2 - HET BEZIT VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN	
	N=4.853
DigiD	87%
Nederlands paspoort	60%
Nederlandse identiteitskaart	47%
Nederlands rijbewijs	66%
Nederlands verblijfsdocument	1%
Een buitenlands identiteitsbewijs	1%
Geen van deze	0%

Het meest ingevoerd is DigiD. 87% van de bevolking ouder dan 16 jaar heeft dit. DigiD blijkt beperkt leeftijdsgebonden. Onder zowel jongeren als ouderen is het bezit ervan groot, al is het bezit onder 60-plussers met 82% iets lager dan onder de rest van de bevolking.

Van de in Tabel 2 genoemde identificatiemiddelen, is het bezit van de identiteitskaart (NIK) het meest aan leeftijd gebonden. Van alle jongeren en jongvolwassenen (in de leeftijd van 16 tot en met 20 jaar) bezit 87% een NIK. In de bijlage is het bezit van identiteitsmiddelen uitgesplitst naar leeftijdscategorieën.

Wanneer iemand een fysiek identiteitsbewijs bezit, draagt hij dat meestal ook bij zich. Dat geldt vooral voor het rijbewijs en de identiteitskaart. Van alle houders van een identiteitsbewijs, geeft driekwart aan ten minste één van die bewijzen altijd bij zich te hebben. De kleine groep van 2% die zegt zijn identiteitsbewijs nooit bij zich te hebben, is gelijk gespreid over de verschillende leeftijdsklassen.

2.3 GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Afgaande op de inschatting die mensen zelf maken, identificeert een gemiddelde Nederlander van 16 jaar of ouder zich 5,7 keer per jaar met een geldig identificatiemiddel (paspoort, Nederlandse identiteitskaart, rijbewijs, verblijfsdocument). Een substantieel aandeel daarin hebben de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van afgelopen maart gehad. Hierop wordt later in deze paragraaf teruggekomen. Vorig jaar lag het totale aantal hoger: mensen schatten toen gemiddeld genomen in dat ze zich in het afgelopen jaar 7,6 keer hadden geïdentificeerd. In Tabel 4 is het gebruik uitgesplitst naar identificatiemiddel.

TABEL 4 - GEMIDDELD GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDEL IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN

	2015 N=4.853	2014 N=1.239
Nederlands paspoort	3,1	3,1
Nederlandse identiteitskaart	4,1	5,5
Nederlands rijbewijs	2,9	3,8
Nederlands verblijfsdocument	1,2	1,8
Een buitenlands identiteitsbewijs	2,4	1,8
Totaal aantal identificaties in het afgelopen jaar met deze middelen ³	5,7	7,6 ⁴

³ Het totaal is een gewogen optelling van de rijen hierboven. Dat wil zeggen: voor het totaal is rekening gehouden met het percentage mensen dat aangeeft over een dergelijk identiteitsbewijs te beschikken. Niemand beschikt over al deze middelen; dat geeft al aan dat de bovenste rijen niet zomaar kunnen worden opgeteld om tot een totaal te komen.

⁴ Vorig jaar is niet gevraagd naar het bezit en gebruik van buitenlandse identiteitsbewijzen. Omdat maar zeer weinig mensen aangeven hierover te beschikken heeft dat maar weinig invloed op het totaal aantal malen dat men een identiteitsbewijs zegt te gebruiken.

2.3 GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Met de monitor is getracht de perceptie van het gebruik te toetsen aan het feitelijk gebruik. Hiertoe is in de enquête de respondenten een lijst van activiteiten voorgelegd waarbij identiteitsverificatie gangbaar of zelfs verplicht is. Wanneer de inschatting van het aantal identiteitsverificaties (de eerdergenoemde 5,7 keer) wordt vergeleken met de mate waarin men aangeeft de voorgelegde activiteiten te hebben ondernomen (gemiddeld onderneemt men ten minste 4,9 activiteiten per jaar waarbij de identiteit wordt geverifieerd), ziet het ernaar uit dat 59% van de ondervraagde personen het gebruik van zijn identiteitsmiddelen onderschat. Zij hebben in de afgelopen 12 maanden meer activiteiten ondernomen waar identiteitsverificatie gangbaar/verplicht is dan het aantal malen dat zij denken

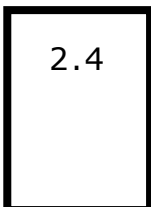
TABEL 5 - MEEST VOORKOMENDE PRAKTIJKSITUATIES
WAARBIJ IDENTITEITSVERIFICATIE GANGBAAR OF VERPLICHT IS

HANDELINGEN WAARBIJ IDENTITEITSVERIFICATIE VERPLICHT IS	N=4.853
gestemd bij de laatste Provinciale Staten en Waterschapsverkiezingen (18 maart 2015)	43%
in een hotel, pension, camping of particuliere huurwoning overnacht	43%
vliegreis gemaakt (grenspassage op Schiphol)	31%
een identiteitsbewijs aangevraagd (paspoort, Nederlandse identiteitskaart, rijbewijs, verblijfsdocument)	17%
een nieuwe werkgever gekregen	11%
een toeslag, uitkering of studiefinanciering aangevraagd	10%
een bankrekening geopend	10%
HANDELINGEN WAARBIJ IDENTITEITSVERIFICATIE MET BEHULP VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN VAAK PLAATSVINDT	
pakje in ontvangst genomen aan de deur of bij een afhaalpunt/postkantoor	67%
geregistreerd bij een ziekenhuis/zorginstelling/dokter/therapeut	25%
telefoonabonnement afgesloten	20%
een zorgverzekering afgesloten	14%
bezoek gebracht aan een overheidsinstelling	13%

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

Dat veel instellingen en bedrijven een belang hebben bij goede identiteitsverificatie, impliceert dat misbruik van identificatiemiddelen kan lonen. In dit kader is het belangrijk dat houders van identificatiemiddelen zorgvuldig met hun documenten omgaan. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is in de afgelopen jaren verschillende publiciteitscampagnes gestart waaronder 'Laat u niet zomaar kopiëren' en 'Drie simpele stappen tegen identiteitsfraude'. In het vervolg van deze paragraaf wordt inzicht gegeven in hoe vaak identificatiemiddelen worden uitgeleend, ergens worden achtergelaten en vermist raken. Tevens wordt ingegaan op de mate waarin kopieën worden gemaakt van identificatiemiddelen, het gaat hier om zowel kopieën die in het kader van een wettelijke verplichting worden gemaakt (zoals bij het aangaan van een loondienstverband), als kopieën die zonder wettelijk voorschrift worden gemaakt (bijvoorbeeld vanwege een overnachting in een hotel).

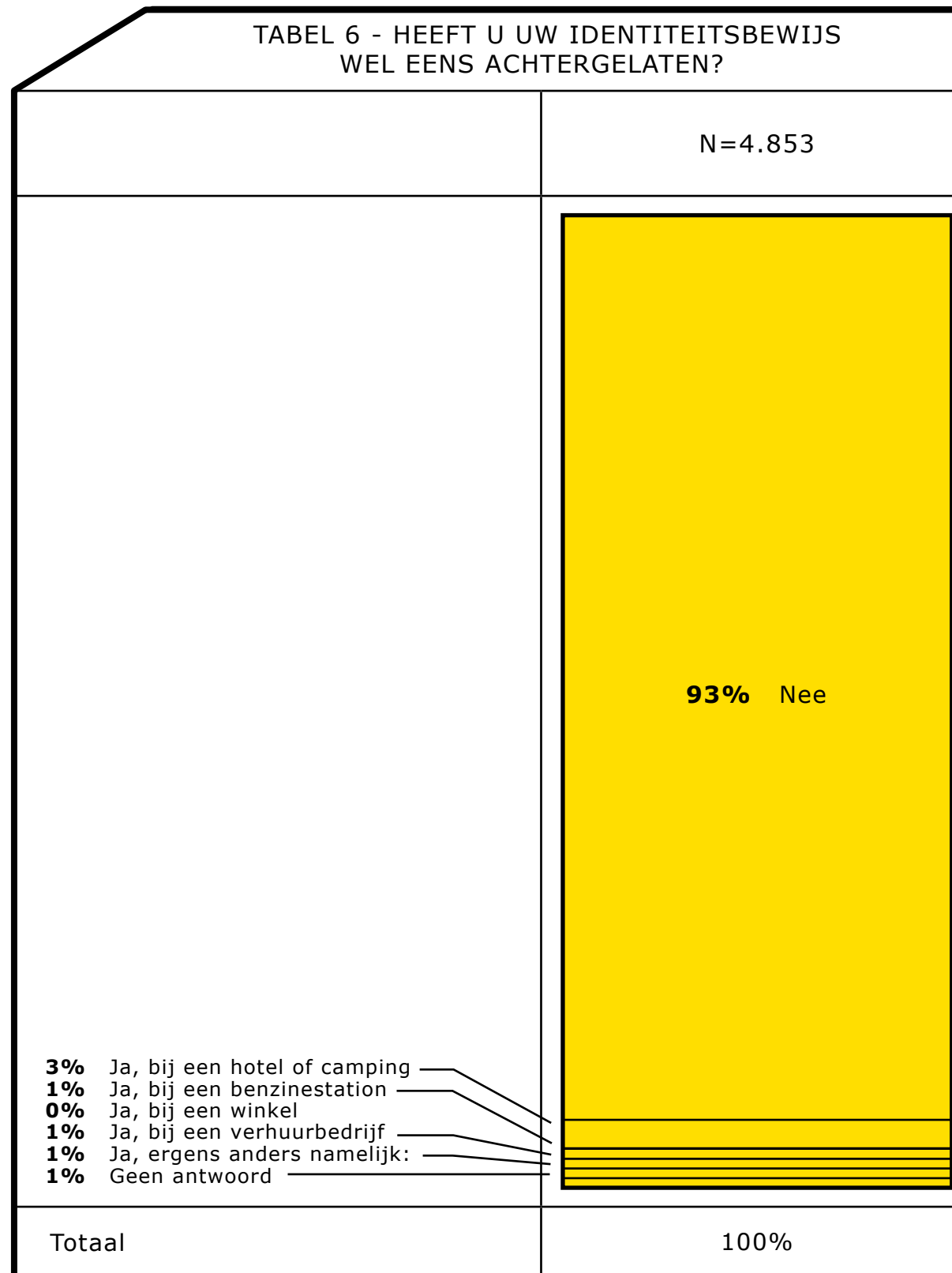

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.1 UITLENEN OF ACHTERLATEN VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Een identiteitsbewijs is strikt persoonlijk en mag alleen door de rechtmatige houder zelf worden gebruikt. Er zijn uitzonderingen, zo kan iemand bij verkiezingen een ander machtigen om een stem uit te brengen. Daarbij moet degene die machtigt wel een identiteitsbewijs (of kopie daarvan) meegeven. Voor zover met de enquête kon worden nagegaan hoe vaak mensen onrechtmatig hun identiteitsbewijs uitlenen, is duidelijk geworden dat dat met name door jonge mensen gebeurt om beperkingen te omzeilen die verband houden met een minimum leeftijd (zoals de minimumleeftijd om alcohol en tabak te kopen).

In sommige situaties wordt mensen wel eens gevraagd om hun identiteitsbewijs ergens achter te laten, bijvoorbeeld als onderpand. Uit de enquête blijkt dat het overgrote gedeelte van de respondenten zijn/haar identiteitsbewijs het afgelopen jaar nergens heeft achtergelaten; zij die dat wel deden, deden dat vooral bij een hotel, pension of camping.

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.2 VERMISSING VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Afgaande op wat houders van identiteitsdocumenten zelf aangeven, komen vermissingen van identiteitsdocumenten weinig voor. 2,7% van alle houders geeft aan in de afgelopen 12 maanden ten minste één document te zijn kwijtgeraakt, hetzij door diefstal hetzij door verlies. Het gaat in totaal om zo'n 351.000 documenten ⁵.

Wanneer een reisdocument vermist wordt, dient hiervan in principe aangifte te worden gedaan bij de politie. Van dit principe wordt echter in veel gemeenten afgeweken, vanwege de Proeftuin Vermissing Reisdocumenten. Mensen hoeven in die gemeenten niet eerst langs de politie maar kunnen de vermissing direct melden bij de gemeente, waar ze dan ook een nieuw document kunnen aanvragen. De meeste mensen die hun identificatiemiddel kwijt zijn, melden dat binnen 48 uur nadat zij de vermissing hebben geconstateerd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het in ongeveer de helft van de gevallen om diefstal gaat, waarbij naast het reisdocument vaak ook andere spullen zijn gestolen.

⁵ Dit aantal betreft dus zowel het aantal vermissingen dat is gemeld bij politie en/of gemeente als vermissingen die niet zijn gemeld. Afgaande op het aangiftegedrag zoals weergegeven in Tabel 8, zouden in de afgelopen 12 maanden 315.900 documenten als vermist zijn opgegeven. Bij RvIG en RDW zijn in 2014 in totaal 304.924 documenten (paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen) als vermist geregistreerd (zie Tabel 51 en Tabel 52).

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.2 VERMISSING VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

TABEL 7 - GESTOLEN EN VERLOREN IDENTITEITSBEWIJZEN

IS UW IDENTITEITSBEWIJS WEL EENS KWIJTGERAAKT/ GESTOLEN?	PASPOORT (N=2.909)	NEDERLANDSE IDENTITEITS KAART (N=2.294)	RIJBEWIJS (3.182)	VERBLIJFS-DOCUMENT (N=36)
Nee	98%	97%	98%	94%
Ja, kwijtgeraakt	1%	3%	1%	3%
Ja, gestolen	1%	2%	1%	3%
Wil niet zeggen	0%	1%	0%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.2 VERMISSING VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

TABEL 8 - DOORGEVEN VAN VERLIES OF DIEFSTAL VAN IDENTITEITSBEWIJS ⁶

WANNEER HEEFT U DIEFSTAL OF VERLIES VAN UW IDENTITEITSBEWIJS DOORGEGEVEN?	PASPOORT (N=38)	NEDERLANDSE IDENTITEITSKAART (N=65)	RIJBEWIJS (N=59)
Binnen 24 uur _____	39%	52%	47%
Binnen 48 uur _____	29%	14%	12%
Binnen een week _____	8%	14%	19%
Pas toen ik een nieuw identiteitsbewijs nodig had, na meer dan een maand	11%	12%	15%
Nog niet _____	13%	8%	7%
Totaal	100%	100%	100%

⁶ In deze tabel zijn de respondenten met een verblijfsvergunning niet meegenomen, omdat het aantal te klein was om betrouwbare uitspraken te doen.

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.3 KOPIËREN VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Het komt regelmatig voor dat mensen een kopie van hun identificatiemiddel maken of ergens laten maken. 56% heeft in de afgelopen 12 maanden ten minste één keer een van zijn identificatiemiddelen (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of verblijfsdocument) gekopieerd of laten kopiëren. In tabel 9 is nader aangegeven hoe de kopie werd gemaakt of overhandigd.

TABEL 9 - KOPIËREN VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN	
PERCENTAGE MENSEN DAT IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN TEN MINSTE ÉÉN KEER EEN KOPIE VAN EEN IDENTIFICATIEMIDDEL (PASPOORT, NIK, RIJBEDIJVS OF VERBLIJFSDOCUMENT) HEEFT GEMAAKT.	N=4.853
Een kopie of scan opgestuurd, overhandigd of laten maken	56%
Een kopie of scan opgestuurd of gemaild	35%
Een kopie of scan overhandigd (houder document was erbij aanwezig)	30%
Een kopie of scan laten maken (houder document was erbij aanwezig)	22%

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.3 KOPIËREN VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

De mensen die hebben aangegeven in de afgelopen 12 maanden een kopie te hebben gemaakt van een van hun identificatiemiddelen, hebben dat gemiddeld 3 keer gedaan. In tabel 10 is het gemiddelde aantal kopieën per identificatiemiddel weergegeven.

TABEL 10 - GEMIDDELDE AANTAL KOPIEËN UITGESPLITST NAAR IDENTIFICATIEMIDDEL

Een kopie of scan opgestuurd, overhandigd of laten maken	3,0
Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn paspoort heeft gemaakt of laten maken (N=1.406)	2,5
Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn identiteitskaart heeft gemaakt of laten maken (N=1.107)	2,6
Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn rijbewijs heeft gemaakt of laten maken (N=620)	2,0

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.3 KOPIËREN VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Mensen die kopieën of scans (laten) maken van hun identiteitsbewijzen, kunnen ervoor kiezen om de kopie/scan te bewerken, bijv. door informatie die op dat moment niet relevant is onleesbaar te maken of door op de kopie/scan aan te geven voor welk doeleinde en op welke datum deze wordt verschaft. Meestal gebeurt dat niet. Twee derde van de mensen (68%) die wel eens een kopie opstuurt of ergens achterlaat, bewerkt zo'n kopie meestal niet of nooit. In onderstaande tabel is aangegeven – voor

zover men een kopie bewerkt – wat men precies bewerkt.

Voor deze editie van de monitor is de vraagstelling iets aangescherpt ten opzichte van de vraagstelling van de vorige editie; daardoor kunnen de cijfers niet in detail met elkaar vergeleken worden. Op hoofdlijn valt wel te concluderen dat er geen grote verschuivingen zichtbaar zijn: het lijkt er niet op dat mensen hun scans/kopietjes vaker of juist minder vaak bewerken dan vorig jaar.

TABEL 11 - BEWERKING VAN KOPIETJES/SCANS VAN IDENTITEITSBEWIJZEN (N=2.708)

Ik heb op de kopie of scan vermeld voor welk doel en op welke datum die precies gebruikt mag worden	66%	27%	7%	100%
Ik heb het Burgerservicenummer doorgestreept	73%	22%	5%	100%
Ik heb de pasfoto onherkenbaar gemaakt	85%	10%	5%	100%
Ik heb andere gegevens die de vragende partij niet nodig had doorgestreept	72%	23%	5%	100%

Nooit gedaan afgelopen jaar
Wel eens gedaan in het afgelopen jaar
Weet niet meer

2.4 OMGANG MET IDENTIFICATIEMIDDELEN

2.4.4 VERSTREKKEN
NUMMER
IDENTITEITSBEWIJS

Behalve het inleveren van scans op kopietjes van het identiteitsbewijs, wordt soms ook gevraagd om het nummer van het identiteitsbewijs door te geven. In de onderstaande tabel is te zien hoeveel mensen aangeven dat ze dat het afgelopen jaar hebben gedaan.

De mensen die het nummer van hun identiteitsbewijs hebben doorgegeven doen dat in iets minder dan de helft van de gevallen online, en iets meer dan de helft van de gevallen in persoonlijke aanwezigheid. Een kleine minderheid (3% van het totaal aantal respondenten) heeft het in het afgelopen jaar zowel online als in persoonlijke aanwezigheid gedaan.

TABEL 12 - HEEFT U WEL EENS HET NUMMER VAN UW IDENTITEITSBEWIJS DOORGEGEVEN?

N=4.853	
25%	Ja
66%	Nee
9%	Weet niet
100%	

2.5 PRAKTIJKSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5

De verplichting voor mensen om zich te identificeren met een geldig legitimatiebewijs is vastgelegd in verschillende wetten. Hoewel het doel van identiteitsverificatie altijd hetzelfde is, namelijk vaststellen of de persoon die zich meldt, voor een product, dienst of (publieke) voorziening, daadwerkelijk degene is die hij zegt te zijn, lopen de belangen achter identiteitsverificatie uiteen en daarmee ook de risico's die met identiteitsverificatie moeten worden afgedekt. Op basis van het achterliggende belang wordt in deze paragraaf onderscheid gemaakt tussen zeven domeinen van identiteitsverificatie. In het vervolg van deze paragraaf worden deze zeven domeinen nader beschreven.

- a) Identiteitsverificatie ten behoeve van opname in een basisregistratie
- b) ten behoeve van contact met de overheid
- c) in de financiële sector en het notariaat
- d) in het kader van arbeidsrelaties
- e) in het kader van reizen
- f) in het kader van het afsluiten van een contract
- g) bij aankopen

2.5 PRAKTIJSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.1 OPNAME IN EEN BASISREGISTRATIE

Nederland kent een stelsel van 12 basisregistraties. Het zijn registraties die een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van verschillende wetten. Elke basisregistratie is door de overheid officieel aangewezen en vastgelegd in wetgeving. Aan de gegevens die er in worden opgenomen, worden hoge betrouwbaarheidseisen gesteld. Zij moeten door overheidsinstellingen (soms verplicht) kunnen worden gebruikt bij de uitvoering van publiekrechtelijke taken. Zo wordt iemands recht op uitkering ermee vastgesteld, iemands recht op een toeslag of iemands belastingplicht. Identiteitsverificatie voor opname in de Basisregistratie Personen is verplicht gesteld in de Wet Basisregistratie Personen. Daarnaast zijn verplichtingen geformuleerd in wetten die voor één of meer specifieke basisregistraties van toepassing zijn, zoals bepalingen in de Paspoortwet die betrekking hebben op identiteitsverificatie bij het aanvragen van een nieuw reisdocument of bepalingen in de Handelsregisterwet die betrekking hebben op identiteitsverificatie

bij het inschrijven in het Handelsregister. Identiteitsverificatie van een persoon bij opname in een basisregister vindt in het algemeen plaats aan de hand van een geldig paspoort, Nederlandse identiteitskaart, verblijfsdocument.

Een voorbeeld van identiteitsverificatie ten behoeve van opname in een basisregistratie is identiteitsverificatie bij het inschrijven in het Handelsregister bij de Kamer van Koophandel. Van de 54 respondenten die zijn bevraagd over het identificatieproces, geeft 100% aan zich te hebben gelegitimeerd. Bijna zestig procent deed dat met zijn paspoort. In alle gevallen werd er van dat paspoort een scan gemaakt. In de bijlage is het inschrijven in het Handelsregister als praktijksituatie uitgewerkt.

GA NAAR PRAKTIJSITUATIE: [INSCHRIJVEN IN HANDELSREGISTER](#)

PRAKTIJSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS 0%
Ingeschreven in het Handelsregister (N=54)	100%	52%		31%	17%

2.5 PRAKTIJKSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.2 CONTACT MET DE OVERHEID

In het verdere contact met de overheid is identiteitsverificatie, aan de hand van een geldig identiteitsbewijs, vaak een harde voorwaarde. Er zijn verschillende wetten waarin de identificatieplicht in het publieke domein expliciet is vastgelegd, zoals de Wet op de identificatieplicht die mensen verplicht een geldig legitimatiebewijs te tonen als een BOA daarom vraagt, of de Kieswet die identiteitsverificatie als voorwaarde stelt voor het uitbrengen van een stem bij verkiezingen. In tabel 14 zijn veelvoorkomende contacten tussen burgers geïnterviewd, waarbij is aangegeven aan de hand van welk document identificatie heeft plaatsgevonden. In de bijlage is aanhouding door de politie als praktijksituatie uitgewerkt.

GA NAAR PRAKTIJKSITUATIE:
UITGIFTE VAN REISDOCUMENTEN
WIJZIGEN REKENINGNUMMER BELASTINGDIENST
GEGEVENS WIJZIGEN BIJ HET UWV
AANGEHOUDEN WORDEN DOOR DE POLITIE
OP NAAM ZETTEN VAN EEN VOERTUIG BIJ DE RDW

TABEL 14 - IDENTITEITSVERIFICATIE T.B.V. CONTACT MET DE OVERHEID

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Aangehouden door politie (N=81)	96%	17%	29%	51%	3%
Aangifte gedaan bij de politie (N=277)	86%	25%	41%	30%	4%
Vergunning of ontheffing aangevraagd (N=117)	87%	47%	25%	25%	3%
Bezoek gebracht aan een overheidsinstelling (N=543)	41%	38%	42%	15%	5%
Gestemd bij Provinciale Statenverkiezingen/ Waterschapsverkiezingen (N=1.374)	100%	36%	40%	24%	

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Voor een aantal vrije beroepsgroepen, zoals notarissen, advocaten, accountants en bankiers, geldt een expliciete verplichting om de klanten te identificeren. Vaak is deze verplichting onderdeel van een zorgplicht en houdt het in dat zij verantwoordelijk zijn voor identiteitsverificatie van een klant aan de hand van 'documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron'. In de praktijk vindt identiteitsverificatie voornamelijk plaats aan de hand van de identificatiemiddelen die door de overheid worden verstrekt (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of verblijfsdocument), maar dat is dus niet verplicht, zolang identificatie maar betrouwbaar en onafhankelijk is. Voor sommige beroepsgroepen geldt een uitvoeringsregeling waarin de specifieke middelen alsnog zijn benoemd, soms geldt een protocol of voorschrift dat door de beroepsvereniging is opgesteld en waarbij soms ook op de uitvoering ervan expliciet (al dan niet tuchtrechtelijk) wordt toegezien.

De wettelijke basis voor de zorgplicht en de daarbij behorende plicht tot identiteitsverificatie in de financiële sector is gelegen in met name twee wetten. In de eerste plaats de Wet op het financieel toezicht (Wft). Identiteitsverificatie in het kader van deze wet heeft vooral tot doel natuurlijke en rechtspersonen te beschermen tegen misbruik van (persoons)gegevens door derden. Identiteits-

verificatie moet bijvoorbeeld voorkomen dat op naam van iemand – buiten diens medeweten – een bankrekening met kredietfaciliteit wordt geopend. In de tweede plaats vindt identiteitsverificatie plaats vanwege de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Identiteitsverificatie heeft in het kader van deze wet vooral tot doel te voorkomen dat Nederlandse bedrijven en instellingen criminaliteit faciliteren. Naast deze twee wetten die gelden voor meerdere beroepsgroepen zijn er wetten met identificatievoorschriften, die gelden voor specifieke beroepen; een voorbeeld daarvan is de Notariswet.

Voorbeelden van identiteitsverificatie in dit domein, die vaak voorkomen, zijn: het openen van een bankrekening en het laten opmaken van een notariële akte. Deze twee situaties zijn als praktijksituatie in de bijlage uitgewerkt. In tabel 15 en v is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

GA NAAR PRAKTIJKSITUATIE:
OPENEN VAN EEN BANKREKENING
HET LATEN OPMAKEN VAN EEN NOTARIËLE AKTE

2.5 PRAKTIJSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

TABEL 15 - IDENTITEITSVERIFICATIE
IN DE FINANCIËLE SECTOR EN HET NOTARIAAT

PRAKTIJSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Zaken geregeld bij een notaris (N=283)	99%	54%		32%	14% 2%
Hypotheek, lening of creditcard afgesloten (N=307)	96%	54%		34%	11% 1%
Een bankrekening geopend (N=358)	99%	34%		43%	22% 1%

2.5 PRAKTIJSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

TABEL 16 - GEBRUIK VAN ID-BEWIJS BIJ IDENTITEITSVERIFICATIE IN DE FINANCIËLE SECTOR EN TELECOM (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITS BEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITS BEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT IDENTITEITS BEWIJS OVERGENOMEN	KOPIE/SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Zaken geregeld bij een notaris (N=283)	52%	1%	14%	46%	5%
Hypotheek, lening of creditcard afgesloten (N=307)	41%	3%	17%	56%	1%
Een bankrekening geopend (N=358)	59%	3%	17%	38%	1%

2.5 PRAKTIJKSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.4 IN HET KADER VAN ARBEIDSRELATIES

Iedere werkgever is verplicht de identiteit van zijn werknemers te verifiëren. Bij de aanvang van een dienstverband dient dat te gebeuren aan de hand van een geldig en origineel identiteitsbewijs (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of verblijfsdocument). De identificatieplicht van een werkgever bestaat uit drie onderdelen:

in de eerste plaats is dat de verificatieplicht die inhoudt dat de werkgever het identificatiemiddel op echtheid en geldigheid moet controleren. In de tweede plaats is dat de bewaarplicht. Die houdt in dat hij van alle werknemers een kopie moet hebben van hun identiteitsbewijs. In de derde plaats heeft de werkgever een zorgplicht die inhoudt dat hij werknemers in staat moet stellen bij controle aan hun identificatieplicht te voldoen. Hij moet werknemers erop wijzen dat zij ook tijdens het werk een geldig identiteitsbewijs bij zich moeten dragen. Dit geldt zowel voor werknemers die bij de werkgever in directe loondienst zijn als voor ingehuurde arbeidskrachten.

Deze verplichting van het identificeren van werknemers komt voort uit twee wetten. In de eerste plaats is dat de Wet op de

loonbelasting: identiteitsverificatie is daarin verplicht gesteld ter preventie van premie- en belastingfraude. In de tweede plaats is dat de Wet arbeid vreemdelingen, om te voorkomen dat mensen zonder verblijfstitel in Nederland arbeid verrichten.

In de bijlage is een praktijksituatie uitgewerkt die betrekking heeft op identiteitsverificatie bij het in dienst treden van een werkgever. Ook is een praktijksituatie opgenomen over identiteitsverificatie bij inschrijven bij een uitzendbureau. In tabel 17 en tabel 18 is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

GA NAAR PRAKTIJKSITUATIE:
INSCHRIJVEN BIJ EEN OPLEIDING
ARBEIDSCONTRACT AFSLUITEN
INSCHRIJVEN BIJ EEN UITZENDBUREAU

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Ingeschreven bij een uitzendbureau (N=372)	92%	39%	41%	18%	2%
Een nieuwe werkgever gekregen (N=465)	92%	37%	50%	11%	2%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5 PRAKTIJKSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.4 IN HET KADER VAN ARBEIDSRELATIES

Iedere werkgever is verplicht de identiteit van zijn werknemers te verifiëren. Bij de aanvang van een dienstverband dient dat te gebeuren aan de hand van een geldig en origineel identiteitsbewijs (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of verblijfsdocument). De identificatieplicht van een werkgever bestaat uit drie onderdelen:

in de eerste plaats is dat de verificatieplicht die inhoudt dat de werkgever het identificatiemiddel op echtheid en geldigheid moet controleren. In de tweede plaats is dat de bewaarplicht. Die houdt in dat hij van alle werknemers een kopie moet hebben van hun identiteitsbewijs. In de derde plaats heeft de werkgever een zorgplicht die inhoudt dat hij werknemers in staat moet stellen bij controle aan hun identificatieplicht te voldoen. Hij moet werknemers erop wijzen dat zij ook tijdens het werk een geldig identiteitsbewijs bij zich moeten dragen. Dit geldt zowel voor werknemers die bij de werkgever in directe loondienst zijn als voor ingehuurde arbeidskrachten.

Deze verplichting van het identificeren van werknemers komt voort uit twee wetten. In de eerste plaats is dat de Wet op de

loonbelasting: identiteitsverificatie is daarin verplicht gesteld ter preventie van premie- en belastingfraude. In de tweede plaats is dat de Wet arbeid vreemdelingen, om te voorkomen dat mensen zonder verblijfstitel in Nederland arbeid verrichten.

In de bijlage is een praktijksituatie uitgewerkt die betrekking heeft op identiteitsverificatie bij het in dienst treden van een werkgever. Ook is een praktijksituatie opgenomen over identiteitsverificatie bij inschrijven bij een uitzendbureau. In tabel 17 en tabel 18 is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

GA NAAR PRAKTIJKSITUATIE:
INSCHRIJVEN BIJ EEN OPLEIDING
ARBEIDSCONTRACT AFSLUITEN
INSCHRIJVEN BIJ EEN UITZENDBUREAU

TABEL 18 - GEBRUIK VAN IDENTITEITSBEWIJS BIJ IDENTIFICATIE BIJ WERK EN OPLEIDING

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITSBEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITSBEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT IDENTITEITSBEWIJS OVERGENOMEN	KOPIE/ SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Ingeschreven bij een uitzendbureau (N=372)	44%	4%	15%	56%	0%
Een nieuwe werkgever gekregen (N=465)	37%	2%	12%	64%	2%
Ingeschreven voor een opleiding	67%	2%	11%	27%	2%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5 PRAKTIJSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.5 IN HET KADER VAN REIZEN

Wanneer men reist (internationaal), kan men op verschillende momenten en in het kader van verschillende wetten verplicht zijn zich te identificeren. In de eerste plaats is dat bij de passage van een grens met een land buiten het Schengengebied. In de praktijk gaat het veelal om grenspassages op Schiphol. De wettelijke kaders hiervan zijn de Wet op de identificatieplicht en de Vreemdelingenwet. In de tweede plaats bestaat er een plicht tot identiteitsverificatie in geval men overnacht in een hotel, pension of op een camping. Deze plicht voort uit de verplichting van hotel-, pension- en campinghouders om een nachtregister bij te houden. De eis voor het bijhouden van een nachtregister staat in het Wetboek van Strafrecht. De identificatieverplichting beperkt zich overigens tot de hoofdboeker en daarbij hoeven alleen zijn naam, woonplaats, datum van aankomst en vertrek en type identificatiemiddel te worden genoteerd.

Er mag daarbij geen kopie van het identiteitsbewijs worden gemaakt. Het achterliggende belang van identiteitsverificatie heeft vooral betrekking op de veiligheid van de gasten. Naast de plicht van het nachtregister is identiteitsverificatie ook verplicht in het kader van algemeen plaatselijke verordeningen, ten behoeve van de inning van toeristenbelasting.

In hoofdstuk 4 zijn nadere cijfers opgenomen over identiteitsverificatie bij de grenspassages. In tabel 19 en tabel 20 is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

TABEL 19 - IDENTITEITSVERIFICATIE IN HET KADER VAN REIZEN

PRAKTIJSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	IDENTIFICATIEMIDDELEN			
		PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Vliegreis gemaakt (N=1005)	100%	80%			20%
Internationale treinreis, bootreis of busreis gemaakt (N=345)	100%	66%		26%	0% 8%
Overnachting in hotel, camping, pension (N=943)	78%	54%		30%	11% 5%

2.5 PRAKTIJSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.5 IN HET KADER VAN REIZEN

Wanneer men reist (internationaal), kan men op verschillende momenten en in het kader van verschillende wetten verplicht zijn zich te identificeren. In de eerste plaats is dat bij de passage van een grens met een land buiten het Schengengebied. In de praktijk gaat het veelal om grenspassages op Schiphol. De wettelijke kaders hiervan zijn de Wet op de identificatieplicht en de Vreemdelingenwet. In de tweede plaats bestaat er een plicht tot identiteitsverificatie in geval men overnacht in een hotel, pension of op een camping. Deze plicht voort uit de verplichting van hotel-, pension- en campinghouders om een nachtregister bij te houden. De eis voor het bijhouden van een nachtregister staat in het Wetboek van Strafrecht. De identificatieverplichting beperkt zich overigens tot de hoofdboeker en daarbij hoeven alleen zijn naam, woonplaats, datum van aankomst en vertrek en type identificatiemiddel te worden genoteerd.

Er mag daarbij geen kopie van het identiteitsbewijs worden gemaakt. Het achterliggende belang van identiteitsverificatie heeft vooral betrekking op de veiligheid van de gasten. Naast de plicht van het nachtregister is identiteitsverificatie ook verplicht in het kader van algemeen plaatselijke verordeningen, ten behoeve van de inning van toeristenbelasting.

In hoofdstuk 4 zijn nadere cijfers opgenomen over identiteitsverificatie bij de grenspassages. In tabel 19 en tabel 20 is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

TABEL 20 - GEBRUIK VAN IDENTITEITSBEWIJS BIJ IDENTIFICATIE BIJ WONEN, REIZEN EN VRIJE TIJD (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITS BEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITS BEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT IDENTITEITS BEWIJS OVERGENOMEN	KOPIE/ SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Overnachting in hotel, camping, pension	77%	4%	8%	13%	3%

2.5 PRAKTIJKSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.6 AANGAAN VAN EEN CONTRACT

Buiten de hierboven beschreven bestuursrechtelijke kaders, vindt identiteitsverificatie vaak plaats op initiatief van private partijen op basis van het civielrecht. Te denken valt aan bedrijven die diensten leveren op basis van een contract, zoals een telecombedrijf, autoverhuurbedrijf of sportschool. Identiteitsverificatie moet vooral borgen dat degene die de diensten afneemt, dezelfde is als degene die voor de diensten betaalt. In dit domein zijn bedrijven in civielrechtelijke zin gebonden aan een zorgplicht. In tabel 21 en tabel 22 is voor veelvoorkomende situaties een overzicht gegeven van de

wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument. In de bijlage is het huren van een auto als praktijksituatie uitgewerkt.

GA NAAR PRAKTIJKSITUATIE:
[ZIEKENHUISBEZOEK](#)
[HUREN VAN EEN SOCIALE HUURWONING](#)

TABEL 21 - IDENTITEITSVERIFICATIE IN HET KADER VAN HET AANGAAN VAN EEN CONTRACT

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Telefoonabonnement afgesloten (N=64)	88%	27%	42%	30%	1%
Verhuisd naar een andere huurwoning (N=155)	96%	33%	51%	11%	5%
Geregistreerd bij een vereniging of sportschool (N=330)	99%	26%	37%	31%	6%
Een zorgverzekering afgesloten (N=437)	78%	38%	49%	11%	2%
Geregistreerd bij een ziekenhuis, zorginstelling, dokter, therapeut (N=1.017)	96%	23%	41%	27%	9%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5 PRAKTIJSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.6 AANGAAN VAN EEN CONTRACT

Buiten de hierboven beschreven bestuursrechtelijke kaders, vindt identiteitsverificatie vaak plaats op initiatief van private partijen op basis van het civielrecht. Te denken valt aan bedrijven die diensten leveren op basis van een contract, zoals een telecombedrijf, autoverhuurbedrijf of sportschool. Identiteitsverificatie moet vooral borgen dat degene die de diensten afneemt, dezelfde is als degene die voor de diensten betaalt. In dit domein zijn bedrijven in civielrechtelijke zin gebonden aan een zorgplicht. In tabel 21 en tabel 22 is voor veelvoorkomende situaties een overzicht gegeven van de

wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument. In de bijlage is het huren van een auto als praktijksituatie uitgewerkt.

GA NAAR PRAKTIJSITUATIE:
[ZIEKENHUISBEZOEK](#)
[HUREN VAN EEN SOCIALE HUURWONING](#)

TABEL 22 - GEBRUIK VAN IDENTITEITSBEWIJS BIJ IDENTITEITSVERIFICATIE BIJ HET AANGAAN VAN EEN CONTRACT (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITS BEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITS BEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT	KOPIE/ SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Telefoonabonnement afgesloten (N=64)	53%	0%	11%	44%	3%
Verhuisd naar een andere huurwoning (N=155)	49%	5%	20%	48%	2%
Geregistreerd bij een vereniging of sportschool (N=330)	61%	5%	15%	22%	5%
Een zorgverzekering afgesloten (N=437)	80%	7%	2%	4%	7%
Geregistreerd bij een ziekenhuis, zorginstelling, dokter, therapeut (N=1.017)	79%	1%	15%	11%	4%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5 PRAKTIJSITUATIES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

2.5.7 BIJ AANKOPEN

Bij het doen van aankopen identificeert men zich ook af en toe. In de meeste gevallen ligt daar geen wettelijke verplichting aan ten grondslag. Een uitzondering is de legitimatieplicht voor jongeren bij de aankoop van alcohol en tabak.

TABEL 23 - IDENTITEITSVERIFICATIE BIJ AANKOPEN

PRAKTIJSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	IDENTIFICATIEMIDDELEN			
		PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Alcohol of sigaretten gekocht (door 25-minners) (N=195)	58%	6%	55%	39%	
Iets gekocht op een online marktplaats (N=660)	6%				
Pakje in ontvangst genomen (N=722)	25%	17%	48%	26%	9%

2.6 BIOMETRIE

Biometrie wordt het meest gebruikt voor het ontgrendelen van een mobiele telefoon (door middel van vingerafdruk). Daarnaast wordt het toegepast bij het ontgrendelen van een computer en het maken van een vliegreis. In Tabel 25 is een overzicht gegeven.

TABEL 25 - WAARVOOR GEBRUIKT MEN BIOMETRISCHE IDENTITEITSVERIFICATIE?

	N=656
Ontgrendelen computer	19%
Ontgrendelen telefoon	49%
Voor het maken van een vliegreis	12%
Om toegang te krijgen tot site of app	9%
Om toegang te krijgen tot bedrijf/terrein	9%
Anders	13%
Geen antwoord	6%

2.6 BIOMETRIE

Op Schiphol zijn twee processen die gebruikmaken van biometrie voor identiteitsverificatie. Ten eerste wordt steeds meer gebruikgemaakt van de automatische grenspassage (No-Q), waarbij gebruik wordt gemaakt van automatische gezichtsherkenning. Ten tweede kan men lid worden van Privium, waarbij de identiteitsverificatie geschiedt middels irisscan. Cijfers over deze twee vormen van biometrische identiteitsverificatie staan in de tabel hieronder.

TABEL 26 - AUTOMATISCHE
GRENSPASSAGES OP SCHIPHOL

	2012	2013	2014
Automatische grenspassages op Schiphol	968.603	1.422.057	1.752.315
Aantal leden Schiphol Privium		45.000	45.000

3.1 INLEIDING

De aandacht voor het probleem van identiteitsfraude neemt toe. In de eerste plaats hangt dat samen met de toename van het online maatschappelijk verkeer waarbij identiteitsverificatie aan de hand van uiterlijke kenmerken minder goed of vaak helemaal niet mogelijk is. Mensen, bedrijven en instellingen hebben steeds vaker contact met elkaar zonder dat ze elkaar kunnen zien of horen. In de tweede plaats hangt de toegenomen aandacht samen met een aantal spraakmakende incidenten zoals het gebruik van valse profielen op social media.

Identiteitsfraude is een breed begrip. In de eerste plaats omdat het op verschillende manieren kan worden gecombineerd met andere onrechtmatige handelingen. Daar waar het de ene keer gaat om oplichting, is de andere keer een valse identiteit aangewend om iemand zwart te maken op een social media platform. Daarnaast kan de positie van degene wiens identiteit wordt gebruikt, wisselen. De ene keer is dat een slachtoffer wiens identiteit buiten diens wil is gestolen, de andere keer is het iemand die faciliteert door zijn identiteit aan iemand uit te lenen, bijvoorbeeld aan een minderjarige om sigaretten te kopen.

Zoals in de inleiding is aangegeven hanteren we in deze monitor de definitie als uitgangspunt die sinds 2007 breed wordt gehanteerd: "Identiteitsfraude is het opzettelijk (en wederrechtelijk of zonder toestemming) verkrijgen, toe-eigenen, bezitten of creëren van valse identificatiemiddelen en het daarmee begaan van een wederrechtelijke gedraging of met de intentie daarmee een wederrechtelijke gedraging te begaan⁷." Deze hebben we echter verbreed in het kader van de toevoeging van drie artikelen in het wetboek van strafrecht over identiteitsfraude (artikel 231a en 231b).

Vanwege deze toevoeging omvat identiteitsfraude naast misbruik van identificatiemiddelen, ook misbruik van (al dan niet biometrische) persoonsgegevens.

In deze monitor is deze brede definitie ten behoeve van de slachtofferenquête met de volgende vraag geoperationaliseerd: "Heeft iemand zich voor zover u weet, de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bijvoorbeeld om iets te kopen, om ergens lid van te worden, toegang te krijgen tot uw bankrekening of social media accounts?"

⁷ Deze definitie is voor het eerst gebruikt in: WODC, Identiteitsfraude: een afbakening. Een internationale begripsvergelijking en analyse van nationale strafbepalingen (Utrecht, 2007) 12

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2

Net als de aandacht voor identiteitsfraude, is het aantal mensen dat aangeeft er in de afgelopen twee jaar slachtoffer van te zijn geworden waarschijnlijk licht gestegen. In 2014 ging het naar schatting om 2,1% van de bevolking in de leeftijd van 16 jaar en ouder, dit jaar is dat gestegen naar 3,4% ⁸.

T27. SLACHTOFFERSCHAP		
	2013 - 2014 (N=1.239)	2014 - 2015 (N=4.853)
Heeft iemand zich voor zover u weet, de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bijvoorbeeld om iets te kopen, om ergens lid van te worden, toegang te krijgen tot uw bankrekening of social media accounts?	2,1%	3,4%

⁸ Voor het slachtofferpercentage van afgelopen jaar (3,4%) geldt, wanneer een betrouwbaarheidsinterval van 95% wordt gehanteerd, een foutenmarge van ±0,5%. Dit betekent dat met een zekerheid van 95% het slachtofferschap tussen de 2,9% en de 3,9% ligt. Voor het slachtofferpercentage van vorig jaar geldt een betrouwbaarheidsmarge van ±0,8%, waarmee het percentage met een zekerheid van 95% tussen de 1,3% en de 2,9% ligt. Daarmee wordt duidelijk dat het aantal slachtoffers in ieder geval niet is gedaald, en waarschijnlijk licht is gestegen.

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2

Identiteitsfraude is een probleem dat zich in de eerste plaats voordoet in het online verkeer. Veel genoemd zijn berichten die op naam van het slachtoffer op social media verschenen. In de enquêteresultaten komen vooral de veelgebruikte platforms Facebook en Twitter naar voren. Identiteitsfraude doet zich voorts voor bij

online aankopen, waarbij producten worden besteld en ontvangen door een dader op naam en rekening van een slachtoffer. In de derde plaats doet het zich voor bij het bankieren, ofwel doordat bankpas (of creditcard) en pincode in andere handen zijn gevallen, ofwel doordat anderen de beschikking hadden over username en inlogcodes.

T28.
REDEN FRAUDE

Om een aankoop te doen	29%
Weet niet	27%
Om toegang te krijgen tot mijn bankrekening	11%
Om mijn naam zwart te maken, bijvoorbeeld op social media	10%
Om toegang tot bepaalde (social media) websites/apps te krijgen	9%
Om diensten af te nemen (bijvoorbeeld een telefoonabonnement)	6%
Om in mijn naam geld van mijn bekenden te vragen	3%
Om zijn eigen identiteit te verhullen, bijvoorbeeld bij een aanhouding door politie, zwartrijden in het openbaar vervoer of bij een rechtszaak	3%
Om een lening aan te vragen	2%
Om toegang tot specifieke gebouwen te krijgen	2%
Om toegang tot arbeid te krijgen	1%
Om toegang tot medische zorg te krijgen	1%
Om een uitkering te krijgen	1%
Om een toeslag te ontvangen	1%
Anders	12%

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2

Voor zover identiteitsfraude samenhangt met social media, ontdekken de slachtoffers het in eerste instantie doordat zij er door vrienden of bekenden op worden gewezen. Fraude bij online aankopen manifesteert zich in de vorm van rekeningen die door het slachtoffer niet worden herkend. Met betrekking tot bankfraude worden slachtoffers vaak via hun bank geïnformeerd over onregelmatigheden in de transacties op hun rekening. Veel respondenten geven hierbij aan dat het probleem al was opgelost door de bank voordat zij kennis hadden van de fraude.

T29. SLACHTOFFERSCHAP OPGEMERKT	
	N=552
Ik kreeg rekeningen of aanmaningen waar ik niets vanaf wist	22%
Ik hoorde van bekenden dat zij vreemde berichten kregen uit mijn naam	18%
Er stonden profielen of berichten van mij op social media die ik niet zelf had aangemaakt	19%
Er was geld van mijn bankrekening afgeschreven	16%
Ik kreeg boze berichten van mensen die dachten dat ze door mij waren opgelicht	6%
Mijn gegevens bij de overheid of een officiële instantie bleken opeens gewijzigd te zijn	2%
Mij werden diensten (zoals een uitkering of pensioen) geweigerd, terwijl ik daar wel recht op had	1%
Op een andere manier	32%

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2

Van de verschillende middelen waarmee mensen zich kunnen identificeren, blijken de usernames (die gebruikt worden in combinatie met een password) het meest kwetsbaar.

T30. MIDDELEN/ TOEGANGSCODES FRAUDEUR	
	N=552
Gebruikersnaam en wachtwoord social media (Facebook, LinkedIn, Google, etc.)	26%
Bankgegevens of -middelen	20%
Username en password van gebruikersprofielen op andere sites	13%
Mobiele telefoon	8%
Een kopie van mijn paspoort, rijbewijs, Nederlandse identiteitskaart of verblijfsdocument	7%
Paspoort, rijbewijs of Nederlandse identiteitskaart	5%
DigiD	2%
Geen van deze middelen	16%
Anders	8%

Identiteitsfraude waarbij username en password zijn misbruikt, wordt meestal gepleegd door bekenden van het slachtoffer. Vaak wordt verondersteld (of is inmiddels vastgesteld) dat een ex-partner de dader is. In slechts enkele gevallen vermoedt het slachtoffer te zijn gehackt door een anonieme/onbekende dader.

Voor zover de fraude wordt gepleegd met een paspoort, betreft dat meestal een paspoort dat op een eerder moment door de rechtmatige houder is verloren of van hem is gestolen.

De wijze waarop bankgegevens in verkeerde handen vallen, is gevarieerd. Ook hier wordt regelmatig gewezen naar een ex-partner en soms naar een ander familielid of een huisgenoot. Soms hangt de fraude samen met creditcardgebruik (in het buitenland) waarbij de dader een onbekende is. Verder zijn genoemd: een TAN-code die naar een telefoonaccount is verstuurd die niet van de rekeninghouder was of afschrijvingen die plaatsvonden nadat een aankoop was gedaan op een onveilige site of nadat men ergens een rekeningnummer had achtergelaten.

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2.1. SCHADE EN HINDER

Uit de meeste identiteitsfraude komt geen financiële schade voort voor het slachtoffer. In 19% van de fraudegevallen leed het slachtoffer financiële schade. Daarbij worden zeer uiteenlopende schadebedragen gerapporteerd, van € 3 tot € 35.000. Het gemiddeld schadebedrag komt neer op € 535.⁹

T. 31 - HEEFT U FINANCIËLE SCHADE GELEDEN OMDAT IEMAND ANDERS ZICH VOOR U HEEFT UITGEGEVEN?	
IN EUROS	N=552
19% Ja, ik heb financiële schade geleden _____	
79% Nee, ik heb geen financiële schade geleden	
2% Geen antwoord _____	
Totaal	100%

⁹ Daarbij is gekozen voor een 5% "getrimd gemiddelde" (trimmed mean). Daarbij zijn de 5% hoogste waarnemingen en de 5% laagste waarnemingen niet meegenomen bij de berekening van het gemiddelde. Dat is gedaan omdat deze uitersten, met name aan de bovenkant, onevenredig veel invloed op het gemiddelde zouden hebben.

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2.1. SCHADE EN HINDER

Uit de meeste identiteitsfraude komt geen financiële schade voort voor het slachtoffer. In 19% van de fraudegevallen leed het slachtoffer financiële schade. Daarbij worden zeer uiteenlopende schadebedragen gerapporteerd, van € 3 tot € 35.000. Het gemiddeld schadebedrag komt neer op € 535.⁹

TABEL 32 - HOE HOOG WAS DE SCHADE?

IN EUROS	N=104
6% < 25	
4% 25 - 50	
17% 50 - 100	
14% 100 - 250	
20% 250 - 500	
16% 500 - 1000	
12% 1000 - 1500	
3% 1500 - 2500	
6% 2500 - 10 000	
2% > 10 000	
Totaal	100%

⁹ Daarbij is gekozen voor een 5% "getrimd gemiddelde" (trimmed mean). Daarbij zijn de 5% hoogste waarnemingen en de 5% laagste waarnemingen niet meegenomen bij de berekening van het gemiddelde. Dat is gedaan omdat deze uitersten, met name aan de bovenkant, onevenredig veel invloed op het gemiddelde zouden hebben.

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2.1. SCHADE EN HINDER

De financiële schade heeft vooral betrekking op producten of diensten die betaald moesten worden, maar die door iemand anders waren afgenomen. In de tweede plaats bestond de schade uit geld dat was gestolen (bijvoorbeeld van een bankrekening).

Ook de hinder die men – naast eventuele financiële schade – ondervindt, beperkt zich tot een minderheid van de slachtoffers. Een derde geeft aan hinder te hebben gehad van de fraude, bijvoorbeeld in de vorm van emotionele of praktische problemen.

TABEL 33 - HOE GROOT WAS DIE HINDER VOOR U?

	N=176
	<div style="background-color: yellow; padding: 5px; text-align: center;"> 18% Zeer groot </div>
	<div style="background-color: yellow; padding: 5px; text-align: center;"> 59% Groot </div>
	<div style="background-color: yellow; padding: 5px; text-align: center;"> 23% Klein </div>
Totaal	100%

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2.2. HERSTEL VAN DE IDENTITEITSFRAUDE

In ongeveer de helft van de gevallen zoekt het slachtoffer van identiteitsfraude hulp. In lijn met de aard van de fraude, is dat in de eerste plaats met de provider (van het social media platform of de internetprovider), de bank of de webwinkel. In 25% van de gevallen wordt de politie benaderd; van de gehele groep die aangeeft te maken te hebben gehad met identiteitsfraude, doet uiteindelijk 11% aangifte.

T. 34 MET WELKE INSTANTIES HEEFT U CONTACT GEZOCHT

Bank	38%
Politie	25%
Webwinkel	18%
Provider van social media en/of e-mail	15%
Internetprovider	12%
Fraudehelpdesk	8%
Werkgever of bedrijf waar men zich voor mij heeft uitgegeven	7%
Centraal Meldpunt identiteitsfouten en -fraude (CMI)	6%
Gemeente	4%
Zorgaanbieder	4%
Belastingdienst	1%
UWV	1%
Anders	6%

3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2.2. HERSTEL VAN DE IDENTITEITSFRAUDE

Voor zover de omvang van de respons op de enquête dat toestaat, is van een aantal instanties duidelijk geworden hoe de afhandeling van fraudemeldingen wordt beoordeeld. Banken scoren positief. De wijze waarop zij met meldingen en signalen van fraude omgaan, wordt –

op een schaal van 1 tot 10 – gemiddeld beoordeeld met een 7,8. Voor internetproviders en providers van platforms van social media ligt dit gemiddelde op een 7,5. De politie scoort een 6,2.

T. 35 HOE BEOORDEELT U DE WIJZE WAAROP U BENT GEHOLPEN?

	Beoordeling op schaal van 1 tot 10
Optreden bank	8,0 (N=107)
Optreden politie	6,0 (N= 70)
Optreden provider (internet, social media, mail)	7,2 (N= 73)

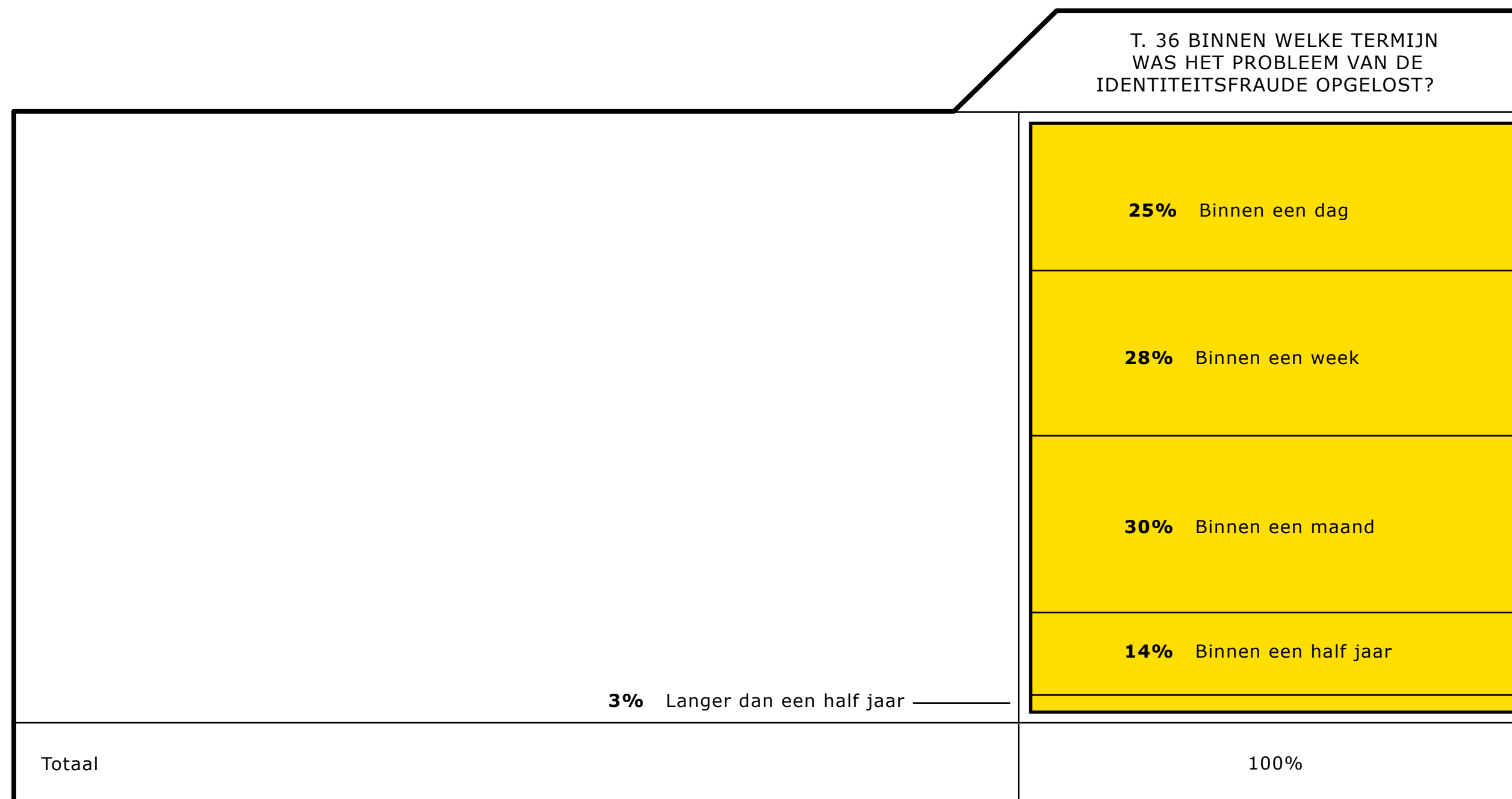

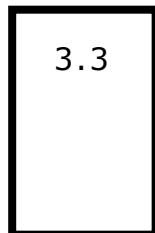
3.2 SLACHTOFFERSCHAP VAN IDENTITEITSFRAUDE

3.2.2. HERSTEL VAN DE IDENTITEITSFRAUDE

Van de ondervraagde mensen die te maken hebben gehad met identiteitsfraude, gaf 87% aan dat het probleem inmiddels is opgelost. Het duurde bij hen gemiddeld 28 dagen voordat het probleem was opgelost (zie ook Tabel 36). Een klein deel van de slachtoffers krijgt het probleem niet of heel lastig opgelost.

Naast de 3% die aangeeft dat zij er langer dan een half jaar over hebben gedaan (zie Tabel 36), zijn er mensen voor wie het probleem tot op heden nog niet is opgelost, terwijl het ten minste een half jaar geleden is geweest dat zij de fraude ontdekten. Het gaat om 8% van de ondervraagde slachtoffers van identiteitsfraude.

In deze paragraaf worden cijfers gepresenteerd die afkomstig zijn van de autoriteiten die belast zijn met opsporing en detectie. Deze cijfers hebben vooral betrekking op valse of vervalste identiteitsbewijzen. Veelal hebben de opgespoorde zaken te maken met het verkrijgen van toegang tot het land, ofwel aan de landsgrenzen, ofwel bij aanvraag van een vreemdelingdocument of omwisseling van een rijbewijs.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.1. GECONSTATEERDE FRAUDE MET DOCUMENTEN

Er zijn verschillende cijfers beschikbaar over fraude die wordt geconstateerd aan documenten. Het grootste deel van de cijfers is afkomstig van drie expertisecentra: het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID) van politie en Koninklijke Marechaussee, Bureau Documenten van de IND en het expertisecentrum voor rijbewijzen van de RDW. Deze drie centra kunnen door andere partijen, zowel in de publieke als in de private sector, worden geraadpleegd wanneer er twijfel is aan de echtheid of geldigheid van een bepaald document. Daarnaast beschikt

het ECID over gegevens over grenspassages en geconstateerde documentfraude aldaar.

De controle van de landsgrenzen vindt voornamelijk plaats op luchthavens, waarin luchthaven Schiphol veruit het grootste aandeel heeft. De tabel hieronder bevat cijfers over documenten die aan de Falsificaten Schiphol Desk (FSD) zijn aangeboden; het gaat daarbij om een tweedelijns controle – documenten die aan de FSD worden aangeboden door de Koninklijke Marechaussee die de eerstelijns controle uitvoert.

GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE:

T37. SCHIPHOL	T38. OVERIGE LANDSGRENZEN	T39. BUREAU FALSIFICATEN, KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TER APEL	T40. ID-DESKS MARECHAUSSEE	T41. OMWISSELING RIJBEWIJS	T42. BRON- DOCUMENTEN
			2012	2013	2014
Aantal gecontroleerde documenten (tweedelijns controle) ¹⁰			33.307	31.383	24.565
Aantal zaken ¹¹			578	626	729
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)			806	654	1.158

¹⁰ Het betreft hier aantal controles in tweede instantie; dat wil zeggen, slechts wanneer er twijfel is aan de echtheid of geldigheid van een document wordt het aan nadere controle onderworpen.

¹¹ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.1. GECONSTATEERDE FRAUDE MET DOCUMENTEN

Tabel 37 toont een daling van het aantal aangeboden documenten, maar een stijging van het aantal waarbij fraude werd geconstateerd. In het ECID jaaroverzicht wordt dit verklaard door een betere voorselectie.

Naast controles op Schiphol vinden controles plaats op andere luchthavens en vinden incidentele steekproefsgewijze controles plaats door mobiele teams op de weg, op het spoor en op het water.

GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE:

	T37. SCHIPHOL	T38. OVERIGE LANDSGREZEN	T39. BUREAU FALSIFICATEN, KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TER APEL	T40. ID-DESKS MARECHAUSSEE	T41. OMWISSELING RIJBEWIJS	T42. BRON- DOCUMENTEN
				2012	2013	2014
Aantal zaken ¹²				263	244 ¹³	311
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)				358	313	408

¹² Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

¹³ 203 zaken waren afkomstig van mobiele toezicht controles aan de Belgische en Duitse grens; 41 zaken waren afkomstig van maritieme controles en luchthavens anders dan Schiphol.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.1. GECONSTATEERDE FRAUDE MET DOCUMENTEN

Het Bureau Falsificaten in Ter Apel, deel van de Koninklijke Marechaussee, is een expertisecentrum dat vooral documenten onderzoekt die uit het asielproces afkomstig zijn. Eventueel kan het ook op verzoek van andere diensten van de Koninklijke Marechaussee of van politie documenten onderzoeken. In 2013 was 99,6% van de documenten echter afkomstig uit het asielproces. De geconstateerde fraude staat in de tabel hieronder weergegeven.

GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE:

	T37. SCHIPHOL	T38. OVERIGE LANDSGRENNEN	T39. BUREAU FALSIFICATEN, KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TER APEL	T40. ID-DESKS MARECHAUSSEE	T41. OMWISSELING RIJBEWIJS	T42. BRON- DOCUMENTEN
				2012	2013	2014
Aantal documenten gecontroleerd				15.002	16.645	
Aantal zaken ¹⁴				306	262	
Geconstateerde documentenfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)				457	407 ¹⁵	

¹⁴ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

¹⁵ 16% hiervan betrof reisdocumenten en identiteitsbewijzen, 84% betrof brondocumenten. Het feit dat het aantal documenten waar fraude aan werd vastgesteld hoger ligt dan het aantal zaken, betekent dat er gemiddeld meerdere valse documenten per verdachte werden aangetroffen.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.1. GECONSTATEERDE FRAUDE MET DOCUMENTEN

De Koninklijke Marechaussee beheert vier ID-desks die op verzoek documenten kunnen onderzoeken. Zaken kunnen worden aangeboden door politie of Koninklijke Marechaussee, maar ook door andere publieke of private organisaties. De documenten die door de ID-desks worden onderzocht, kunnen fysieke documenten zijn of kopieën daarvan. In de tabel hieronder staat hoeveel zaken er zijn onderzocht en hoeveel documentfraude er is geconstateerd.

GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE:

	T37. SCHIPHOL	T38. OVERIGE LANDSGRENZEN	T39. BUREAU FALSIFICATEN, KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TER APEL	T40. ID-DESKS MARECHAUSSEE	T41. OMWISSELING RIJBEWIJS	T42. BRON- DOCUMENTEN
				2012	2013	2014
Aantal zaken ¹⁸				745	722	904
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)				966	889 (waarvan 668 identiteitsbewijzen)	1199

¹⁶ Dit zijn de vier ID-desks van de recherche, gesitueerd in Eindhoven, Zwolle, Schiphol en Rotterdam. De gepresenteerde cijfers hebben betrekking op verschillende typen documenten; dat beperkt zich niet tot identiteitsbewijzen. Het gaat bijvoorbeeld ook om bankbiljetten of cheques. De aanbieders van deze documenten zijn, in volgorde van aantal documenten dat ze doorsturen naar de ID-desks ter verificatie: politie, marechaussee, overheid overig (douane, Belastingdienst, opsporingsinstanties), banken, telecom, overige bedrijven.

¹⁷ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.1. GECONSTATEERDE FRAUDE MET DOCUMENTEN

In hoofdstuk 4 wordt een overzicht gegeven van de omvang van de uitgifte van rijbewijzen, inclusief het aantal omwisselingen van buitenlandse naar Nederlandse rijbewijzen (er wordt jaarlijks ongeveer 21.500 maal een buitenlands rijbewijs omgewisseld voor een Nederlands rijbewijs). Wanneer een dergelijke omwisseling wordt aangevraagd, onderzoekt de RDW het buitenlandse rijbewijs. In de tabel hieronder wordt getoond in hoeveel gevallen een vals of vervalst rijbewijs wordt aangetroffen. Het gaat in alle gevallen dus om buitenlandse rijbewijzen.

GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE:

T37. SCHIPHOL	T38. OVERIGE LANDSGRENZEN	T39. BUREAU FALSIFICATEN, KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TER APEL	T40. ID-DESKS MARECHAUSSEE	T41. OMWISSELING RIJBEWIJS	T42. BRON-DOCUMENTEN
			2012	2013	2014
Valse / vervalste rijbewijzen			45	43	39

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.1. GECONSTATEERDE FRAUDE MET DOCUMENTEN

Bureau Documenten van de IND is het expertisecentrum voor brondocumenten, zoals geboorteakten en huwelijksakten. Instanties zoals gemeenten, andere IND-afdelingen, Koninklijke Marechaussee, politie en buitenlandse instanties kunnen brondocumenten voorleggen aan de IND om ze op echtheid, opmaak en afgifte en inhoud te laten controleren. De tabel hieronder bevat gegevens over het aantal onderzochte documenten en de geconstateerde fraude.

GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE:

T37. SCHIPHOL	T38. OVERIGE LANDSGRENZEN	T39. BUREAU FALSIFICATEN, KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TER APEL	T40. ID-DESKS MARECHAUSSEE	T41. OMWISSELING RIJBEWIJS	T42. BRON- DOCUMENTEN
			2012	2013	2014
Onderzochte brondocumenten				9.392	12.990
Geconstateerde documentfraude				781	*

Bron: Bureau Documenten, IND. * = geen actuele cijfers beschikbaar.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.2. GECONSTATEERDE FRAUDE MET NEDERLANDSE DOCUMENTEN

In de vorige paragraaf zijn cijfers gepresenteerd over documentonderzoek en documentfraude. In veel gevallen betreft het onderzoek naar en fraude met buitenlandse documenten. De tabel hieronder geeft cijfers over geconstateerde fraude met Nederlandse documenten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen geconstateerde fraude in Nederland en geconstateerde fraude in het buitenland (onze buurlanden). De cijfers over zaken met Nederlandse documenten in Nederland zaten ook al in de cijfers uit de tabellen in de vorige paragraaf en zijn nu slechts geïsoleerd weergegeven.

		2012	2013	2014
ZAKEN MET NEDERLANDSE DOCUMENTEN IN NEDERLAND ¹⁸	Geconstateerde gevallen van fraude met originele documenten	78	104	99
	Geconstateerde gevallen met fraude met kopieën	233	231	202
ZAKEN MET NEDERLANDSE DOCUMENTEN IN HET BUITENLAND (BELGIË, DUITSLAND, VK, FRANKRIJK)	Aantal zaken van European Document Fraud Analysis Network (Frontex) ¹⁹	196	182	191

¹⁸ Deze cijfers zijn samengestelde cijfers uit de hierboven besproken cijfers, met dien verstande dat het hier alleen gaat om fraude met *Nederlandse* documenten.

¹⁹ Datum waarop de gegevens zijn opgevraagd: 27-11-2015. Anders dan in de monitor van vorig jaar konden nu ook de documenten aangetroffen in Frankrijk worden meegenomen. Daarom wijken de aantallen over 2012 en 2013 af van die van vorig jaar. Het overgrote merendeel van de aangetroffen Nederlandse documenten betreft paspoorten en identiteitskaarten.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.3 OVERIGE IDENTITEITSFRAUDE IN HET PUBLIEKE DOMEIN

De hier voorgaande cijfers geven een beeld van de door de bevroegde instanties geconstateerde fraude met identiteitsbewijzen en overige documenten. Daarmee ontstaat geen volledig beeld van de aard en omvang van identiteitsfraude in het publieke domein.

Tijdens interviews wordt aangegeven dat lookalike fraude een veelvoorkomende vorm van identiteitsfraude is. Deze vorm komt niet tot uitdrukking in de cijfers hierboven, omdat er in die gevallen geen sprake is van een vals of vervalst document; het document zelf is authentiek, maar hoort niet bij de persoon die hem gebruikt.

In de strafrechtsketen en de vreemdelingenketen worden vingerafdrukken gecontroleerd om lookalike fraude te voorkomen.

Daarnaast ontstaan met de digitalisering van de dienstverlening van de overheid kwetsbaarheden voor identiteitsfraude langs digitale weg. Over de omvang van digitale identiteitsfraude zijn op dit moment nog onvoldoende gegevens beschikbaar.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.4 GECONSTATEERDE IDENTITEITSFRAUDE IN DE FINANCIËLE SECTOR

Sinds twee jaar wordt in de criminaliteitsstatistieken van het CBS het delict 'identiteitsfraude' onderscheiden. Het wordt daar toegespitst op online fraude: "Zonder toestemming via internet gebruikmaken van iemands persoonlijke gegevens voor financieel gewin, bijv. voor het opnemen of overmaken van geld, het afsluiten van leningen of het opvragen van officiële documenten." Het gaat dus vooral om fraude in de financiële sector, waarbij private identificatiemiddelen (bankpassen, creditcards, gebruikersgegevens) worden misbruikt om oneigenlijke toegang te krijgen. De gegevens staan in de tabel hieronder. De tabel geeft ook een overzicht van het percentage slachtoffers dat de identiteitsfraude meldt bij instanties en bij welke instanties ze dat overwegend doen.

TABEL 44 - AANTAL DELICTEN FINANCIËEL ECONOMISCHE IDENTITEITSFRAUDE, PER 100 INWONERS		2012	2013	2014
IDENTITEITSFRAUDE		1,6	1,3	0,7
	Skimming	1.1	0.8	0.4
	Phishing/pharming	0.5	0.5	0.4
IDENTITEITS FRAUDE IN RELATIE TOT CYBERCRIME	Hacking, ingebroken op computer	1,5	1,5	*
	Hacking, ingebroken op e-mailaccount	3,9	3,5	*
	Hacking, ingebroken op website, profielsite	2,2	2,5	*
	Hacking, anders	3,3	2,7	*
PERCENTAGE SLACHTOFFERS DAT MELDING MAAKT VAN DE FRAUDE		90%	89%	87%
	bij politie	17%	18%	14%
	bij bank	85%	83%	80%
	bij andere instantie	3.2%	3.3%	4%

20 Het aantal delicten wijkt licht af van het aantal slachtoffers. Het aantal slachtoffers van identiteitsfraude per 100 inwoners lag in 2014 op 0,8.

21 Aangevuld met: Rianne Kloosterman, Slachtofferschap cybercrime en internetgebruik (CBS, 2015) 5.

3.3 RESULTATEN VAN DETECTIE EN OPSPORING

3.3.4 GECONSTATEERDE IDENTITEITSFRAUDE IN DE FINANCIËLE SECTOR

Cijfers over financieel-economische criminaliteit worden ook verzameld door de Nederlandse Vereniging van Banken. Net als uit de landelijke criminaliteitscijfers blijkt ook hier een afname. Er wordt minder geskimd en de NVB rapporteert tevens een afname van fraude met internetbankieren.

Volgens de cijfers van de NVB werd er in 2014 bovendien 700 keer een valse aanvraag voor een debitcard gedaan, en 260 keer voor een creditcard. Het gaat om gevallen waarbij de aanvrager op een valse naam de kaart aanvraagt.

In de voorgaande tabellen valt op dat de gemelde identiteitsfraude vrijwel altijd wordt gepleegd met private

identificatiemiddelen, zoals bankpassen, creditcards of gebruikersnamen en wachtwoorden of codes. Een andere vorm van mogelijke identiteitsfraude in de financiële sector houdt verband met het gebruik van afgeleide identiteitsverificatie. Bij afgeleide identiteitsverificatie ontstaan nieuwe mogelijkheden voor identiteitsfraude, waardoor fraudeurs rekeningen kunnen openen of leningen kunnen afsluiten op naam van iemand anders. Er zijn echter geen cijfers bekend over hoe vaak identiteitsfraude voorkomt bij afgeleide identiteitsverificatie.

TABEL 45 - MELDINGEN IDENTITEITSFRAUDE DOOR DE NVB

		2012	2013	2014
FRAUDE EN SCHADE	Aantal valse/geskimde passen (debit cards)	51.200	11.000	2.000
	Schade van valse/geskimde passen (debit cards)	€ 28.900.000	€ 6.800.000	€ 1.260.000
	Aantal valse/geskimde creditcards			2.800
	Schade van valse/geskimde creditcards			€ 1.735.000
	Fraude met internetbankieren (geslaagde pogingen)	10.900	3.500	1.100
	Schade van fraude met internetbankieren	€ 34.800.000	€ 9.600.000	€ 3.137.000
FRAUDEURS	Aantal records frauderegister (EVA)		Bijna 28.000	Bijna 26.000
	Aantal records toegevoegd		Ruim 4.700	Ruim 2.000
	Aantal raadplegingen		12.5 miljoen	8.9 miljoen
	Aantal hits op register		Ruim 28.000	Ruim 29.000

Bron: Nederlandse Vereniging van Banken

3.4 MELDINGEN VAN IDENTITEITSFRAUDE

Bij het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten (CMI) kunnen burgers terecht voor meldingen van identiteitsfraude of fouten in hun persoonsgegevens. Ook kunnen ze informatie hierover inwinnen en advies en persoonlijke begeleiding krijgen wanneer zij slachtoffer zijn van identiteitsfraude of van een moeilijk herstelbare fout. In de tabel hieronder wordt het aantal ontvangen meldingen getoond.

TABEL 46 - MELDINGEN BIJ HET CENTRAAL MELDPUNT IDENTITEITSFRAUDE EN -FOUTEN			
	2012	2013	2014
Aantal ontvangen meldingen	291	617	844

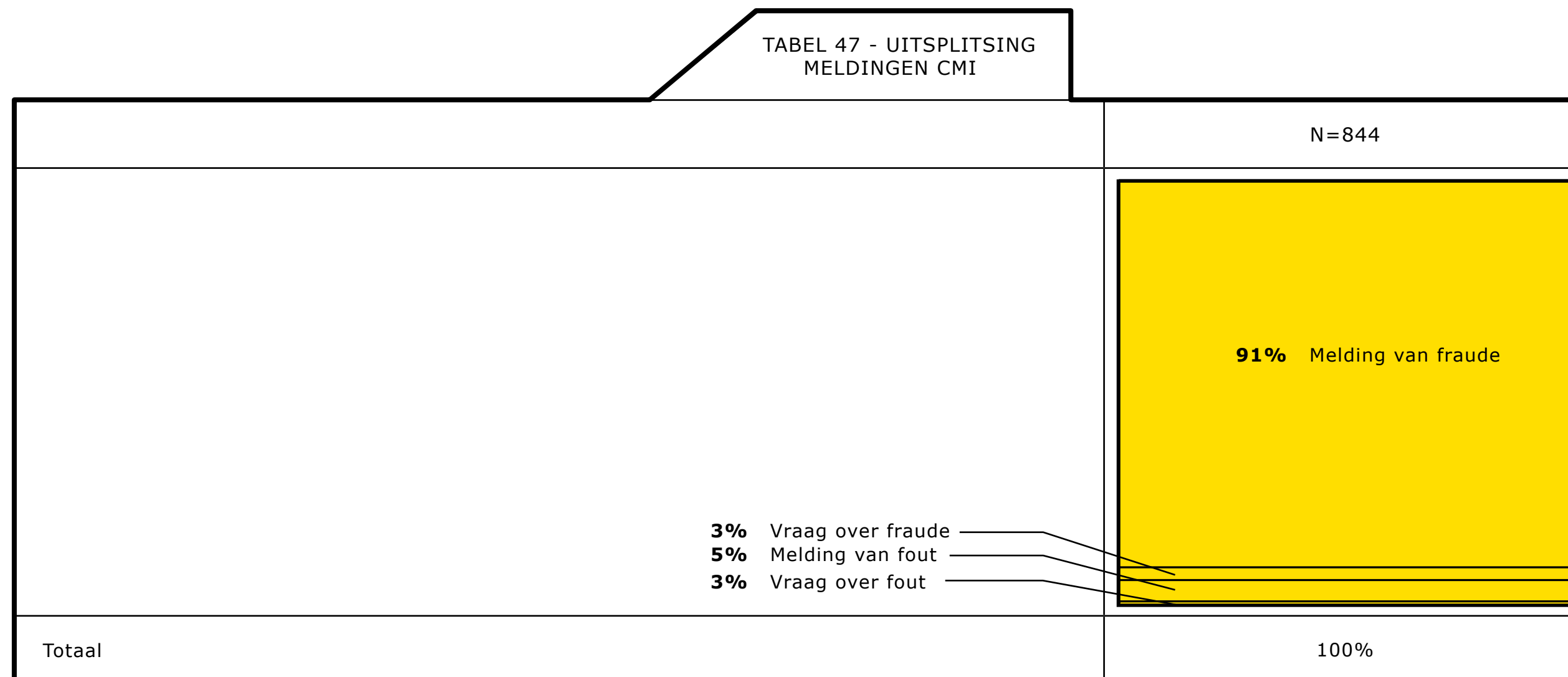
Ook bij de Fraudehelpdesk komen meldingen van identiteitsfraude binnen. Dat betreft voornamelijk identiteitsfraude waarbij oplichters de identiteit van een bedrijf aannemen. Dit valt buiten het aandachtsveld van deze Monitor Identiteit. In 2014 hebben zich daarnaast tot 1 december 73 particuliere slachtoffers van identiteitsfraude gemeld. Verder kwamen bij de Fraudehelpdesk 13 meldingen binnen van gebruik van valse identiteitsdocumenten. Tot 1 december 2014 kreeg de Fraudehelpdesk 41.466 phishing-mails doorgestuurd (mails waarvan de URL op de zwarte lijst staat).

3.4 MELDINGEN VAN IDENTITEITSFRAUDE

Bij het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten (CMI) kunnen burgers terecht voor meldingen van identiteitsfraude of fouten in hun persoonsgegevens. Ook kunnen ze informatie hierover inwinnen en advies en persoonlijke begeleiding krijgen wanneer zij slachtoffer zijn van identiteitsfraude of van een moeilijk herstelbare fout. In de tabel hieronder wordt het aantal ontvangen meldingen getoond.

Ook bij de Fraudehelpdesk komen meldingen van identiteitsfraude binnen. Dat betreft voornamelijk identiteitsfraude waarbij oplichters de identiteit van een bedrijf aannemen. Dit valt buiten het aandachtsveld van deze Monitor Identiteit. In 2014 hebben zich daarnaast tot 1 december 73 particuliere slachtoffers van identiteitsfraude gemeld. Verder kwamen bij de Fraudehelpdesk 13 meldingen binnen van gebruik van valse identiteitsdocumenten. Tot 1 december 2014 kreeg de Fraudehelpdesk 41.466 phishing-mails doorgestuurd (mails waarvan de URL op de zwarte lijst staat).

3.4 MELDINGEN VAN IDENTITEITSFRAUDE

Bij het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten (CMI) kunnen burgers terecht voor meldingen van identiteitsfraude of fouten in hun persoonsgegevens. Ook kunnen ze informatie hierover inwinnen en advies en persoonlijke begeleiding krijgen wanneer zij slachtoffer zijn van identiteitsfraude of van een moeilijk herstelbare fout. In de tabel hieronder wordt het aantal ontvangen meldingen getoond.

TABEL 48 - MELDINGEN CMI UITGESPLITST NAAR MIDDEL DAT IS MISBRUIKT	
	N=844
BSN	6%
DigiD	6%
Gestolen gegevens	7%
ID-bewijs gestolen of vermist	8%
Kopie van identiteitsbewijs	31%
Mailadres	3%
Vrije gegevens ²²	20%
Overige	19%

Ook bij de Fraudehelpdesk komen meldingen van identiteitsfraude binnen. Dat betreft voornamelijk identiteitsfraude waarbij oplichters de identiteit van een bedrijf aannemen. Dit valt buiten het aandachtsveld van deze Monitor Identiteit. In 2014 hebben zich daarnaast tot 1 december 73 particuliere slachtoffers van identiteitsfraude gemeld. Verder kwamen bij de Fraudehelpdesk 13 meldingen binnen van gebruik van valse identiteitsdocumenten. Tot 1 december 2014 kreeg de Fraudehelpdesk 41.466 phishing-mails doorgestuurd (mails waarvan de URL op de zwarte lijst staat).

²² Onder 'vrije gegevens' worden gegevens verstaan die vrij beschikbaar zijn, zoals naam, adres en telefoonnummer. Voor het plaatsen van een bestelling bij internetwinkels is dit vaak voldoende.

4.1 DE BASIS VAN HET IDENTITEITSSTELSEL

De basis van ons publieke identiteitsstelsel is de Basis-registratie Personen (BRP). Tegenwoordig bestaat deze uit twee componenten: de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en het Register Niet-Ingezetenen (RNI). Opname als ingezetene in de BRP gebeurt op hoofdlijn via twee routes: bij geboorte of bij immigratie. Bij het verstrekken van een paspoort, identiteitskaart, rijbewijs en DigiD wordt gebruikgemaakt van de persoonsgegevens zoals die in de BRP staan.²³ Een vierde type identificatiemiddel is het vreemdelingdocument (W-document, verblijfsvergunning of geprivilegieerdendocument). In dit geval ligt de relatie andersom:

migranten van buiten de EU dienen over een dergelijk document te beschikken voordat ze ingeschreven kunnen worden als ingezetene in de BRP. Deze identificatiemiddelen worden door verschillende instanties uitgegeven: gemeenten (paspoort, identiteitskaart en rijbewijs, in het laatste geval namens de RDW), IND (verblijfsdocument) en Logius (DigiD). In de tabel hieronder worden de belangrijkste cijfers samengevat over de ingezetenen die in de BRP staan geregistreerd. Deze cijfers dienen als referentiepunt voor overige cijfers in dit rapport.

TABEL 49 - BEVOLKINGSCIJFERS

		2012	2013	2014
BURGERS	Aantal inwoners	16.779.575	16.829.289	16.900.726
	Aantal geborenen	175.959	171.341	175.181
	Aantal overledenen	140.813	141.245	139.223
	Geboorteoverschot	35.146	30.096	35.958
MIGRATIE CIJFERS	Immigratie	158.374	164.772	182.949
	Emigratie	144.491	145.669	147.862
	Migratiesaldo	13.883	19.103	35.087
RELATIES TUSSEN PERSONEN	Aantal huwelijken	70.315	64.549	65.333
	Aantal partnerschapsregistraties	9.224	9.445	10.363
	Aantal echtscheidingen	33.273	33.636	35.409
	Huwelijksontbinding door overlijden	56.703	56.775	55.993

²³ Op deze regel zijn de nodige uitzonderingen. Betrokkene hoeft bijvoorbeeld niet in de BRP te staan ingeschreven om een paspoort te verkrijgen: als betrokkene in het buitenland woont, dan wordt de BRP niet altijd geraadpleegd bij het verstrekken van een Nederlands paspoort. Bovendien kan een Nederlander die in het buitenland woont, een DigiD krijgen met behulp van een speciale procedure waarvoor de BRP niet altijd wordt geraadpleegd.

4.1 DE BASIS VAN HET IDENTITEITSSTELSEL

Sinds 2013 voert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Monitor Identiteit uit. Deze monitor geeft jaarlijks een actueel beeld van hoe burgers zich in Nederland identificeren en hoe de overheid de kwaliteit daarvan borgt. Het beeld is opgebouwd uit gegevens die zowel betrekking hebben op de verstrekking van identiteitsmiddelen door de overheid als op het gebruik ervan door burgers. De monitor is in ontwikkeling. Zo is deze derde editie ten opzichte van de eerste en tweede uitgebreid, verder afgestemd op inhoudelijke behoeften van beleidsmakers,

en is gewerkt aan gebruikersvriendelijkheid en overzicht. Een belangrijke toevoeging verder vormen de beschrijvingen van twintig veelvoorkomende praktijksituaties waarin mensen zich identificeren. Aan de hand van deze praktijksituaties wordt een beeld gegeven welke identiteitsmiddelen, apparatuur, instrumenten en methoden worden gebruikt en welke maatregelen worden genomen om ID fraude tegen te gaan.

TABEL 50 - GEBRUIK VAN GBA

	2012	2013	2014
Aantal afnemers ²⁴	875	875	916
Aantal berichten GBA-V full service ²⁵	149.438.165	202.244.267	*
Aantal berichten GBA-V via GBA-mailbox	46.143.356	57.868.479	95.101.893
Aantal berichten GBA-V online service	89.369.940	113.916.551	135.746.622
Aantal terugmeldingen ²⁶	Ongeveer 30.000	25.543	26.934

²⁴ Dit zijn de partijen die de informatie uit de BRP gebruiken en daar toegang toe hebben. Het gaat bijvoorbeeld om de gemeenten en uitvoeringsinstanties van de overheid.

²⁵ Dit getal betreft het aantal verstuurd GBA-berichten. Dit zijn berichten tussen gemeenten onderling, wijzigingen die automatisch (spontaan) worden verstrekt waardoor organisaties automatisch over de laatste stand van zaken beschikken en wanneer actief iets wordt opgevraagd. Bij de online verstrekking (GBA-V online service, zie volgende rij) worden vraag en antwoord samen als één bericht geteld. Bij full service worden ze als aparte berichten geteld.

²⁶ Wanneer een afnemer van de BRP "gerede twijfel" heeft over de juistheid van een gegeven in de BRP, dient deze daarvan een terugmelding te doen.

4.2 IDENTITEITSBEWIJZEN

4.2

Sinds 2013 voert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Monitor Identiteit uit. Deze monitor geeft jaarlijks een actueel beeld van hoe burgers zich in Nederland identificeren en hoe de overheid de kwaliteit daarvan borgt. Het beeld is opgebouwd uit gegevens die zowel betrekking hebben op de verstrekking van identiteitsmiddelen door de overheid als op het gebruik ervan door burgers. De monitor is in ontwikkeling. Zo is deze derde editie ten opzichte van de eerste en tweede uitgebreid, verder afgestemd op inhoudelijke behoeften van beleidsmakers, en is gewerkt aan gebruikersvriendelijkheid en overzicht. Een belangrijke toevoeging verder vormen de beschrijvingen van twintig veelvoorkomende praktijksituaties waarin mensen zich identificeren. Aan de hand van deze praktijksituaties wordt een beeld gegeven welke identiteitsmiddelen, apparatuur, instrumenten en methoden worden gebruikt en welke maatregelen worden genomen om ID fraude tegen te gaan.

4.2 IDENTITEITSBEWIJZEN

4.2.1. PASPOORT EN IDENTITEITSKAART

In de tabel hieronder wordt getoond hoeveel paspoorten en identiteitskaarten er worden uitgegeven en als vermist worden opgegeven.

TABEL 51 - PASPOORTEN EN IDENTITEITSKAARTEN				
		2012	2013	2014
AANTAL PASPOORTEN EN IDENTITEITSKAARTEN IN OMLOOP	Paspoorten	10,1 miljoen	10,1 miljoen	10,2 miljoen
	Identiteitskaarten	7,8 miljoen	7,8 miljoen	8 miljoen
PASPOORTEN EN IDENTITEITSKAARTEN	Aantal uitgegeven paspoorten	2.339.286	2.040.020	2.087.462
	Aantal uitgegeven ID kaarten	1.743.813	1.232.917	1.362.043
VERMISSINGEN	Aantal paspoorten gestolen / vermist	49.197	48.620	54.560
	Aantal ID kaarten gestolen / vermist	129.903	134.983	148.113
	Aantal personen met 3 of meer vermissingen van paspoort en/of identiteitskaarten ²⁷		8.032	8.071

²⁷ Het gaat om mensen met, in de vijf jaar voorafgaande aan de laatste dag van het betreffende jaar, drie of meer verloren/gestolen paspoorten en/of identiteitskaarten.

4.2 IDENTITEITSBEWIJZEN

4.2.2. RIJBEWIJZEN

Rijbewijzen gelden behalve als bewijs van rijbevoegdheid ook als wettig identificatiemiddel, hoewel het niet in alle situaties als identiteitsbewijs is toegestaan.²⁸ In de tabel hieronder wordt getoond hoeveel rijbewijzen er worden uitgegeven, in omloop zijn en als vermist worden opgegeven.

		2012	2013	2014
RIJBEWIJZEN	Aantal nieuwe rijbewijzen	1.204.723	1.085.107	1.187.687
	Aantal rijbewijzen in omloop	10.906.224	11.135.140	11.602.312
OMWISSELINGEN BUITENLANDSE RIJBEWIJZEN VOOR NL RIJBEWIJZEN	Aantal omwisselingen binnen de EU/EVA	10.570	11.587	15.039
	Aantal omwisselingen buiten de EU/EVA	5.813	5.945	6.551
	Aantal departementale uitgiften van rijbewijzen	4.477	4.036	4.143
VERMIS- SINGEN	Aantal gestolen/vermist	101.666	101.444	102.251

²⁸ Een overzicht wanneer welk identiteitsbewijs mag worden gebruikt, staat op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/paspoort-en-identiteitsverificatie/vraag-en-antwoord/welk-identiteitsbewijs-mag-ik-gebruiken-in-welke-situatie.html>

4.2 IDENTITEITSBEWIJZEN

4.2.3 VERBLIJFS-DOCUMENTEN

Ook verblijfsdocumenten gelden als identificatiemiddel. Er zijn drie vormen verblijfsdocumenten: W-documenten voor personen die in een asielprocedure zitten, verblijfsvergunningen ²⁹ en geprivilegieerdendocumenten. In de volgende tabel worden hier cijfers over gepresenteerd.

		2012	2013	2014
W-DOCUMENTEN	Aantal uitgegeven W-documenten		18.588	28.937
	Aantal W-documenten in omloop		17.372 ³⁰	*
VERBLIJFS-VERGUNNINGEN	Aantal uitgegeven verblijfsvergunningen	218.700	202.855	156.109
	Aantal verblijfsvergunningen in omloop		536.218 ³¹	*
GEPRIVILLEGIEERDEN-DOCUMENTEN	Aantal uitgegeven geprivilegieerdendocumenten		5.048	5631
	Aantal geprivilegieerdendocumenten in omloop		14.843 ³²	12900
VERMISSINGEN	Aantal W-documenten en verblijfsvergunningen gestolen/vermist ³³		5.141	5.884

²⁹ Deze zijn onderverdeeld in vijf typen: regulier bepaalde tijd, regulier onbepaalde tijd, asiel bepaalde tijd, asiel onbepaalde tijd en verblijfsvergunningen voor (partners van) EU-onderdanen.

³⁰ Peildatum: 15 oktober 2014

³¹ Peildatum: 15 oktober 2014

³² Peildatum: 11 december 2014

³³ Het aantal vermissingen van geprivilegieerdendocumenten is niet in kaart gebracht. Het aantal "veelvermissers" van verblijfsdocumenten – mensen die de afgelopen vijf jaar drie of meer keer een vermist vreemdelingdocument opgaven – was niet te achterhalen.

4.2 IDENTITEITSBEWIJZEN

4.2.4 DIGID

DigiD is het authenticatiesysteem van de overheid waarmee burgers toegang kunnen krijgen tot digitale diensten van overheden en organisaties met een publieke taak.³⁴ In de tabel hieronder staat vermeld hoeveel accounts er zijn en hoeveel authenticaties er plaatsvinden.

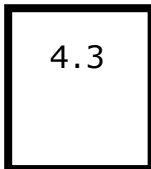
	2012	2013	2014
Aantal aanvragen			2.540.409
Waarvan "basis accounts"			1.233.562
Waarvan "midden accounts" ³⁵			1.306.847
Aantal heraanvragen			1.114.852
Waarvan "basis accounts"			534.864
Waarvan "midden accounts"			609.988
Aantal actieve DigiD accounts		11.011.509	11.823.125
Waarvan "basis accounts"	9.872.935	5.316.266	5.627.258
Waarvan "midden accounts"		5.695.243	6.195.867
Aantal actieve machtigingen DigiD	325.126	229.939	334.017
Aantal authenticaties met DigiD	75.502.486	117.030.910	158.337.456
Aantal DigiD accepterende organisaties	554	617	526
Aantal actieve webdiensten			683
Aantal aansluitingen DigiD Machtigen	1	1	2

³⁴ DigiD kan gebruikt worden op websites van de overheid en van organisaties die gebruiker zijn van het BSN in de wet WAABB, voor zover deze organisaties het gebruik van DigiD ondersteunen.

³⁵ Bij midden accounts wordt bij inloggen met behulp van DigiD gebruik gemaakt van een extra sms-authenticatie.

4.3 IDENTIFICATIEMIDDELEN IN HET PRIVATE DOMEIN

Sinds 2013 voert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Monitor Identiteit uit. Deze monitor geeft jaarlijks een actueel beeld van hoe burgers zich in Nederland identificeren en hoe de overheid de kwaliteit daarvan borgt. Het beeld is opgebouwd uit gegevens die zowel betrekking hebben op de verstrekking van identiteitsmiddelen door de overheid als op het gebruik ervan door burgers. De monitor is in ontwikkeling. Zo is deze derde editie ten opzichte van de eerste en tweede uitgebreid,

verder afgestemd op inhoudelijke behoeften van beleidsmakers, en is gewerkt aan gebruikersvriendelijkheid en overzicht. Een belangrijke toevoeging verder vormen de beschrijvingen van twintig veelvoorkomende praktijksituaties waarin mensen zich identificeren. Aan de hand van deze praktijksituaties wordt een beeld gegeven welke identiteitsmiddelen, apparatuur, instrumenten en methoden worden gebruikt en welke maatregelen worden genomen om ID fraude tegen te gaan.

4.3 IDENTIFICATIEMIDDELEN IN HET PRIVATE DOMEIN

4.3.1 FINANCIËLE SECTOR

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) verplicht financiële instellingen tot het vaststellen en vastleggen van de identiteit, voordat transacties worden uitgevoerd: bij het eerste contact, maar ook bij een duurzame relatie en bij het verlenen van bepaalde incidentele transacties. Ze geven ook middelen uit die als identificatiemiddel kunnen worden gebruikt. Het gebruik daarvan beperkt zich over het algemeen tot de sector zelf.

TABEL 55 - IDENTIFICATIEMIDDELEN IN DE FINANCIËLE SECTOR

	2012	2013	2014
Betaalrekeningen	22,7 miljoen	23,1 miljoen	23,3 miljoen
Bankpassen in omloop	24,7 miljoen	24,6 miljoen	25,6 miljoen
Creditcards in omloop	5,8 miljoen	6 miljoen	6,4 miljoen
Aantal gestolen/vermiste bankpassen	6.000	4.400	3.100
Aantal gestolen/vermiste creditcards	1.600	1.400	800

4.3 IDENTIFICATIEMIDDELEN IN HET PRIVATE DOMEIN

4.3.2 IDENTITEIT OP SOCIAL MEDIA

Een relatief recente ontwikkeling is het gebruik van social media als identificatiemiddel. Identiteit speelt in het domein van de social media een andere rol dan in andere domeinen. Het is meer fluïde van aard; mensen kunnen verschillende "identiteiten" naast elkaar bezitten en deze "identiteiten" komen niet noodzakelijkerwijs overeen

met de echte persoon. Uit de tabel hieronder blijkt dat een aanzienlijk deel van de gebruikers van social media zich inderdaad onder een alias of fantasienaam aanmeldt en dat een klein percentage meerdere accounts heeft waarbij men zowel van de eigen naam gebruikmaakt, als van een alias of fantasienaam.

TABEL 56 - ACCOUNTS OP SOCIAL MEDIA

TYPE ACCOUNT OP SOCIAL MEDIA	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT EEN ACCOUNT HEEFT	AANGEMELD ONDER		
		WERKELIJKE NAAM	ALIAS OF FANTASIENAAM	ZOWEL ONDER EIGEN NAAM ALS ONDER ALIAS OF FANTASIENAAM AANGEMELD
Facebook	64%	86%	9%	5%
Apple ID	22%	86%	10%	4%
Microsoft (hotmail, outlook en live)	44%	77%	13%	10%
Google account	47%	79%	13%	8%
Linkedin account	23%	95%	3%	2%
Twitter account	18%	77%	18%	5%
Andere social media	1%	59%	24%	18%
Ik heb geen online identiteiten ³⁶	5%			

³⁴ Deze categorie is anders dan de categorie in de vorige editie van de Monitor Identiteit; daar ging het om personen die geen social media accounts hadden (14,4%); hier is gevraagd naar mensen die geen online identiteiten hadden (waaronder ook DigiD en eHerkenning vallen). De 5% die nu wordt genoemd, betreft dus een nauwere groep dan de 14,4% die vorig jaar werd gerapporteerd.

TABELLEN OVERZICHT

TABELLEN OVERZICHT

TABELLEN
BIJLAGE 1 PRAKTIJSITUATIES

TABELLEN
DETECTIE EN OPSPORING

GEBRUIK ID-MIDDELEN

TABELLEN
BIOMETRIE

TABELLEN
BIJLAGE 2 EXTRA TABELLEN

TABELLEN
ID-FRAUDE SLACHTOFFERSCHAP

TABELLEN
IDENTITEITSSTELSEL

TABELLEN
PRAKTIJSITUATIES

TABELLEN
VERANTWOORDING ENQUETE

TABEL 1 - DE WETTELIJKE KADERS WAARMEE BETROUWBARE IDENTIFICATIE VAN BURGERS WORDT AFGEDWONGEN (EN VEELVOORKOMENDE PRAKTIJKSITUATIES)

WETTEN WAARMEE HET GEBRUIK VAN EEN GELDIG IDENTITEITSBEWIJS IS VOORGESCHREVEN (PASPOORT, NIK, RIJBEWIJS, VERBLIJFSDOCUMENT)

WETTEN	PRAKTIJKVOORBEELDEN
Wet op de identificatieplicht (Art. 2)	Aanhouding door buitengewoon opsporingsambtenaar
Wet Basisregistratie Personen	Aangifte van verblijf en adres
Wegenverkeerswet (Art. 50)	Tenaamstelling van een kenteken (voertuig)
Wet arbeid vreemdelingen (Art. 15)	In dienst treden bij een werkgever
Wet op de loonbelasting (Art. 6a)	In dienst treden bij een werkgever
Paspoortwet (Art. 28)	Aanvragen nieuw reisdocument
Kieswet (Art. K11)	Stemmen bij verkiezingen
Rijksoctrooiwet (Art. 24)	Octrooi vastleggen
Vreemdelingenwet (Art. 3)	Identiteitsverificatie personen van buiten Schengengebied
Handelsregisterwet (Art 18)	Inschrijven in het Handelsregister bij KvK

WETTEN WAARMEE BEDRIJVEN/INSTELLINGEN VANUIT EEN ZORGPLICHT MOETEN ZORGDRAGEN VOOR BETROUWBARE IDENTIFICATIE

WETTEN	PRAKTIJKVOORBEELDEN
Wet op het financieel toezicht (Wft, Art. 4)	Afsluiten van een lening
Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft, Art. 11)	Openen van een bankrekening
Wet op het notarisambt (Art 39)	Laten opmaken van een notariële akte

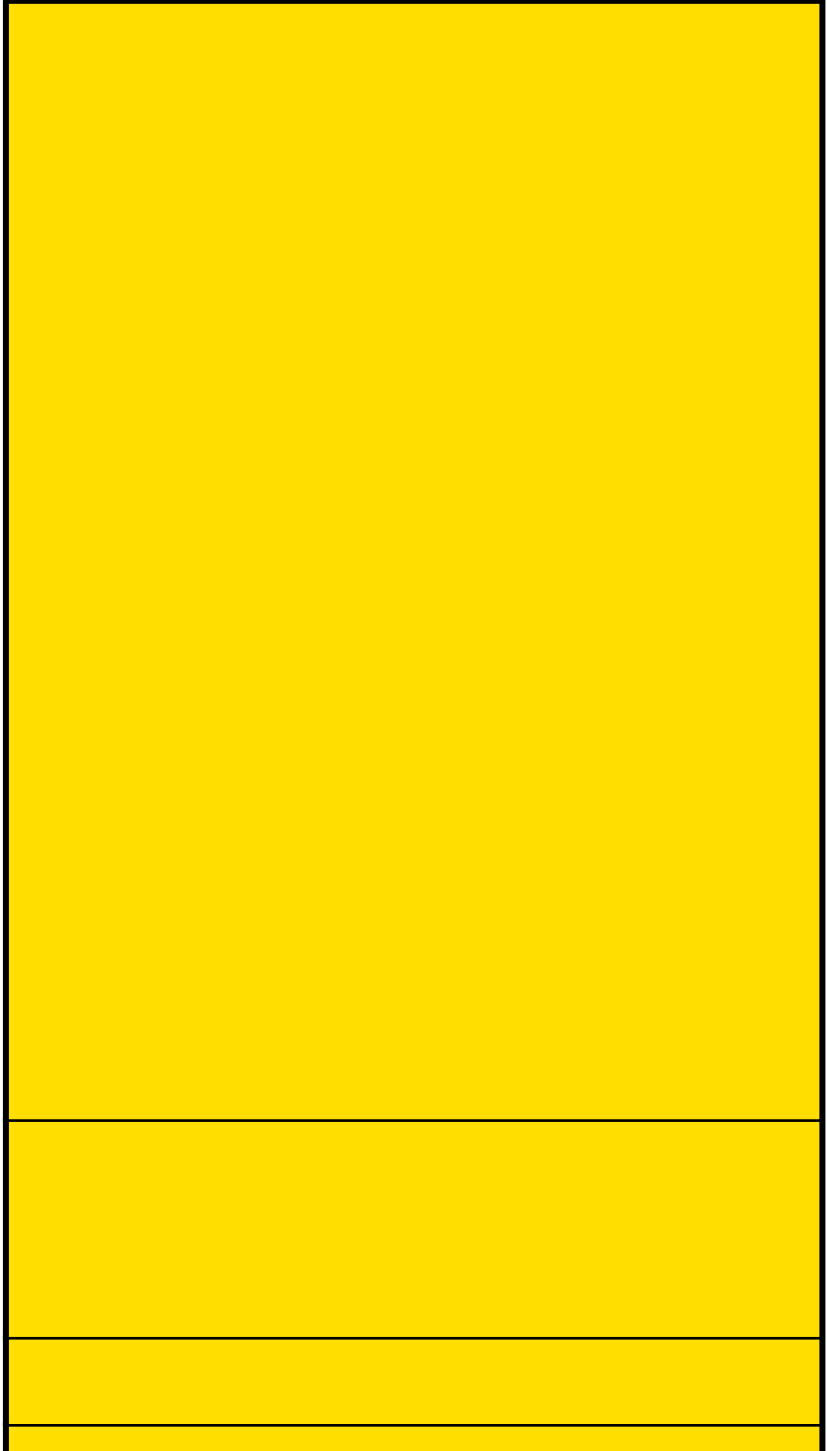
TABEL 2 - HET BEZIT VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

	N=4.853
DigiD	87%
Nederlands paspoort	60%
Nederlandse identiteitskaart	47%
Nederlands rijbewijs	66%
Nederlands verblijfsdocument	1%
Een buitenlands identiteitsbewijs	1%
Geen van deze	0%

TABEL 3 - DRAAGT MEN HET IDENTITEITSBEWIJS BIJ ZICH?

WANNEER HEEFT U EEN IDENTITEITSBEWIJS BIJ U?	N=4.853
<p>77% Altijd _____</p> <p>15% Vaak _____</p> <p>6% Soms _____</p> <p>2% Nooit _____</p>	
Totaal	100%

TABEL 4 - GEMIDDELD GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDEL IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN

	2015 N=4.853	2014 N=1.239
Nederlands paspoort	3,1	3,1
Nederlandse identiteitskaart	4,1	5,5
Nederlands rijbewijs	2,9	3,8
Nederlands verblijfsdocument	1,2	1,8
Een buitenlands identiteitsbewijs	2,4	1,8
Totaal aantal identificaties in het afgelopen jaar met deze middelen ³	5,7	7,6 ⁴

³ Het totaal is een gewogen optelling van de rijen hierboven. Dat wil zeggen: voor het totaal is rekening gehouden met het percentage mensen dat aangeeft over een dergelijk identiteitsbewijs te beschikken. Niemand beschikt over al deze middelen; dat geeft al aan dat de bovenste rijen niet zomaar kunnen worden opgeteld om tot een totaal te komen.

⁴ Vorig jaar is niet gevraagd naar het bezit en gebruik van buitenlandse identiteitsbewijzen. Omdat maar zeer weinig mensen aangeven hierover te beschikken heeft dat maar weinig invloed op het totaal aantal malen dat men een identiteitsbewijs zegt te gebruiken.

TABEL 5 - MEEST VOORKOMENDE PRAKTIJSITUATIES WAARBIJ IDENTITEITSVERIFICATIE GANGBAAR OF VERPLICHT IS

HANDELINGEN WAARBIJ IDENTITEITSVERIFICATIE VERPLICHT IS	N=4.853
gestemd bij de laatste Provinciale Staten en Waterschapsverkiezingen (18 maart 2015)	43%
in een hotel, pension, camping of particuliere huurwoning overnacht	43%
vliegreis gemaakt (grenspassage op Schiphol)	31%
een identiteitsbewijs aangevraagd (paspoort, Nederlandse identiteitskaart, rijbewijs, verblijfsdocument)	17%
een nieuwe werkgever gekregen	11%
een toeslag, uitkering of studiefinanciering aangevraagd	10%
een bankrekening geopend	10%
HANDELINGEN WAARBIJ IDENTITEITSVERIFICATIE MET BEHULP VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN VAAK PLAATSVINDT	
pakje in ontvangst genomen aan de deur of bij een afhaalpunt/postkantoor	67%
geregistreerd bij een ziekenhuis/zorginstelling/dokter/therapeut	25%
telefoonabonnement afgesloten	20%
een zorgverzekering afgesloten	14%
bezoek gebracht aan een overheidsinstelling	13%

TABEL 7 - GESTOLEN EN VERLOREN IDENTITEITSBEWIJZEN

IS UW IDENTITEITSBEWIJS WEL EENS KWIJTGERAAKT/GESTOLEN?	PASPOORT (N=2.909)	NEDERLANDSE IDENTITEITSKAART (N=2.294)	RIJBEWIJS (3.182)	VERBLIJFS-DOCUMENT (N=36)
<p>Nee</p> <p>Ja, kwijtgeraakt</p> <p>Ja, gestolen</p> <p>Wil niet zeggen</p>	<p>98%</p> <p>1%</p> <p>1%</p> <p>0%</p>	<p>97%</p> <p>3%</p> <p>2%</p> <p>1%</p>	<p>98%</p> <p>1%</p> <p>1%</p> <p>0%</p>	<p>94%</p> <p>3%</p> <p>3%</p> <p>0%</p>
Totaal	100%	100%	100%	100%

TABEL 8 - DOORGEVEN VAN VERLIES OF DIEFSTAL VAN IDENTITEITSBEWIJS⁶

WANNEER HEEFT U DIEFSTAL OF VERLIES VAN UW IDENTITEITSBEWIJS DOORGEGEVEN?	PASPOORT (N=38)	NEDERLANDSE IDENTITEITSKAART (N=65)	RIJBEWIJS (N=59)
Binnen 24 uur _____	39%	52%	47%
Binnen 48 uur _____	29%	14%	12%
Binnen een week _____	8%	14%	19%
Pas toen ik een nieuw identiteitsbewijs nodig had, na meer dan een maand	11%	12%	15%
Nog niet _____	13%	8%	7%
Total	100%	100%	100%

⁶ In deze tabel zijn de respondenten met een verblijfsvergunning niet meegenomen, omdat het aantal te klein was om betrouwbare uitspraken te doen.

TABEL 9 - KOPIE IDENTIFICATIEMIDDEL

PERCENTAGE MENSEN DAT IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN TEN MINSTE ÉÉN KEER EEN KOPIE VAN EEN IDENTIFICATIEMIDDEL (PASPOORT, NIK, RIJBEWIJS OF VERBLIJFSDOCUMENT) HEEFT GEMAAKT.	N=4.853
Een kopie of scan opgestuurd, overhandigd of laten maken	56%
Een kopie of scan opgestuurd of gemaïld	35%
Een kopie of scan overhandigd (houder document was erbij aanwezig)	30%
Een kopie of scan laten maken (houder document was erbij aanwezig)	22%

TABEL 10 - GEMIDDELDE AANTAL KOPIEËN UITGESPLITST NAAR IDENTIFICATIEMIDDEL

Een kopie of scan opgestuurd, overhandigd of laten maken	3,0
Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn paspoort heeft gemaakt of laten maken (N=1.406)	2,5
Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn identiteitskaart heeft gemaakt of laten maken (N=1.107)	2,6
Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn rijbewijs heeft gemaakt of laten maken (N=620)	2,0

TABEL 11 - BEWERKING VAN KOPIETJES/SCANS VAN IDENTITEITSBEWIJZEN (N=2.708)

				TOTAAL
Ik heb op de kopie of scan vermeld voor welk doel en op welke datum die precies gebruikt mag worden	66%	27%	7%	100%
Ik heb het Burgerservicenummer doorgestreept	73%	22%	5%	100%
Ik heb de pasfoto onherkenbaar gemaakt	85%	10%	5%	100%
Ik heb andere gegevens die de vragende partij niet nodig had doorgestreept	72%	23%	5%	100%
	<p style="text-align: center;"> Nooit gedaan afgelopen jaar Wel eens gedaan in het afgelopen jaar Weet niet meer </p>			

TABEL 12 - HEEFT U WEL EENS HET NUMMER VAN UW IDENTITEITSBEWIJS DOORGEGEVEN?

	N=4.853
	<p>A stacked bar chart with a yellow background. The top segment is labeled '25% Ja', the middle segment is '66% Nee', and the bottom segment is '9% Weet niet'.</p>
Totaal	100%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 13 - IDENTITEITSVERIFICATIE T.B.V. OPNAME IN EEN BASISREGISTRATIE

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS 0%
Ingeschreven in het Handelsregister (N=54)	100%	52%		31%	17%

TABEL 14 - IDENTITEITSVERIFICATIE T.B.V. CONTACT MET DE OVERHEID

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Aangehouden door politie (N=81)	96%	17%	29%	51%	3%
Aangifte gedaan bij de politie (N=277)	86%	25%	41%	30%	4%
Vergunning of ontheffing aangevraagd (N=117)	87%	47%	25%	25%	3%
Bezoek gebracht aan een overheidsinstelling (N=543)	41%	38%	42%	15%	5%
Gestemd bij Provinciale Statenverkiezingen/ Waterschapsverkiezingen (N=1.374)	100%	36%	40%	24%	

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 15 - IDENTITEITSVERIFICATIE IN DE FINANCIËLE SECTOR EN HET NOTARIAAT

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Zaken geregeld bij een notaris (N=283)	99%	54%		32%	14% 2%
Hypotheek, lening of creditcard afgesloten (N=307)	96%	54%		34%	11% 1%
Een bankrekening geopend (N=358)	99%	34%		43%	22% 1%

TABEL 16 - GEBRUIK VAN ID-BEWIJS BIJ IDENTITEITSVERIFICATIE IN DE FINANCIËLE SECTOR EN TELECOM (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITSBEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITSBEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT IDENTITEITSBEWIJS OVERGENOMEN	KOPIE/SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Zaken geregeld bij een notaris (N=283)	52%	1%	14%	46%	5%
Hypotheek, lening of creditcard afgesloten (N=307)	41%	3%	17%	56%	1%
Een bankrekening geopend (N=358)	59%	3%	17%	38%	1%

TABEL 17 - IDENTITEITSVERIFICATIE BIJ WERK EN OPLEIDING

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Ingeschreven bij een uitzendbureau (N=372)	92%	39%	41%	18%	2%
Een nieuwe werkgever gekregen (N=465)	92%	37%	50%	11%	2%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 18 - GEBRUIK VAN IDENTITEITSBEWIJS BIJ IDENTIFICATIE BIJ WERK EN OPLEIDING

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITSBEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITSBEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT IDENTITEITSBEWIJS OVERGENOMEN	KOPIE/ SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Ingeschreven bij een uitzendbureau (N=372)	44%	4%	15%	56%	0%
Een nieuwe werkgever gekregen (N=465)	37%	2%	12%	64%	2%
Ingeschreven voor een opleiding	67%	2%	11%	27%	2%

TABEL 19 - IDENTITEITSVERIFICATIE IN HET KADER VAN REIZEN

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Vliegreis gemaakt (N=1005)	100%	80%			20%
Internationale treinreis, bootreis of busreis gemaakt (N=345)	100%	66%		26%	0% 8%
Overnachting in hotel, camping, pension (N=943)	78%	54%		30%	11% 5%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

**TABEL 20 - GEBRUIK VAN IDENTITEITSBEWIJS BIJ IDENTIFICATIE BIJ WONEN, REIZEN EN VRIJE TIJD
(MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)**

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITSBEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITSBEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT IDENTITEITSBEWIJS OVERGENOMEN	KOPIE/ SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Overnachting in hotel, camping, pension	77%	4%	8%	13%	3%

TABEL 21 - IDENTITEITSVERIFICATIE IN HET KADER VAN HET AANGAAN VAN EEN CONTRACT

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT	NIK	RIJBEWIJS	ANDERS
Telefoonabonnement afgesloten (N=64)	88%	27%	42%	30%	1%
Verhuisd naar een andere huurwoning(N=155)	96%	33%	51%	11%	5%
Geregistreerd bij een vereniging of sportschool (N=330)	99%	26%	37%	31%	6%
Een zorgverzekering afgesloten (N=437)	78%	38%	49%	11%	2%
Geregistreerd bij een ziekenhuis, zorginstelling, dokter, therapeut (N=1.017)	96%	23%	41%	27%	9%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 22 - GEBRUIK VAN IDENTITEITSBEWIJS BIJ IDENTITEITSVERIFICATIE BIJ HET AANGAAN VAN EEN CONTRACT (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

HOE IS ER TOEN OMGEGAAN MET UW IDENTITEITSBEWIJS?	IDENTITEITSBEWIJS IS INGEZIEN OM GEGEVENS TE CONTROLEREN	IDENTITEITSBEWIJS VOOR EEN BEPAALDE TIJD ACHTERGELATEN	GEGEVENS UIT IDENTITEITSBEWIJS OVERGENOMEN	KOPIE/ SCAN GEMAAKT	WEET NIET
Telefoonabonnement afgesloten (N=64)	53%	0%	11%	44%	3%
Verhuisd naar een andere huurwoning (N=155)	49%	5%	20%	48%	2%
Geregistreerd bij een vereniging of sportschool (N=330)	61%	5%	15%	22%	5%
Een zorgverzekering afgesloten (N=437)	80%	7%	2%	4%	7%
Geregistreerd bij een ziekenhuis, zorginstelling, dokter, therapeut (N=1.017)	79%	1%	15%	11%	4%

TABEL 23 - IDENTITEITSVERIFICATIE BIJ AANKOPEN

PRAKTIJKSITUATIES	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT ZICH HEEFT GEÏDENTIFICEERD	PASPOORT				NIK		RIJBEWIJS		ANDERS	
Alcohol of sigaretten gekocht (door 25-minners) (N=195)	58%	6%	55%				39%				
Iets gekocht op een online marktplaats (N=660)	6%										
Pakje in ontvangst genomen (N=722)	25%	17%	48%				26%		9%		

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 24 - GEBRUIK VAN GEAUTOMATISEERDE BIOMETRIE

VAN WELKE IDENTIFICATIEMOGELIJKHEDEN WAARBIJ GEBRUIK WORDT GEMAAKT VAN BIOMETRIE HEEFT U IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN GEBRUIKT GEMAAKT?	2013 (N=1.239)	2014 (N=4.853)
<p style="text-align: center;">Vingerafdrukherkenning _____</p> <p style="text-align: center;">Nee, geen biometrie gebruikt _____</p> <p style="text-align: center;">Weet niet _____</p> <p>(Deze cijfers gelden voor beide jaren)</p> <ul style="list-style-type: none"> 2% Iris-/oogherkenning _____ 1% Stemherkenning _____ 2% Automatische gezichtsherkenning _____ 0% Andere vormen van biometrische identiteitsverificatie _____ 	<p style="text-align: center;">11%</p> <p style="text-align: center;">82%</p> <p style="text-align: center;">5%</p>	<p style="text-align: center;">11%</p> <p style="text-align: center;">81%</p> <p style="text-align: center;">5%</p>
Totaal	103%	102%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 25 - WAARVOOR GEBRUIKT MEN BIOMETRISCHE IDENTITEITSVERIFICATIE?

	N=656
Ontgrendelen computer	19%
Ontgrendelen telefoon	49%
Voor het maken van een vliegticket	12%
Om toegang te krijgen tot site of app	9%
Om toegang te krijgen tot bedrijf/terrein	9%
Anders	13%
Geen antwoord	6%

TABEL 26 - AUTOMATISCHE GRENSPASSAGES OP SCHIPHOL

	2012	2013	2014
Automatische grenspassages op Schiphol	968.603	1.422.057	1.752.315
Aantal leden Schiphol Privium		45.000	45.000

TABEL 27 - SLACHTOFFERSCHAP ALS PERCENTAGE VAN DE VOLWASSEN BEVOLKING

	2013 - 2014 (N=1.239)	2014 - 2015 (N=4.853)
Heeft iemand zich voor zover u weet, de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bijvoorbeeld om iets te kopen, om ergens lid van te worden, toegang te krijgen tot uw bankrekening of social media accounts?	2,1%	3,4%

TABEL 28 - WEET U WAAROM DE FRAUDEUR ZICH ALS U HEEFT VOORGEDAAN?

Om een aankoop te doen	29%
Weet niet	27%
Om toegang te krijgen tot mijn bankrekening	11%
Om mijn naam zwart te maken, bijvoorbeeld op social media	10%
Om toegang tot bepaalde (social media) websites/apps te krijgen	9%
Om diensten af te nemen (bijvoorbeeld een telefoonabonnement)	6%
Om in mijn naam geld van mijn bekenden te vragen	3%
Om zijn eigen identiteit te verhullen, bijvoorbeeld bij een aanhouding door politie, zwartrijden in het openbaar vervoer of bij een rechtszaak	3%
Om een lening aan te vragen	2%
Om toegang tot specifieke gebouwen te krijgen	2%
Om toegang tot arbeid te krijgen	1%
Om toegang tot medische zorg te krijgen	1%
Om een uitkering te krijgen	1%
Om een toeslag te ontvangen	1%
Anders	12%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

TABEL 29 - HOE HEEFT U GEMERKT DAT U SLACHTOFFER WAS GEWORDEN VAN IDENTITEITSFRAUDE?

	N=552
Ik kreeg rekeningen of aanmaningen waar ik niets vanaf wist	22%
Ik hoorde van bekenden dat zij vreemde berichten kregen uit mijn naam	18%
Er stonden profielen of berichten van mij op social media die ik niet zelf had aangemaakt	19%
Er was geld van mijn bankrekening afgeschreven	16%
Ik kreeg boze berichten van mensen die dachten dat ze door mij waren opgelicht	6%
Mijn gegevens bij de overheid of een officiële instantie bleken opeens gewijzigd te zijn	2%
Mij werden diensten (zoals een uitkering of pensioen) geweigerd, terwijl ik daar wel recht op had	1%
Op een andere manier	32%

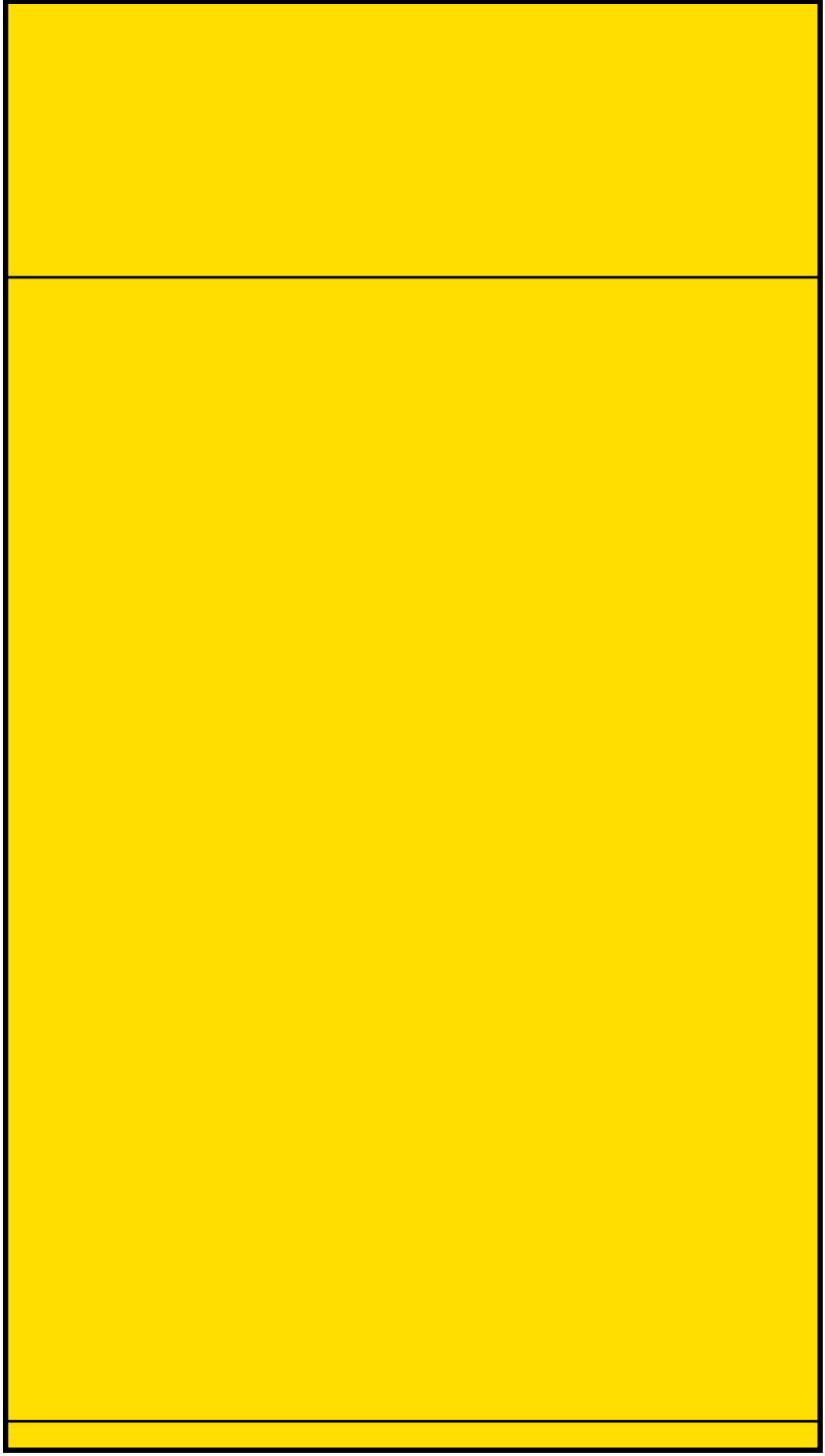

TABEL 30 - WELKE MIDDELEN EN/OF TOEGANGSCODES HEEFT DE FRAUDEUR GEBRUIKT?

	N=552
Gebruikersnaam en wachtwoord social media (Facebook, LinkedIn, Google, etc.)	26%
Bankgegevens of -middelen	20%
Username en password van gebruikersprofielen op andere sites	13%
Mobiele telefoon	8%
Een kopie van mijn paspoort, rijbewijs, Nederlandse identiteitskaart of verblijfsdocument	7%
Paspoort, rijbewijs of Nederlandse identiteitskaart	5%
DigiD	2%
Geen van deze middelen	16%
Anders	8%

**TABEL 31 - HEEFT U FINANCIËLE SCHADE GELEDEN OMDAT IEMAND ANDERS ZICH VOOR U HEEFT
UITGEGEVEN? MET ANDERE WORDEN GEEFT HET U GELD GEKOST?**

IN EUROS	N=552
<p data-bbox="1670 445 2249 479">19% Ja, ik heb financiële schade geleden</p> <p data-bbox="1670 1029 2344 1063">79% Nee, ik heb geen financiële schade geleden</p> <p data-bbox="1670 1518 1949 1552">2% Geen antwoord</p>	
Totaal	100%

TABEL 32 - HOE HOOG WAS DE SCHADE?

IN EUROS	N=104
6% < 25	
4% 25 - 50	
17% 50 - 100	
14% 100 - 250	
20% 250 - 500	
16% 500 - 1000	
12% 1000 - 1500	
3% 1500 - 2500	
6% 2500 - 10 000	
2% > 10 000	
Totaal	100%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

TABEL 33 - HOE GROOT WAS DIE HINDER VOOR U?

	N=176
	
	18% Zeer groot
	59% Groot
	23% Klein
Totaal	100%

TABEL 34 - MET WELKE INSTANTIES HEEFT U CONTACT GEZOCHT

Bank	38%
Politie	25%
Webwinkel	18%
Provider van social media en/of e-mail	15%
Internetprovider	12%
Fraudehelpdesk	8%
Werkgever of bedrijf waar men zich voor mij heeft uitgegeven	7%
Centraal Meldpunt identiteitsfouten en -fraude (CMI)	6%
Gemeente	4%
Zorgaanbieder	4%
Belastingdienst	1%
UWV	1%
Anders	6%

TABEL 35 - HOE BEOORDELT U DE WIJZE WAAROP U BENT GEHOLPEN?

	Beoordeling op schaal van 1 tot 10
Optreden bank	8,0 (N=107)
Optreden politie	6,0 (N= 70)
Optreden provider (internet, social media, mail)	7,2 (N= 73)

TABEL 36 - BINNEN WELKE TERMIJN WAS HET PROBLEEM VAN DE IDENTITEITSFRAUDE OPGELOST?

	25% Binnen een dag	
	28% Binnen een week	
	30% Binnen een maand	
	14% Binnen een half jaar	
	3% Langer dan een half jaar	
Totaal		100%

TABEL 37 - GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE OP SCHIPHOL

	2012	2013	2014
Aantal gecontroleerde documenten (tweedelijns controle) ¹⁰	33.307	31.383	24.565
Aantal zaken ¹¹	578	626	729
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	806	654	1.158

¹⁰ Het betreft hier aantal controles in tweede instantie; dat wil zeggen, slechts wanneer er twijfel is aan de echtheid of geldigheid van een document wordt het aan nadere controle onderworpen.

¹¹ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

TABEL 38 - GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE AAN OVERIGE LANDSGRENZEN

	2012	2013	2014
Aantal zaken ¹²	263	244 ¹³	311
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	358	313	408

¹² Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

¹³ 203 zaken waren afkomstig van mobiele toezicht controles aan de Belgische en Duitse grens; 41 zaken waren afkomstig van maritieme controles en luchthavens anders dan Schiphol.

**TABEL 39 - GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE DOOR BUREAU FALSIFICATEN,
KONINKLIJKE MARECHAUSSEE, TER APEL**

	2012	2013	2014
Aantal documenten gecontroleerd	15.002	16.645	
Aantal zaken ¹⁴	306	262	
Geconstateerde documentenfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	457	407 ¹⁵	

¹⁴ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

¹⁵ 16% hiervan betrof reisdocumenten en identiteitsbewijzen, 84% betrof brondocumenten. Het feit dat het aantal documenten waar fraude aan werd vastgesteld hoger ligt dan het aantal zaken, betekent dat er gemiddeld meerdere valse documenten per verdachte werden aangetroffen.

TABEL 40 - GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE DOOR ID-DESKS VAN DE MARECHAUSSEE ¹⁷

	2012	2013	2014
Aantal zaken ¹⁸	745	722	904
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	966	889 (waarvan 668 identiteitsbewijzen)	1199

¹⁷ Dit zijn de vier ID-desks van de recherche, gesitueerd in Eindhoven, Zwolle, Schiphol en Rotterdam. De gepresenteerde cijfers hebben betrekking op verschillende typen documenten; dat beperkt zich niet tot identiteitsbewijzen. Het gaat bijvoorbeeld ook om bankbiljetten of cheques. De aanbieders van deze documenten zijn, in volgorde van aantal documenten dat ze doorsturen naar de ID-desks ter verificatie: politie, marechaussee, overheid overig (douane, Belastingdienst, opsporingsinstanties), banken, telecom, overige bedrijven.

¹⁸ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

TABEL 41 - GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE BIJ OMWISSELING RIJBEWIJS

	2012	2013	2014
Valse / vervalste rijbewijzen	45	43	39

TABEL 42 - GECONSTATEERDE DOCUMENTFRAUDE BIJ BRONDOCUMENTEN

	2012	2013	2014
Onderzochte brondocumenten		9.392	12.990
Geconstateerde documentfraude		781	*

Bron: Bureau Documenten, IND. * = geen actuele cijfers beschikbaar.

TABEL 43 - FRAUDE MET NEDERLANDSE DOCUMENTEN

		2012	2013	2014
ZAKEN MET NEDERLANDSE DOCUMENTEN IN NEDERLAND ¹⁸	Geconstateerde gevallen van fraude met originele documenten	78	104	99
	Geconstateerde gevallen met fraude met kopieën	233	231	202
ZAKEN MET NEDERLANDSE DOCUMENTEN IN HET BUITENLAND (BELGIË, DUITSLAND, VK, FRANKRIJK)	Aantal zaken van European Document Fraud Analysis Network (Frontex) ¹⁹	196	182	191

¹⁸ Deze cijfers zijn samengestelde cijfers uit de hierboven besproken cijfers, met dien verstande dat het hier alleen gaat om fraude met *Nederlandse* documenten.

¹⁹ Datum waarop de gegevens zijn opgevraagd: 27-11-2015. Anders dan in de monitor van vorig jaar konden nu ook de documenten aangetroffen in Frankrijk worden meegenomen. Daarom wijken de aantallen over 2012 en 2013 af van die van vorig jaar. Het overgrote merendeel van de aangetroffen Nederlandse documenten betreft paspoorten en identiteitskaarten.

TABEL 44 - AANTAL DELICTEN FINANCIËEL ECONOMISCHE IDENTITEITSFRAUDE, PER 100 INWONERS

		2012	2013	2014
IDENTITEITSFRAUDE		1,6	1,3	0,7
	Skimming	1.1	0.8	0.4
	Phishing/pharming	0.5	0.5	0.4
IDENTITEITSFRAUDE IN RELATIE TOT CYBERCRIME	Hacking, ingebroken op computer	1,5	1,5	*
	Hacking, ingebroken op e-mailaccount	3,9	3,5	*
	Hacking, ingebroken op website, profielsite	2,2	2,5	*
	Hacking, anders	3,3	2,7	*
PERCENTAGE SLACHTOFFERS DAT MELDING MAAKT VAN DE FRAUDE		90%	89%	87%
	bij politie	17%	18%	14%
	bij bank	85%	83%	80%
	bij andere instantie	3.2%	3.3%	4%

20 Het aantal delicten wijkt licht af van het aantal slachtoffers. Het aantal slachtoffers van identiteitsfraude per 100 inwoners lag in 2014 op 0,8.

21 Aangevuld met: Rianne Kloosterman, Slachtofferschap cybercrime en internetgebruik (CBS, 2015) 5.

TABEL 45 - MELDINGEN IDENTITEITSFRAUDE DOOR DE NVB

		2012	2013	2014
FRAUDE EN SCHADE	Aantal valse/geskimde passen (debit cards)	51.200	11.000	2.000
	Schade van valse/geskimde passen (debit cards)	€ 28.900.000	€ 6.800.000	€ 1.260.000
	Aantal valse/geskimde creditcards			2.800
	Schade van valse/geskimde creditcards			€ 1.735.000
	Fraude met internetbankieren (geslaagde pogingen)	10.900	3.500	1.100
	Schade van fraude met internetbankieren	€ 34.800.000	€ 9.600.000	€ 3.137.000
FRAUDEURS	Aantal records frauderegister (EVA)		Bijna 28.000	Bijna 26.000
	Aantal records toegevoegd		Ruim 4.700	Ruim 2.000
	Aantal raadplegingen		12.5 miljoen	8.9 miljoen
	Aantal hits op register		Ruim 28.000	Ruim 29.000

TABEL 46 - MELDINGEN BIJ HET CENTRAAL MELDPUNT IDENTITEITSFRAUDE EN -FOUTEN

	2012	2013	2014
Aantal ontvangen meldingen	291	617	844

TABEL 47 - UITSPLITSING MELDINGEN CMI

	N=844
	<p>91% Melding van fraude</p> <p>3% Vraag over fraude 5% Melding van fout 3% Vraag over fout</p>
Totaal	100%

TABEL 48 - MELDINGEN CMI UITGESPLITST NAAR MIDDEL DAT IS MISBRUIKT

	N=844
BSN	6%
DigiD	6%
Gestolen gegevens	7%
ID-bewijs gestolen of vermist	8%
Kopie van identiteitsbewijs	31%
Mailadres	3%
Vrije gegevens ²²	20%
Overige	19%

²² Onder 'vrije gegevens' worden gegevens verstaan die vrij beschikbaar zijn, zoals naam, adres en telefoonnummer. Voor het plaatsen van een bestelling bij internetwinkels is dit vaak voldoende.

TABEL 49 - BEVOLKINGSCIJFERS

		2012	2013	2014
BURGERS	Aantal inwoners	16.779.575	16.829.289	16.900.726
	Aantal geboren	175.959	171.341	175.181
	Aantal overleden	140.813	141.245	139.223
	Geboorteoverschot	35.146	30.096	35.958
MIGRATIE CIJFERS	Immigratie	158.374	164.772	182.949
	Emigratie	144.491	145.669	147.862
	Migratiesaldo	13.883	19.103	35.087
RELATIES TUSSEN PERSONEN	Aantal huwelijken	70.315	64.549	65.333
	Aantal partnerschapsregistraties	9.224	9.445	10.363
	Aantal echtscheidingen	33.273	33.636	35.409
	Huwelijksontbinding door overlijden	56.703	56.775	55.993

TABEL 50 - GEBRUIK VAN GBA

	2012	2013	2014
Aantal afnemers ²⁴	875	875	916
Aantal berichten GBA-V full service ²⁵	149.438.165	202.244.267	*
Aantal berichten GBA-V via GBA-mailbox	46.143.356	57.868.479	95.101.893
Aantal berichten GBA-V online service	89.369.940	113.916.551	135.746.622
Aantal terugmeldingen ²⁶	Ongeveer 30.000	25.543	26.934

²⁴ Dit zijn de partijen die de informatie uit de BRP gebruiken en daar toegang toe hebben. Het gaat bijvoorbeeld om de gemeenten en uitvoeringsinstanties van de overheid.

²⁵ Dit getal betreft het aantal verstuurd GBA-berichten. Dit zijn berichten tussen gemeenten onderling, wijzigingen die automatisch (spontaan) worden verstrekt waardoor organisaties automatisch over de laatste stand van zaken beschikken en wanneer actief iets wordt opgevraagd. Bij de online verstrekking (GBA-V online service, zie volgende rij) worden vraag en antwoord samen als één bericht geteld. Bij full service worden ze als aparte berichten geteld.

²⁶ Wanneer een afnemer van de BRP "gerede twijfel" heeft over de juistheid van een gegeven in de BRP, dient deze daarvan een terugmelding te doen.

TABEL 51 - PASPOORTEN EN IDENTITEITSKAARTEN

		2012	2013	2014
AANTAL PASPOORTEN EN IDENTITEITSKAARTEN IN OMLOOP	Paspoorten	10,1 miljoen	10,1 miljoen	10,2 miljoen
	Identiteitskaarten	7,8 miljoen	7,8 miljoen	8 miljoen
PASPOORTEN EN IDENTITEITSKAARTEN	Aantal uitgegeven paspoorten	2.339.286	2.040.020	2.087.462
	Aantal uitgegeven ID kaarten	1.743.813	1.232.917	1.362.043
VERMISSINGEN	Aantal paspoorten gestolen / vermist	49.197	48.620	54.560
	Aantal ID kaarten gestolen / vermist	129.903	134.983	148.113
	Aantal personen met 3 of meer vermissingen van paspoort en/of identiteitskaarten ²⁹		8.032	8.071

²⁹ Het gaat om mensen met, in de vijf jaar voorafgaande aan de laatste dag van het betreffende jaar, drie of meer verloren/gestolen paspoorten en/of identiteitskaarten.

TABEL 52 - RIJBEWIJZEN

		2012	2013	2014
RIJBEWIJZEN	Aantal nieuwe rijbewijzen	1.204.723	1.085.107	1.187.687
	Aantal rijbewijzen in omloop	10.906.224	11.135.140	11.602.312
OMWISSELINGEN BUITENLANDSE RIJBEWIJZEN VOOR NL RIJBEWIJZEN	Aantal omwisselingen binnen de EU/EVA	10.570	11.587	15.039
	Aantal omwisselingen buiten de EU/EVA	5.813	5.945	6.551
	Aantal departementale uitgiften van rijbewijzen	4.477	4.036	4.143
VERMISSINGEN	Aantal gestolen/vermist	101.666	101.444	102.251

TABEL 53 - VERBLIJFSDOCUMENTEN

		2012	2013	2014
W-DOCUMENTEN	Aantal uitgegeven W-documenten		18.588	28.937
	Aantal W-documenten in omloop		17.372 ³⁰	*
VERBLIJFS- VERGUNNINGEN	Aantal uitgegeven verblijfsvergunningen	218.700	202.855	156.109
	Aantal verblijfsvergunningen in omloop		536.218 ³¹	*
GEPRIVILLE- GIEERDEN- DOCUMENTEN	Aantal uitgegeven geprivilegieerdendocumenten		5.048	5.631
	Aantal geprivilegieerdendocumenten in omloop		14.843 ³²	12.900
VERMISSINGEN	Aantal W-documenten en verblijfsvergunningen gestolen/vermist ³³		5.141	5.884

30 Peildatum: 15 oktober 2014
31 Peildatum: 15 oktober 201
32 Peildatum: 11 december 2014

33 Het aantal vermissingen van geprivilegieerdendocumenten is niet in kaart gebracht. Het aantal "veelvermissers" van verblijfsdocumenten - mensen die de afgelopen vijf jaar drie of meer keer een vermist vreemdelingdocument opgaven - was niet te achterhalen.

TABEL 54 - DIGID

	2012	2013	2014
Aantal aanvragen			2.540.409
Waarvan "basis accounts"			1.233.562
Waarvan "midden accounts" ³⁵			1.306.847
Aantal heraanvragen			1.114.852
Waarvan "basis accounts"			534.864
Waarvan "midden accounts"			609.988
Aantal actieve DigiD accounts		11.011.509	11.823.125
Waarvan "basis accounts"	9.872.935	5.316.266	5.627.258
Waarvan "midden accounts"		5.695.243	6.195.867
Aantal actieve machtigingen DigiD	325.126	229.939	334.017
Aantal authenticaties met DigiD	75.502.486	117.030.910	158.337.456
Aantal DigiD accepterende organisaties	554	617	526
Aantal actieve webdiensten			683
Aantal aansluitingen DigiD Machtigen	1	1	2
<small>35 Bij midden accounts wordt bij inloggen met behulp van DigiD gebruik gemaakt van een extra sms-authenticatie.</small>			

TABEL 55 - IDENTIFICATIEMIDDELEN IN DE FINANCIËLE SECTOR

	2012	2013	2014
Betaalrekeningen	22,7 miljoen	23,1 miljoen	23,3 miljoen
Bankpassen in omloop	24,7 miljoen	24,6 miljoen	25,6 miljoen
Creditcards in omloop	5,8 miljoen	6 miljoen	6,4 miljoen
Aantal gestolen/vermiste bankpassen	6.000	4.400	3.100
Aantal gestolen/vermiste creditcards	1.600	1.400	800

Bron: De Nederlandsche Bank, Statistieken betalingsverkeer (tabel T5.12).
* = geen actuele cijfers beschikbaar.

TABEL 56 - ACCOUNTS OP SOCIAL MEDIA

TYPE ACCOUNT OP SOCIAL MEDIA	PERCENTAGE RESPONDENTEN DAT EEN ACCOUNT HEEFT	AANGEMELD ONDER WERKELIJKE NAAM	AANGEMELD ONDER ALIAS OF FANTASIENAAM	ZOWEL ONDER EIGEN NAAM ALS ONDER ALIAS OF FANTASIENAAM AANGEMELD	
Facebook	64%	86%	9%	5%	
Apple ID	22%	86%	10%	4%	
Microsoft (hotmail, outlook en live)	44%	77%	13%	10%	
Google account	47%	79%	13%	8%	
Linkedin account	23%	95%	3%	2%	
Twitter account	18%	77%	18%	5%	
Andere social media	1%	59%	24%	18%	
Ik heb geen online identiteiten ³⁶	5%				

³⁶ Deze categorie is anders dan de categorie in de vorige editie van de Monitor Identiteit; daar ging het om personen die geen social media accounts hadden (14,4%); hier is gevraagd naar mensen die geen online identiteiten hadden (waaronder ook DigiD en eHerkenning vallen). De 5% die nu wordt genoemd, betreft dus een nauwere groep dan de 14,4% die vorig jaar werd gerapporteerd.

TABEL 57 - OMVANG IDENTITEITSVERIFICATIES I.V.M. UITGIFTE REISDOCUMENTEN IN 2014

Aantal uitgiften van paspoorten	2.087.462
Aantal uitgiften van identiteitskaarten	1.362.043

TABEL 58 - FRAUDE MET REISDOCUMENTEN

Geconstateerde fraude met Nederlandse reisdocumenten (paspoort en NIK)	99
Geconstateerde fraude met Nederlandse reisdocumenten (paspoort en NIK) in het buitenland (België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk)	191

TABEL 59 - AANTAL MUTATIES IN HET HANDELSREGISTER OP JAARBASIS

Aantal mutaties in het Handelsregister waarvoor identiteitsverificatie vereist is	ruim 2,5 miljoen
Aantal inschrijvingen	150.263
Aantal inschrijvingen van BV of NV via een notaris	29.830

TABEL 60 - HOE VOND IDENTIFICATIE PLAATS BIJ HET OPENEN VAN EEN BANKREKENING?

	(N=309)
In persoonlijke aanwezigheid	46%
Online	40%
Anders	9%
Weet niet (meer)	5%

TABEL 61 - FRAUDE BIJ OPENEN VAN EEN BANKREKENING

	2014	Eerste helft 2015
Aantal geskimde passen	2.000	1.400
Schade van skimming	1.257.000	789.000
Fraude met internetbankieren (geslaagde pogingen)	2.250	1.100
Schade van fraude met internetbankieren	€ 4.684.000	€ 3.136.000

**TABEL 62 - OMVANG IDENTITEITSVERIFICATIES BIJ NOTARISSEN
OP BASIS VAN AANTAL OPGEMAAKTE AKTEN 2014**

Totaal aantal akten (schatting)	Ruim 1,2 miljoen
Meest voorkomende akten:	
Levering onroerende zaak	20%
Hypotheek	15%
Testament/uiterste wilsbeschikking	18%
Verklaring van erfrecht	5%
Levenstestament	2%
Oprichting BV	3%

TABEL 63 - DIGITALE INSCHRIJVINGEN WW

	2011	2012	2013
Percentage digitale inschrijvingen WW	72%	89%	95%

TABEL 64 - DIGITALE WIJZIGINGEN WW

	2011	2012	2013
Percentage digitale wijzigingen	72%	92%	96%

TABEL 65 - AANTALLEN LEERLINGEN PER SOORT ONDERWIJS

Primair onderwijs	1.520.000
Voortgezet onderwijs	940.000
(voortgezet) speciaal onderwijs	70.000
Middelbaar beroepsonderwijs	465.000
Hoger beroepsonderwijs	430.000
Wetenschappelijk onderwijs	240.000
Groen onderwijs	80.000

49 <http://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/content/assets/Onderwijsverslagen/2015/onderwijsverslag-2013-2014.pdf>

TABEL 66 - HET BEZIT VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN NAAR LEEFTIJD

DIGID 87%	16 t/m 20 jaar	91%	NEDERLANDSE VERBLIJFSDOCUMENT 1%	16 t/m 20 jaar	2%
	21 t/m 30 jaar	93%		21 t/m 30 jaar	1%
	31 t/m 40 jaar	88%		31 t/m 40 jaar	2%
	41 t/m 50 jaar	88%		41 t/m 50 jaar	1%
	51 t/m 60 jaar	87%		51 t/m 60 jaar	0%
	61 jaar en ouder	82%		61 jaar en ouder	1%
	leeftijd onbekend	74%		leeftijd onbekend	1%
NEDERLANDS PASPOORT 60%	16 t/m 20 jaar	48%	EEN BUITENLANDS IDENTITEITSBEWIJS 1%	16 t/m 20 jaar	0%
	21 t/m 30 jaar	61%		21 t/m 30 jaar	1%
	31 t/m 40 jaar	60%		31 t/m 40 jaar	2%
	41 t/m 50 jaar	59%		41 t/m 50 jaar	1%
	51 t/m 60 jaar	59%		51 t/m 60 jaar	2%
	61 jaar en ouder	61%		61 jaar en ouder	1%
	leeftijd onbekend	60%		leeftijd onbekend	3%
NEDERLANDSE IDENTITEITSKAART 47%	16 t/m 20 jaar	87%	GEEN VAN DEZE 0%	16 t/m 20 jaar	0%
	21 t/m 30 jaar	56%		21 t/m 30 jaar	0%
	31 t/m 40 jaar	46%		31 t/m 40 jaar	0%
	41 t/m 50 jaar	46%		41 t/m 50 jaar	0%
	51 t/m 60 jaar	46%		51 t/m 60 jaar	0%
	61 jaar en ouder	41%		61 jaar en ouder	0%
	leeftijd onbekend	63%		leeftijd onbekend	0%
NEDERLANDS RIJBEWIJS 66%	16 t/m 20 jaar	53%			
	21 t/m 30 jaar	67%			
	31 t/m 40 jaar	66%			
	41 t/m 50 jaar	67%			
	51 t/m 60 jaar	64%			
	61 jaar en ouder	67%			
	leeftijd onbekend	44%			

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 67 - DRAAGT MEN HET IDENTITEITSBEWIJS BIJ ZICH NAAR LEEFTIJD? (N=4.853)

WANNEER HEEFT U EEN IDENTITEITSBEWIJS BIJ U?	ALTIJD	VAAK	SOMS	NOOIT	TOTAAL
16 t/m 20 jaar	66%	26%	6%	2%	100%
21 t/m 30 jaar	73%	20%	5%	2%	100%
31 t/m 40 jaar	72%	18%	7%	3%	100%
41 t/m 50 jaar	76%	16%	6%	2%	100%
51 t/m 60 jaar	78%	13%	6%	2%	100%
61 jaar en ouder	82%	10%	6%	1%	100%
leeftijd onbekend	78%	13%	8%	1%	100%
Totaal	77%	15%	6%	2%	100%

**TABEL 68 - GEMIDDELD GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDEL
IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN NAAR LEEFTIJD**

	2013/ 2014 (N=1.239)	2014/ 2015 (N=4.853)	2014/ 2015 (N=4.853)		2013/ 2014 (N=1.239)	2014/ 2015 (N=4.853)	2014/ 2015 (N=4.853)		
NEDERLANDS PASPOORT	3,1	3,1	16 t/m 20 jaar	2,5	NEDERLANDSE VERBLIJFSDOCUMENT	1,8	1,2	16 t/m 20 jaar	0,0
			21 t/m 30 jaar	3,5				21 t/m 30 jaar	1,0
			31 t/m 40 jaar	3,3				31 t/m 40 jaar	2,3
			41 t/m 50 jaar	3,2				41 t/m 50 jaar	0,7
			51 t/m 60 jaar	3,3				51 t/m 60 jaar	0,0
			61 jaar en ouder	2,6				61 jaar en ouder	0,6
			leeftijd onbekend	2,6				leeftijd onbekend	0,0
NEDERLANDSE IDENTITEITSKAART	5,5	4,1	16 t/m 20 jaar	12,1	EEN BUITENLANDS IDENTITEITSBEWIJS	1,8	2,4	16 t/m 20 jaar	0,0
			21 t/m 30 jaar	6,1				21 t/m 30 jaar	2,9
			31 t/m 40 jaar	4,3				31 t/m 40 jaar	3,1
			41 t/m 50 jaar	3,1				41 t/m 50 jaar	1,4
			51 t/m 60 jaar	3,2				51 t/m 60 jaar	2,3
			61 jaar en ouder	2,9				61 jaar en ouder	2,6
			leeftijd onbekend	3,8				leeftijd onbekend	0,5
NEDERLANDS RIJBEWIJS	3,8	2,9	16 t/m 20 jaar	6,3					
			21 t/m 30 jaar	4,3					
			31 t/m 40 jaar	2,8					
			41 t/m 50 jaar	2,7					
			51 t/m 60 jaar	2,0					
			61 jaar en ouder	2,8					
			leeftijd onbekend	2,2					

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 69 - GEBRUIK VAN IDENTITEITSBEWIJZEN NAAR LEEFTIJD

	NOOIT	1 - 5	6 - 12	12 - 100		NOOIT	1 - 5	6 - 12	12 - 100
Nederlands paspoort (N=2.908)	23%	64%	10%	3%	Nederlandse vreemdelingdocument (N=36)	53%	44%	0%	3%
16 t/m 20 jaar	34%	52%	13%	2%	16 t/m 20 jaar	100%	0%	0%	0%
21 t/m 30 jaar	19%	65%	12%	4%	21 t/m 30 jaar	50%	50%	0%	0%
31 t/m 40 jaar	18%	67%	12%	3%	31 t/m 40 jaar	31%	62%	0%	8%
41 t/m 50 jaar	20%	68%	9%	3%	41 t/m 50 jaar	50%	50%	0%	0%
51 t/m 60 jaar	20%	69%	9%	2%	51 t/m 60 jaar	100%	0%	0%	0%
61 jaar en ouder	30%	59%	9%	2%	61 jaar en ouder	63%	38%	0%	0%
leeftijd onbekend	35%	51%	12%	2%	leeftijd onbekend	100%	0%	0%	0%
Nederlandse identiteitskaart (N=2.289)	25%	60%	11%	4%	Een buitenlands identiteitsbewijs (N=65)	43%	43%	11%	3%
16 t/m 20 jaar	12%	50%	16%	22%	16 t/m 20 jaar	0%	0%	0%	0%
21 t/m 30 jaar	18%	62%	11%	9%	21 t/m 30 jaar	44%	33%	22%	0%
31 t/m 40 jaar	27%	60%	10%	3%	31 t/m 40 jaar	21%	64%	7%	7%
41 t/m 50 jaar	28%	58%	12%	2%	41 t/m 50 jaar	55%	36%	9%	0%
51 t/m 60 jaar	26%	60%	12%	2%	51 t/m 60 jaar	50%	36%	14%	0%
61 jaar en ouder	28%	60%	10%	2%	61 jaar en ouder	47%	40%	7%	7%
leeftijd onbekend	18%	62%	18%	2%	leeftijd onbekend	50%	50%	0%	0%
Nederlands rijbewijs (N=3.179)	41%	48%	7%	3%					
16 t/m 20 jaar	36%	41%	9%	14%					
21 t/m 30 jaar	35%	46%	11%	7%					
31 t/m 40 jaar	39%	50%	7%	4%					
41 t/m 50 jaar	42%	50%	6%	2%					
51 t/m 60 jaar	45%	47%	5%	3%					
61 jaar en ouder	43%	48%	7%	2%					
leeftijd onbekend	34%	53%	13%	0%					

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 70 - KOPIETJES/SCANS VAN IDENTITEITSBEWIJZEN

	TOTAAL AANTAL SCANS/KOPIEËN IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN		HEEFT U WEL EENS EEN KOPIE OF SCAN GEMAAKT/LATEN MAKEN?	HOE VAAK, IN DE AFGELOPEN 12 MAANDEN?
PASPOORT (N=2.909)	1,2	Een kopie of scan opgestuurd/gemaid	32%	1,7
		Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemaid)	25%	1,4
		Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	19%	1,6
NEDERLANDSE IDENTITEITS KAART (N=2.294)	1,2	Een kopie of scan opgestuurd/gemaid	32%	1,7
		Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemaid)	25%	1,4
		Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	19%	1,6
RIJBEWIJS (N=3.182)	0,4	Een kopie of scan opgestuurd/gemaid	32%	1,7
		Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemaid)	25%	1,4
		Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	19%	1,6
VREEMDELING DOCUMENT (N=36)	1,1	Een kopie of scan opgestuurd/gemaid	32%	1,7
		Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemaid)	25%	1,4
		Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	19%	1,6
BUITENLANDS IDENTITEITS BEWIJS (N=65)	1,0	Een kopie of scan opgestuurd/gemaid	32%	1,7
		Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemaid)	25%	1,4
		Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	19%	1,6

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 71 - BEWERKING VAN KOPIETJES/SCANS VAN IDENTITEITSBEWIJZEN. N=2.708

	NOOIT	SOMS	MEEST AL	ALTIJD	WEET NIET		NOOIT	SOMS	MEEST AL	ALTIJD	WEET NIET
Ik heb een onbewerkte kopie/ scan gestuurd, gemaild of laten maken.	32%	13%	13%	35%	6%	Ik heb de pasfoto onherkenbaar gemaakt	87%	4%	3%	2%	4%
16 t/m 20 jaar	25%	19%	13%	35%	8%	16 t/m 20 jaar	82%	5%	5%	1%	8%
21 t/m 30 jaar	21%	16%	18%	40%	5%	21 t/m 30 jaar	82%	6%	5%	3%	4%
31 t/m 40 jaar	26%	14%	15%	39%	6%	31 t/m 40 jaar	85%	5%	3%	3%	3%
41 t/m 50 jaar	32%	13%	12%	36%	7%	41 t/m 50 jaar	88%	3%	3%	2%	4%
51 t/m 60 jaar	39%	12%	12%	32%	6%	51 t/m 60 jaar	89%	3%	2%	2%	5%
61 jaar en ouder	40%	12%	11%	31%	6%	61 jaar en ouder	89%	2%	2%	2%	5%
leeftijd onbekend	46%	11%	7%	21%	14%	leeftijd onbekend	79%	0%	14%	4%	4%
Ik heb op de kopie of scan vermeld voor welk doel en op welke datum die precies gebruikt mag worden	66%	9%	8%	10%	8%	Ik heb andere gegevens die de vragende partij niet nodig had doorgestreept	72%	8%	6%	9%	5%
16 t/m 20 jaar	56%	13%	10%	13%	10%	16 t/m 20 jaar	69%	9%	8%	7%	8%
21 t/m 30 jaar	63%	13%	9%	7%	9%	21 t/m 30 jaar	73%	11%	7%	5%	5%
31 t/m 40 jaar	66%	9%	8%	9%	7%	31 t/m 40 jaar	72%	10%	7%	8%	4%
41 t/m 50 jaar	66%	9%	8%	10%	7%	41 t/m 50 jaar	74%	7%	6%	9%	4%
51 t/m 60 jaar	67%	8%	7%	11%	6%	51 t/m 60 jaar	71%	7%	7%	8%	7%
61 jaar en ouder	69%	5%	7%	10%	9%	61 jaar en ouder	72%	6%	5%	12%	6%
leeftijd onbekend	54%	11%	7%	18%	11%	leeftijd onbekend	68%	0%	18%	11%	4%
Ik heb het Burgerservicenummer doorgestreept	73%	7%	5%	10%	5%						
16 t/m 20 jaar	72%	8%	9%	6%	6%						
21 t/m 30 jaar	74%	9%	7%	5%	6%						
31 t/m 40 jaar	72%	7%	5%	11%	4%						
41 t/m 50 jaar	76%	6%	5%	8%	4%						
51 t/m 60 jaar	74%	6%	5%	10%	6%						
61 jaar en ouder	69%	5%	4%	15%	6%						
leeftijd onbekend	75%	7%	7%	11%	0%						

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 72 - INVOEREN NUMMER IDENTITEITSBEWIJS NAAR LEEFTIJD N=4.853

HEEFT U WEL EENS HET NUMMER VAN UW ID BEWIJS DOORGEGEVEN?	JA, BIJ ONLINE REGISTRATIES	JA, IDENTITEITS CONTROLES IN PERSOONLIJKE AANWEZIGHEID GEDAAN	NEE	WEET NIET	TOTAAL
16 t/m 20 jaar	21%	27%	42%	15%	100%
21 t/m 30 jaar	19%	19%	54%	13%	100%
31 t/m 40 jaar	17%	17%	60%	10%	100%
41 t/m 50 jaar	12%	18%	63%	9%	100%
51 t/m 60 jaar	10%	15%	68%	9%	100%
61 jaar en ouder	8%	12%	76%	5%	100%
leeftijd onbekend	7%	11%	67%	15%	100%
Totaal	12%	16%	66%	9%	100%

TABEL 73 - GEBRUIK VAN BIOMETRIE NAAR LEEFTIJD (MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK)

		2013/ 2014 (N=1.239)	2014/ 2015 (N=4.853)	2014/ 2015 (N=4.853)	2013/ 2014 (N=1.239)	2014/ 2015 (N=4.853)	2014/ 2015 (N=4.853)		
VINGERAFDRIJK HERKENNING	11%	11%	16 t/m 20 jaar	27%	ANDERE VORMEN VAN BIOMETRISCHE IDENTIFICATIE	0,0%	0,2%	16 t/m 20 jaar	0,0%
			21 t/m 30 jaar	20%				21 t/m 30 jaar	0,8%
			31 t/m 40 jaar	14%				31 t/m 40 jaar	0,6%
			41 t/m 50 jaar	11%				41 t/m 50 jaar	0,2%
			51 t/m 60 jaar	9%				51 t/m 60 jaar	0,0%
			61 jaar en ouder	4%				61 jaar en ouder	0,1%
			leeftijd onbekend	17%				leeftijd onbekend	0,5
IRIS/OOGHERKENNING	2%	2%	16 t/m 20 jaar	1%	NEE, GEEN BIOMETRIE GEBRUIKT	82%	81%	16 t/m 20 jaar	59%
			21 t/m 30 jaar	4%				21 t/m 30 jaar	69%
			31 t/m 40 jaar	2%				31 t/m 40 jaar	74%
			41 t/m 50 jaar	1%				41 t/m 50 jaar	81%
			51 t/m 60 jaar	2%				51 t/m 60 jaar	85%
			61 jaar en ouder	1%				61 jaar en ouder	91%
			leeftijd onbekend	1%				leeftijd onbekend	67%
STEMHERKENNING	1%	1%	16 t/m 20 jaar	2%	WEET NIET	5%	5%	16 t/m 20 jaar	8%
			21 t/m 30 jaar	2%				21 t/m 30 jaar	7%
			31 t/m 40 jaar	1%				31 t/m 40 jaar	7%
			41 t/m 50 jaar	1%				41 t/m 50 jaar	5%
			51 t/m 60 jaar	1%				51 t/m 60 jaar	4%
			61 jaar en ouder	0%				61 jaar en ouder	3%
			leeftijd onbekend	1%				leeftijd onbekend	14%
AUTOMATISCHE GEZICHTSHERKENNING	2%	2%	16 t/m 20 jaar	5%					
			21 t/m 30 jaar	2%					
			31 t/m 40 jaar	3%					
			41 t/m 50 jaar	1%					
			51 t/m 60 jaar	2%					
			61 jaar en ouder	1%					
			leeftijd onbekend	3%					

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 74 - WAARVOOR GEBRUIKT MEN BIOMETRISCHE IDENTIFICATIE NAAR LEEFTIJD?

Categorie	Leeftijd		Percentage	Categorie	Leeftijd		Percentage
	16 t/m 20 jaar	21 t/m 30 jaar			16 t/m 20 jaar	21 t/m 30 jaar	
ONTGRENDELEN COMPUTER 12%	16 t/m 20 jaar		19%	OM TOEGANG TE KRIJGEN TOT BEDRIJF/TERREIN 9%	16 t/m 20 jaar		5%
	21 t/m 30 jaar		17%		21 t/m 30 jaar		8%
	31 t/m 40 jaar		9%		31 t/m 40 jaar		16%
	41 t/m 50 jaar		8%		41 t/m 50 jaar		7%
	51 t/m 60 jaar		12%		51 t/m 60 jaar		11%
	61 jaar en ouder		8%		61 jaar en ouder		8%
	leeftijd onbekend		14%		leeftijd onbekend		0%
ONTGRENDELEN TELEFOON 49%	16 t/m 20 jaar		63%	ANDERS 13%	16 t/m 20 jaar		7%
	21 t/m 30 jaar		56%		21 t/m 30 jaar		6%
	31 t/m 40 jaar		49%		31 t/m 40 jaar		11%
	41 t/m 50 jaar		53%		41 t/m 50 jaar		12%
	51 t/m 60 jaar		38%		51 t/m 60 jaar		24%
	61 jaar en ouder		30%		61 jaar en ouder		22%
	leeftijd onbekend		64%		leeftijd onbekend		7%
VOOR HET MAKEN VAN EEN VLIEGREIS 19%	16 t/m 20 jaar		21%	GEEN ANTWOORD 6%	16 t/m 20 jaar		7%
	21 t/m 30 jaar		15%		21 t/m 30 jaar		5%
	31 t/m 40 jaar		20%		31 t/m 40 jaar		10%
	41 t/m 50 jaar		16%		41 t/m 50 jaar		4%
	51 t/m 60 jaar		20%		51 t/m 60 jaar		4%
	61 jaar en ouder		27%		61 jaar en ouder		9%
	leeftijd onbekend		7%		leeftijd onbekend		0%
OM TOEGANG TE KRIJGEN TOT SITE OF APP 9%	16 t/m 20 jaar		2%				
	21 t/m 30 jaar		11%				
	31 t/m 40 jaar		11%				
	41 t/m 50 jaar		10%				
	51 t/m 60 jaar		9%				
	61 jaar en ouder		6%				
	leeftijd onbekend		7%				

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

TABEL 75 - VERDELING GESLACHT IN DE POPULATIE EN IN DE STEEKPROEF

	POPULATIE	STEEKPROEF
Mannen	49,6%	46,6%
Vrouwen	50,4%	53,4%
Totaal	100,0%	100,0%

TABEL 76 - VERDELING LEEFTIJD IN DE POPULATIE EN IN DE STEEKPROEF

	POPULATIE	STEEKPROEF
16 t/m 20 jaar	7,4%	2,8%
21 t/m 30 jaar	15,2%	13,1%
31 t/m 40 jaar	15,3%	14,7%
41 t/m 50 jaar	19,0%	20,8%
51 t/m 60 jaar	17,0%	19,3%
61 jaar en ouder	26,2%	29,4%
Totaal	100,0%	100,0%

TABEL 77 - VERDELING OPLEIDING IN DE POPULATIE EN IN DE STEEKPROEF

	POPULATIE	STEEKPROEF
Geen onderwijs / basisonderwijs/ cursus inburgering / cursus Nederlandse taal	17,4%	6,8%
LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding)	14,5%	16,4%
MAVO / overgegaan naar de 4e klas HAVO of VWO / ULO / MULO / VMBO (theoretische of gemengde leerweg) / voortgezet specia	6,4%	9,7%
MBO 2, 3, 4 (basisberoeps-, vak-, middenkader- of specialistenopleiding) of MBO oude structuur (vóór 1998)	29,5%	30,4%
HAVO of VWO (met diploma afgerond) / HBS / MMS / HBO propedeuse of WO propedeuse	5,0%	12,3%
HBO (behalve HBO-master) / WO-kandidaats of WO-bachelor	18,6%	16,7%
WO-doctoraal of WO-master of HBO-master / postdoctoraal onderwijs	8,5%	7,5%
Totaal	100,0%	100,0%

BIJLAGE 1. PRAKTIJKSITUATIES

BIJLAGE 1. PRAKTIJKSITUATIES

In de bijlage wordt een aantal praktijksituatie van identiteitsverificatie beschreven. Het is de eerste keer dat deze praktijksituaties zijn beschreven in deze monitor. Dit jaar wordt een aantal situaties beschreven, en het is de bedoeling om daar in de komende jaren nog een aantal situaties aan toe te voegen. De beschrijvingen van de praktijksituaties zijn gebaseerd op een internetsearch en één of meerdere interviews per casus. Daarmee ontstaat niet in alle gevallen een volledig beeld van het proces van identiteitsverificatie zoals dat door alle betrokken partijen in een sector wordt uitgevoerd; de beschrijvingen zijn daarom dan ook bedoeld als illustratie bij de rest van de monitor.

ZIEKENHUISBEZOEK

OMVANG

Jaarlijks worden ruim 42 miljoen bezoeken gebracht aan ziekenhuizen. Het betreft bezoeken voor klinische opnames, poliklinische behandelingen, bezoeken ten behoeve van onderzoek en bezoeken ten behoeve van spoedeisende hulp. De bezoekers worden daarbij in principe altijd geïdentificeerd. Zowel ziekenhuizen als zorgverzekeraars is er veel aan gelegen de kwaliteit van elke afzonderlijke identificatie hoog te houden. In de eerste plaats om te voorkomen dat de kosten van een behandeling bij een verkeerde polishouder en bij een verkeerde zorgverzekeraar in rekening worden gebracht. In de tweede plaats om persoonsverwisseling – met de eventuele medische gevolgen van dien – te voorkomen.

ZIEKENHUISBEZOEK

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

Het uitgangspunt voor elk ziekenhuis is dat mensen zich bij elk bezoek identificeren. Bij het eerste bezoek gebeurt dat met een geldig paspoort, Nederlandse identiteitskaart (NIK) of rijbewijs. Bij vervolfbezoek gebeurt dat met een door het ziekenhuis verstrekte patiëntenpas. Het identificatieproces verloopt in het algemeen als volgt:

Het eerste contact met een ziekenhuis is meestal telefonisch, het betreft het moment nadat iemand door zijn huisarts is doorverwezen en een afspraak wil maken met een specialist. Bij een toenemend aantal ziekenhuizen kan dat ook via een digitaal portaal. De volgende gegevens worden in dit eerste contact uitgevraagd: naam, initialen, contactgegevens, geboortedatum en burgerservicenummer. De contactgegevens worden uitgevraagd om de patiënt eventueel bij wijziging van de afspraak te kunnen bereiken, er wordt gevraagd naar adres, telefoonnummer en eventueel e-mailadres. Naar aanleiding van de eerste aanmelding krijgt de patiënt een tijdelijk patiëntnummer toegewezen.

Wanneer de patiënt zich vervolgens in het ziekenhuis voor zijn afspraak meldt en het betreft het eerste bezoek, dan wordt hij gevraagd zich in te schrijven. Voorwaarde voor inschrijving is dat de patiënt zich identificeert met een geldig paspoort, NIK of rijbewijs. Bij inschrijven wordt een patiënt ook altijd gevraagd of hij onderdeel is van een meerling (vanwege het verhoogde risico op persoonsverwisseling). Tevens moet hij een verzekeringspas overhandigen. De baliemedewerker verifieert of de naam van de verzekeringspas overeenkomt met de naam op het identiteitsbewijs. Vervolgens wordt nagegaan of de foto op het identiteitsbewijs is van degene aan de balie. De medewerker geeft in het systeem aan of identiteitsverificatie heeft plaatsgevonden. Hiermee wordt het tijdelijke patiëntnummer een definitief nummer. Bij inschrijving is er directe online verificatie met de database van zorgverzekeraars. Hiermee kan de baliemedewerker zien of de patiënt nog steeds bij dezelfde verzekeraar is verzekerd. Wanneer de patiënt is gewisseld, leidt dit automatisch tot een aanpassing in de registratie van de betreffende patiënt.

In toenemende mate werken ziekenhuizen met documentscanners. Deze scan toetst de echtheidskenmerken en de pasfoto op het document wordt er vervolgens mee toegevoegd aan het elektronisch dossier. Hiervoor wordt toestemming gevraagd aan de patiënt. Als die geen toestemming geeft, wordt ter plekke een nieuwe foto gemaakt. In ziekenhuizen waar niet gewerkt wordt met een documentscanner, wordt aan de balie een foto gemaakt van de patiënt en die wordt toegevoegd aan het dossier.

De patiënt krijgt na inschrijving een ziekenhuispas. Voorheen was dit een ponskaart. Deze ponskaart wordt steeds meer vervangen door een pas (zonder reliëf) met daarop naam, initialen, geboortedatum, geslacht, patiëntnummer en eventueel een pasfoto.

Zolang het identiteitsdocument waarmee de patiënt zich heeft geïdentificeerd en waarop hij zijn ziekenhuispas heeft gekregen geldig is, kan hij zich met de ziekenhuispas identificeren bij elk vervolfbezoek. Op het moment dat het identiteitsbewijs verloopt, gaat er bij het ziekenhuis een signaal af en moet de patiënt zich met zijn nieuwe identiteitsbewijs opnieuw identificeren.

Een andere ontwikkeling die verband houdt met identiteitsverificatie, is de toename van het aantal ziekenhuizen dat werkt met een digitaal portaal. Patiënten kunnen hiermee zelf afspraken maken of toegang krijgen tot een deel van hun dossier, bijvoorbeeld om te zien of de uitslag van een onderzoek al (bij de huisarts) bekend is. De patiënt krijgt doorgaans toegang via zijn patiëntnummer en een (zelfgekozen) wachtwoord.

GEGEVENS OP DE ZIEKENHUISPAS	GEGEVENS IN DE ACHTERLIGGENDE PATIËNTENREGISTRATIE
Achternaam en initialen	Gegevens verzekeringspolis
Geslacht	Burgerservicenummer
Geboortedatum	Contactgegevens
Patiëntnummer	Medische gegevens
Pasfoto (niet altijd)	Pasfoto
	Patiënt is wel/niet onderdeel van meerling

ZIEKENHUISBEZOEK

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Op de kwaliteit van identiteitsverificatie wordt toegezien door verzekeraars. Identiteitsverificatie wordt door verzekeraars als voorwaarde gehanteerd bij het uitbetalen. Op het moment dat een patiënt niet geïdentificeerd blijkt, hoeft een verzekeraar niet uit te keren. Ziekenhuizen moeten daarom kunnen aantonen dat identiteitsverificatie heeft plaatsgevonden. Vooralsnog is het aantal signalen van zorgfraude waarbij identiteiten zijn verwisseld, beperkt.

UITGIFTE VAN REISDOCUMENTEN

OMVANG

In Nederland worden – los van de andere landen van het Koninkrijk – jaarlijks ruim 3 miljoen paspoorten en identiteitskaarten (NIK) uitgegeven. Het leeuwendeel wordt uitgegeven bij gemeenten onder verantwoordelijkheid van de burgemeester. De betrouwbaarheid van identiteitsverificatie bij de uitgifte van reisdocumenten is een groot goed. Burgers en bedrijven moeten ervan uit kunnen gaan dat gegevens in reisdocument kloppen en dat de houder van een reisdocument ook daadwerkelijk hoort bij de persoonsgegevens die erin vermeld staan. De regels met betrekking tot identificatie zijn vastgelegd in de Paspoortwet en uitgewerkt in onderliggende besluiten.

TABEL 57 - OMVANG IDENTITEITSVERIFICATIES I.V.M. UITGIFTE REISDOCUMENTEN IN 2014

Aantal uitgiften van paspoorten	2.087.462
Aantal uitgiften van identiteitskaarten	1.362.043

UITGIFTE VAN REISDOCUMENTEN

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

Hoe iemand zich moet identificeren, hangt af van twee zaken. In de eerste plaats van of de aanvrager reeds beschikt over een paspoort of NIK (en het om een vervanging gaat), in de tweede plaats van de leeftijd van de aanvrager.

In geval de houder meerderjarig is en reeds een paspoort of NIK bezit, identificeert hij zich met zijn oude document. Hij moet daarbij ook een recente pasfoto overhandigen. De medewerker van de afdeling burgerzaken verifieert de echtheid en status (met behulp van het Verificatie Informatiesysteem (VIS)) van het oude document. In toenemende mate gebruiken gemeenten hierbij documentscanners. Vervolgens wordt de pasfoto vergeleken met de persoon van de aanvrager. Van deze foto wordt vervolgens een scan gemaakt.

In geval de houder meerderjarig is maar niet meer beschikt over het paspoort of NIK dat eerder aan hem is uitgereikt, schrijft de wet voor dat de houder een proces-verbaal van vermissing laat opmaken bij de politie. In Nederland loopt onder een meerderheid van de gemeenten een proef waarbij dit proces verbaal niet langer nodig is. De houder vult bij de gemeente vervolgens ook een verklaring van vermissing in. Indien de aanvrager ook geen andere geldige identiteitsmiddelen (meer) heeft, wordt door burgerzaken

een uitdraai gemaakt van het vermiste document, waarna de gegevens waaronder de pasfoto worden vergeleken met de aanvrager. Hierbij worden enkele identificerende vragen gesteld, bijvoorbeeld: Hoeveel mensen wonen op uw adres, wat is de voornaam van uw moeder, etc. Enkele gemeenten hanteren hierbij ook nog 'het vier ogen principe' waarbij er altijd een collega van burgerzaken meekijkt bij de identificatie.

In geval iemand meerderjarig is maar niet eerder een reisdocument heeft gehad, vindt identificatie plaats aan de hand van de volgende documenten (waarover de gemeente zelf veelal al beschikt, tenzij de persoon niet ingeschreven staat in het BRP): een uittreksel uit het geboorteregister; een huwelijksakte van de ouders of als een huwelijk niet van toepassing, is een verklaring van burgerlijke staat van de ouders; een brief van een overheidsorganisatie waarop het BSN van de aanvrager staat.

Ingeval de aanvrager van het document minderjarig is, dienen beide ouders schriftelijk te verklaren toestemming te geven.

GEGEVENS OP HET IDENTITEITSBEWIJS: PASPOORT EN NEDERLANDSE IDENTITEITSKAART	GEGEVENS AANVULLEND IN HET ACHTERLIGGENDE REGISTER: BASISREGISTRATIE PERSONEN
Naam (achternaam, voornamen)	Adresgegevens
Geboortedatum en -plaats	Gegevens ouders
Nationaliteit	Gegevens echtgeno(o)te/geregistreerd partner
Geslacht	Gegevens kinderen
Lengte	
Pasfoto	
Vingerafdruk	
Burgerservicenummer	
Paspoortnummer/NIK-nummer	
Handtekening	

UITGIFTE VAN REISDOCUMENTEN

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Identiteitsfraude (of vermoedens hiervan) komt bij gemeenten weinig voor. Uit een recente peiling onder gemeenten blijkt dat bij de helft van de gemeenten in een jaar tijd wel eens een aanvraag is aangehouden voor nader onderzoek ³⁸. Bij een kwart van de gemeenten werd uiteindelijk ten minste één keer identiteitsfraude geconstateerd. Het meest voorkomend is lookalike fraude (met medeweten van de rechtmatige houder van het reisdocument), het onrechtmatig veranderen van gegevens op/in reisdocumenten en het gebruikmaken van valse documenten.

TABEL 58 - OMVANG IDENTITEITSVERIFICATIES I.V.M. UITGIFTE REISDOCUMENTEN IN 2014

Geconstateerde fraude met Nederlandse reisdocumenten (paspoort en NIK)	99
Geconstateerde fraude met Nederlandse reisdocumenten (paspoort en NIK) in het buitenland	129

Ten behoeve van een rechtmatige verstrekking van reisdocumenten bestaan er de Basisopleiding Burgerzaken (BOBZ) en specifieke trainingen ten behoeve van fraudeherkenning.

38 Evaluatie Proeftuin vermissing reisdocumenten, Panteia, 2015.

UITGIFTE VAN REISDOCUMENTEN

AANDACHTSPUNTEN

Bij het verstrekken van reisdocumenten moeten gemeenten steeds laveren tussen een klantvriendelijke instelling enerzijds en een oplettende en controlerende houding anderzijds. In de praktijk moet een baliedewerker daarbij vaak een drempel over om vragen rond iemands identiteit aan de orde te stellen. Bijvoorbeeld wanneer iemand sterk is afgevallen of aangekomen in het gezicht. Ook het vooruitzicht op een bewerkelijk onderzoek dat moet worden gestart bij gegronde vragen over iemands identiteit, kan een drempel zijn. Nader onderzoek naar aanleiding van vragen is tijdsintensief omdat er collega's moeten worden betrokken en omdat fysieke archieven met afschriften van oude reisdocumenten moeten worden geraadpleegd. Een gunstig perspectief in dit kader is de toename van het gebruik van document en gezichtsscanners. Het helpt de baliedewerker bij de onderbouwing van de afweging om al dan niet te besluiten om de aanvraag van een reisdocument aan te houden voor onderzoek.

INSCHRIJVEN IN HET HANDELSREGISTER

OMVANG

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Bij de Kamer van Koophandel worden jaarlijks ruim 2,5 miljoen identiteitsverificaties uitgevoerd ten behoeve van mutaties in het Handelsregister. Het betreft identiteitsverificaties in verband met de oprichting van een bedrijf en situaties waarin bedrijfsgegevens moeten worden gewijzigd, bijvoorbeeld vanwege een verhuizing of vanwege een verandering in de samenstelling van een directie of bestuur.

Met de reorganisatie van 2013 en de daaraan gekoppelde afslanking van het kantorennetwerk heeft de Kamer van Koophandel de afgelopen jaren sterk ingezet op online dienstverlening. Het contact met ondernemers en bedrijven is steeds meer verschoven van de balies van fysieke vestigingen naar het internet. Over het algemeen geldt dat fysiek contact zich beperkt tot situaties van bedrijfsoprichting. Ten behoeve van de betrouwbaarheid van het Handelsregister vindt identiteitsverificatie van bedrijfsoprichters nog steeds face to face plaats, hetzij aan de balie van de Kamer van Koophandel zelf, hetzij bij een notaris (als het gaat om de oprichting van een besloten vennootschap of naamloze vennootschap). Al het andere contact, bijvoorbeeld in het kader van het doorgeven van wijzigingen, vindt zo veel mogelijk schriftelijk of digitaal plaats.

TABEL 59 - AANTAL MUTATIES IN HET HANDELSREGISTER OP JAARBASIS

Aantal mutaties in het Handelsregister waarvoor identiteitsverificatie vereist is	ruim 2,5 miljoen
Aantal inschrijvingen	150.263
Aantal inschrijvingen van BV of NV via een notaris	29.830

INSCHRIJVEN IN HET HANDELSREGISTER

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

Identiteitsverificatie in verband met een nieuwe inschrijving (niet zijnde een besloten vennootschap of naamloze vennootschap) gebeurt altijd aan de balie. Dit gebeurt altijd op afspraak, die via de website van de Kamer van Koophandel moet worden gemaakt. Bij het maken van de afspraak worden al meteen de volgende persoonsgegevens uitgevraagd: naam, voornamen, burgerservicenummer, contactgegevens. Bij het bezoek aan een van de 19 kantoren moet men zich identificeren met een geldig reisdocument, rijbewijs, vreemdelingendocument of eventueel een buitenlands identiteitsbewijs. De medewerker scant het identiteitsbewijs. Hierbij wordt de echtheid gecontroleerd en wordt ook nagegaan of het document niet als vermist staat geregistreerd in het Verificatie Informatiesysteem (VIS). Ook wordt gecontroleerd of de persoon aan de balie dezelfde is als de persoon die in het document staat vermeld. Alle medewerkers van de Kamer van Koophandel zijn hiervoor opgeleid. De opleiding is een voorwaarde om de intake te mogen doen. Na identiteitsverificatie worden de persoonsgegevens geverifieerd met de Basisregistratie Personen (BRP) en worden de adresgegevens van het bedrijf geverifieerd met de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Wanneer de gegevens niet overeenkomen met de gegevens uit de BRP, wordt de betrokkene verwezen naar de gemeente om daar eventueel een mutatie te laten doorvoeren in de BRP. Na succesvolle registratie ontvangt de ondernemer een tijdelijk BTW-nummer en een KvK-nummer. Het BTW-nummer wordt op een later moment door de Belastingdienst definitief gemaakt en per post nogmaals (door de Belastingdienst) aan de ondernemer toegestuurd.

Indien bij het op te richten bedrijf gekozen wordt voor de rechtsvorm van een besloten vennootschap of naamloze vennootschap, wordt de identiteitsverificatie niet bij de Kamer van Koophandel uitgevoerd maar door de notaris die de akte van oprichting opmaakt. Deze akte wordt door de notaris (dus zonder tussenkomst van de bestuurder) digitaal doorgestuurd.

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

De akte wordt daarbij vergezeld van twee ingevulde formulieren met respectievelijk gegevens over bestuurders en bedrijf.

Identiteitsverificatie ten behoeve van een wijziging gebeurt over het algemeen per post. Wijzigingen moeten worden vergezeld van een kopie van een identiteitsbewijs van de ondernemer/ bestuurder. De kopie van het document wordt door de Kamer van Koophandel gescand, zodat deze digitaal kan worden opgeslagen. Daarbij wordt steeds ook nagegaan of het document geregistreerd staat in VIS. De kopie wordt na het scannen vernietigd.

Adreswijzigingen die betrekking hebben op het woonadres van ondernemers of bestuurders hoeven niet te worden doorgegeven. Adreswijzigingen van personen die ingeschreven zijn bij de Kamer van Koophandel worden door de BRP automatisch doorgegeven en door het Handelsregister overgenomen.

GEGEVENS DIE WORDEN GEREgistREERD BIJ INSCHRIJVING	AANVULLENDE GEGEVENS IN HET HANDELSREGISTER
Naam (inclusief voornamen)	BTW-nummer
Burgerservicenummer	KvK-nummer
Contactgegevens ondernemer	Er is een koppeling met BRP en BAG
Bedrijfsgegevens	
Handtekening	

INSCHRIJVEN IN HET HANDELSREGISTER

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Het Handelsregister is een basisregister, in dit kader wordt streng gelet op de betrouwbaarheid en de kwaliteit van identiteitsverificatie. Hoewel identiteitsfraude sporadisch wordt geconstateerd, is het risico reëel. Voor zover misbruik wordt geconstateerd, gaat het vaak om personen die op naam van een ander een bedrijf oprichten en inschrijven, vervolgens goederen kopen die niet betaald worden.

INSCHRIJVEN IN HET HANDELSREGISTER

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

AANDACHTSPUNTEN

Met de verschuiving van face to face dienstverlening naar online dienstverlening, is er een groeiende behoefte aan online identiteitsverificatie. In dit kader wordt veel waarde gehecht aan de ontwikkeling van eID. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de betrouwbaarheid en de aansprakelijkheid van de Kamer van Koophandel in gevallen waarin het misgaat. Het is een reden dat bij inschrijving identiteitsverificatie nog altijd face to face plaatsvindt. Digitale identiteitsverificatie is wel het toekomstperspectief, vooral voor een betrouwbare doorgifte van wijzigingen in het Handelsregister (waarbij nu kopieën van identiteitsdocumenten worden gevraagd). Overigens wordt nu al gebruikgemaakt van het Persoonlijk Organisatie Certificaat (POC) voor online uitwisseling van exportdocumenten. Het is een middel om de betrouwbaarheid van identiteitsverificatie te waarborgen en het berichtenverkeer tussen bedrijf en Kamer van Koophandel te beveiligen.

OPENEN VAN EEN BANKREKENING

OMVANG

Indien iemand zich als een nieuwe klant meldt bij een bank en daarbij een bankrekening wil openen, vindt altijd identificatie plaats. Banken zijn dat verplicht te doen. In de eerste plaats vanwege de zorgplicht die zij hebben in het kader van de Wet op het financieel toezicht (Wft), in de tweede plaats in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De Wwft verplicht banken om voorafgaand aan dienstverlening een cliëntenonderzoek uit te voeren, het identificeren van de klant vormt daar de basis van. Daarnaast kan de Algemene wet inzake rijksbelastingen ook als wettelijk kader worden gezien. Banken zijn met deze wet verplicht om in het kader van de belastingheffing gegevens te verstrekken over saldi van klanten. Om dat betrouwbaar en efficiënt te kunnen doen, is het banken toegestaan het BSN van rekeninghouders op te slaan en te gebruiken. In Nederland zijn er ruim 23 miljoen bankrekeningen.

OPENEN VAN EEN BANKREKENING

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

Indien iemand zich als een nieuwe klant meldt bij een bank en daarbij een bankrekening wil openen, vindt altijd identificatie plaats. Banken zijn dat verplicht te doen. In de eerste plaats vanwege de zorgplicht die zij hebben in het kader van de Wet op het financieel toezicht (Wft), in de tweede plaats in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De Wwft verplicht banken om voorafgaand aan dienstverlening een cliëntenonderzoek uit te voeren, het identificeren van de klant vormt daar de basis van. Daarnaast kan de Algemene wet inzake rijksbelastingen ook als wettelijk kader worden gezien. Banken zijn met deze wet verplicht om in het kader van de belastingheffing gegevens te verstrekken over saldi van klanten. Om dat betrouwbaar en efficiënt te kunnen doen, is het banken toegestaan het BSN van rekeninghouders op te slaan en te gebruiken. In Nederland zijn er ruim 23 miljoen bankrekeningen.

Identificatie waarbij de nieuwe klant naar het filiaal gaat, is onder de grote banken nog altijd het meest gangbaar. Vaak wordt de gang naar het bankfiliaal voorafgegaan door een online stap. De nieuwe klant geeft op de website aan een bankrekening te willen openen. Hij vult daarbij persoonsgegevens in zoals naam- en adresgegevens en soms bijvoorbeeld ook geboorteplaats, - land en BSN. Vervolgens wordt de klant gevraagd zich bij de balie van een filiaal te identificeren. Daarbij controleert de baliedewerker het document op een aantal echtheidskenmerken, waaronder de pasfoto. Sommige banken maken daarbij een scan van het document. Vervolgens worden verschillende registers geraadpleegd:

- Verificatie Informatiesysteem (VIS): dit systeem van BKR informeert het bedrijfsleven en publieke instellingen over de unieke nummers van gestolen, vermiste of om andere redenen ongeldig verklaarde identiteits- en reisdocumenten uit binnen- en buitenland.
- Externe Verwijzingsapplicatie (EVA): met informatie uit EVA kunnen aangesloten banken en financieringsondernemingen nagaan of (rechts)personen een frauderisico vormen.
- Interne lijst: banken houden er over het algemeen ook een interne lijst op na waarop mensen staan die zij niet meer willen toelaten.

- Externe lijsten: vervolgens wordt ook nagegaan of de nieuwe klant op de lijst met Politically Exposed Persons staat of op een sanctielijst.
- Indien de rekening verband houdt met een hypothecaire lening, wordt ook het register van de Stichting Fraudebestrijding Hypotheken geraadpleegd.

Banken die niet werken met een uitgebreid netwerk van filialen of helemaal geen filialen hebben, maken vaak (of uitsluitend) gebruik van afgeleide identificatie (bijvoorbeeld Triodos of Knab Bank). Afgeleide identificatie is alleen mogelijk wanneer de nieuwe klant al een bankrekening heeft bij een Nederlandse bank. Bij afgeleide identificatie identificeert de klant zich met zijn bestaande rekening. Doorgaans door van deze bestaande rekening één eurocent over te maken naar de nieuwe rekening. De bank controleert vervolgens of de tenaamstelling van de bestaande rekening overeenkomt met die van de nieuwe rekening. Het overschrijven kan soms ook gedaan worden via iDEAL. Naast deze afgeleide identificatie moet de klant zich tevens legitimeren door een kopie van een identiteitsbewijs op te sturen of door een foto of kopie digitaal aan te leveren.

T.60 HOE VOND IDENTIFICATIE PLAATS?	
In persoonlijke aanwezigheid	46%
Online	40%
Anders	9%
Weet niet (meer)	5%

OPENEN VAN EEN BANKREKENING

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

Indien iemand zich als een nieuwe klant meldt bij een bank en daarbij een bankrekening wil openen, vindt altijd identificatie plaats. Banken zijn dat verplicht te doen. In de eerste plaats vanwege de zorgplicht die zij hebben in het kader van de Wet op het financieel toezicht (Wft), in de tweede plaats in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De Wwft verplicht banken om voorafgaand aan dienstverlening een cliëntenonderzoek uit te voeren, het identificeren van de klant vormt daar de basis van. Daarnaast kan de Algemene wet inzake rijksbelastingen ook als wettelijk kader worden gezien. Banken zijn met deze wet verplicht om in het kader van de belastingheffing gegevens te verstrekken over saldi van klanten. Om dat betrouwbaar en efficiënt te kunnen doen, is het banken toegestaan het BSN van rekeninghouders op te slaan en te gebruiken. In Nederland zijn er ruim 23 miljoen bankrekeningen.

Identificatie waarbij de nieuwe klant naar het filiaal gaat, is onder de grote banken nog altijd het meest gangbaar. Vaak wordt de gang naar het bankfiliaal voorafgegaan door een online stap. De nieuwe klant geeft op de website aan een bankrekening te willen openen. Hij vult daarbij persoonsgegevens in zoals naam- en adresgegevens en soms bijvoorbeeld ook geboorteplaats, - land en BSN. Vervolgens wordt de klant gevraagd zich bij de balie van een filiaal te identificeren. Daarbij controleert de baliedewerker het document op een aantal echtheidskenmerken, waaronder de pasfoto. Sommige banken maken daarbij een scan van het document. Vervolgens worden verschillende registers geraadpleegd:

- Verificatie Informatiesysteem (VIS): dit systeem van BKR informeert het bedrijfsleven en publieke instellingen over de unieke nummers van gestolen, vermiste of om andere redenen ongeldig verklaarde identiteits- en reisdocumenten uit binnen- en buitenland.
- Externe Verwijzingsapplicatie (EVA): met informatie uit EVA kunnen aangesloten banken en financieringsondernemingen nagaan of (rechts)personen een frauderisico vormen.
- Interne lijst: banken houden er over het algemeen ook een interne lijst op na waarop mensen staan die zij niet meer willen toelaten.

- Externe lijsten: vervolgens wordt ook nagegaan of de nieuwe klant op de lijst met Politically Exposed Persons staat of op een sanctielijst.
- Indien de rekening verband houdt met een hypothecaire lening, wordt ook het register van de Stichting Fraudebestrijding Hypotheken geraadpleegd.

Banken die niet werken met een uitgebreid netwerk van filialen of helemaal geen filialen hebben, maken vaak (of uitsluitend) gebruik van afgeleide identificatie (bijvoorbeeld Triodos of Knab Bank). Afgeleide identificatie is alleen mogelijk wanneer de nieuwe klant al een bankrekening heeft bij een Nederlandse bank. Bij afgeleide identificatie identificeert de klant zich met zijn bestaande rekening. Doorgaans door van deze bestaande rekening één eurocent over te maken naar de nieuwe rekening. De bank controleert vervolgens of de tenaamstelling van de bestaande rekening overeenkomt met die van de nieuwe rekening. Het overschrijven kan soms ook gedaan worden via iDEAL. Naast deze afgeleide identificatie moet de klant zich tevens legitimeren door een kopie van een identiteitsbewijs op te sturen of door een foto of kopie digitaal aan te leveren.

GEGEVENS	
PERSOONSgegevens AAN DE HAND WAARVAN IDENTIFICATIE PLAATSVINDT	BANK HEEFT TOEGANG TOT
Naam (inclusief voornamen)	VIS (BKR)
Geboortedatum en -plaats	EVA (BKR)
Burgerservicenummer	Sanctielijst
Nummer identiteitsbewijs	SFH
Handtekening	
Contactgegevens	
Bestaand bankrekeningnummer (bij online identificatie)	

OPENEN VAN EEN BANKREKENING

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Fraude volgt de weg van de minste weerstand. De bank die zich het minst beveiligt, is het kwetsbaarst. Afgaande op de omvang van de schade manifesteert fraude zich vooral als hacking en skimming. Fraude bij identificatie komt ook voor, het betreft fraudeurs die op naam van een ander een bankrekening openen om vervolgens de maximale kredietlimiet te benutten en/of creditcards aan te vragen. Het is een vorm van fraude waarbij misbruik wordt gemaakt van een kopie van een identiteitsbewijs. Banken proberen dit mede te voorkomen door klanten te adviseren op de kopie te zetten waarvoor deze bedoeld is.

TABEL 61 - FRAUDE BIJ OPENEN VAN EEN BANKREKENING

Aantal valse/geskimde passen (debit cards)	2.000	1.400
Schade van valse/geskimde passen (debit cards)	€ 1.257.000	€ 789.000
Aantal valse/geskimde credit cards	2.800	1.400
Schade van valse/geskimde credit cards	€ 1.735.000	€ 855.000

De toename van online identificatie zal waarschijnlijk de komende jaren doorzetten. Banken experimenteren met nieuwe vormen van identificatie, vooral om bij vervolcontacten vast te kunnen stellen dat de klant inderdaad is wie hij zegt te zijn. Voorbeelden daarvan zijn spraakherkenning (bijvoorbeeld bij telefonische contact met klanten) en gezichtsherkenning (in apps of bij online bankieren).

HET LATEN OPMAKEN VAN EEN NOTARIËLE AKTE

OMVANG

Een notaris is verantwoordelijk voor geldige rechtshandelingen. Dit zijn handelingen die een bepaald rechtsgevolg beogen. Voorbeelden zijn het oprichten van een besloten vennootschap en het opmaken van een testament. Het opmaken van een akte die in het kader van dergelijke handelingen plaatsvindt, begint altijd met identificatie. Het is een eerste vereiste en verantwoordelijkheid van de notaris zich ervan te vergewissen dat de persoon waarvoor hij werkt, ook daadwerkelijk de persoon is die hij zegt te zijn. Deze verplichting is opgenomen in art. 39 van de Wet op het notarisambt en ook in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft); deze laatste wet is ook van toepassing op andere beroepsgroepen zoals accountants en advocaten. De Wwft geldt voor vrijwel het hele werkterrein van de notaris. Een notaris identificeert doorgaans aan de hand van een geldig legitimatiebewijs (eventueel met een buitenlands identiteitsbewijs en/of verblijfsdocument). In uitzonderingsgevallen kan dat ook door gebruik te maken van een getuige. Dagelijks worden er 3.856 akten geregistreerd. Naast het opmaken van akten verricht de notaris ook nog andere diensten waarvoor hij om identificatie zal vragen.

TABEL 62 - OMVANG IDENTITEITSVERIFICATIES BIJ NOTARISSEN
OP BASIS VAN AANTAL OPGEMAAKTE AKTEN 2014

Totaal aantal akten (schatting)	Ruim 1,2 miljoen
Meest voorkomende akten:	
Levering onroerende zaak	20%
Hypotheek	15%
Testament/uiterste wilsbeschikking	18%
Verklaring van erfrecht	5%
Levenstestament	2%
Oprichting BV	3%

HET LATEN OPMAKEN VAN EEN NOTARIËLE AKTE

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

De regels voor de identificatie van cliënten zijn te vinden in de Wet op het notarisambt en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Op de naleving van de wettelijke regels wordt tijdens de reguliere audits (peer reviews) toegezien. Naast deze controle binnen de beroepsgroep, wordt er integraal toezicht gehouden door het Bureau Financieel Toezicht.

Identificatie moet in beginsel face to face plaatsvinden. Doorgaans op het moment dat iemand een notaris voor de eerste keer bezoekt of wanneer de notaris de klant bezoekt. Wanneer er een akte wordt opgemaakt, maakt de notaris gewoonlijk een kopie van het identiteitsdocument en schrijft op de kopie wanneer hij het origineel heeft gezien. Ook neemt hij het nummer van het ID-bewijs over. Dit nummer wordt ook vermeld in de op te maken akte. De notaris kan de identiteit van een cliënt ook (in persoon) door een andere beroepsbeoefenaar (lawyer) laten vaststellen als hij niet in staat is de cliënt persoonlijk te ontmoeten. In dat geval blijft de notaris zelf voor de ingehuurde dienstverlening verantwoordelijk.

De verantwoordelijkheid rond identificatie van een notaris reikt vaak verder dan alleen het verifiëren van de identiteit van de persoon voor wie hij werkt. Voor enkele akten moet niet alleen de identiteit van de klant worden vastgesteld, maar moet de notaris ook nagaan hoe de persoon zich verhoudt tot anderen. Bijvoorbeeld of de cliënt in gemeenschap van goederen is getrouwd of dat hij kinderen heeft. Om deze controle te kunnen doen, heeft de notaris toegang tot de BRP en tot het VIS. Voor transacties die onder de Wwft vallen, dient de notaris ook na te gaan of de cliënt een PEP-status heeft (Politically Exposed Person), dit om eventueel een inschatting te kunnen maken van risico's op corruptie of verduistering van overheidsgelden.

De inspanningen die een notaris in dit kader moet doen, zijn overigens niet nader beschreven. Wat in een concreet geval een 'redelijke inspanning' is, zal in het licht van de beschikbare middelen en het al dan niet evidente karakter van de status van de cliënt moeten worden beoordeeld.³⁹ Hoe notarissen de kwaliteit van identificatie borgen, verschilt per kantoor. Sommige notarissen beschikken over apparatuur, enkelen hebben ook training gevolgd. Deze maatregelen zijn niet verplicht voorgeschreven.

PERSOONSgegevens DIE WORDEN VERWERKT	NOTARIS HEEFT AANVULLEND TOEGANG TOT
Naam (inclusief voornamen)	BRP
Geboortedatum en -plaats	VIS
Burgerservicenummer	
Nummer identiteitsbewijs	
Handtekening	
Contactgegevens	

HET LATEN OPMAKEN VAN EEN NOTARIËLE AKTE

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Hoe vaak identiteitsfraude door notarissen wordt vermoed of vastgesteld, is niet bekend. Voor zover de beroepsorganisatie KNB daar signalen over ontvangt, gaat het om incidenten. Hooguit een of twee gevallen per jaar. Deze signalen betreffen voornamelijk vragen van leden over hoe moet worden omgegaan met concrete gevallen waarin vragen bestaan over iemands identiteit.

HET LATEN OPMAKEN VAN EEN NOTARIËLE AKTE

AANDACHTSPUNTEN

Vanwege de specifieke verantwoordelijkheden van een notaris en de eisen die bij wet gesteld worden, is het notariaat er veel aan gelegen dat het ID-stelsel betrouwbaar is. Er bestaat binnen de beroepsgroep vertrouwen in het Nederlandse ID-stelsel en de identiteitsdocumenten die daar onderdeel van zijn. Een relatief zwak punt zijn de identiteitsdocumenten uit een aantal andere EU-lidstaten en niet EU-lidstaten.

Daarnaast is er een groeiende behoefte aan methoden voor online identificatie. Hoewel deze behoefte al langer bestaat voor zowel dienstverlening aan particulieren als dienstverlening aan ondernemers en bedrijven, zal deze met bijvoorbeeld de komst van de Europese eenpersoonsvennootschap (SUP) meer actueel worden. Deze rechtsvorm is bedoeld om het internationale handelsverkeer te dienen, maar brengt ook een risico op misbruik mee, zolang niet zeker is dat online oprichting (inclusief de identificatie van de oprichters) op betrouwbare wijze kan plaatsvinden. In dit kader worden de ontwikkelingen in Nederland met betrekking tot eID gevolgd en in Europees verband de ontwikkelingen met betrekking tot electronic identification and trust services (eIDAS).

INSCHRIJVEN BIJ EEN UITZENDBUREAU

OMVANG

Iedere werknemer is verplicht om zich bij het aangaan van een arbeidsovereenkomst tegenover de werkgever te identificeren. Dat geldt ook voor uitzendkrachten. Zij hebben die plicht allereerst jegens het uitzendbureau, omdat zij daar in dienst treden, en vervolgens ook jegens het bedrijf of de instelling waar naartoe zij worden uitgezonden. De identificatieplicht komt voort uit drie wetten: de Wet op de identificatieplicht, de Wet op de loonbelasting en de Wet arbeid vreemdelingen. Over hoeveel mensen zich jaarlijks inschrijven bij een uitzendbureau zijn landelijk geen cijfers beschikbaar. Wel is bekend dat jaarlijks zo'n 700.000 mensen (wel eens) via een uitzendbureau werken ⁴⁰, zij hebben zich ingeschreven bij een of meer uitzendbureaus.

INSCHRIJVEN BIJ EEN UITZENDBUREAU

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

In lijn met de algemene digitalisering van dienstverlening, is inschrijving bij een uitzendbureau steeds meer verschoven van een fysieke balie bij een vestiging naar een digitaal portaal. Over het algemeen ziet het proces er daarmee bij de landelijke bureaus als volgt uit. Werknemers schrijven zich via een digitaal portaal (website) in. Zij maken daartoe een account aan de hand van naam en contactgegevens. Indien het uitzendbureau daar aanleiding toe ziet, wordt de kandidaat uitgenodigd op een vestiging. Hij dient zich daarbij te legitimeren met een geldig paspoort, Nederlandse identiteitskaart of rijbewijs. De gegevens aan de hand waarvan de kandidaat zich aan de balie identificeert, worden vergeleken met de gegevens die eerder door hem online zijn verstrekt. Indien de kandidaat geplaatst kan worden en het tot een arbeidsovereenkomst komt, wordt een kopie/digitale scan gemaakt van het identiteitsbewijs, daarbij wordt dan ook het burgerservicenummer van het document overgenomen.

Een relatief groot deel van de mensen die op uitzendbasis werken, heeft een andere nationaliteit dan de Nederlandse. Voor zover zij komen uit een EU-land, kunnen zij zich identificeren met een identiteitsbewijs uit hun eigen land. Dat kan een paspoort zijn, een identiteitskaart of een rijbewijs. Voor mensen buiten het EU-gebied geldt dat zij moeten beschikken over een tewerkstellingsvergunning.

In het kader van de ketenaansprakelijkheid dienen de bedrijven en instellingen die uitzendkrachten inhuren, zich er van te vergewissen dat de degene die het werk daadwerkelijk verricht dezelfde is als de door het uitzendbureau uitgezonden kracht. Identiteitsverificatie moet daarom vervolgens ook plaatsvinden bij het bedrijf of de instelling dat de werknemer inhuurt.

Het uitvoeren van goede identiteitsverificatie is niet vrijblijvend, noch voor het uitzendbureau noch voor het bedrijf dat de uitzendkrachten inhuurt. Wanneer wordt geconstateerd dat werk wordt uitgevoerd door krachten die niet staan geregistreerd

of die niet over een werkvergunning beschikken, kunnen de boetes snel oplopen. De landelijke uitzendbureaus hebben daarom een protocol opgesteld aan de hand waarvan intercedenten de identiteitsverificatie uitvoeren. Men kijkt naar het identiteitsbewijs zelf, naar de echtheidskenmerken, beschadigingen en stempels, en men vergelijkt gegevens uit het document met de fysieke kenmerken van de kandidaat (gezicht, lengte) en de gegevens die hij verstrekt (geboortedatum, handtekening).

INSCHRIJVEN BIJ EEN UITZENDBUREAU

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Risico's op identiteitsfraude manifesteren zich vooral als lookalike fraude. Het zijn situaties waarbij degene die het werk verricht, niet dezelfde is als degene op wiens naam de arbeidsovereenkomst is gesteld. Deze fraude wordt nogal eens gepleegd om het ontbreken van een tewerkstellingsvergunning te omzeilen. Een belemmering bij de detectie van lookalike fraude zijn de foto's op identiteitsbewijzen. Het gegeven dat zij zwart-wit zijn en vaak niet helder afgedrukt, maakt het lastig een goede vergelijking te maken met het gezicht van de persoon die zich meldt bij het uitzendbureau of die zich meldt bij het bedrijf dat de kracht inleent.

INSCHRIJVEN BIJ EEN UITZENDBUREAU

AANDACHTSPUNTEN

Werkgevers is het alleen toegestaan persoonsgegevens te verwerken indien er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Bij uitzendwerk loopt inschrijving echter vaak vooruit op zo'n overeenkomst.

Pas na de inschrijving blijkt of het tot een overeenkomst kan leiden. Het moment van inschrijven en het moment van identificeren (waarop ook een kopie van het identiteitsbewijs wordt gemaakt) zijn daardoor van elkaar gescheiden. In de praktijk leidt dit nogal eens tot lastige situaties. Bijvoorbeeld wanneer iemand op korte termijn kan beginnen met werken maar voor de eerste werkdag geen mogelijkheid heeft om zich bij het uitzendbureau te identificeren. Het is een aandachtspunt dat vaker opspeelt vanwege het krimpende kantorennetwerk van de grotere uitzendbureaus.

Een tweede aandachtspunt is de tewerkstellingsvergunning en dan vooral de verlenging daarvan. Het komt nogal eens voor dat een werknemer van buiten de EU een loondienstverband aangaat op basis van een geldige vergunning, maar waarbij de geldigheidsduur tijdens het dienstverband verloopt. De werkgever wordt in dat geval verantwoordelijk gehouden voor een goede controle en tijdige verlenging. Het is een verantwoordelijkheid die niet altijd makkelijk te dragen is, omdat de aanvraag voor een verlening van een vergunning nogal eens vertraagt.

Een derde aandachtspunt zijn identiteitsdocumenten van andere EU-lidstaten die doorgaan als geldige documenten waarmee men zich in Nederland kan identificeren. Het vergt veel kennis om al deze documenten te kennen en te kunnen vaststellen of ze echt zijn.

WIJZIGEN REKENINGNUMMER BIJ DE BELASTINGDIENST

INLEIDING

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

De Belastingdienst int belastingen en premies, zowel bij individuele burgers als bij bedrijven, en keert toeslagen uit. Identiteitsverificatie speelt bij alle processen een belangrijke rol. Daar waar betalingen in het spel zijn, bijvoorbeeld bij de uitbetaling van toeslagen, neemt het belang van identiteitsverificatie toe omdat er voor fraudeurs winst te behalen valt. In deze beschrijving gaat daarom veel aandacht uit naar het proces van identiteitsverificatie dat plaatsvindt wanneer een burger een rekeningnummer wijzigt.

WIJZIGEN REKENINGNUMMER BIJ DE BELASTINGDIENST

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Er zijn drie kanalen waarmee burgers zaken kunnen doen met de Belastingdienst: digitaal, per telefoon en per brief. Van deze kanalen wordt het digitale kanaal verreweg het meeste gebruikt. Mensen kunnen op internet via de site of de app (mobiele telefoon) van de Belastingdienst aangifte doen en wijzigingen doorvoeren, waaronder bijvoorbeeld een wijziging van het rekeningnummer. Identiteitsverificatie verloopt daarbij altijd via DigiD, waarbij eventueel sprake kan zijn van een machtiging. Daarnaast worden enkele achtergrondgegevens gemonitord, zoals IP-adres van de verzender en tijdstip van inzending. Deze gegevens worden gebruikt om op metaniveau eventuele onregelmatigheden of verdachte patronen te ontdekken en daarmee mogelijke fraude te voorkomen. Voor een kleine groep mensen – zij die niet in Nederland wonen, wel in Nederland belastingplichtig zijn en niet over DigiD beschikken – is het nog mogelijk om de digitale aangifte te ondertekenen met een “elektronische handtekening”.

Via de belastingtelefoon kan men geen wijzigingen doorvoeren, maar wel informatie opvragen. Identiteitsverificatie geschiedt daarbij door middel van “verificatievragen”: er wordt bijvoorbeeld gevraagd naar naam, adres, geboortedatum en BSN. De aard van de gegevens die voor de identiteitsverificatie worden gevraagd, hangt af van de informatie die door de burger wordt opgevraagd: hoe vertrouwelijker, hoe meer vragen er ter verificatie worden gesteld.

WIJZIGEN REKENINGNUMMER BIJ DE BELASTINGDIENST

WIJZIGEN VAN REKENINGNUMMER

Bij een online wijziging dient te worden ingelogd middels DigiD. Bij het wijzigen van een rekeningnummer per post dient een formulier te worden ingevuld; hier moeten persoonsgegevens worden ingevuld (naam, adres, woonplaats, BSN) en het moet worden ondertekend.

De Belastingdienst voert vervolgens een check uit of het opgegeven rekeningnummer op naam van de begunstigde staat. Hiertoe krijgt het eenmaal per jaar gegevens van de Nederlandse banken. Hiermee bouwt de Belastingdienst in wezen een extra identiteitscontrole in, waarbij het vertrouwt op de identiteitsvaststelling die door de bank heeft plaatsgevonden. Indien het rekeningnummer tussentijds wordt gewijzigd en de Belastingdienst dus niet over actuele gegevens met betrekking tot de tenaamstelling van de bankrekening beschikt, wordt als reactie op de wijziging een verzoek gestuurd naar de begunstigde om nog een kopie van een identiteitsbewijs en van een bankafschrift (of uitdraai van de internetbankomgeving) op te sturen.

Burgers kunnen ook een buitenlands rekeningnummer opgeven. Omdat de Belastingdienst geen gegevens heeft over de tenaamstelling van buitenlandse rekeningnummers, wordt in deze gevallen ⁴¹ direct gevraagd naar een kopie van een identiteitsbewijs en een kopie van een bankafschrift (of uitdraai van de internetbankomgeving). De identiteitsverificatie vindt hierbij dus plaats op basis van een kopie van het identiteitsbewijs. Dit proces is daarom fraudegevoeliger dan bij Nederlandse bankrekeningen, waar uiteindelijk ook de check met de tenaamstelling van de rekening wordt uitgevoerd.

⁴¹ Ook hier is overigens onderscheid te maken naar specifieke situaties. Zo kan een buitenlands rekeningnummer ook middels DigiD worden doorgegeven. Onderstaande heeft betrekking op burgers die geen DigiD hebben en/of een rekeningnummer willen opgeven dat niet in een van de SEPA-landen is geregistreerd.

WIJZIGEN REKENINGNUMMER BIJ DE BELASTINGDIENST

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

De risico's op identiteitsfraude zijn aanmerkelijk afgenomen sinds burgers nog maar met één rekeningnummer mogen werken met de Belastingdienst en dat rekeningnummer op hun eigen naam dient te staan. Door de controle die de Belastingdienst daarop voert, is het moeilijk om te frauderen met gewijzigde rekeningnummers en met uitbetaling van toeslagen. Dit risico is groter met buitenlandse rekeningnummers, omdat daar de check op de tenaamstelling ontbreekt.

De bekende gevallen van identiteitsfraude zijn in de afgelopen jaren sterk afgenomen, van enkele honderden gevallen naar enkele tientallen gevallen per jaar. Bij deze fraudegevallen is meestal sprake van zogenaamde "exenfraude", waarbij mensen DigiD inlogcodes van hun ex-partner misbruiken, voornamelijk om hun ex-partner dwars te zitten.

OP NAAM ZETTEN VAN EEN VOERTUIG BIJ DE RDW

RDW

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

De RDW is een publieke dienstverlener in de mobiliteitsketen. Haar taken omvatten onder andere: toelating van voertuigen en onderdelen daarvan, toezicht en handhaving, registratie, informatieverstrekking en documentafgifte.

In de identiteitsketen speelt de RDW op verschillende manieren een rol. Allereerst door het omwisselen van buitenlandse rijbewijzen voor Nederlandse rijbewijzen. Vervolgens ook door de expertise die de RDW heeft op het gebied van rijbewijzen, waardoor bij twijfel vaak documenten ter verificatie naar de RDW worden gestuurd. Een interessant proces waarbij identiteitsverificatie een belangrijke rol speelt, is voorts de tenaamstelling van voertuigen, die onder de hoede van de RDW plaatsvindt. De tenaamstelling van voertuigen kan vervolgens door de politie weer worden gebruikt voor de identiteitsvaststellingen van aangehouden personen op straat. Hieronder gaan we in op twee situaties: identiteitsverificatie bij het omwisselen van het rijbewijs en identiteitsverificatie bij de tenaamstelling van voertuigen.

OP NAAM ZETTEN VAN EEN VOERTUIG BIJ DE RDW

OMWISSELEN RIJBEWIJS

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Het omwisselen van een buitenlands rijbewijs voor een Nederlands rijbewijs is mogelijk onder een aantal omstandigheden: de houder dient ingeschreven te staan in de BRP en dient over een geldige verblijfstitel te beschikken. Daarnaast moet het buitenlandse rijbewijs natuurlijk geldig zijn en afkomstig zijn uit een bepaalde selectie van landen (waaronder de gehele EU).

Voor de burger begint het traject van omwisseling bij de gemeente. Daar vult hij/zij ter plekke aan de balie een formulier in (aanvraagformulier 3 E 0397). Daarbij moet hij/zij een pasfoto, het originele buitenlandse rijbewijs en eventueel een verklaring van de Belastingdienst en/of een verklaring van geschiktheid meesturen. De gemeente stuurt dit pakket naar de RDW, waar de aanvraag wordt getoetst. Dit betekent dat de identiteit van de aanvrager dus feitelijk bij de gemeente wordt geverifieerd; bij de RDW worden de documenten vervolgens op echtheid getoetst. Na akkoordbevinding kan de burger het rijbewijs afhalen bij de gemeente; het buitenlandse rijbewijs wordt dan teruggestuurd naar het land waar het rijbewijs is afgegeven.

OP NAAM ZETTEN VAN EEN VOERTUIG BIJ DE RDW

TENAAMSTELLING VAN VOERTUIGEN

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Voertuigen moeten op naam worden gesteld. Dit is verplicht gesteld met de Wegenverkeerswet. Hierin is ook bepaald dat degene die een voertuig op zijn naam wil laten zetten, zich identificeert met een geldig paspoort, een Nederlandse identiteitskaart, een vreemdelingendocument of een rijbewijs. Mensen met de Nederlandse nationaliteit regelen de tenaamstelling van voertuigen bij een kentekenloket (dit is mogelijk op ruim 900 PostNL postkantoren) of bij de RDW-balie in Zoetermeer of Veendam. Daarbij moet de nieuwe eigenaar van het voertuig het tenaamstellingsbewijs van de vorige eigenaar meenemen. Een tenaamstelling kan ook online geregeld worden. Daarbij dient men zich middels DigiD én een geldig rijbewijs te identificeren (het rijbewijs moet daarbij recent zijn, afgegeven na 13-11-2014). Hiervoor heeft de gebruiker een NFC kaartlezer nodig, die het rijbewijs kan uitlezen.

Mensen met buitenlandse nationaliteit regelen de tenaamstelling van een voertuig bij een van de veertien RDW-kantoren, omdat daar de expertise aanwezig is om de echtheid van buitenlandse documenten te controleren. Deze mensen identificeren zich met een gangbaar identiteitsbewijs. Dit wordt door het personeel op echtheid gecontroleerd, waarna de documenten worden ingescand. Ze worden geanonimiseerd opgeslagen en een half jaar bewaard. Deze opslag is vooral bedoeld als controle dat het proces van identiteitsverificatie correct is verlopen – gegevens kunnen niet meer uitgelezen worden.

OP NAAM ZETTEN VAN EEN VOERTUIG BIJ DE RDW

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Afgelopen voorjaar kwam fraude met kentekens in het nieuws. Diverse media meldden op basis van een vertrouwelijk stuk van de Nationale Politie dat er in Nederland 40.000 valse kentekenplaten zouden circuleren. De betrokken fraudeurs zouden hiermee hun voertuig- en fiscale verplichtingen ontduiken. Ook zouden de valse kentekenplaten gebruikt worden bij benzinediefstal. In het kader van de bestrijding van deze fraude wordt op dit moment in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie geëxperimenteerd met een chip die in de kentekenplaat wordt opgenomen.

AANGEHOUDEN WORDEN DOOR DE POLITIE

OMVANG

Goede identiteitsverificatie is bij de politie van vitaal belang. Jaarlijks vinden er circa 400.000 aanhoudingen plaats. In al deze gevallen vinden in theorie de volgende drie stappen plaats: identiteitsverificatie (verkrijgen van een integer persoonsbeeld), verkrijgen van een integraal persoonsbeeld, en het bepalen van vervolgstappen. Indien de identificatie niet correct plaats vindt kan het gevolg zijn dat daders vrijuit gaan. De identiteitsverificatie kan ofwel op straat plaats vinden, ofwel op kantoor.

AANGEHOUDEN WORDEN DOOR DE POLITIE

IDENTITEITSVERIFICATIE OP STRAAT

Indien iemand op straat wordt aangehouden dient deze zich te kunnen identificeren. Sinds 2005 is iedereen van 14 jaar en ouder verplicht om een identiteitsbewijs te kunnen tonen bij staande houding door de politie of ander bevoegd gezag. Het identiteitsbewijs is dan ook het eerste middel voor de politie om de identiteit vast te stellen.

Momenteel is de politie bezig om elke agent te voorzien van een mobiel systeem, MEOS (Mobiel Effectief Op Straat). Dit is een belangrijk hulpmiddel voor de identiteitsverificatie op straat. MEOS is gekoppeld aan 20 of 21 registers (afhankelijk van de regio)⁴², waaruit de agent ter plekke kan putten om de identiteit te verifiëren. Een agent kan de gegevens uit deze registers oproepen door het inscannen van een identiteitsbewijs⁴³, ofwel door het invoeren van gegevens zoals adres of naam en geboortedatum. De agent heeft vervolgens toegang tot de informatie uit de gekoppelde registers, en kan bijvoorbeeld een pasfoto oproepen of kan de identiteit verifiëren door het stellen van enkele controlevragen over bijvoorbeeld de gezinssamenstelling (overige ingeschrevenen op dat adres) of de voertuigen die daar staat geregistreerd (merk, kleur, bouwjaar). Ook kan MEOS vingerafdrukken lezen om deze te vergelijken met de gekoppelde registers die vingerafdrukken bevatten.

Ten tijde van de publicatie van dit rapport (december 2015) zijn er ongeveer 23.000 MEOS telefoons operationeel. In het eerste kwartaal van 2016 zullen er nog circa 10.000 bijkomen, waarmee per april 2016 elke agent beschikking zal hebben over een MEOS-telefoon.

42 Het gaat bijvoorbeeld om de BRP, registers met informatie over tenaamstelling van voertuigen, kadaster, registers met informatie over vreemdelingen en registers met informatie over verdachten en criminelen.

43 De zogenaamde "machine readable zone" van het identiteitsbewijs wordt uitgelezen.

AANGEHOUDEN WORDEN DOOR DE POLITIE

IDENTITEITSVERIFICATIE OP HET BUREAU

Indien er bij het proces van identiteitsverificatie op straat twijfel ontstaat over de identiteit van de verdachte wordt deze meegenomen naar het bureau om daar de identiteit vast te stellen. Ook bij mensen die als verdachte of als getuige op het bureau worden uitgenodigd moet de identiteit worden vastgesteld. In principe wordt hiervoor gebruik gemaakt van de "ID-zuil", een speciaal ingerichte plek op het politiebureau waar de identiteitsvaststelling plaats vindt. Bij de ID-zuil kan ook informatie worden geregistreerd, dit in tegenstelling tot MEOS waar alleen informatie wordt geraadpleegd. In de ID-zuil is apparatuur waarmee de echtheid van documenten kan worden gecontroleerd, vingerafdrukken kunnen worden afgenomen⁴⁴ en foto's worden gemaakt. Ook kan een identiteit worden vergeleken met de databanken met DNA-materiaal. De geregistreeerde gegevens worden uiteindelijk aan de strafrechtsketendatabank aangeboden.

De "ID-staat" wordt geprint en toegevoegd aan het proces-verbaal.

Momenteel komt ongeveer 65% van alle aangehouden en uitgenodigde verdachten langs de ID-zuil; de bedoeling is dat dit in de toekomst stijgt naar 100%. Het systeem met ID-zuilen is momenteel in opbouw. Momenteel zijn er ongeveer 350 ID-zuilen, verspreid over het land. Het doel is dat elk politiebureau één zuil krijgt.

⁴⁴ Dit gebeurt standaard bij mensen die verdacht worden van een "ernstig misdrijf", waarvoor vier jaar gevangenisstraf of meer kan worden opgelegd.

AANGEHOUDEN WORDEN DOOR DE POLITIE

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Met bovengenoemde systemen is het risico op identiteitsfraude beperkt, doordat informatie uit verschillende registraties vergeleken kan worden. Toch blijft de identiteitsvaststelling natuurlijk mensenwerk. Bovendien hebben we gezien dat de genoemde systemen nog niet voor elke agent en op elk bureau beschikbaar zijn; in de toekomst zal dit wel het geval zijn.

AANGEHOUDEN WORDEN DOOR DE POLITIE

MAATREGELEN ORGANISATIEBREED

Voor het gebruik van de ID-zuilen hebben alle betreffende medewerkers een training (theorie en praktijk) van een volle dag ontvangen. Voor het gebruik van MEOS krijgen de medewerkers een uitgebreide handleiding, opleidingsboekje met oefeningen en worden er regelmatig filmpjes opgenomen en verspreid om nieuwe functionaliteiten toe te lichten.

GEGEVENS WIJZIGEN BIJ HET UWV

UWV

Het UWV is een grote publieke dienstverlener met veel verschillende diensten. De belangrijkste zijn de werknemersverzekeringen, waarbij het uitkeringen verschaft aan (voornamelijk) werknemers die daar wegens ziekte, werkloosheid of arbeidsongeschiktheid recht op hebben. Het UWV kent in principe vier kanalen van klantcontact: digitaal, telefoon, schriftelijk en face-to-face. Afhankelijk van de acties kunnen verschillende kanalen benut worden. Over de gehele linie ligt er een toenemende nadruk op het digitale kanaal.

GEGEVENS WIJZIGEN BIJ HET UWV

IDENTIFICATIE BIJ HET AANVRAGEN VAN EEN UITKERING

Voor het aanvragen van een WW- of bijstandsuitkering dient men zich allereerst in te schrijven als werkzoekende bij het UWV. Dat gaat middels een digitaal formulier, waarvoor men inlogt met DigiD. Vervolgens kan met de uitkering aanvragen middels een nieuw digitaal formulier, waarvoor men opnieuw inlogt met DigiD. Daarbij worden de volgende gegevens gevraagd: naam, adres, woonplaats, telefoonnummer, e-mailadres, burgerservicenummer, gegevens van werkgevers in de afgelopen jaren, gegevens over gevolgde opleidingen en cursussen en het rekeningnummer. De identificatie gebeurt te allen tijde met DigiD. Schriftelijk aanvragen is ook nog mogelijk, maar is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Cijfers voor 2014 zijn helaas nog niet beschikbaar.

TABEL 63 - DIGITALE INSCHRIJVINGEN WW

	2011	2012	2013
Percentage digitale inschrijvingen WW	72%	89%	95%

GEGEVENS WIJZIGEN BIJ HET UWV

IDENTIFICATIE BIJ HET WIJZIGEN VAN GEGEVENS (ZOALS HET REKENINGNUMMER)

Mensen die vanuit Nederland gegevens willen wijzigen, zoals het doorvoeren van een nieuw rekeningnummer waarop de uitkering gestort dient te worden, doen dat in de regel door in te loggen op mijnuwv.nl. Dit doen ze wederom door hun DigiD te gebruiken. Wijzigingen per post doorgeven is ook nog mogelijk, maar net als met het aanvragen van een uitkering is ook dit in de afgelopen jaren sterk gedigitaliseerd.

TABEL 64 - DIGITALE WIJZIGINGEN WW

	2011	2012	2013
Percentage digitale wijzigingen	72%	92%	96%

Mensen die vanuit het buitenland gegevens willen wijzigen kunnen dat niet digitaal doen. Zij doen dat door een formulier te gebruiken dat is te downloaden op uwv.nl. Op dit formulier wordt gevraagd naar: naam, woonland, BSN en geboortedatum, en uiteindelijk een handtekening. Op basis van deze gegevens wordt uiteindelijk een nieuw opgegeven rekeningnummer doorgevoerd.

GEGEVENS WIJZIGEN BIJ HET UWV

ONTWIKKELINGEN

Veel communicatie tussen UWV en burgers gaat via het digitale kanaal. Daarbij wordt voor de identificatie altijd gebruik gemaakt van DigiD. Voor sommige aspecten van de digitale communicatie is het beveiligingsniveau van DigiD echter niet hoog genoeg; dat is bijvoorbeeld het geval wanneer het gaat om medische gegevens. Voor het tonen van deze gegevens, bijvoorbeeld in een persoonlijk dossier, is een hoger beveiligingsniveau vereist. Dit betekent dat een deel van de bestaande diensten digitaal aangeboden kan worden en een ander deel (nog) niet.

HUREN VAN EEN AUTO

OMVANG

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

In Nederland zijn er 475 autoverhuurbedrijven. Voor een belangrijk deel bedienen deze een zakelijke markt. Het gaat bijvoorbeeld om de verhuur van een auto aan een werknemer die tijdelijk niet over zijn leaseauto kan beschikken. In die gevallen vindt identiteitsverificatie voornamelijk plaats via de werkgever. Op de consumentenmarkt vindt identiteitsverificatie wel altijd plaats door de verhuurder. Dit gebeurt voor het overgrote deel nog steeds aan de balie van het verhuurbedrijf, al dienen zich al wel nieuwe vormen van verhuur en identiteitsverificatie aan. Deze worden nu ook al toegepast in het aanpalende domein van autoleen initiatieven, waarbij mensen over een deelauto kunnen beschikken zonder dat zij daarvoor steeds een identiteitsbewijs moeten overleggen. Deze casusbeschrijving heeft betrekking op de reguliere autoverhuur aan particulieren in Nederland.

HUREN VAN EEN AUTO

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

Wanneer iemand een auto huurt in Nederland, gaat daar altijd identiteitsverificatie aan vooraf. In de eerste plaats doet het verhuurbedrijf dat om er zeker van te zijn dat de huurder de auto ook weer terugbrengt, om hem eventueel te kunnen traceren vanwege verkeersboetes, of om eventuele schade te kunnen verhalen. In de tweede plaats vindt identiteitsverificatie indirect plaats bij het verifiëren van de rijvaardigheid aan de hand van het rijbewijs. Er ligt aan identiteitsverificatie geen wettelijk voorschrift ten grondslag, het vindt vooral plaats ter beperking van het risico van de verhuurder en indien hij verzekerd is, ook op aangeven van de verzekeraar.

Een huurder van een voertuig legitimeert zich vanwege de verificatie van zijn rijvaardigheid, in ieder geval altijd met zijn rijbewijs. Er zijn autoverhuurbedrijven die naast het rijbewijs nog om een tweede legitimatiebewijs vragen, of om een document (bijvoorbeeld een bankafschrift) waar het adres van de huurder op vermeld staat. Naast legitimatie wordt bij autoverhuur doorgaans ook gewerkt met een borg, dat soms ook een extra verificatie van iemands identiteit inhoudt, zoals bijvoorbeeld een borgstelling via een creditcard.

Binnen de branche wordt samengewerkt om de risico's bij verhuren te beperken. Zo bestaat sinds een aantal jaar een register – ELENA- waarin (voormalige) huurders zijn opgenomen die een verhoogd risico vormen. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die een voertuig niet hebben teruggebracht, verkeersboetes niet hebben betaald, of mensen die identiteitsfraude pleegden bij het huren. Aan de aansluiting op het register zijn voorwaarden verbonden,

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

deze zijn getoetst door het College Bescherming Persoonsgegevens. Eén van de voorwaarden houdt in dat mensen die opgenomen worden in het register daar altijd van op de hoogte moeten worden gesteld en dat zij tegen deze opname bezwaar kunnen maken.

Er wordt op dit moment geëxperimenteerd met nieuwe autoverhuurconcepten. Centraal daarin staat het gemak voor de consument. In dit kader wordt onder meer getracht persoonsverificatie te vereenvoudigen. Een voorbeeld daarvan is Free to go, een autoverhuurbedrijf waarbij klanten zich online aanmelden en identificeren. Nadat klanten op de website hun naam- en contactgegevens hebben ingevuld, en nadat zij een via SMS verstrekte code hebben ingevoerd en een een per e-mail ontvangen link hebben geactiveerd, wordt gevraagd om een scan van het rijbewijs te uploaden. Met het account is het vervolgens mogelijk een auto te reserveren. Deze auto kan uiteindelijk worden opgehaald met een persoonlijke kaart, zonder tussenkomst van een balie medewerker.

HUREN VAN EEN AUTO

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Er is autoverhuurbedrijven veel aan gelegen om de identiteit van de huurders te verifiëren. Afgezien van het risico op diefstal van het voertuig, zijn de risico's op verkeersboetes en schade evident. Een verhuurbedrijf zal altijd betrouwbare contact- en persoonsgegevens nodig hebben om eventuele schade of onkosten achteraf te kunnen verhalen. En dat geldt ook voor de verzekeraar waarbij de verhuurder zich eventueel tegen schade heeft verzekerd. Over de omvang van identiteitsfraude zijn geen gegevens beschikbaar. Een algemene indicatie is het aantal personen dat vanwege misbruik, diefstal of wangedrag is opgenomen in het register ELENA. In december 2015 waren dat er 7013.

HUREN VAN EEN AUTO

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

AANDACHTSPUNTEN

Hoewel aan het leeuwendeel van de autoverhuur op de particuliere markt nog steeds identiteitsverificatie door een baliemedewerker vooraf gaat, zal de komende tijd identiteitsverificatie steeds meer online plaatsvinden. In dit kader wordt binnen de branche nagedacht over toepassing van onder meer geautomatiseerde biometrische identiteitsverificatie en de wijze waarop dit in overeenstemming moet worden gebracht met de kaders van de Wet bescherming persoonsgegevens.

ARBEIDSCONTRACT AFSLUITEN

OMVANG

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Iedere werkgever is verplicht om bij het aangaan van een arbeidsovereenkomst de identiteit van de werknemer te controleren. Deze verplichting komt voort uit twee wetten: de Wet op de loonbelasting en de Wet arbeid vreemdelingen. Identiteitsverificatie in het kader van de eerste wet moet bijdragen aan een correctie afdracht van premies en belastingen. Identiteitsverificatie in het kader van de tweede moet voorkomen dat mensen zonder verblijfstitel in Nederland arbeid verrichten. Afgaande op het aantal vacatures dat in 2014 is vervuld, gaat het om tenminste 690.000 identiteitsverificaties. Aangezien niet elke arbeidsovereenkomst wordt gesloten naar aanleiding van een vacature zal dit aantal een stuk hoger liggen.

ARBEIDSCONTRACT AFSLUITEN

PROCES VAN IDENTITEITSVERIFICATIE

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

De identificatieplicht voor werkgevers bestaat uit drie onderdelen. In de eerste plaats is er de verificatieplicht, welke inhoudt dat de werkgever nagaat of degene op wiens naam de arbeidsoverkomst wordt gesloten dezelfde is als degene die de arbeid verricht. In dit kader stelt hij de identiteit van de werknemer vast aan de hand van een geldig identiteitsbewijs, zijnde een paspoort, Nederlandse identiteitskaart of een vreemdelingendocument. De werkgever dient dit identiteitsbewijs op geldigheid en echtheid te controleren. Voorts hebben werkgevers een bewaarplicht. Deze houdt in dat zij van elke werknemer een kopie bewaren van het identiteitsbewijs. In de derde plaats hebben werkgevers een zorgplicht. Dit betekent dat hij de werknemers in de gelegenheid moet stellen om bij controle aan hun identificatieplicht te voldoen. De werkgever dient de werknemer erop te wijzen dat deze ook tijdens het werk een geldig identiteitsbewijs bij zich moet dragen. De kopie en digitale scan worden tot ten minste 5 jaar na beëindiging van het arbeidscontract bewaard.

Naast de bovengenoemde wetten is voor veel werkgevers de Uitvoeringsregeling inleners-, keten-, en opdrachtgevers-aansprakelijkheid relevant. Hiermee zijn bedrijven en instellingen die personeel via een derde partij inlenen (bijvoorbeeld een uitzendbureau) ook gehouden aan het identificeren van ingehuurd personeel. Ook deze controle moet plaatsvinden aan de hand van een geldig paspoort, Nederlandse Identiteitskaart of vreemdelingendocument.

ARBEIDSCONTRACT AFSLUITEN

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Aan identiteitsfraude kunnen over het algemeen aan de kant van de werkgever twee motieven ten grondslag liggen. In de eerste plaats het ontduiken van afdracht van premies en loonbelasting. Identiteitsfraude kan dan concreet inhouden dat meerdere werknemers zich voordoen als één werknemer voor wie wél premie en belasting wordt afgedragen. In de tweede plaats kan het gepleegd worden in het kader van het inhuren van illegale arbeidskrachten uit het buitenland. Bij veel overtredingen bestaat echter onduidelijkheid over motivatie. Naleving van de identiteitsverplichting vergt oplettendheid en stelt eisen aan de administratieve accuraatheid van werkgevers. Overtreding zou dan ook vaak niet zozeer gemotiveerd zijn door kostenbesparing maar eerder voorkomen uit omissies⁴⁵. Dit geldt met name voor bedrijven die veel gebruik maken van tijdelijke arbeidskrachten uit het buitenland en bedrijven met laag geschoolde arbeid en een hoog personeelsverloop.

Voorbeelden daarvan zijn slachterijen, bouw-, schoonmaak en landbouwbedrijven. De betreffende werkgevers moeten er dagelijks op toezien dat de werknemers die op de werkvloer aanwezig zijn dezelfde zijn als die in de administratie zijn opgenomen. Ook moeten zij alert zijn op aflopende tewerkstellingsvergunning en dan met name de verlenging daarvan. Het komt nogal eens voor dat een werknemer van buiten de EU een loondienstverband aangaat op basis van een geldige vergunning, maar waarbij de geldigheidsduur tijdens het dienstverband verloopt. De werkgever wordt in dat geval verantwoordelijk gehouden voor een goede controle en tijdige verlenging. Het is een verantwoordelijkheid die niet altijd makkelijk te dragen is omdat de aanvraag voor een verlening van een vergunningen nogal eens vertraagt.

⁴⁵ Brummelkamp, G.W., Flikweert, T. , (2014) Percepties over inspecties, ervaringen van ondernemers met Nederlandse inspectiediensten, Tijdschrift voor Toezicht.

INSCHRIJVEN BIJ EEN OPLEIDING

OPLEIDINGSINSTELLINGEN

Opleidingsinstellingen zijn wettelijk verplicht om bij inschrijving de identiteit van de leerling vast te stellen. Ze moeten daarbij bovendien een aantal gegevens registreren: naam, geslacht, geboortedatum en BSN. Hiertoe moet de inschrijver ofwel een identiteitsbewijs laten zien, ofwel het bewijs van uitschrijving van een andere school. In sommige gevallen mag een school een scan of kopie van het identiteitsbewijs maken, maar de school moet dan laten weten waarom dat nodig is.⁴⁶

De rationale bij deze identificatieplicht bestaat uit drie elementen. De belangrijkste heeft met bekostiging te maken: instellingen krijgen onder andere betaald op basis van het aantal leerlingen, en daarbij is belangrijk dat de identiteit van de leerlingen wordt vastgesteld.⁴⁷ Ten tweede is het natuurlijk belangrijk dat degene die een diploma voor een opleiding krijgt ook daadwerkelijk degene is die de opleiding heeft doorlopen. Ten derde heeft niet

iedereen recht op alle typen onderwijs; dat heeft met name met immigratie te maken, waarbij opleidingsinstellingen soms een rol hebben in het migratieproces en de vaststelling of iemand in aanmerking komt voor onderwijs.⁴⁸

Er zijn geen openbare cijfers van het aantal inschrijvingen per jaar; wel heeft DUO cijfers over het aantal leerlingen per onderwijssoort, per 2014. Op basis daarvan kan men zich een beeld vormen van het aantal leerlingen dat zich ongeveer per jaar inschrijft.

TABEL 65 - AANTALLEN LEERLINGEN PER SOORT ONDERWIJS

Primair onderwijs	1.520.000
Voortgezet onderwijs	940.000
(voortgezet) speciaal onderwijs	70.000
Middelbaar beroepsonderwijs	465.000
Hoger beroepsonderwijs	430.000
Wetenschappelijk onderwijs	240.000
Groen onderwijs	80.000

⁴⁶ <https://cbpweb.nl/nl/onderwerpen/identiteitsverificatie/identiteitsbewijs#faq>.

⁴⁷ De wettelijke basis ligt in de verschillende onderwijswetten, bijvoorbeeld Wet op het primair onderwijs, artikel 40b.

⁴⁸ In de Wet modern migratiebeleid hebben instellingen een grotere verantwoordelijkheid gekregen in het migratieproces.

⁴⁹ <http://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/content/assets/Onderwijsverslagen/2015/onderwijsverslag-2013-2014.pdf>

INSCHRIJVEN BIJ EEN OPLEIDING

IDENTITEITSVERIFICATIE BIJ INSCHRIJVING

Hoe de identiteitsverificatie in de praktijk geschiedt verschilt per school. In het primair en voortgezet onderwijs zijn het de ouders die een kind inschrijven; scholen hanteren daarbij verschillende vormen van inschrijving, maar vaak bestaat het uit het invullen van een formulier met persoonsgegevens én het inleveren van een kopie van het paspoort. Een school bewaart deze kopie in het leerlingendossier.

Voor alle HBO- en WO-instellingen geldt dat ze voor de inschrijving gebruik maken van studielink. De student logt daarop in met behulp van DigiD, waarna automatisch hun eigen persoonsgegevens uit het BRP worden ingeladen. Identiteitsverificatie gebeurt daar dus middels DigiD. Indien de koppeling met het BRP niet lukt moet de student de persoonsgegevens zelf aanvullen, en krijgt de student na afloop in de regel het verzoek om een uittreksel uit het bevolkingsregister en/of kopie van het paspoort in te leveren of op te sturen.⁵⁰ Studenten uit het buitenland, die dus geen DigiD kunnen gebruiken, kunnen zich ook registreren bij Studielink. Zij vullen zelf de persoonsgegevens in en identificeren zich in een later stadium persoonlijk of digitaal.

ROCs (middelbaar beroepsonderwijs) regelen de inschrijving zelf. Dat betekent dat de exacte manier van inschrijving per instelling verschilt. Over het algemeen geschiedt de eerste stap van de inschrijving digitaal, waarbij persoonsgegevens moeten worden ingevuld (waaronder BSN). Daarnaast volgt meestal

een persoonlijk intakegesprek, waarbij onder andere een kopie van het identiteitsbewijs moet worden ingeleverd.⁵¹

Sommige instellingen, met name instellingen in het hoger onderwijs, geven na inschrijving een pas af (collegekaart) waarmee men zich in het vervolg van de opleiding kan identificeren, bijvoorbeeld bij het maken van tentamens. Op de collegekaart staan doorgaans naam, pasfoto, eventueel een geboortedatum, een persoonlijk nummer (studentnummer) en de opleiding waarvoor de student staat ingeschreven.

⁵⁰ Dit laatste is gebaseerd op de praktijk bij de Universiteit Leiden en de Universiteit Groningen. Zie: <http://www.studereninleiden.nl/toegang/aanmelden-bij-studielink/> en <http://www.rug.nl/education/nederlandse-studenten/inschrijven/bachelor>.

⁵¹ Bv: <http://www.rocmondriaan.nl/aanmelden-doe-je-zo;>

HET VIA EEN WONINGCORPORATIE HUREN VAN EEN SOCIALE HUURWONING

OMVANG

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Woningcorporaties zijn in het leven geroepen om minder draagkrachtigen mensen van woonruimte te voorzien. Van de overheid krijgen de corporaties financiële middelen om deze doelstellingen te realiseren. Deze corporaties hebben een privaatrechtelijk karakter met een publiek doel. De maximale huur van toe te wijzen woningen waarbij sprake is van een sociale huurwoning is € 710,68 in 2015. Het gaat hier om kale huur. Dat wil zeggen: huur zonder servicekosten en kosten voor gas, water en licht. Om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning legt de woningcorporatie eisen op over de hoogte van het inkomen of de gezinsgrootte.

In Nederland zijn ongeveer 1,7 miljoen corporatiewoningen in het sociale huurwoningensegment. Uitgaande van 8% mutaties op jaarbasis wijzigen zo'n 136.000 woningen van huurder. Om er zeker van te zijn dat degene die een woning betreft ook daadwerkelijk degene is die hij zegt te zijn, vindt bij een corporatie altijd identiteitsverificatie plaats. Corporaties zijn daartoe niet wettelijk verplicht. Voor zover zij te maken hebben met een wettelijk kader is dat het kader van de Wet bescherming persoonsgegevens, die voorwaarden stelt aan de verwerking van persoonsgegevens aan de hand waarvan identiteitsverificatie plaatsvindt.

HET VIA EEN WONINGCORPORATIE HUREN VAN EEN SOCIALE HUURWONING

IDENTITEITSVERIFICATIE

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning dient men zich in te schrijven bij een woonruimteverdeelsysteem. Bij inschrijving verstrekt de burger zijn/haar NAW gegevens, inkomensgegevens en het BSN nummer. Wanneer de burger reageert op een woning die door een corporatie binnen het woonruimteverdeelsysteem wordt aangeboden en de burger staat voldoende lang ingeschreven (heeft voldoende inschrijfduur opgebouwd) dan vraagt de corporatie, naast o.a. inkomensgegevens, de burger om een kopie van een geldig identiteitsbewijs, zijnde een paspoort, Nederlandse identiteitskaart of een vreemdelingendocument. Naast deze kopie vraagt de corporatie ook om een recent uittreksel uit de BRP. In sommige gemeenten hebben corporaties rechten om zelf direct het BRP te kunnen inzien en hoeft de burger geen uittreksel aan te vragen en in te leveren. Wanneer er naast de hoofdhuurder een medehuurder is dan wordt ook van deze persoon een kopie van het identiteitsbewijs gevraagd.

De foto op de kopie van het geldig identiteitsbewijs wordt gebruikt ter verificatie van de persoon en in het dossier van de huurder bewaard. Het BRP gebruikt de corporatie om de inschrijfduur van de a.s. huurder te kunnen verifiëren en om te beoordelen of het aantal medebewoners op het nieuwe adres in overeenstemming is met die op het huidige adres.

HET VIA EEN WONINGCORPORATIE HUREN VAN EEN SOCIALE HUURWONING

RISICO'S OP IDENTITEITSFRAUDE

Hoewel er situaties denkbaar zijn waarin een bewoner er belang bij heeft om zich als een ander voor te doen of delen van zijn persoonsgegevens ter verhullen, zijn de signalen van identiteitsfraude beperkt. Gevallen van fraude of manipulatie van gegevens doen zich voor in het kader van het omzeilen van de inkomenstoets (een huurder verdient in werkelijkheid meer dan hij opgeeft), inschrijfduur bij een gemeente (iemand die op een wachtlijst staat geeft een (tijdelijke) verhuizing naar een andere gemeente niet door, om zijn plek op de wachtlijst niet kwijt te raken) of vanwege (illegale) onderhuur.

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

STEEKPROEF VAN DE ENQUÊTE OVER HET GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Ten behoeve van de dataverzameling met de enquêtes (zowel de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen als de enquête over slachtofferschap van identiteitsfraude) is gebruik gemaakt van Panelclix: een online panel met bijna 200.000 leden (consumenten/burgers) verdeeld over alle opleidingstypen, leeftijden en regio's. Dit panel bestaat sinds 1999 en is het grootste online panel van Nederland. Het panel bestaat uit mensen die zich hiervoor vrijwillig hebben aangemeld. Zij ontvangen voor hun deelname per onderzoek een vergoeding. De responspercentages zijn doorgaans hoog: van 45% oplopend tot 80%. Beide enquêtes zijn uitgezet in november 2015.

In onderstaande tabellen zijn de belangrijkste kenmerken van de respondenten uit de steekproef van de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen vergeleken met de dezelfde kenmerken uit de totale populatie. Omdat de steekproef op de aspecten 'leeftijd', 'geslacht' en 'opleiding' voldoende representatief is, zijn de enquêteresultaten niet gewogen.

TABEL 75 - VERDELING
GESLACHT IN DE POPULATIE
EN IN DE STEEKPROEF

	POPULATIE	STEEKPROEF
Mannen	49,6%	46,6%
Vrouwen	50,4%	53,4%
Totaal	100,0%	100,0%

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

STEEKPROEF VAN DE ENQUÊTE OVER HET GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Ten behoeve van de dataverzameling met de enquêtes (zowel de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen als de enquête over slachtofferschap van identiteitsfraude) is gebruik gemaakt van Panelclix: een online panel met bijna 200.000 leden (consumenten/burgers) verdeeld over alle opleidingstypen, leeftijden en regio's. Dit panel bestaat sinds 1999 en is het grootste online panel van Nederland. Het panel bestaat uit mensen die zich hiervoor vrijwillig hebben aangemeld. Zij ontvangen voor hun deelname per onderzoek een vergoeding. De responspercentages zijn doorgaans hoog: van 45% oplopend tot 80%. Beide enquêtes zijn uitgezet in november 2015.

In onderstaande tabellen zijn de belangrijkste kenmerken van de respondenten uit de steekproef van de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen vergeleken met de dezelfde kenmerken uit de totale populatie. Omdat de steekproef op de aspecten 'leeftijd', 'geslacht' en 'opleiding' voldoende representatief is, zijn de enquêteresultaten niet gewogen.

TABEL 76 - VERDELING
LEEFTIJD IN DE POPULATIE
EN IN DE STEEKPROEF

	POPULATIE	STEEKPROEF
16 t/m 20 jaar	7,4%	2,8%
21 t/m 30 jaar	15,2%	13,1%
31 t/m 40 jaar	15,3%	14,7%
41 t/m 50 jaar	19,0%	20,8%
51 t/m 60 jaar	17,0%	19,3%
61 jaar en ouder	26,2%	29,4%
Totaal	100,0%	100,0%

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

STEEKPROEF VAN DE ENQUÊTE OVER HET GEBRUIK VAN IDENTIFICATIEMIDDELEN

Ten behoeve van de dataverzameling met de enquêtes (zowel de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen als de enquête over slachtofferschap van identiteitsfraude) is gebruik gemaakt van Panelclix: een online panel met bijna 200.000 leden (consumenten/ burgers) verdeeld over alle opleidingstypen, leeftijden en regio's. Dit panel bestaat sinds 1999 en is het grootste online panel van Nederland. Het panel bestaat uit mensen die zich hiervoor vrijwillig hebben aangemeld. Zij ontvangen voor hun deelname per onderzoek een vergoeding. De responspercentages zijn doorgaans hoog: van 45% oplopend tot 80%. Beide enquêtes zijn uitgezet in november 2015.

In onderstaande tabellen zijn de belangrijkste kenmerken van de respondenten uit de steekproef van de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen vergeleken met de dezelfde kenmerken uit de totale populatie. Omdat de steekproef op de aspecten 'leeftijd', 'geslacht' en 'opleiding' voldoende representatief is, zijn de enquêteresultaten niet gewogen.

TABEL 77 - VERDELING
OPLEIDING IN DE POPULATIE
EN IN DE STEEKPROEF

	POPULATIE	STEEKPROEF
Geen onderwijs / basisonderwijs/ cursus inburgering / cursus Nederlandse taal	17,4%	6,8%
LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding)	14,5%	16,4%
MAVO / overgegaan naar de 4e klas HAVO of VWO / ULO / MULO / VMBO (theoretische of gemengde leerweg) / voortgezet specia	6,4%	9,7%
MBO 2, 3, 4 (basisberoeps-, vak-, middenkader- of specialistenopleiding) of MBO oude structuur (vóór 1998)	29,5%	30,4%
HAVO of VWO (met diploma afgerond) / HBS / MMS / HBO propedeuse of WO propedeuse	5,0%	12,3%
HBO (behalve HBO-master) / WO-kandidaats of WO-bachelor	18,6%	16,7%
WO-doctoraal of WO-master of HBO-master / postdoctoraal onderwijs	8,5%	7,5%
Totaal	100,0%	100,0%

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

WERVING VAN DEELNEMERS AAN
DE ENQUÊTE OVER SLACHTOFFERSCHAP
VAN IDENTITEITSFRAUDE

De werving van respondenten voor de enquête onder slachtoffers van identiteitsfraude is als volgt gegaan. Aan 10.698 mensen is de vraag voorgelegd 'Heeft iemand, voor zover u weet, zich de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bij de 1.334 mensen (12,5%) die daarop bevestigend antwoordde is met een extra vraag geverifieerd of daadwerkelijk sprake was van identificatie buiten de eigen wil om. Aan de 879 mensen die daarop bevestigend antwoordde, is vervolgens gevraagd het geval van identiteitsmisbruik/ -fraude kort te beschrijven. Aan de hand van deze beschrijvingen is in 552 gevallen vastgesteld dat het waarschijnlijk om identiteitsfraude gaat, zoals dat in het kader van deze monitor is gedefinieerd. Het gaat om 5,2% van de totale steekproef. Met de de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen wordt aan de hand van dezelfde vraag 'Heeft iemand, voor zover u weet, zich de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan?' het slachtofferpercentage op 3,5% geschat. Omdat dit laatste percentage voortkomt uit een vragenlijst die vergelijkbaar is met de vragenlijst die voor de monitor van 2014 is gebruikt, is dit laatste percentage in het rapport opgenomen. De cijfers en tabellen die in hoofdstuk 3 zijn opgenomen over slachtofferschap hebben verder allen betrekking op het aantal waarnemingen van 552.

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

PRAKTIJKBESCHRIJVINGEN

De praktijkbeschrijvingen die opgenomen zijn in de bijlage zijn gebaseerd op openbare gegevens en publicaties, soms aangevuld met gegevens uit de enquête, en op gesprekken met mensen uit de betreffende sectoren. Het betroffen functionarissen binnen bedrijven en instellingen die verantwoordelijk zijn voor het beleid en/of de processen van identiteitsverificatie. Bij de beschrijvingen moet worden opgemerkt dat iedere casus een sector dekt waarin de praktijk van identiteitsverificatie uiteen kan lopen. In het kader van dit onderzoek is niet die gehele variëteit vastgelegd. Het doel van de casussen is een beeld te geven van de meest gangbare praktijk.

COLOFON

Auteurs: Guido Brummelkamp en Auke Witkamp
Grafisch ontwerp: Dayna Casey

Zoetermeer, 24 december 2015

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderzoek berust bij Panteia. De inhoud vormt niet per definitie een weergave van het standpunt van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Sinds 2013 voert het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Monitor Identiteit uit. Deze monitor geeft jaarlijks een actueel beeld van hoe burgers zich in Nederland identificeren en hoe de overheid de kwaliteit daarvan borgt. Het beeld is opgebouwd uit gegevens die zowel betrekking hebben op de verstrekking van identiteitsmiddelen door de overheid als op het gebruik ervan door burgers.

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Monitor identiteit in cijfers 2015

Zoetermeer, 21 december 2015

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderzoek berust bij Panteia. De inhoud vormt niet per definitie een weergave van het standpunt van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Monitor Identiteit	5
1.2	Opzet van de derde editie	5
1.3	Definities en concepten	7
1.4	Werkwijze	8
2	Het gebruik van identificatiemiddelen	11
2.1	Inleiding	11
2.2	Bezit van identificatiemiddelen	12
2.3	Gebruik van identificatiemiddelen	13
2.4	Omgang met identificatiemiddelen	14
2.5	Praktijksituaties van identiteitsverificatie	18
2.6	Biometrie	25
3	Identiteitsfraude	27
3.1	Inleiding	27
3.2	Slachtofferschap van identiteitsfraude	27
3.3	Resultaten van detectie en opsporing	32
3.4	Meldingen van identiteitsfraude	37
4	Het identiteitsstelsel in kaart	39
4.1	De basis van het identiteitsstelsel	41
4.2	Identiteitsbewijzen	42
4.3	Identificatiemiddelen in het private domein	46
Bijlage 1	Praktijksituaties van identiteitsverificatie	49
1.	Ziekenhuisbezoek	49
2.	Uitgifte van reisdocumenten	51
3.	Inschrijven in het Handelsregister	53
4.	Openen van een bankrekening	55
5.	Het laten opmaken van een notariële akte	57
6.	Inschrijven bij een uitzendbureau	59
7.	Wijzigen rekeningnummer bij de Belastingdienst	61
8.	Op naam zetten van een voertuig bij de RDW	62
9.	Aangehouden worden door de politie	64
10.	Gegevens wijzigen bij het UWV	65
11.	Huren van een auto	66
12.	Arbeidscontract afsluiten	68
13.	Inschrijven bij een opleiding	69
14.	Huren sociale huurwoning	70
Bijlage 2	Tabellen	73
Bijlage 3	Onderzoeksverantwoording	83

1 Inleiding

1.1 Monitor Identiteit

Sinds 2013 voert het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Monitor Identiteit uit. Deze monitor geeft jaarlijks een actueel beeld van hoe burgers zich in Nederland identificeren en hoe de overheid de kwaliteit daarvan borgt. Het beeld is opgebouwd uit gegevens die zowel betrekking hebben op de verstrekking van identiteitsmiddelen door de overheid als op het gebruik ervan door burgers. De monitor is in ontwikkeling. Zo is deze derde editie ten opzichte van de eerste en tweede uitgebreid, verder afgestemd op inhoudelijke behoeften van beleidsmakers, en is er gewerkt aan gebruikersvriendelijkheid en overzicht. Een belangrijke toevoeging vormen verder de beschrijvingen van veelvoorkomende praktijksituaties waarin mensen zich identificeren. Aan de hand van deze praktijksituaties wordt een beeld gegeven welke identiteitsmiddelen, apparatuur, instrumenten en methoden worden gebruikt en welke maatregelen worden genomen om identiteitsfraude tegen te gaan.

Het doel van de Monitor Identiteit is het verwerven van actueel inzicht in het verkeer tussen burgers, overheden en bedrijven en de daaraan verbonden identificaties. De resultaten van de monitor worden gebruikt om de Tweede Kamer te informeren en om beleidskeuzes tegen het licht te houden en waar nodig nieuw beleid te formuleren. Door de monitor periodiek uit te brengen, ontstaat niet alleen inzicht in de status quo, maar ook in historische ontwikkelingen en opmerkelijke veranderingen. Door jaarlijks de reeksen van gegevens aan te vullen, zal de monitor op termijn een overzicht geven van de ontwikkeling van identiteitsverificatie. Onder meer moet duidelijk worden hoe fysieke identiteitsverificatie verschuift naar digitale identiteitsverificatie en hoe vormen van misbruik zich ontwikkelen en mogelijk verschuiven.

1.2 Opzet van de derde editie

De voorliggende editie van de monitor bestaat uit vier delen en drie bijlagen. Het eerste deel is deze inleiding. In het tweede deel wordt beschreven hoe vaak, in welke situaties en hoe men zich in Nederland identificeert. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder burgers over hun gebruik van identificatiemiddelen. Het derde deel gaat in op identiteitsfraude. Beschreven wordt hoeveel mensen daar mee te maken hebben gehad, hoe het probleem zich voordoet, de schade die eruit voortkomt en de moeite die het kost om de fraude te beëindigen. Dit deel is voornamelijk gebaseerd op een enquête onder slachtoffers van identiteitsfraude. In het vierde deel wordt een overzicht gegeven van het identiteitsstelsel. De identiteitsketen wordt in beeld gebracht en daarbij zijn alle openbare gegevens die daarover beschikbaar zijn, samengebracht. Deze monitor bevat ten slotte drie bijlagen. In de eerste bijlage zijn verschillende uitwerkingen van praktijksituaties opgenomen waarin burgers zich identificeren. Tevens is er een bijlage opgenomen, waarin de uitkomsten met betrekking tot het gebruik van identificatiemiddelen nader zijn gespecificeerd in tabellen. De laatste bijlage bevat de onderzoeksverantwoording.

Deel 2: het gebruik van identificatiemiddelen

Het vertrekpunt van het eerste deel is de vraag waarom mensen zich identificeren. Hiertoe worden de wettelijke kaders geschetst. Welke voorwaarden worden gesteld aan identiteitsverificatie en in het kader van welke wetten is identificatie verplicht gesteld en waarom? Daarna wordt een overzicht gegeven van het bezit van identificatiemiddelen, de frequentie van het gebruik en de manier waarop men omgaat

met deze middelen (die mogelijk een risico inhouden). Vervolgens wordt de praktijk van identiteitsverificatie geschetst in zeven domeinen. We onderscheiden daarbij zowel identiteitsverificatie in het verkeer tussen burger en overheid, zoals identiteitsverificatie op het moment dat iemand zijn stem wil uitbrengen bij verkiezingen, als identiteitsverificatie in het verkeer tussen burgers onderling en tussen burgers en bedrijven, zoals identiteitsverificatie bij het afsluiten van een telefoonabonnement. De volgende zeven domeinen van identiteitsverificatie worden onderscheiden:

- ten behoeve van opname in een basisregistratie
- ten behoeve van contact met de overheid
- in de financiële sector en het notariaat
- in het kader van arbeidsrelaties
- in het kader van reizen
- in het kader van het afsluiten van een contract
- bij aankopen

Per domein is ten minste één praktijksituatie uitgewerkt. In iedere praktijksituatie komen steeds de volgende onderwerpen aan de orde: de omvang van het verkeer en het aantal identiteitsverificaties dat daarbij jaarlijks wordt uitgevoerd, de identificatiemiddelen die daarbij worden gebruikt, de instrumenten en methoden die de betrouwbaarheid van identiteitsverificatie moeten borgen en tot slot de risico's op identiteitsfraude die desondanks bestaan. Deze beschrijvingen zijn opgenomen in de bijlage. Voor deel 1 en de bijlage zijn twee bronnen gehanteerd. In de eerste plaats een enquête die is gehouden onder een representatieve steekproef van 5.000 burgers van 16 jaar of ouder. In de tweede plaats interviews met bedrijven en instellingen die al dan niet vanwege een wettelijke verplichting hun klanten, gebruikers of burgers identificeren.

Deel 3: identiteitsfraude

In het tweede deel komt fraude met identiteit aan de orde. Het is een verschijnsel dat vooral in het kader van de digitalisering van het maatschappelijk verkeer in de belangstelling staat. Met deze monitor wordt een beeld gegeven van de omvang van het probleem waarbij zowel wordt stilgestaan bij identiteitsfraude die samenhangt met het gebruik of misbruik van fysieke identificatiemiddelen, als bij fraude die plaatsvindt met digitale identiteitsverificatie. Daarbij wordt ook gekeken naar identiteitsverificatie die door private partijen ten behoeve van het online verkeer aan burgers wordt gefaciliteerd. Dit deel is zowel gebaseerd op een slachtofferenquête die is afgenomen onder 552 mensen die in de afgelopen 24 maanden te maken hebben gehad met een lichte of zwaardere vorm van identiteitsfraude, als op cijfers van opsporingsinstanties en banken.

Deel 4: het stelsel

Dit onderdeel bevat alle beschikbare gegevens over de uitgifte van fysieke en digitale identiteitsmiddelen. De gegevens zijn verzameld in de keten die loopt van de Basisregistratie Personen (BRP) tot aan toepassing van identiteitsverificatie, bijvoorbeeld door de Belastingdienst op het moment dat een burger een toeslag aanvraagt of door de Koninklijke Marechaussee op het moment dat een burger op Schiphol de grens passeert. Deze keten van overheidsinstellingen kent twee varianten: de ene variant betreft de uitgifte en controle op fysieke documenten zoals het paspoort en het rijbewijs, de andere variant betreft de uitgifte en controle op de

digitale identiteit (DigiD), met spreekt ook wel van authenticatie¹. Beide varianten komen aan de orde.

1.3 Definities en concepten

Bij het opstellen van de monitor zijn keuzes gemaakt ten behoeve van de afbakening. Deze afbakening heeft betrekking op de definitie van het begrip identificatie, op de middelen waarmee mensen zich kunnen identificeren en ten slotte op de wijze waarop gefraudeerd kan worden met identiteit.

1.3.1 Identificatie en identiteitsverificatie

Identificatie en identiteitsverificatie zijn twee begrippen die in de praktijk vaak door elkaar heen worden gebruikt. In dit rapport worden zij voor het goede begrip zoveel mogelijk van elkaar onderscheiden. Onder identificatie worden handelingen verstaan waarmee wordt uitgezocht wie iemand is. Bij identiteitsverificatie wordt nagegaan of iemand daadwerkelijk is die hij zegt te zijn: bij een persoon die gevraagd is naar zijn identiteit wordt op basis van een document zijn identiteitsbewering geverifieerd.

1.3.2 Identiteitsbewijzen, identificatiemiddelen en identiteitsdragers

Identiteitsbewijzen zijn de identificatiemiddelen die door de overheid worden uitgegeven. Door de Nederlandse overheid worden er vier soorten uitgegeven: paspoort, identiteitskaart, rijbewijs en verblijfsdocument. Daarnaast worden in Nederland ook identiteitsbewijzen gebruikt die door buitenlandse overheden zijn uitgegeven. Het begrip "identificatiemiddelen" wordt in dit rapport gebruikt om te verwijzen naar een bredere groep middelen waarmee men zich identificeert. Naast deze fysieke documenten wordt bij deze monitor ook DigiD betrokken. Daarmee omvat het zowel de offline als de online authenticatiemiddelen die de overheid ter beschikking stelt. Op sommige plaatsen in dit rapport zal worden verwezen naar identificatiemiddelen in het private domein. In dat geval gaat het om middelen die door private partijen worden uitgegeven en door hen – en mogelijk ook door andere partijen – als identificerend worden gezien. Het gaat bijvoorbeeld om OV-chipkaarten, bankpassen, lidmaatschapspassen en de combinatie van inlognamen en wachtwoorden.

Het begrip "identiteitsdragers" wordt in dit rapport niet gebruikt. In andere publicaties kan het verwijzen naar alles wat identiteitsgegevens bevat; daaronder vallen dus identiteitsbewijzen, andere identificatiemiddelen zoals bibliotheekpassen, maar bijvoorbeeld ook brieven die men krijgt van instanties die daarop identiteitsgegevens zetten. Omdat de term zo veel omvat, hebben we ervoor gekozen deze in dit rapport niet te hanteren.

1.3.3 Identiteitsfraude

In de voorgaande edities van de monitor werd bij de definitie van het begrip identiteitsfraude aangesloten bij de definitie die sinds 2007 breed wordt gehanteerd. Deze definitie luidt als volgt: "Identiteitsfraude is het opzettelijk (en wederrechtelijk of zonder toestemming) verkrijgen, toe-eigenen, bezitten of creëren van valse identificatiemiddelen en het daarmee begaan van een wederrechtelijke gedraging of met de intentie daarmee een wederrechtelijke gedraging te begaan²."

¹ Authenticatie: een elektronisch proces dat de bevestiging van de elektronische identiteitsverificatie van een natuurlijke persoon of rechtspersoon, of van de oorsprong en integriteit van gegevens in elektronische vorm mogelijk maakt.

² Deze definitie is voor het eerst gebruikt in: WODC, *Identiteitsfraude: een afbakening. Een internationale begripsvergelijking en analyse van nationale strafbepalingen* (Utrecht, 2007), 12

In 2014 zijn in het wetboek van strafrecht drie artikelen toegevoegd over identiteitsfraude (artikel 231a en 231b). Daarmee is de definitie van identiteitsfraude niet langer gekoppeld aan valse identificatiemiddelen. Vanwege deze toevoeging is de definitie van identiteitsfraude in het kader van de monitor verbreed, naast misbruik van identificatiemiddelen, omvat het ook misbruik van (al dan niet biometrische) persoonsgegevens. In de monitor is deze brede definitie ten behoeve van de slachtofferenquête met de volgende vraag geoperationaliseerd: "Heeft iemand zich voor zover u weet, de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bijvoorbeeld om iets te kopen, om ergens lid van te worden, toegang te krijgen tot uw bankrekening of social media accounts?"

1.3.4 Identiteit in het publieke en het private domein

In het rapport wordt op gezette momenten onderscheid gemaakt tussen twee domeinen: het publieke en het private. In het publieke domein verhoudt de burger zich met de overheid. Dit gebeurt in situaties waarin wij ons recht uitoefenen, bijvoorbeeld ons stemrecht, ons eventuele recht op een uitkering of toeslag of op het moment dat wij een subsidie aanvragen of bijvoorbeeld aangifte doen bij de politie. Het omvat ook ons recht ons te bewegen en bijvoorbeeld het land te verlaten en weer in te komen. Naast rechten staan ook plichten, zoals het betalen van belasting. Bij beide is een betrouwbare identiteit belangrijk. In het publieke domein worden daarom identificatiemiddelen uitgegeven waarmee op betrouwbare wijze de identiteit van burgers kan worden vastgesteld.

In het private domein verhoudt de burger zich met andere burgers of met bedrijven of instellingen. In het private domein worden ook identificatiemiddelen uitgegeven, die in de regel uitsluitend worden gebruikt voor identiteitsverificatie bij private partijen. Voorbeelden zijn bankpassen, OV-chipkaarten of social media accounts. Identificatiemiddelen die in het publieke domein worden uitgegeven, zoals paspoorten en rijbewijzen, worden ook in het private domein gebruikt ter identificatie. Andersom komt het zelden voor.

1.4 Werkwijze

De gehanteerde werkwijze om tot dit rapport te komen, is drieledig. Ten eerste is een serie interviews gehouden met bedrijven en overheden die al dan niet in het kader van een wettelijke verplichting mensen identificeren. Deze interviews dienden als oriëntatie en als basis voor de beschrijving van de praktijksituaties.

Ten tweede zijn cijfers verzameld bij een aantal overheidsinstanties: Expertisecentrum Identiteitsfraude en -documenten (ECID), Ministerie van Veiligheid en Justitie, Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), RDW, Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Daarnaast heeft ook de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) cijfers aangeleverd. Er is voor deze monitor, evenals bij vorige edities, alleen gebruikgemaakt van externe bronnen die reproduceerbare cijfers presenteren en waarvan verwacht mag worden dat dezelfde cijfers de komende jaren ook beschikbaar zullen zijn. Op deze manier kunnen volgende edities van de monitor op de huidige voortbouwen.

Ten derde zijn twee enquêtes gehouden. De eerste is uitgezet onder een representatieve groep van 5.000 burgers. Middels deze enquête is in kaart gebracht

hoe vaak men zich identificeert en hoe men dat dan doet. De tweede is uitgezet onder een groep burgers die slachtoffer zijn geworden van identiteitsfraude, om inzicht te krijgen in de aard van deze fraude. In totaal hebben 552 mensen aan deze enquête deelgenomen. De verantwoording van de enquêtes is opgenomen in de bijlage.

1.4.1 Toelichting bij de cijfers

Tot slot twee toelichtingen bij de gebruikte cijfers. Ten eerste worden in een aantal gevallen in dit rapport zowel stand- als stroomcijfers gebruikt. Dan wordt bijvoorbeeld in kaart gebracht hoeveel nieuwe rijbewijzen er in 2014 in omloop zijn gebracht (een stroomcijfer), alsook het aantal rijbewijzen dat op 31-12-2014 in omloop was (een standcijfer). Zoals hier al uit blijkt hebben stroomcijfers betrekking op een bepaalde periode en hebben standcijfers betrekking op een peildatum. Van alle stroomcijfers is in dit rapport duidelijk op welke periode ze betrekking hebben: dat staat in de tabellen aangegeven. Alle standcijfers hebben 31 december van het betreffende jaar als peildatum, tenzij anders wordt aangegeven.

Ten tweede bouwt dit rapport deels voort op de eerdere versies van de monitor, die rapporteerden over 2012 en 2013. Om de nieuw gebrachte cijfers te kunnen vergelijken met de vorige, is er over het algemeen voor gekozen om ook de cijfers uit de vorige monitor op te nemen. In de meeste tabellen zijn daarom drie kolommen met cijfers opgenomen, voor 2012, 2013 en 2014. In sommige gevallen zijn de kolommen over 2012 en 2013 echter niet geheel gevuld; dat komt omdat er nieuwe cijfers in deze monitor zijn opgenomen die vorig jaar niet waren opgenomen. In andere gevallen konden cijfers die in de vorige edities wel werden gepresenteerd niet worden aangevuld met recente cijfers. Ook in die gevallen is ervoor gekozen de oude cijfers te blijven presenteren, zodat duidelijk wordt welke cijfers nu niet meer beschikbaar zijn.

2 Het gebruik van identificatiemiddelen

2.1 Inleiding

Mensen identificeren zich voortdurend. Soms zijn zij daartoe wettelijk verplicht maar meestal niet. In de meest brede zin van het woord identificeren veel mensen zich meerdere malen per dag. Bijvoorbeeld om toegang te krijgen tot een fysieke werkplek, een digitale werkomgeving (een server), bankrekening of e-mailaccount. De betrokken bedrijven en instellingen die de identiteit van hun werknemers, klanten of gebruikers verifiëren, zijn in het algemeen vrij om te bepalen hoe zij dat doen. Voor zover er wettelijke voorwaarden zijn, hebben die betrekking op de verwerking van persoonsgegevens. Deze zijn vastgelegd in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Met dit wettelijke kader geldt dat verificatie mag, maar dat de verwerking van persoonsgegevens aan de hand waarvan geverifieerd wordt, aan voorwaarden is gebonden.

Voor bedrijven en instellingen is het belangrijk om goed te kunnen identificeren. De risico's die voortkomen uit persoonsverwisseling kunnen groot zijn. Bedrijven en instellingen voor wie dergelijke risico's reëel zijn, hebben daarom vaak een identificatieprotocol. Vaak maken ze daarbij ook gebruik van de identificatiemiddelen die door de overheid worden verstrekt, zoals het rijbewijs, de identiteitskaart en het paspoort.

Soms raakt het belang van een betrouwbare identiteitsverificatie een maatschappelijk belang en is zij niet vrijblijvend maar bij wet verplicht gesteld. Dat geldt bijvoorbeeld voor het belang van een betrouwbare verkiezingsuitslag. Deze is in de Kieswet onder andere geborgd met een expliciete identificatieplicht voor iedereen die zijn stem wil uitbrengen (Art. K11). Een ander voorbeeld is het belang van naleving van de belastingplicht die werkgevers via de Wet op de loonbelasting (Art. 6a) verplicht om hun werknemers te identificeren en een kopie van hun identiteitsbewijs te bewaren.

Betrouwbare identiteitsverificatie wordt dus regelmatig wettelijk afgedwongen, soms met het bestuursrecht (zoals in de hierboven genoemde twee voorbeelden) maar soms ook indirect met het civielrecht, via de mogelijkheid om schade als gevolg van onzorgvuldige identiteitsverificatie te verhalen op de betrokken bedrijven of instellingen.

In

Tabel 1 is een overzicht gegeven van wetten waarin identiteitsverificatie verplicht is gesteld, hetzij expliciet, hetzij als onderdeel van een opgelegde zorgplicht. Buiten de wetten die in het overzicht zijn gegeven, zijn er identificatieplichten die met onderliggende besluiten zijn geregeld en plichten die gelden voor identiteitsverificatie van bedrijven/rechtspersonen (bijvoorbeeld in de Wet op de omzetbelasting).

Tabel 1 De wettelijke kaders waarmee betrouwbare identiteitsverificatie van burgers wordt afgedwongen (en veelvoorkomende praktijksituaties)

Wetten waarmee het gebruik van een geldig identiteitsbewijs is voorgeschreven (paspoort, NIK, rijbewijs, verblijfsdocument)	
Wetten	Praktijkvoorbeelden
- Wet op de identificatieplicht (Art. 2)	Aanhouding door buitengewoon opsporingsambtenaar
- Wet Basisregistratie Personen	Aangifte van verblijf en adres
- Wegenverkeerswet (Art. 50)	Tenaamstelling van een kenteken (voertuig)
- Wet arbeid vreemdelingen (Art. 15)	In dienst treden bij een werkgever
- Wet op de loonbelasting (Art. 6a)	In dienst treden bij een werkgever
- Paspoortwet (Art. 28)	Aanvragen nieuw reisdocument
- Kieswet (Art. K11)	Stemmen bij verkiezingen
- Rijsoctrooiwet (Art. 24)	Octrooi vastleggen
- Vreemdelingenwet (Art. 3)	Identiteitsverificatie personen van buiten Schengengebied
- Handelsregisterwet (Art 18)	Inschrijven in het Handelsregister bij KvK

Wetten waarmee bedrijven/instellingen vanuit een zorgplicht moeten zorgdragen voor betrouwbare identiteitsverificatie	
Wetten	Praktijkvoorbeelden
- Wet op het financieel toezicht (Wft, Art. 4)	Afsluiten van een lening
- Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft, Art. 11)	Openen van een bankrekening
- Wet op het notarisambt (Art 39)	Laten opmaken van een notariële akte

2.2 Bezit van identificatiemiddelen

Dat identificatie in verschillende alledaagse situaties verplicht is, zal ertoe hebben bijgedragen dat vrijwel iedere Nederlander van 16 jaar of ouder over een identificatiemiddel beschikt. Een meerderheid van 59% bezit er twee. Wanneer DigiD wordt meegeteld, bezit een meerderheid van 54% zelfs drie identificatiemiddelen.

Tabel 2 Het bezit van identificatiemiddelen

	<i>N=4.853</i>
DigiD	87%
Nederlands paspoort	60%
Nederlandse identiteitskaart	47%
Nederlands rijbewijs	66%
Nederlands verblijfsdocument	1%
Een buitenlands identiteitsbewijs	1%
Geen van deze	0%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Het meest ingevoerd is DigiD. 87% van de bevolking ouder dan 16 jaar heeft dit. DigiD blijkt beperkt leeftijdsgebonden. Onder zowel jongeren als ouderen is het bezit ervan groot, al is het bezit onder 60-plussers met 82% iets lager dan onder de rest van de bevolking.

Van de in Tabel 2 genoemde identificatiemiddelen, is het bezit van de identiteitskaart (NIK) het meest aan leeftijd gebonden. Van alle jongeren en jongvolwassenen (in de leeftijd van 16 tot en met 20 jaar) bezit 87% een NIK. In de bijlage is het bezit van identiteitsmiddelen uitgesplitst naar leeftijdscategorieën.

Wanneer iemand een fysiek identiteitsbewijs bezit, draagt hij dat meestal ook bij zich. Dat geldt vooral voor het rijbewijs en de identiteitskaart. Van alle houders van een identiteitsbewijs, geeft driekwart aan ten minste één van die bewijzen altijd bij zich te hebben. De kleine groep van 2% die zegt zijn identiteitsbewijs nooit bij zich te hebben, is gelijk gespreid over de verschillende leeftijdsklassen.

Tabel 3 Draagt men het identiteitsbewijs bij zich?

<i>Wanneer heeft u een identiteitsbewijs bij u?</i>		<i>N=4.853</i>
Altijd	77%	
Vaak	15%	
Soms	6%	
Nooit	2%	
Totaal	100%	

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.3 Gebruik van identificatiemiddelen

Afgaande op de inschatting die mensen zelf maken, identificeert een gemiddelde Nederlander van 16 jaar of ouder zich 5,7 keer per jaar met een geldig identificatiemiddel (paspoort, Nederlandse identiteitskaart, rijbewijs, verblijfsdocument). Een substantieel aandeel daarin hebben de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van afgelopen maart gehad. Hierop wordt later in deze paragraaf teruggekomen. Vorig jaar lag het totale aantal hoger: mensen schatten toen gemiddeld genomen in dat ze zich in het afgelopen jaar 7,6 keer hadden geïdentificeerd. In Tabel 4 is het gebruik uitgesplitst naar identificatiemiddel.

Tabel 4 Gemiddeld gebruik van identificatiemiddel in de afgelopen 12 maanden

	<i>2015 N=4.853</i>	<i>2014 N=1.239</i>
Nederlands paspoort	3,1	3,1
Nederlandse identiteitskaart	4,1	5,5
Nederlands rijbewijs	2,9	3,8
Nederlands verblijfsdocument	1,2	1,8
Een buitenlands identiteitsbewijs	2,4	
Totaal aantal identificaties in het afgelopen jaar met deze middelen ³	5,7	7,6 ⁴

³ Het totaal is een gewogen optelling van de rijen hierboven. Dat wil zeggen: voor het totaal is rekening gehouden met het percentage mensen dat aangeeft over een dergelijk identiteitsbewijs te beschikken. Niemand beschikt over al deze middelen; dat geeft al aan dat de bovenste rijen niet zomaar kunnen worden opgeteld om tot een totaal te komen.

⁴ Vorig jaar is niet gevraagd naar het bezit en gebruik van buitenlandse identiteitsbewijzen. Omdat maar zeer weinig mensen aangeven hierover te beschikken heeft dat maar weinig invloed op het totaal aantal malen dat men een identiteitsbewijs zegt te gebruiken.

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Met de monitor is getracht de perceptie van het gebruik te toetsen aan het feitelijk gebruik. Hiertoe is in de enquête de respondenten een lijst van activiteiten voorgelegd waarbij identiteitsverificatie gangbaar of zelfs verplicht is. Wanneer de inschatting van het aantal identiteitsverificaties (de eerdergenoemde 5,7 keer) wordt vergeleken met de mate waarin men aangeeft de voorgelegde activiteiten te hebben ondernomen (gemiddeld onderneemt men ten minste 4,9 activiteiten per jaar waarbij de identiteit wordt geverifieerd), ziet het ernaar uit dat 59% van de ondervraagde personen het gebruik van zijn identiteitsmiddelen onderschat. Zij hebben in de afgelopen 12 maanden meer activiteiten ondernomen waar identiteitsverificatie gangbaar/verplicht is dan het aantal malen dat zij denken zich geïdentificeerd te hebben.

Tabel 5 Meest voorkomende praktijksituaties waarbij identiteitsverificatie gangbaar of verplicht is

<i>Handelingen waarbij identiteitsverificatie verplicht is</i>	<i>N=4.853</i>
gestemd bij de laatste Provinciale Staten en Waterschapsverkiezingen (18 maart 2015)	43%
in een hotel, pension, camping of particuliere huurwoning overnacht	43%
vliegreis gemaakt (grenspassage op Schiphol)	31%
een identiteitsbewijs aangevraagd (paspoort, Nederlandse identiteitskaart, rijbewijs, verblijfsdocument)	17%
een nieuwe werkgever gekregen	11%
een toeslag, uitkering of studiefinanciering aangevraagd	10%
een bankrekening geopend	10%

<i>Handelingen waarbij identiteitsverificatie met behulp van identificatiemiddelen vaak plaatsvindt</i>	
pakje in ontvangst genomen aan de deur of bij een afhaalpunt/postkantoor	67%
geregistreerd bij een ziekenhuis/zorginstelling/dokter/therapeut	25%
telefoonabonnement afgesloten	20%
een zorgverzekering afgesloten	14%
bezoek gebracht aan een overheidsinstelling	13%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.4 Omgang met identificatiemiddelen

Dat veel instellingen en bedrijven een belang hebben bij goede identiteitsverificatie, impliceert dat misbruik van identificatiemiddelen kan lonen. In dit kader is het belangrijk dat houders van identificatiemiddelen zorgvuldig met hun documenten omgaan. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is in de afgelopen jaren verschillende publiciteitscampagnes gestart waaronder 'Laat u niet zomaar kopiëren' en 'Drie simpele stappen tegen identiteitsfraude'. In het vervolg van deze paragraaf wordt inzicht gegeven in hoe vaak identificatiemiddelen worden uitgeleend, ergens worden achtergelaten en vermist raken. Tevens wordt ingegaan op de mate waarin kopieën worden gemaakt van identificatiemiddelen, het gaat hier om zowel kopieën die in het kader van een wettelijke verplichting worden gemaakt (zoals bij het aangaan van een loondienstverband), als kopieën die zonder wettelijk voorschrift worden gemaakt (bijvoorbeeld vanwege een overnachting in een hotel).

2.4.1 Uitleenen of achterlaten van identificatiemiddelen

Een identiteitsbewijs is strikt persoonlijk en mag alleen door de rechtmatige houder zelf worden gebruikt. Er zijn uitzonderingen, zo kan iemand bij verkiezingen een ander

machtigen om een stem uit te brengen. Daarbij moet degene die machtigt wel een identiteitsbewijs (of kopie daarvan) meegeven. Voor zover met de enquête kon worden nagegaan hoe vaak mensen onrechtmatig hun identiteitsbewijs uitlenen, is duidelijk geworden dat dat met name door jonge mensen gebeurt om beperkingen te omzeilen die verband houden met een minimum leeftijd (zoals de minimumleeftijd om alcohol en tabak te kopen).

In sommige situaties wordt mensen wel eens gevraagd om hun identiteitsbewijs ergens achter te laten, bijvoorbeeld als onderpand. Uit de enquête blijkt dat het overgrote gedeelte van de respondenten zijn/haar identiteitsbewijs het afgelopen jaar nergens heeft achtergelaten; zij die dat wel deden, deden dat vooral bij een hotel, pension of camping.

Tabel 6 Achterlaten van identiteitsbewijs

<i>Heeft u uw identiteitsbewijs wel eens achtergelaten</i>	<i>N=4.853</i>
Nee	93%
Ja, bij een hotel of camping	3%
Ja, bij een benzinstation	1%
Ja, bij een winkel	0%
Ja, bij een verhuurbedrijf	1%
Ja, ergens anders	1%
Geen antwoord	1%
Totaal	100%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.4.2 Vermissing van identificatiemiddelen

Afgaande op wat houders van identiteitsdocumenten zelf aangeven, komen vermissingen van identiteitsdocumenten weinig voor. 2,7% van alle houders geeft aan in de afgelopen 12 maanden ten minste één document te zijn kwijtgeraakt, hetzij door diefstal hetzij door verlies. Het gaat in totaal om zo'n 351.000 documenten⁵.

Tabel 7 Gestolen en verloren identiteitsbewijzen

<i>Is uw identiteitsbewijs wel eens kwijtgeraakt/gestolen?</i>	<i>Paspoort (N=2.909)</i>	<i>Nederlandse identiteitskaart (N=2.294)</i>	<i>Rijbewijs (3.182)</i>	<i>Verblijfsdocumenten (N=36)</i>
Nee	98%	97%	98%	94%
Ja, kwijtgeraakt	1%	2%	1%	3%
Ja, gestolen	1%	1%	1%	3%
Wil niet zeggen	0%	1%	0%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%

⁵ Dit aantal betreft dus zowel het aantal vermissingen dat is gemeld bij politie en/of gemeente als vermissingen die niet zijn gemeld. Afgaande op het aangiftegedrag zoals weergegeven in Tabel 8, zouden in de afgelopen 12 maanden 315.900 documenten als vermist zijn opgegeven. Bij RvIG en RDW zijn in 2014 in totaal 304.924 documenten (paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen) als vermist geregistreerd (zie Tabel 51 en Tabel 52).

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Wanneer een reisdocument vermist wordt, dient hiervan in principe aangifte te worden gedaan bij de politie. Van dit principe wordt echter in veel gemeenten afgeweken, vanwege de Proeftuin Vermissing Reisdocumenten. Mensen hoeven in die gemeenten niet eerst langs de politie maar kunnen de vermissing direct melden bij de gemeente, waar ze dan ook een nieuw document kunnen aanvragen. De meeste mensen die hun identificatiemiddel kwijt zijn, melden dat binnen 48 uur nadat zij de vermissing hebben geconstateerd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het in ongeveer de helft van de gevallen om diefstal gaat, waarbij naast het reisdocument vaak ook andere spullen zijn gestolen.

Tabel 8 Doorgeven van verlies of diefstal van identiteitsbewijs⁶

Wanneer heeft u diefstal of verlies van uw identiteitsbewijs doorgegeven?	Paspoort (N=38)	Nederlandse identiteitskaart (N=65)	Rijbewijs (N=59)
Binnen 24 uur	39%	52%	47%
Binnen 48 uur	29%	14%	12%
Binnen een week	8%	14%	19%
Pas toen ik een nieuw identiteitsbewijs nodig had, na meer dan een maand	11%	12%	15%
Nog niet	13%	8%	7%
Totaal	100%	100%	100%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.4.3 Kopiëren van identificatiemiddelen

Het komt regelmatig voor dat mensen een kopie van hun identificatiemiddel maken of ergens laten maken. 56% heeft in de afgelopen 12 maanden ten minste één keer een van zijn identificatiemiddelen (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of verblijfsdocument) gekopieerd of laten kopiëren. In Tabel 9 is nader aangegeven hoe de kopie werd gemaakt of overhandigd.

Tabel 9 Percentage mensen dat in de afgelopen 12 maanden ten minste één keer een kopie van een identificatiemiddel (paspoort, NIK, rijbewijs of verblijfsdocument) heeft gemaakt.

	N=4.853
Een kopie of scan opgestuurd, overhandigd of laten maken	56%
- Een kopie of scan opgestuurd of gemaild	35%
- Een kopie of scan overhandigd (houder document was erbij aanwezig)	30%
- Een kopie of scan laten maken (houder document was erbij aanwezig)	22%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

De mensen die hebben aangegeven in de afgelopen 12 maanden een kopie te hebben gemaakt van een van hun identificatiemiddelen, hebben dat gemiddeld 3 keer gedaan. In tabel 10 is het gemiddelde aantal kopieën per identificatiemiddel weergegeven.

⁶ In deze tabel zijn de respondenten met een verblijfsvergunning niet meegenomen, omdat het aantal te klein was om betrouwbare uitspraken te doen.

Tabel 10 Gemiddelde aantal kopieën uitgesplitst naar identificatiemiddel

Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie van zijn identiteitsbewijs maakte/liet maken (N=2.717)	3,0
- Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn paspoort heeft gemaakt of laten maken (N=1.406)	2,5
- Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn identiteitskaart heeft gemaakt of laten maken (N=1.107)	2,6
- Gemiddelde aantal keer dat iemand een kopie/scan van zijn rijbewijs heeft gemaakt of laten maken (N=620)	2,0

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Mensen die kopieën of scans (laten) maken van hun identiteitsbewijzen, kunnen ervoor kiezen om de kopie/scan te bewerken, bijvoorbeeld door informatie die op dat moment niet relevant is onleesbaar te maken of door op de kopie/scan aan te geven voor welk doeleinde en op welke datum deze wordt verschaft. Meestal gebeurt dat niet. Twee derde van de mensen (68%) die wel eens een kopie opstuurt of ergens achterlaat, bewerkt zo'n kopie meestal niet of nooit. In onderstaande tabel is aangegeven – voor zover men een kopie bewerkt – wat men precies bewerkt.

Tabel 11 Bewerking van kopietjes/scans van identiteitsbewijzen (N=2.708)

	<i>Nooit gedaan afgelopen jaar</i>	<i>Wel eens gedaan in het afgelopen jaar</i>	<i>Weet niet meer</i>	<i>Totaal</i>
Ik heb op de kopie of scan vermeld voor welk doel en op welke datum die precies gebruikt mag worden	66%	27%	7%	100%
Ik heb het Burgerservicenummer doorgestreept	73%	22%	5%	100%
Ik heb de pasfoto onherkenbaar gemaakt	85%	10%	5%	100%
Ik heb andere gegevens die de vragende partij niet nodig had doorgestreept	72%	23%	5%	100%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Voor deze editie van de monitor is de vraagstelling iets aangescherpt ten opzichte van de vraagstelling van de vorige editie; daardoor kunnen de cijfers niet in detail met elkaar vergeleken worden. Op hoofdlijn valt wel te concluderen dat er geen grote verschuivingen zichtbaar zijn: het lijkt er niet op dat mensen hun scans/kopietjes vaker of juist minder vaak bewerken dan vorig jaar.

2.4.4 Verstrekken nummer identiteitsbewijs

Behalve het inleveren van scans op kopietjes van het identiteitsbewijs, wordt soms ook gevraagd om het nummer van het identiteitsbewijs door te geven. In de onderstaande tabel is te zien hoeveel mensen aangeven dat ze dat het afgelopen jaar hebben gedaan.

Tabel 12 Heeft u wel eens het nummer van uw identiteitsbewijs doorgegeven?

	<i>N=4.853</i>
Ja	25%

Nee	66%
Weet niet	9%
Totaal	100%

Bron: enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

De mensen die het nummer van hun identiteitsbewijs hebben doorgegeven doen dat in iets minder dan de helft van de gevallen online, en iets meer dan de helft van de gevallen in persoonlijke aanwezigheid. Een kleine minderheid (3% van het totaal aantal respondenten) heeft het in het afgelopen jaar zowel online als in persoonlijke aanwezigheid gedaan.

2.5 Praktijksituaties van identiteitsverificatie

De verplichting voor mensen om zich te identificeren met een geldig legitimatiebewijs is vastgelegd in verschillende wetten. Hoewel het doel van identiteitsverificatie altijd hetzelfde is, namelijk vaststellen of de persoon die zich meldt, voor een product, dienst of (publieke) voorziening, daadwerkelijk degene is die hij zegt te zijn, lopen de belangen achter identiteitsverificatie uiteen en daarmee ook de risico's die met identiteitsverificatie moeten worden afgedekt. Op basis van het achterliggende belang wordt in deze paragraaf onderscheid gemaakt tussen zeven domeinen van identiteitsverificatie. In het vervolg van deze paragraaf worden deze zeven domeinen nader beschreven.

- a) Identiteitsverificatie ten behoeve van opname in een basisregistratie
- b) ten behoeve van contact met de overheid
- c) in de financiële sector en het notariaat
- d) in het kader van arbeidsrelaties
- e) in het kader van reizen
- f) in het kader van het afsluiten van een contract
- g) bij aankopen

2.5.1 Identiteitsverificatie ten behoeve van opname in een basisregistratie

Nederland kent een stelsel van 12 basisregistraties. Het zijn registraties die een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van verschillende wetten. Elke basisregistratie is door de overheid officieel aangewezen en vastgelegd in wetgeving. Aan de gegevens die er in worden opgenomen, worden hoge betrouwbaarheidseisen gesteld. Zij moeten door overheidsinstellingen (soms verplicht) kunnen worden gebruikt bij de uitvoering van publiekrechtelijke taken. Zo wordt iemands recht op uitkering ermee vastgesteld, iemands recht op een toeslag of iemands belastingplicht. Identiteitsverificatie voor opname in de Basisregistratie Personen is verplicht gesteld in de Wet Basisregistratie Personen. Daarnaast zijn verplichtingen geformuleerd in wetten die voor één of meer specifieke basisregistraties van toepassing zijn, zoals bepalingen in de Paspoortwet die betrekking hebben op identiteitsverificatie bij het aanvragen van een nieuw reisdocument of bepalingen in de Handelsregisterwet die betrekking hebben op identiteitsverificatie bij het inschrijven in het Handelsregister. Identiteitsverificatie van een persoon bij opname in een basisregister vindt in het algemeen plaats aan de hand van een geldig paspoort, Nederlandse identiteitskaart, verblijfsdocument.

Een voorbeeld van identiteitsverificatie ten behoeve van opname in een basisregistratie is identiteitsverificatie bij het inschrijven in het Handelsregister bij de

Kamer van Koophandel. Van de 54 respondenten die zijn bevraagd over het identificatieproces, geeft 100% aan zich te hebben geïdentificeerd. Bijna zestig procent deed dat met zijn paspoort. In alle gevallen werd er van dat paspoort een scan gemaakt. In de bijlage is het inschrijven in het Handelsregister als praktijksituatie uitgewerkt.

Tabel 13 Identiteitsverificatie t.b.v. opname in een basisregistratie

<i>Praktijksituaties</i>	<i>Percentage respondenten dat zich heeft geïdentificeerd</i>	<i>Paspoort</i>	<i>NIK</i>	<i>Rijbewijs</i>	<i>Anders</i>
Ingeschreven in het Handelsregister (N=54)	100%	52%	31%	17%	0%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5.2 Identiteitsverificatie t.b.v. contact met de overheid

In het verdere contact met de overheid is identiteitsverificatie, aan de hand van een geldig identiteitsbewijs, vaak een harde voorwaarde. Er zijn verschillende wetten waarin de identificatieplicht in het publieke domein expliciet is vastgelegd, zoals de Wet op de identificatieplicht die mensen verplicht een geldig legitimatiebewijs te tonen als een BOA daarom vraagt, of de Kieswet die identiteitsverificatie als voorwaarde stelt voor het uitbrengen van een stem bij verkiezingen. In Tabel 14 zijn veelvoorkomende contacten tussen burgers geïnventariseerd, waarbij is aangegeven aan de hand van welk document identificatie heeft plaatsgevonden. In de bijlage is aanhouding door de politie als praktijksituatie uitgewerkt.

Tabel 14 Identiteitsverificatie t.b.v. contact met de overheid

<i>Praktijksituaties</i>	<i>Percentage respondenten dat zich heeft geïdentificeerd</i>	<i>Paspoort</i>	<i>NIK</i>	<i>Rijbewijs</i>	<i>Anders</i>
Aangehouden door politie (N=81)	96%	17%	29%	51%	3%
Aangifte gedaan bij de politie (N=277)	86%	25%	41%	30%	4%
Vergunning of ontheffing aangevraagd (N=117)	87%	47%	25%	25%	3%
Bezoek gebracht aan een overheidsinstelling (N=543)	41%	38%	42%	15%	5%
Gestemd bij Provinciale Statenverkiezingen/Waterschapsverkiezingen (N=1.374)	100%	36%	40%	24%	0%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5.3 Identiteitsverificatie in de financiële sector en het notariaat

Voor een aantal vrije beroepsgroepen, zoals notarissen, advocaten, accountants en bankiers, geldt een expliciete verplichting om de klanten te identificeren. Vaak is deze verplichting onderdeel van een zorgplicht en houdt het in dat zij verantwoordelijk zijn

voor identiteitsverificatie van een klant aan de hand van 'documenten, gegevens of inlichtingen uit betrouwbare en onafhankelijke bron'. In de praktijk vindt identiteitsverificatie voornamelijk plaats aan de hand van de identificatiemiddelen die door de overheid worden verstrekt (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of verblijfsdocument), maar dat is dus niet verplicht, zolang identificatie maar betrouwbaar en onafhankelijk is. Voor sommige beroepsgroepen geldt een uitvoeringsregeling waarin de specifieke middelen alsnog zijn benoemd, soms geldt een protocol of voorschrift dat door de beroepsvereniging is opgesteld en waarbij soms ook op de uitvoering ervan expliciet (al dan niet tuchtrechtelijk) wordt toegezien.

De wettelijke basis voor de zorgplicht en de daarbij behorende plicht tot identiteitsverificatie in de financiële sector is gelegen in met name twee wetten. In de eerste plaats de Wet op het financieel toezicht (Wft). Identiteitsverificatie in het kader van deze wet heeft vooral tot doel natuurlijke en rechtspersonen te beschermen tegen misbruik van (persoons)gegevens door derden. Identiteitsverificatie moet bijvoorbeeld voorkomen dat op naam van iemand – buiten diens medeweten – een bankrekening met kredietfaciliteit wordt geopend. In de tweede plaats vindt identiteitsverificatie plaats vanwege de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Identiteitsverificatie heeft in het kader van deze wet vooral tot doel te voorkomen dat Nederlandse bedrijven en instellingen criminaliteit faciliteren. Naast deze twee wetten die gelden voor meerdere beroepsgroepen zijn er wetten met identificatievoorschriften, die gelden voor specifieke beroepen; een voorbeeld daarvan is de Notariswet.

Voorbeelden van identiteitsverificatie in dit domein, die vaak voorkomen, zijn: het openen van een bankrekening en het laten opmaken van een notariële akte. Deze twee situaties zijn als praktijksituatie in de bijlage uitgewerkt. In Tabel 15 en Tabel 16 is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

Tabel 15 Identiteitsverificatie in de financiële sector en het notariaat

<i>Praktijksituaties</i>	<i>Percentage respondenten dat zich heeft geïdentificeerd</i>	<i>Paspoort</i>	<i>NIK</i>	<i>Rijbewijs</i>	<i>Anders</i>
Zaken geregeld bij een notaris (N=283)	99%	54%	32%	14%	2%
Hypotheek, lening of creditcard afgesloten (N=307)	96%	54%	34%	11%	1%
Een bankrekening geopend (N=358)	99%	34%	43%	22%	1%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Tabel 16 Gebruik van identiteitsbewijs bij identiteitsverificatie in de financiële sector en telecom (meerdere antwoorden mogelijk)

Hoe is er toen omgegaan met uw identiteitsbewijs?	Identiteitsbewijs is	Identiteitsbewijs voor een	Gegevens uit identiteitsbewijs	Kopie/scan gemaakt	Weet niet
---	----------------------	----------------------------	--------------------------------	--------------------	-----------

	ingezien om gegevens te controleren	bepaalde tijd achtergelaten	s overgenomen		
Zaken geregeld bij een notaris (N=283)	52%	1%	14%	46%	5%
Hypotheek, lening of creditcard afgesloten (N=307)	41%	3%	17%	56%	1%
Een bankrekening geopend (N=358)	59%	3%	17%	38%	1%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5.4 Identiteitsverificatie in het kader van arbeidsrelaties

Iedere werkgever is verplicht de identiteit van zijn werknemers te verifiëren. Bij de aanvang van een dienstverband dient dat te gebeuren aan de hand van een geldig en origineel identiteitsbewijs (paspoort, identiteitskaart, rijbewijs of verblijfsdocument). De identificatieplicht van een werkgever bestaat uit drie onderdelen: in de eerste plaats is dat de verificatieplicht die inhoudt dat de werkgever het identificatiemiddel op echtheid en geldigheid moet controleren. In de tweede plaats is dat de bewaarplicht. Die houdt in dat hij van alle werknemers een kopie moet hebben van hun identiteitsbewijs. In de derde plaats heeft de werkgever een zorgplicht die inhoudt dat hij werknemers in staat moet stellen bij controle aan hun identificatieplicht te voldoen. Hij moet werknemers erop wijzen dat zij ook tijdens het werk een geldig identiteitsbewijs bij zich moeten dragen. Dit geldt zowel voor werknemers die bij de werkgever in directe loondienst zijn als voor ingehuurd arbeidskrachten.

Deze verplichting van het identificeren van werknemers komt voort uit twee wetten. In de eerste plaats is dat de Wet op de loonbelasting: identiteitsverificatie is daarin verplicht gesteld ter preventie van premie- en belastingfraude. In de tweede plaats is dat de Wet arbeid vreemdelingen, om te voorkomen dat mensen zonder verblijfstitel in Nederland arbeid verrichten.

In de bijlage is een praktijksituatie uitgewerkt die betrekking heeft op identiteitsverificatie bij het in dienst treden van een werkgever. Ook is een praktijksituatie opgenomen over identiteitsverificatie bij inschrijven bij een uitzendbureau. In Tabel 17 en Tabel 18 is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

Tabel 17 Identiteitsverificatie bij werk en opleiding

Praktijksituaties	Percentage respondenten dat zich heeft geïdentificeerd	Paspoort	NIK	Rijbewijs	Anders
Ingeschreven bij een uitzendbureau (N=372)	92%	39%	41%	18%	2%
Een nieuwe werkgever gekregen (N=465)	92%	37%	50%	11%	2%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Tabel 18 Gebruik van identiteitsbewijs bij identiteitsverificatie bij werk en opleiding (meerdere antwoorden mogelijk)

Hoe is er toen omgegaan met uw identiteitsbewijs?	Identiteitsbe wijs is ingezien om gegevens te controleren	Identiteitsbe wijs voor een bepaalde tijd achtergelaten	Gegevens uit identiteitsbew ijs overgenomen	Kopie/scan gemaakt	Weet niet
Ingeschreven bij een uitzendbureau (N=372)	44%	4%	15%	56%	0%
Een nieuwe werkgever gekregen (N=465)	37%	2%	12%	64%	2%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5.5 Identiteitsverificatie in het kader van reizen

Wanneer men reist (internationaal), kan men op verschillende momenten en in het kader van verschillende wetten verplicht zijn zich te identificeren. In de eerste plaats is dat bij de passage van een grens met een land buiten het Schengengebied. In de praktijk gaat het veelal om grenspassages op Schiphol. De wettelijke kaders hiervan zijn de Wet op de identificatieplicht en de Vreemdelingenwet. In de tweede plaats bestaat er een plicht tot identiteitsverificatie in geval men overnacht in een hotel, pension of op een camping. Deze plicht komt voort uit de verplichting van hotel-, pension- en campinghouders om een nachtregister bij te houden. De eis voor het bijhouden van een nachtregister staat in het Wetboek van Strafrecht. De identificatieverplichting beperkt zich overigens tot de hoofdboeker en daarbij hoeven alleen zijn naam, woonplaats, datum van aankomst en vertrek en type identificatiemiddel te worden genoteerd. Er mag daarbij geen kopie van het identiteitsbewijs worden gemaakt. Het achterliggende belang van identiteitsverificatie heeft vooral betrekking op de veiligheid van de gasten. Naast de plicht van het nachtregister is identiteitsverificatie ook verplicht in het kader van algemeen plaatselijke verordeningen, ten behoeve van de inning van toeristenbelasting.

In hoofdstuk 4 zijn nadere cijfers opgenomen over identiteitsverificatie bij de grenspassages. In Tabel 19 en Tabel 20 is een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument.

Tabel 19 Identiteitsverificatie in het kader van reizen

Praktijksituaties	Percentage respondenten dat zich heeft geïdentificeerd	Paspoort	NIK	Rijbewijs	Anders
Vliegreis gemaakt (N=1005)	100%	80%	20%	0%	0%
Internationale treinreis, bootreis of busreis gemaakt (N=345)	100%	66%	26%	-	8%
Overnachting in hotel, camping, pension (N=943)	78%	54%	30%	11%	5%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Tabel 20 Gebruik van identiteitsbewijs bij identiteitsverificatie bij wonen, reizen en vrije tijd (meerdere antwoorden mogelijk)

Hoe is er toen omgegaan met uw identiteitsbewijs?	Identiteitsbewijs is ingezien om gegevens te controleren	Identiteitsbewijs voor een bepaalde tijd achtergelaten	Gegevens uit identiteitsbewijs overgenomen	Kopie/scan gemaakt	Weet niet
Overnachting in hotel, camping, pension (N=943)	77%	4%	8%	13%	3%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5.6 Identiteitsverificatie in het kader van het aangaan van een contract

Buiten de hierboven beschreven bestuursrechtelijke kaders, vindt identiteitsverificatie vaak plaats op initiatief van private partijen op basis van het civielrecht. Te denken valt aan bedrijven die diensten leveren op basis van een contract, zoals een telecombedrijf, autoverhuurbedrijf of sportschool. Identiteitsverificatie moet vooral borgen dat degene die de diensten afneemt, dezelfde is als degene die voor de diensten betaalt. In dit domein zijn bedrijven in civielrechtelijke zin gebonden aan een zorgplicht. In Tabel 21 en Tabel 22 is voor veelvoorkomende situaties een overzicht gegeven van de wijze waarop men zich hier identificeert en hoe daarbij is omgegaan met het identiteitsdocument. In de bijlage is het huren van een auto als praktijksituatie uitgewerkt.

Tabel 21 Identiteitsverificatie in het kader van het aangaan van een contract

<i>Praktijksituaties</i>	<i>Percentage respondenten dat zich heeft geïdentificeerd</i>	<i>Paspoort</i>	<i>NIK</i>	<i>Rijbewijs</i>	<i>Anders</i>
Telefoonabonnement afgesloten (N=64)	88%	27%	42%	30%	1%
Verhuisd naar een andere huurwoning(N=155)	96%	33%	51%	11%	5%
Geregistreerd bij een vereniging of sportschool (N=330)	99%	26%	37%	31%	6%
Een zorgverzekering afgesloten (N=437)	78%	38%	49%	11%	2%
Geregistreerd bij een ziekenhuis, zorginstelling, dokter, therapeut (N=1.017)	96%	23%	41%	27%	9%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Tabel 22 Gebruik van identiteitsbewijs bij identiteitsverificatie bij het aangaan van een contract (meerdere antwoorden mogelijk)

Hoe is er toen omgegaan met uw identiteitsbewijs?	Identiteitsbe wijs is ingezien om gegevens te controleren	Identiteitsbe wijs voor een bepaalde tijd achtergelaten	Gegevens uit identiteitsbew ijs overgenomen	Kopie/scan gemaakt	Weet niet
Telefoonabonnement afgesloten (N=64)	53%	0%	11%	44%	3%
Verhuisd naar een andere huurwoning (N=155)	49%	5%	20%	48%	2%
Geregistreerd bij een vereniging of sportschool (N=330)	61%	5%	15%	22%	5%
Een zorgverzekering afgesloten (N=437)	80%	7%	2%	4%	7%
Geregistreerd bij een ziekenhuis, zorginstelling, dokter, therapeut (N=1.017)	79%	1%	15%	11%	4%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.5.7 Identiteitsverificatie bij aankopen

Bij het doen van aankopen identificeert men zich ook af en toe. In de meeste gevallen ligt daar geen wettelijke verplichting aan ten grondslag. Een uitzondering is de legitimatieplicht voor jongeren bij de aankoop van alcohol en tabak.

Tabel 23 Identiteitsverificatie bij aankopen

<i>Praktijksituaties</i>	<i>Percentage respondenten dat zich heeft geïdentificeerd</i>	<i>Paspoort</i>	<i>NIK</i>	<i>Rijbewijs</i>	<i>Anders</i>
Alcohol of sigaretten gekocht (door 25-minners) (N=195)	58%	6%	55%	39%	0%
Iets gekocht op een online marktplaats (N=660)	6%				0%
Pakje in ontvangst genomen (N=722)	25%	17%	48%	26%	9%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

2.6 Biometrie

Het gebruik van biometrie voor geautomatiseerde identiteitsvaststelling is in opkomst. In het publieke domein speelt biometrie op drie manieren een rol: voor opname van vingerafdrukken en gelaatskenmerken (foto) in het biometrische paspoort, voor identiteitsvaststelling in de strafrechtsketen en voor identiteitsvaststelling in de vreemdelingenketen. Daarnaast speelt het een rol bij automatische grenspassages op Schiphol – een samenwerkingsverband tussen de Marechaussee en Schiphol Groep. In het private domein wordt biometrie ook op verschillende manieren gebruikt. De opkomst van biometrie is nog niet in de cijfers van de monitor terug te zien.

Tabel 24 Gebruik van geautomatiseerde biometrie

<i>Van welke identificatiemogelijkheden waarbij gebruik wordt gemaakt van biometrie, heeft u in de afgelopen 12 maanden gebruikgemaakt? (meerdere antwoorden mogelijk)</i>	<i>2013 (N=1.239)</i>	<i>2014 (N=4.853)</i>
Vingerafdrukherkenning	11%	11%
Iris-/oogherkenning	2%	2%
Stemherkenning	1%	1%
Automatische gezichtsherkenning	2%	2%
Andere vormen van biometrische identiteitsverificatie	0,0%	0,3%
Nee, geen biometrie gebruikt	82%	81%
Weet niet	5%	5%
Totaal	103%	102%

Bron: enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Biometrie wordt het meest gebruikt voor het ontgrendelen van een mobiele telefoon (door middel van vingerafdruk). Daarnaast wordt het toegepast bij het ontgrendelen van een computer en het maken van een vliegreis. In Tabel 25 is een overzicht gegeven.

Tabel 25 Waarvoor gebruikt men biometrische identiteitsverificatie?

	N=656
Ontgrendelen computer	19%
Ontgrendelen telefoon	49%
Voor het maken van een vliegticket	12%
Om toegang te krijgen tot site of app	9%
Om toegang te krijgen tot bedrijf/terrein	9%
Anders	13%
Geen antwoord	6%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Op Schiphol zijn twee processen die gebruikmaken van biometrie voor identiteitsverificatie. Ten eerste wordt steeds meer gebruikgemaakt van de automatische grenspassage (No-Q), waarbij gebruik wordt gemaakt van automatische gezichtsherkenning. Ten tweede kan men lid worden van Privium, waarbij de identiteitsverificatie geschiedt middels irisscan. Cijfers over deze twee vormen van biometrische identiteitsverificatie staan in de tabel hieronder.

Tabel 26 Automatische grenspassages op Schiphol

Omschrijving	2012	2013	2014
Automatische grenspassages op Schiphol	968.603	1.422.057	1.752.315
Aantal leden Schiphol Privium		45.000	45.000

Bron: Ministerie van Veiligheid en Justitie

3 Identiteitsfraude

3.1 Inleiding

De aandacht voor het probleem van identiteitsfraude neemt toe. In de eerste plaats hangt dat samen met de toename van het online maatschappelijk verkeer waarbij identiteitsverificatie aan de hand van uiterlijke kenmerken minder goed of vaak helemaal niet mogelijk is. Mensen, bedrijven en instellingen hebben steeds vaker contact met elkaar zonder dat ze elkaar kunnen zien of horen. In de tweede plaats hangt de toegenomen aandacht samen met een aantal spraakmakende incidenten zoals het gebruik van valse profielen op social media.

Identiteitsfraude is een breed begrip. In de eerste plaats omdat het op verschillende manieren kan worden gecombineerd met andere onrechtmatige handelingen. Daar waar het de ene keer gaat om oplichting, is de andere keer een valse identiteit aangewend om iemand zwart te maken op een social media platform. Daarnaast kan de positie van degene wiens identiteit wordt gebruikt, wisselen. De ene keer is dat een slachtoffer wiens identiteit buiten diens wil is gestolen, de andere keer is het iemand die faciliteert door zijn identiteit aan iemand uit te lenen, bijvoorbeeld aan een minderjarige om sigaretten te kopen.

Zoals in de inleiding is aangegeven hanteren we in deze monitor de definitie als uitgangspunt die sinds 2007 breed wordt gehanteerd: "Identiteitsfraude is het opzettelijk (en wederrechtelijk of zonder toestemming) verkrijgen, toe-eigenen, bezitten of creëren van valse identificatiemiddelen en het daarmee begaan van een wederrechtelijke gedraging of met de intentie daarmee een wederrechtelijke gedraging te begaan⁷." Deze hebben we echter verbreed in het kader van de toevoeging van drie artikelen in het wetboek van strafrecht over identiteitsfraude (artikel 231a en 231b). Vanwege deze toevoeging omvat identiteitsfraude naast misbruik van identificatiemiddelen, ook misbruik van (al dan niet biometrische) persoonsgegevens.

In deze monitor is deze brede definitie ten behoeve van de slachtofferenquête met de volgende vraag geoperationaliseerd: "Heeft iemand zich voor zover u weet, de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bijvoorbeeld om iets te kopen, om ergens lid van te worden, toegang te krijgen tot uw bankrekening of social media accounts?"

3.2 Slachtofferschap van identiteitsfraude

Net als de aandacht voor identiteitsfraude, is het aantal mensen dat aangeeft er *in de afgelopen twee jaar* slachtoffer van te zijn geworden waarschijnlijk licht gestegen. In 2014 ging het naar schatting om 2,1% van de bevolking in de leeftijd van 16 jaar en ouder, dit jaar is dat gestegen naar 3,4%⁸.

⁷ Deze definitie is voor het eerst gebruikt in: WODC, *Identiteitsfraude: een afbakening. Een internationale begripsvergelijking en analyse van nationale strafbepalingen* (Utrecht, 2007) 12

⁸ Voor het slachtofferpercentage van afgelopen jaar (3,4%) geldt, wanneer een betrouwbaarheidsinterval van 95% wordt gehanteerd, een foutenmarge van $\pm 0,5\%$. Dit betekent dat met een zekerheid van 95% het slachtofferschap tussen de 2,9% en de 3,9% ligt. Voor het slachtofferpercentage van vorig jaar geldt een betrouwbaarheidsmarge van $\pm 0,8\%$, waarmee het percentage met een zekerheid van 95% tussen de 1,3% en de 2,9% ligt. Daarmee wordt duidelijk dat het aantal slachtoffers in ieder geval niet is gedaald, en waarschijnlijk licht is gestegen.

Tabel 27 Slachtofferschap als percentage van de volwassen bevolking

	2013-2014 N=1.239	2014-2015 N=4.853
Heeft iemand zich voor zover u weet, de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bijvoorbeeld om iets te kopen, om ergens lid van te worden, toegang te krijgen tot uw bankrekening of social media accounts?	2,1%	3,4%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Identiteitsfraude is een probleem dat zich in de eerste plaats voordoet in het online verkeer. Veel genoemd zijn berichten die op naam van het slachtoffer op social media verschenen. In de enquêteresultaten komen vooral de veelgebruikte platforms Facebook en Twitter naar voren. Identiteitsfraude doet zich voorts voor bij online aankopen, waarbij producten worden besteld en ontvangen door een dader op naam en rekening van een slachtoffer. In de derde plaats doet het zich voor bij het bankieren, ofwel doordat bankpas (of creditcard) en pincode in andere handen zijn gevallen, ofwel doordat anderen de beschikking hadden over username en inlogcodes.

Tabel 28 Weet u waarom de fraudeur zich als u heeft voorgedaan?

	N=552
Om een aankoop te doen	29%
Weet niet	27%
Om toegang te krijgen tot mijn bankrekening	11%
Om mijn naam zwart te maken, bijvoorbeeld op social media	10%
Om toegang tot bepaalde (social media) websites/apps te krijgen	9%
Om diensten af te nemen (bijvoorbeeld een telefoonabonnement)	6%
Om in mijn naam geld van mijn bekenden te vragen	3%
Om zijn eigen identiteit te verhullen, bijvoorbeeld bij een aanhouding door politie, zwartrijden in het openbaar vervoer of bij een rechtszaak	3%
Om een lening aan te vragen	2%
Om toegang tot specifieke gebouwen te krijgen	2%
Om toegang tot arbeid te krijgen	1%
Om toegang tot medische zorg te krijgen	1%
Om een uitkering te krijgen	1%
Om een toeslag te ontvangen	1%
Anders	12%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

Voor zover identiteitsfraude samenhangt met social media, ontdekken de slachtoffers het in eerste instantie doordat zij er door vrienden of bekenden op worden gewezen. Fraude bij online aankopen manifesteert zich in de vorm van rekeningen die door het

slachtoffer niet worden herkend. Met betrekking tot bankfraude worden slachtoffers vaak via hun bank geïnformeerd over onregelmatigheden in de transacties op hun rekening. Veel respondenten geven hierbij aan dat het probleem al was opgelost door de bank voordat zij kennis hadden van de fraude.

Tabel 29 Hoe heeft u gemerkt dat u slachtoffer was geworden van identiteitsfraude?

	N=552
Ik kreeg rekeningen of aanmaningen waar ik niets vanaf wist	22%
Ik hoorde van bekenden dat zij vreemde berichten kregen uit mijn naam	18%
Er stonden profielen of berichten van mij op social media die ik niet zelf had aangemaakt	19%
Er was geld van mijn bankrekening afgeschreven	16%
Ik kreeg boze berichten van mensen die dachten dat ze door mij waren opgelicht	6%
Mijn gegevens bij de overheid of een officiële instantie bleken opeens gewijzigd te zijn	2%
Mij werden diensten (zoals een uitkering of pensioen) geweigerd, terwijl ik daar wel recht op had	1%
Op een andere manier	32%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

Van de verschillende middelen waarmee mensen zich kunnen identificeren, blijken de usernames (die gebruikt worden in combinatie met een password) het meest kwetsbaar.

Tabel 30 Welke middelen en/of toegangscode heeft de fraudeur gebruikt?

	N=552
Gebruikersnaam en wachtwoord social media (Facebook, LinkedIn, Google, etc.)	26%
Bankgegevens of -middelen	20%
Username en password van gebruikersprofielen op andere sites	13%
Mobiele telefoon	8%
Een kopie van mijn paspoort, rijbewijs, Nederlandse identiteitskaart of verblijfsdocument	7%
Paspoort, rijbewijs of Nederlandse identiteitskaart	5%
DigiD	2%
Geen van deze middelen	16%
Anders	8%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

Identiteitsfraude waarbij username en password zijn misbruikt, wordt meestal gepleegd door bekenden van het slachtoffer. Vaak wordt verondersteld (of is inmiddels vastgesteld) dat een ex-partner de dader is. In slechts enkele gevallen vermoedt het slachtoffer te zijn gehackt door een anonieme/onbekende dader.

Voor zover de fraude wordt gepleegd met een paspoort, betreft dat meestal een paspoort dat op een eerder moment door de rechtmatige houder is verloren of van hem is gestolen.

De wijze waarop bankgegevens in verkeerde handen vallen, is gevarieerd. Ook hier wordt regelmatig gewezen naar een ex-partner en soms naar een ander familielid of een huisgenoot. Soms hangt de fraude samen met creditcardgebruik (in het buitenland) waarbij de dader een onbekende is. Verder zijn genoemd: een TAN-code die naar een telefoonaccount is verstuurd die niet van de rekeninghouder was of afschrijvingen die plaatsvonden nadat een aankoop was gedaan op een onveilige site of nadat men ergens een rekeningnummer had achtergelaten.

3.2.1 Schade en hinder

Uit de meeste identiteitsfraude komt geen financiële schade voort voor het slachtoffer. In 19% van de fraudegevallen leed het slachtoffer financiële schade. Daarbij worden zeer uiteenlopende schadebedragen gerapporteerd, van € 3 tot € 35.000. Het gemiddeld schadebedrag komt neer op € 535.⁹

Tabel 31 Heeft u financiële schade geleden omdat iemand anders zich voor u heeft uitgegeven? Met andere woorden: heeft het u geld gekost?

	N=552
Ja, ik heb financiële schade geleden	19%
Nee, ik heb geen financiële schade geleden	79%
Geen antwoord	2%
Totaal	100%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

Tabel 32 Hoe hoog was de schade?

	N=104
minder dan 25 euro	6%
25 tot 50 euro	4%
50 tot 100 euro	17%
100 tot 250 euro	14%
250 tot 500 euro	20%
500 tot 1.000 euro	16%
1.000 tot 1.500 euro	12%
1.500 tot 2.500 euro	3%
2.500 tot 10.000 euro	6%
Meer dan 10.000 euro	2%
Totaal	100%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

De financiële schade heeft vooral betrekking op producten of diensten die betaald moesten worden, maar die door iemand anders waren afgenomen. In de tweede plaats bestond de schade uit geld dat was gestolen (bijvoorbeeld van een bankrekening).

Ook de hinder die men – naast eventuele financiële schade – ondervindt, beperkt zich tot een minderheid van de slachtoffers. Een derde geeft aan hinder te hebben gehad van de fraude, bijvoorbeeld in de vorm van emotionele of praktische problemen.

⁹ Daarbij is gekozen voor een 5% "getrimd gemiddelde" (trimmed mean). Daarbij zijn de 5% hoogste waarnemingen en de 5% laagste waarnemingen niet meegenomen bij de berekening van het gemiddelde. Dat is gedaan omdat deze uitersten, met name aan de bovenkant, onevenredig veel invloed op het gemiddelde zouden hebben.

Tabel 33 Hoe groot was die hinder voor u?

	<i>N=176</i>
Zeer groot	18%
Groot	59%
Klein	23%
Totaal	100%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

3.2.2 Herstel van de identiteitsfraude

In ongeveer de helft van de gevallen zoekt het slachtoffer van identiteitsfraude hulp. In lijn met de aard van de fraude, is dat in de eerste plaats met de provider (van het social media platform of de internetprovider), de bank of de webwinkel. In 25% van de gevallen wordt de politie benaderd; van de gehele groep die aangeeft te maken te hebben gehad met identiteitsfraude, doet uiteindelijk 11% aangifte.

Tabel 34 Met welke instanties heeft u contact gezocht? (meerdere antwoorden mogelijk)

	<i>N=283</i>
Bank	38%
Politie	25%
Webwinkel	18%
Provider van social media en/of e-mail	15%
Internetprovider	12%
Fraudehelpdesk	8%
Werkgever of bedrijf waar men zich voor mij heeft uitgegeven	7%
Centraal Meldpunt identiteitsfouten en -fraude (CMI)	6%
Gemeente	4%
Zorgaanbieder	4%
Belastingdienst	1%
UWV	1%
Anders	6%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude.

Voor zover de omvang van de respons op de enquête dat toestaat, is van een aantal instanties duidelijk geworden hoe de afhandeling van fraudemeldingen wordt beoordeeld. Banken scoren positief. De wijze waarop zij met meldingen en signalen van fraude omgaan, wordt – op een schaal van 1 tot 10 – gemiddeld beoordeeld met een 7,8. Voor internetproviders en providers van platforms van social media ligt dit gemiddelde op een 7,5. De politie scoort een 6,2.

Tabel 35 Hoe beoordeelt u de wijze waarop u bent geholpen?

	<i>Beoordeling op schaal van 1 tot 10</i>
Optreden bank	8,0 (N=107)
Optreden politie	6,0 (N= 70)
Optreden provider (internet, social media, mail)	7,2 (N= 73)

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

Van de ondervraagde mensen die te maken hebben gehad met identiteitsfraude, gaf 87% aan dat het probleem inmiddels is opgelost. Het duurde bij hen gemiddeld 28 dagen voordat het probleem was opgelost (zie ook Tabel 36). Een klein deel van de slachtoffers krijgt het probleem niet of heel lastig opgelost. Naast de 3% die aangeeft dat zij er langer dan een half jaar over hebben gedaan (zie Tabel 36), zijn er mensen voor wie het probleem tot op heden nog niet is opgelost, terwijl het ten minste een half jaar geleden is geweest dat zij de fraude ontdekten. Het gaat om 8% van de ondervraagde slachtoffers van identiteitsfraude.

Tabel 36 Binnen welke termijn was het probleem van de identiteitsfraude opgelost?

	<i>N=397</i>
binnen een dag	25%
binnen een week	28%
binnen een maand	30%
binnen een half jaar	14%
langer dan een half jaar	3%
Totaal	100%

Bron: Enquête onder burgers over identiteitsfraude

3.3 Resultaten van detectie en opsporing

In deze paragraaf worden cijfers gepresenteerd die afkomstig zijn van de autoriteiten die belast zijn met opsporing en detectie. Deze cijfers hebben vooral betrekking op valse of vervalste identiteitsbewijzen. Veelal hebben de opgespoorde zaken te maken met het verkrijgen van toegang tot het land, ofwel aan de landsgrenzen, ofwel bij aanvraag van een vreemdelingdocument of omwisseling van een rijbewijs.

3.3.1 Door autoriteiten en meldpunten geconstateerde fraude met documenten

Er zijn verschillende cijfers beschikbaar over fraude die wordt geconstateerd aan documenten. Het grootste deel van de cijfers is afkomstig van drie expertisecentra: het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID) van politie en Koninklijke Marechaussee, Bureau Documenten van de IND en het expertisecentrum voor rijbewijzen van de RDW. Deze drie centra kunnen door andere partijen, zowel in de publieke als in de private sector, worden geraadpleegd wanneer er twijfel is aan de echtheid of geldigheid van een bepaald document. Daarnaast beschikt het ECID over gegevens over grenspassages en geconstateerde documentfraude aldaar.

De controle van de landsgrenzen vindt voornamelijk plaats op luchthavens, waarin luchthaven Schiphol veruit het grootste aandeel heeft. De tabel hieronder bevat cijfers over documenten die aan de Falsificaten Schiphol Desk (FSD) zijn aangeboden; het gaat daarbij om een tweedelijns controle – documenten die aan de FSD worden aangeboden door de Koninklijke Marechaussee die de eerstelijns controle uitvoert.

Tabel 37 Geconstateerde documentfraude op Schiphol

	2012	2013	2014
Aantal gecontroleerde documenten (tweedelijns controle) ¹⁰	33.307	31.383	24.565
Aantal zaken ¹¹	578	626	729
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	806	654	1.158

Bron: ECID statistisch jaaroverzicht 2012, 2013 en 2014

Tabel 37 toont een daling van het aantal aangeboden documenten, maar een stijging van het aantal waarbij fraude werd geconstateerd. In het ECID jaaroverzicht wordt dit verklaard door een betere voorselectie.

Naast controles op Schiphol vinden controles plaats op andere luchthavens en vinden incidentele steekproefsgewijze controles plaats door mobiele teams op de weg, op het spoor en op het water.

Tabel 38 Geconstateerde documentfraude aan overige landsgrenzen

	2012	2013	2014
Aantal zaken ¹²	263	244 ¹³	311
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	358	313	408

Bron: ECID statistisch jaaroverzicht

Het Bureau Falsificaten in Ter Apel, deel van de Koninklijke Marechaussee, is een expertisecentrum dat vooral documenten onderzoekt die uit het asielproces afkomstig zijn. Eventueel kan het ook op verzoek van andere diensten van de Koninklijke Marechaussee of van politie documenten onderzoeken. In 2013 was 99,6% van de documenten echter afkomstig uit het asielproces. De geconstateerde fraude staat in de tabel hieronder weergegeven.

¹⁰ Het betreft hier het aantal controles in tweede instantie; dat wil zeggen, slechts wanneer er twijfel is aan de echtheid of geldigheid van een document, wordt het aan nadere controle onderworpen.

¹¹ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

¹² Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

¹³ 203 zaken waren afkomstig van mobiele toezicht controles aan de Belgische en Duitse grens; 41 zaken waren afkomstig van maritieme controles en luchthavens anders dan Schiphol.

Tabel 39 Geconstateerde documentfraude door Bureau Falsificaten, Koninklijke Marechaussee, Ter Apel

	2012	2013	2014
Aantal documenten gecontroleerd	15.002	16.645	
Aantal zaken ¹⁴	306	262	
Geconstateerde documentenfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	457	407 ¹⁵	

Bron: ECID, statistisch jaaroverzicht

De Koninklijke Marechaussee beheert vier ID-desks die op verzoek documenten kunnen onderzoeken. Zaken kunnen worden aangeboden door politie of Koninklijke Marechaussee, maar ook door andere publieke of private organisaties. De documenten die door de ID-desks worden onderzocht, kunnen fysieke documenten zijn of kopieën daarvan. In de tabel hieronder staat hoeveel zaken er zijn onderzocht en hoeveel documentfraude er is geconstateerd.

Tabel 40 Geconstateerde documentfraude door ID-desks van de marechaussee¹⁶

	2012	2013	2014
Aantal zaken ¹⁷	745	722	904
Geconstateerde documentfraude (meerdere documenten per zaak mogelijk)	966	889 (waarvan 668 identiteitsbewijzen)	1199

Bron: ECID, statistisch jaaroverzicht

In hoofdstuk 4 wordt een overzicht gegeven van de omvang van de uitgifte van rijbewijzen, inclusief het aantal omwisselingen van buitenlandse naar Nederlandse rijbewijzen (er wordt jaarlijks ongeveer 21.500 maal een buitenlands rijbewijs omgewisseld voor een Nederlands rijbewijs). Wanneer een dergelijke omwisseling wordt aangevraagd, onderzoekt de RDW het buitenlandse rijbewijs. In de tabel hieronder wordt getoond in hoeveel gevallen een vals of vervalst rijbewijs wordt aangetroffen. Het gaat in alle gevallen dus om buitenlandse rijbewijzen.

Tabel 41 Geconstateerde documentfraude bij omwisseling rijbewijs

	2012	2013	2014
Valse/vervalste rijbewijzen	45	43	39

Bron: RDW

¹⁴ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

¹⁵ 16% hiervan betrof reisdocumenten en identiteitsbewijzen, 84% betrof brondocumenten. Het feit dat het aantal documenten waar fraude aan werd vastgesteld hoger ligt dan het aantal zaken, betekent dat er gemiddeld meerdere valse documenten per verdachte werden aangetroffen.

¹⁶ Dit zijn de vier ID-desks van de recherche, gesitueerd in Eindhoven, Zwolle, Schiphol en Rotterdam. De gepresenteerde cijfers hebben betrekking op verschillende typen documenten; dat beperkt zich niet tot identiteitsbewijzen. Het gaat bijvoorbeeld ook om bankbiljetten of cheques. De aanbieders van deze documenten zijn, in volgorde van aantal documenten dat ze doorsturen naar de ID-desks ter verificatie: politie, marechaussee, overheid overig (douane, Belastingdienst, opsporingsinstanties), banken, telecom, overige bedrijven.

¹⁷ Bij het aantal zaken gaat het om individuele personen die ervan verdacht worden valse of vervalste documenten in bezit te hebben.

Bureau Documenten van de IND is het expertisecentrum voor brondocumenten, zoals geboorteakten en huwelijksakten. Instanties zoals gemeenten, andere IND-afdelingen, Koninklijke Marechaussee, politie en buitenlandse instanties kunnen brondocumenten voorleggen aan de IND om ze op echtheid, opmaak en afgifte en inhoud te laten controleren. De tabel hieronder bevat gegevens over het aantal onderzochte documenten en de geconstateerde fraude.

Tabel 42 Geconstateerde documentfraude bij brondocumenten

Omschrijving	2012	2013	2014
Onderzochte brondocumenten		9.392	12.990
Geconstateerde documentfraude		781	*

Bron: Bureau Documenten, IND. * = geen actuele cijfers beschikbaar.

3.3.2 Geconstateerde fraude met Nederlandse documenten

In de vorige paragraaf zijn cijfers gepresenteerd over documentonderzoek en documentfraude. In veel gevallen betreft het onderzoek naar en fraude met buitenlandse documenten. De tabel hieronder geeft cijfers over geconstateerde fraude met Nederlandse documenten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen geconstateerde fraude in Nederland en geconstateerde fraude in het buitenland (onze buurlanden). De cijfers over zaken met Nederlandse documenten in Nederland zaten ook al in de cijfers uit de tabellen in de vorige paragraaf en zijn nu slechts geïsoleerd weergegeven.

Tabel 43 Fraude met Nederlandse documenten

	2012	2013	2014
Zaken met Nederlandse documenten in Nederland¹⁸			
Geconstateerde gevallen van fraude met originele documenten	78	104	99
Geconstateerde gevallen van fraude met kopieën	233	231	202
Zaken met Nederlandse documenten in het buitenland (België, Duitsland, VK, Frankrijk)			
Aantal zaken van European Document Fraud Analysis Network (Frontex) ¹⁹	196	182	191

Bron: ECID

3.3.3 Overige identiteitsfraude in het publieke domein

Bovenstaande cijfers geven een beeld van de door de bevraagde instanties geconstateerde fraude met identiteitsbewijzen en overige documenten. Daarmee ontstaat geen volledig beeld van de aard en omvang van identiteitsfraude in het publieke domein.

¹⁸ Deze cijfers zijn samengestelde cijfers uit de hierboven besproken cijfers, met dien verstande dat het hier alleen gaat om fraude met Nederlandse documenten.

¹⁹ Datum waarop de gegevens zijn opgevraagd: 27-11-2015. Anders dan in de monitor van vorig jaar konden nu ook de documenten aangetroffen in Frankrijk worden meegenomen. Daarom wijken de aantallen over 2012 en 2013 af van die van vorig jaar. Het overgrote merendeel van de aangetroffen Nederlandse documenten betreft paspoorten en identiteitskaarten.

Tijdens interviews wordt aangegeven dat *lookalike fraude* een veelvoorkomende vorm van identiteitsfraude is. Deze vorm komt niet tot uitdrukking in de cijfers hierboven, omdat er in die gevallen geen sprake is van een vals of vervalst document; het document zelf is authentiek, maar hoort niet bij de persoon die hem gebruikt. In de strafrechtsketen en de vreemdelingenketen worden vingerafdrukken gecontroleerd om lookalike fraude te voorkomen.

Daarnaast ontstaan met de digitalisering van de dienstverlening van de overheid kwetsbaarheden voor identiteitsfraude langs digitale weg. Over de omvang van digitale identiteitsfraude zijn op dit moment nog onvoldoende gegevens beschikbaar.

3.3.4 Geconstateerde identiteitsfraude in de financiële sector

Sinds twee jaar wordt in de criminaliteitsstatistieken van het CBS het delict 'identiteitsfraude' onderscheiden. Het wordt daar toegespitst op online fraude: "Zonder toestemming via internet gebruikmaken van iemands persoonlijke gegevens voor financieel gewin, bijv. voor het opnemen of overmaken van geld, het afsluiten van leningen of het opvragen van officiële documenten." Het gaat dus vooral om fraude in de financiële sector, waarbij private identificatiemiddelen (bankpassen, creditcards, gebruikersgegevens) worden misbruikt om oneigenlijke toegang te krijgen. De gegevens staan in de tabel hieronder. De tabel geeft ook een overzicht van het percentage slachtoffers dat de identiteitsfraude meldt bij instanties en bij welke instanties ze dat overwegend doen.

Tabel 44 Aantal delicten financieel-economische identiteitsfraude, per 100 inwoners²⁰

	2012	2013	2014
Identiteitsfraude	1,6	1,3	0,7
Skimming	1,1	0,8	0,4
Phishing/pharming	0,5	0,5	0,4
Identiteitsfraude in relatie tot cybercrime			
Hacking, ingebroken op computer	1,5	1,5	*
Hacking, ingebroken op e-mailaccount	3,9	3,5	*
Hacking, ingebroken op website, profielsite	2,2	2,5	*
Hacking, anders	3,3	2,7	*
Percentage slachtoffers dat melding maakt van de fraude			
Meldingen totaal (% van delicten dat gemeld is)	90%	89%	87%
- bij politie	17%	18%	14%
- bij bank	85%	83%	80%
- bij andere instantie	3,2%	3,3%	4%

Bron: Criminaliteitsstatistiek, CBS21; * geen nieuwe cijfers beschikbaar

Cijfers over financieel-economische criminaliteit worden ook verzameld door de Nederlandse Vereniging van Banken. Net als uit de landelijke criminaliteitscijfers blijkt

²⁰ Het aantal delicten wijkt licht af van het aantal slachtoffers. Het aantal slachtoffers van identiteitsfraude per 100 inwoners lag in 2014 op 0,8.

²¹ Aangevuld met: Rianne Kloosterman, *Slachtofferschap cybercrime en internetgebruik* (CBS, 2015) 5.

ook hier een afname. Er wordt minder geskimd en de NVB rapporteert tevens een afname van fraude met internetbankieren.

Tabel 45 Meldingen identiteitsfraude door de NVB

	2012	2013	2014
Fraude en schade			
Aantal valse/geskimde passen (debit cards)	51.200	11.000	2.000
Schade van valse/geskimde passen (debit cards)	€ 28.900.000	€ 6.800.000	€ 1.260.000
Aantal valse/geskimde creditcards			2.800
Schade van valse/geskimde creditcards			€ 1.735.000
Fraude met internetbankieren (geslaagde pogingen)	10.900	3.500	1.100
Schade van fraude met internetbankieren	€ 34.800.000	€ 9.600.000	€ 3.137.000
Fraudeurs			
Aantal records frauderegister (EVA)		Bijna 28.000	Bijna 26.000
Aantal records toegevoegd		Ruim 4.700	Ruim 2.000
Aantal raadplegingen		12.5 miljoen	8.9 miljoen
Aantal hits op register		Ruim 28.000	Ruim 29.000

Bron: Nederlandse Vereniging van Banken

Volgens de cijfers van de NVB werd er in 2014 bovendien 700 keer een valse aanvraag voor een debitcard gedaan, en 260 keer voor een creditcard. Het gaat om gevallen waarbij de aanvrager op een valse naam de kaart aanvraagt.

In de voorgaande tabellen valt op dat de gemelde identiteitsfraude vrijwel altijd wordt gepleegd met private identificatiemiddelen, zoals bankpassen, creditcards of gebruikersnamen en wachtwoorden of codes. Een andere vorm van mogelijke identiteitsfraude in de financiële sector houdt verband met het gebruik van afgeleide identiteitsverificatie. Bij afgeleide identiteitsverificatie ontstaan nieuwe mogelijkheden voor identiteitsfraude, waardoor fraudeurs rekeningen kunnen openen of leningen kunnen afsluiten op naam van iemand anders. Er zijn echter geen cijfers bekend over hoe vaak identiteitsfraude voorkomt bij afgeleide identiteitsverificatie.

3.4 Meldingen van identiteitsfraude

Bij het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten (CMI) kunnen burgers terecht voor meldingen van identiteitsfraude of fouten in hun persoonsgegevens. Ook kunnen ze informatie hierover inwinnen en advies en persoonlijke begeleiding krijgen wanneer zij slachtoffer zijn van identiteitsfraude of van een moeilijk herstelbare fout. In de tabel hieronder wordt het aantal ontvangen meldingen getoond.

Tabel 46 Meldingen bij het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten

	2012	2013	2014
Aantal ontvangen meldingen	291	617	844

Bron: Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten

Tabel 47 Uitsplitsing meldingen CMI

	N=844
Melding van fraude	91%
Vraag over fraude	3%
Melding van fout	5%
Vraag over fout	1%

Bron: Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten

Tabel 48 Meldingen CMI uitgesplitst naar middel dat is misbruikt

	N=844
BSN	6%
DigiD	6%
Gestolen gegevens	7%
ID-bewijs gestolen of vermist	8%
Kopie van identiteitsbewijs	31%
Mailadres	3%
Vrije gegevens ²²	20%
Overige	19%

Bron: Centraal Meldpunt Identiteitsfraude en -fouten

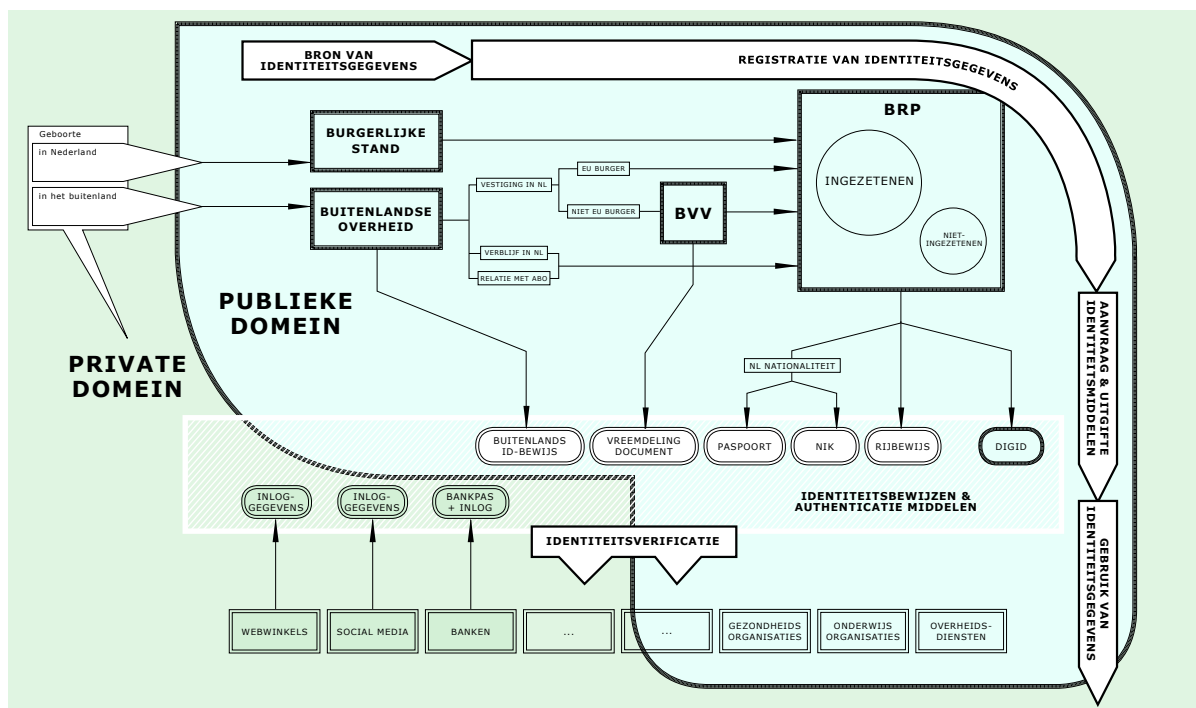
Ook bij de Fraudehelpdesk komen meldingen van identiteitsfraude binnen. Dat betreft voornamelijk identiteitsfraude waarbij oplichters de identiteit van een bedrijf aannemen. Dit valt buiten het aandachtsveld van deze Monitor Identiteit. In 2014 hebben zich daarnaast tot 1 december 73 particuliere slachtoffers van identiteitsfraude gemeld. Verder kwamen bij de Fraudehelpdesk 13 meldingen binnen van gebruik van valse identiteitsdocumenten. Tot 1 december 2014 kreeg de Fraudehelpdesk 41.466 phishing-mails doorgestuurd (mails waarvan de URL op de zwarte lijst staat).

²² Onder 'vrije gegevens' worden gegevens verstaan die vrij beschikbaar zijn, zoals naam, adres en telefoonnummer. Voor het plaatsen van een bestelling bij internetwinkels is dit vaak voldoende.

4 Het identiteitsstelsel in kaart

In dit hoofdstuk wordt het identiteitsstelsel beschreven en door middel van een aantal kerncijfers in kaart gebracht. Het hoofdstuk is onderverdeeld in drie paragrafen. De eerste gaat in op de basis van het publieke identiteitsstelsel, de Basisregistratie Personen (BRP). De tweede paragraaf gaat over de identificatiemiddelen die in het publieke domein worden uitgegeven: paspoort, identiteitskaart, rijbewijs, vreemdelingdocument en DigiD. De derde paragraaf gaat over enkele identificatiemiddelen die in het private domein worden uitgegeven, te weten in de financiële sector en bij social media.

Het volgende schema is een grafische kaart van het identiteitsstelsel. Het kan ook worden gebruikt als hulpmiddel bij het lezen van dit hoofdstuk – het geeft de structuur van het hoofdstuk weer. Het rechter deel van het schema gaat over het gebruik van de identificatiemiddelen; dit is in het tweede hoofdstuk aan de orde gekomen.

4.1 De basis van het identiteitsstelsel

De basis van ons publieke identiteitsstelsel is de Basisregistratie Personen (BRP). Tegenwoordig bestaat deze uit twee componenten: de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en het Register Niet-Ingezetenen (RNI). Opname als ingezetene in de BRP gebeurt op hoofdlijn via twee routes: bij geboorte of bij immigratie. Bij het verstrekken van een paspoort, identiteitskaart, rijbewijs en DigiD wordt gebruikgemaakt van de persoonsgegevens zoals die in de BRP staan.²³ Een vierde type identificatiemiddel is het vreemdelingdocument (W-document, verblijfsvergunning of geprivilegieerdendocument). In dit geval ligt de relatie andersom: migranten van buiten de EU dienen over een dergelijk document te beschikken voordat ze ingeschreven kunnen worden als ingezetene in de BRP. Deze identificatiemiddelen worden door verschillende instanties uitgegeven: gemeenten (paspoort, identiteitskaart en rijbewijs, in het laatste geval namens de RDW), IND (verblijfsdocument) en Logius (DigiD). In de tabel hieronder worden de belangrijkste cijfers samengevat over de ingezetenen die in de BRP staan geregistreerd. Deze cijfers dienen als referentiepunt voor overige cijfers in dit rapport.

Tabel 49 Bevolkingscijfers

Omschrijving	2012	2013	2014
Burgers			
Aantal inwoners	16.779.575	16.829.289	16.900.726
Aantal geboren	175.959	171.341	175.181
Aantal overleden	140.813	141.245	139.223
Geboorteoverschot	35.146	30.096	35.958
Migratiecijfers			
Immigratie	158.374	164.772	182.949
Emigratie	144.491	145.669	147.862
Migratiesaldo	13.883	19.103	35.087
Relaties tussen personen			
Aantal huwelijken	70.315	64.549	65.333
Aantal partnerschapsregistraties	9.224	9.445	10.363
Aantal echtscheidingen	33.273	33.636	35.409
Huwelijksontbinding door overlijden	56.703	56.775	55.993

Bron: CBS

²³ Op deze regel zijn de nodige uitzonderingen. Betrokkene hoeft bijvoorbeeld niet in de BRP te staan ingeschreven om een paspoort te verkrijgen: als betrokkene in het buitenland woont, dan wordt de BRP niet altijd geraadpleegd bij het verstrekken van een Nederlands paspoort. Bovendien kan een Nederlander die in het buitenland woont, een DigiD krijgen met behulp van een speciale procedure waarvoor de BRP niet altijd wordt geraadpleegd.

Tabel 50 Gebruik van GBA

Omschrijving	2012	2013	2014
Aantal afnemers ²⁴	875	875	916
Aantal berichten GBA-V full service ²⁵	149.438.165	202.244.267	*
Aantal berichten GBA-V via GBA-mailbox	46.143.356	57.868.479	95.101.893
Aantal berichten GBA-V online service	89.369.940	113.916.551	135.746.622
Aantal terugmeldingen ²⁶	Ongeveer 30.000	25.543	26.934

Bron: Rijksdienst voor identiteitsgegevens. * = geen actuele cijfers beschikbaar

4.2 Identiteitsbewijzen

Het identiteitsstelsel voorziet in vier verschillende identiteitsbewijzen: paspoort, identiteitskaart, rijbewijs en verblijfsdocument. In deze paragraaf wordt van deze documenten in kaart gebracht hoeveel er worden uitgegeven, hoeveel er in omloop zijn en hoeveel er worden opgegeven als vermist of gestolen. Daarnaast wordt ook ingegaan op het authenticatiesysteem van de overheid waarmee burgers toegang kunnen krijgen tot digitale diensten van overheden en organisaties met een publieke taak: DigiD.

4.2.1 Paspoort en identiteitskaart

In de tabel hieronder wordt getoond hoeveel paspoorten en identiteitskaarten er worden uitgegeven en als vermist worden opgegeven.

²⁴ Dit zijn de partijen die de informatie uit de BRP gebruiken en daar toegang toe hebben. Het gaat bijvoorbeeld om de gemeenten en uitvoeringsinstanties van de overheid.

²⁵ Dit getal betreft het aantal verstuurd GBA-berichten. Dit zijn berichten tussen gemeenten onderling, wijzigingen die automatisch (spontaan) worden verstrekt waardoor organisaties automatisch over de laatste stand van zaken beschikken en wanneer actief iets wordt opgevraagd. Bij de online verstrekking (GBA-V online service, zie volgende rij) worden vraag en antwoord samen als één bericht geteld. Bij full service worden ze als aparte berichten geteld.

²⁶ Wanneer een afnemer van de BRP "gerede twijfel" heeft over de juistheid van een gegeven in de BRP, dient deze daarvan een terugmelding te doen.

Tabel 51 Paspoorten en identiteitskaarten

Omschrijving	2012	2013	2014
Aantal paspoorten en identiteitskaarten in omloop			
Paspoorten	10,1 miljoen	10,1 miljoen	10,2 miljoen
Identiteitskaarten	7,8 miljoen	7,8 miljoen	8 miljoen
Uitgegeven paspoorten en identiteitskaarten			
Aantal uitgegeven paspoorten	2.339.286	2.040.020	2.087.462
Aantal uitgegeven identiteitskaarten	1.743.813	1.232.917	1.362.043
Vermissingen			
Aantal paspoorten gestolen/vermist	49.197	48.620	54.560
Aantal identiteitskaarten gestolen/vermist	129.903	134.983	148.113
Aantal personen met 3 of meer vermissingen van paspoorten en/of identiteitskaarten ²⁷		8.032	8.071

Bron: Rijksdienst voor Identiteitsgegevens

4.2.2 Rijbewijzen

Rijbewijzen gelden behalve als bewijs van rijbevoegdheid ook als wettig identificatiemiddel, hoewel het niet in alle situaties als identiteitsbewijs is toegestaan.²⁸ In de tabel hieronder wordt getoond hoeveel rijbewijzen er worden uitgegeven, in omloop zijn en als vermist worden opgegeven.

²⁷ Het gaat om mensen met, in de vijf jaar voorafgaande aan de laatste dag van het betreffende jaar, drie of meer verloren/gestolen paspoorten en/of identiteitskaarten.

²⁸ Een overzicht wanneer welk identiteitsbewijs mag worden gebruikt, staat op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/paspoort-en-identiteitsverificatie/vraag-en-antwoord/welk-identiteitsbewijs-mag-ik-gebruiken-in-welke-situatie.html>.

Tabel 52 Rijbewijzen

<i>Omschrijving</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
Rijbewijzen			
Aantal nieuwe rijbewijzen	1.204.723	1.085.107	1.187.687
Aantal rijbewijzen in omloop	10.906.224	11.135.140	11.602.312
Omwisselingen van buitenlandse rijbewijzen voor Nederlandse rijbewijzen			
Aantal omwisselingen binnen de EU/EVA	10.570	11.587	15.039
Aantal omwisselingen buiten de EU/EVA	5.813	5.945	6.551
Aantal departementale uitgften van rijbewijzen	4.477	4.036	4.143
Vermissingen			
Aantal gestolen/vermist	101.666	101.444	102.251

Bron: RDW

4.2.3 Verblijfsdocumenten

Ook verblijfsdocumenten gelden als identificatiemiddel. Er zijn drie vormen verblijfsdocumenten: W-documenten voor personen die in een asielprocedure zitten, verblijfsvergunningen²⁹ en geprivilegieerdendocumenten. In de volgende tabel worden hier cijfers over gepresenteerd.

Tabel 53 Verblijfsdocumenten

Omschrijving	2012	2013	2014
W-documenten			
Aantal uitgegeven W-documenten		18.588	28.937
Aantal W-documenten in omloop		17.372 ³⁰	*
Verblijfsvergunningen			
Aantal uitgegeven verblijfsvergunningen	218.700	202.855	156.109
Aantal verblijfsvergunningen in omloop		536.218 ³¹	*
Geprivilegieerdendocumenten			
Aantal uitgegeven geprivilegieerdendocumenten		5.048	5.631
Aantal geprivilegieerdendocumenten in omloop		14.843 ³²	12.900
Vermissingen			
Aantal W-documenten en verblijfsvergunningen gestolen/vermist ³³		5.141	5.884

Bron: IND/Ministerie van Veiligheid en Justitie * = geen actuele cijfers beschikbaar.

4.2.4 DigiD

DigiD is het authenticatiesysteem van de overheid waarmee burgers toegang kunnen krijgen tot digitale diensten van overheden en organisaties met een publieke taak.³⁴ In de tabel hieronder staat vermeld hoeveel accounts er zijn en hoeveel authenticaties er plaatsvinden.

²⁹ Deze zijn onderverdeeld in vijf typen: regulier bepaalde tijd, regulier onbepaalde tijd, asiel bepaalde tijd, asiel onbepaalde tijd en verblijfsvergunningen voor (partners van) EU-onderdanen.

³⁰ Peildatum: 15 oktober 2014

³¹ Peildatum: 15 oktober 2014

³² Peildatum: 11 december 2014

³³ Het aantal vermissingen van geprivilegieerdendocumenten is niet in kaart gebracht. Het aantal "veelvermissers" van verblijfsdocumenten – mensen die de afgelopen vijf jaar drie of meer keer een vermist vreemdelingdocument opgaven – was niet te achterhalen.

³⁴ DigiD kan gebruikt worden op websites van de overheid en van organisaties die gebruiker zijn van het BSN in de wet WAABB, voor zover deze organisaties het gebruik van DigiD ondersteunen.

Tabel 54 DigiD

Omschrijving	2012	2013	2014
Aantal aanvragen			2.540.409
- Waarvan "basis accounts"			1.233.562
- Waarvan "midden accounts" ³⁵			1.306.847
Aantal heraanvragen			1.144.852
- Waarvan "basis accounts"			534.864
- Waarvan "midden accounts"			609.988
Aantal actieve DigiD-accounts	9.872.935	11.011.509	11.823.125
- Waarvan "basis accounts"		5.316.266	5.627.258
- Waarvan "midden accounts"		5.695.243	6.195.867
Aantal actieve machtigingen DigiD	325.126	229.939	334.017
Aantal authenticaties met DigiD	75.502.486	117.030.910	158.337.456
- Waarvan "basis accounts"			146.459.552
- Waarvan "midden accounts"			11.877.904
Aantal DigiD accepterende organisaties	554	617	526
Aantal actieve webdiensten			683
Aantal aansluitingen DigiD Machtigen	1	1	2

Bron: Logius

4.3 Identificatiemiddelen in het private domein

In het private domein, waar burgers economische en sociale relaties aangaan met bedrijven, instellingen en elkaar, speelt het publieke identiteitsstelsel natuurlijk een belangrijke rol. Dat wil zeggen: de identificatiemiddelen die door de overheid worden uitgegeven, worden ook in het private domein volop gebruikt. Dat kwam ook in hoofdstuk 3 aan de orde.

Daarnaast zijn er in het private domein vaak ook andere vormen van identiteitsverificatie gangbaar. Belangrijke identificatiemiddelen in het private domein zijn bijvoorbeeld bankpassen, verzekeringspassen of lidmaatschapspassen. Daarnaast zijn er ook "online" identificatiemiddelen, zoals gebruikersnamen en wachtwoorden.

In de twee paragrafen hieronder wordt ingegaan op twee aspecten van identiteit in het private domein: identiteit bij financiële instellingen en identiteit op social media.

4.3.1 Financiële sector

De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) verplicht financiële instellingen tot het vaststellen en vastleggen van de identiteit, voordat transacties worden uitgevoerd: bij het eerste contact, maar ook bij een duurzame relatie en bij het verlenen van bepaalde incidentele transacties. Ze geven ook middelen uit die als identificatiemiddel kunnen worden gebruikt. Het gebruik daarvan beperkt zich over het algemeen tot de sector zelf. In de tabel hieronder worden enkele basiscijfers gepresenteerd over financiële producten en identificatiemiddelen.

³⁵ Bij midden accounts wordt bij inloggen met behulp van DigiD gebruikgemaakt van een extra sms-authenticatie.

Tabel 55 Identificatiemiddelen in de financiële sector

Omschrijving	2012	2013	2014
Betaalrekeningen	22,7 miljoen	23,1 miljoen	23,3 miljoen
Bankpassen in omloop	24,7 miljoen	24,6 miljoen	25,6 miljoen
Creditcards in omloop	5,8 miljoen	6 miljoen	6,4 miljoen
Aantal gestolen/vermiste bankpassen	6.000	4.400	3.100
Aantal gestolen/vermiste creditcards	1.600	1.400	800

Bron: De Nederlandsche Bank, Statistieken betalingsverkeer (tabel T5.12).

4.3.2 Identiteit op social media

Een relatief recente ontwikkeling is het gebruik van social media als identificatiemiddel. Identiteit speelt in het domein van de social media een andere rol dan in andere domeinen. Het is meer fluïde van aard; mensen kunnen verschillende "identiteiten" naast elkaar bezitten en deze "identiteiten" komen niet noodzakelijkerwijs overeen met de echte persoon. Uit de tabel hieronder blijkt dat een aanzienlijk deel van de gebruikers van social media zich inderdaad onder een alias of fantasienaam aanmeldt en dat een klein percentage meerdere accounts heeft waarbij men zowel van de eigen naam gebruikmaakt, als van een alias of fantasienaam.

Tabel 56 Aantallen accounts op social media, N=4.853

Type account op social media	Percentage respondenten dat een account heeft	Aangemeld onder werkelijke naam	Aangemeld onder alias of fantasienaam	Zowel onder eigen naam als onder alias of fantasienaam aangemeld
Facebook account	64%	86%	9%	5%
Apple ID	23%	86%	10%	4%
Microsoft (hotmail, outlook en live)	44%	77%	13%	10%
Google account	48%	79%	13%	8%
LinkedIn account	23%	95%	3%	2%
Twitter account	19%	77%	18%	5%
Andere social media	1%	59%	24%	18%
Ik heb geen online identiteiten ³⁶	5%			

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

³⁶ Deze categorie is anders dan de categorie in de vorige editie van de Monitor Identiteit; daar ging het om personen die geen social media accounts hadden (14,4%); hier is gevraagd naar mensen die geen online identiteiten hadden (waaronder ook DigiD en eHerkenning vallen). De 5% die nu wordt genoemd, betreft dus een nauwere groep dan de 14,4% die vorig jaar werd gerapporteerd.

Bijlage 1 Praktijksituaties van identiteitsverificatie

In de bijlage wordt een aantal praktijksituatie van identiteitsverificatie beschreven. Het is de eerste keer dat deze praktijksituaties zijn beschreven in deze monitor. Dit jaar wordt een aantal situaties beschreven, en het is de bedoeling om daar in de komende jaren nog een aantal situaties aan toe te voegen. De beschrijvingen van de praktijksituaties zijn gebaseerd op een internetsearch en één of meerdere interviews per casus.³⁷ Daarmee ontstaat niet in alle gevallen een volledig beeld van het proces van identiteitsverificatie zoals dat door alle betrokken partijen in een sector wordt uitgevoerd; de beschrijvingen zijn daarom dan ook bedoeld als illustratie bij de rest van de monitor.

1. Ziekenhuisbezoek

Omvang

Jaarlijks worden ruim 42 miljoen bezoeken gebracht aan ziekenhuizen. Het betreft bezoeken voor klinische opnames, poliklinische behandelingen, bezoeken ten behoeve van onderzoek en bezoeken ten behoeve van spoedeisende hulp. De bezoekers worden daarbij in principe altijd geïdentificeerd. Zowel ziekenhuizen als zorgverzekeraars is er veel aan gelegen de kwaliteit van elke afzonderlijke identificatie hoog te houden. In de eerste plaats om te voorkomen dat de kosten van een behandeling bij een verkeerde polishouder en bij een verkeerde zorgverzekeraar in rekening worden gebracht. In de tweede plaats om persoonsverwisseling – met de eventuele medische gevolgen van dien – te voorkomen.

Proces van identiteitsverificatie

Het uitgangspunt voor elk ziekenhuis is dat mensen zich bij elk bezoek identificeren. Bij het eerste bezoek gebeurt dat met een geldig paspoort, Nederlandse identiteitskaart (NIK) of rijbewijs. Bij vervolfbezoek gebeurt dat met een door het ziekenhuis verstrekte patiëntenpas. Het identificatieproces verloopt in het algemeen als volgt:

Het eerste contact met een ziekenhuis is meestal telefonisch, het betreft het moment nadat iemand door zijn huisarts is doorverwezen en een afspraak wil maken met een specialist. Bij een toenemend aantal ziekenhuizen kan dat ook via een digitaal portaal. De volgende gegevens worden in dit eerste contact uitgevraagd: naam, initialen, contactgegevens, geboortedatum en burgerservicenummer. De contactgegevens worden uitgevraagd om de patiënt eventueel bij wijziging van de afspraak te kunnen bereiken, er wordt gevraagd naar adres, telefoonnummer en eventueel e-mailadres. Naar aanleiding van de eerste aanmelding krijgt de patiënt een tijdelijk patiëntnummer toegewezen.

Wanneer de patiënt zich vervolgens in het ziekenhuis voor zijn afspraak meldt en het betreft het eerste bezoek, dan wordt hij gevraagd zich in te schrijven. Voorwaarde voor inschrijving is dat de patiënt zich identificeert met een geldig paspoort, NIK of rijbewijs. Bij inschrijven wordt een patiënt ook altijd gevraagd of hij onderdeel is van een meerling (vanwege het verhoogde risico op persoonsverwisseling). Tevens moet

³⁷ De praktijksituaties zijn daarom ook nadrukkelijk bedoeld als illustratie.

hij een verzekeringspas overhandigen. De baliemedewerker verifieert of de naam van de verzekeringspas overeenkomt met de naam op het identiteitsbewijs. Vervolgens wordt nagegaan of de foto op het identiteitsbewijs is van degene aan de balie. De medewerker geeft in het systeem aan of identiteitsverificatie heeft plaatsgevonden. Hiermee wordt het tijdelijke patiëntnummer een definitief nummer. Bij inschrijving is er directe online verificatie met de database van zorgverzekeraars. Hiermee kan de baliemedewerker zien of de patiënt nog steeds bij dezelfde verzekeraar is verzekerd. Wanneer de patiënt is gewisseld, leidt dit automatisch tot een aanpassing in de registratie van de betreffende patiënt.

In toenemende mate werken ziekenhuizen met documentscanners. Deze scan toetst de echtheidskenmerken en de pasfoto op het document wordt er vervolgens mee toegevoegd aan het elektronisch dossier. Hiervoor wordt toestemming gevraagd aan de patiënt. Als die geen toestemming geeft, wordt ter plekke een nieuwe foto gemaakt. In ziekenhuizen waar niet gewerkt wordt met een documentscanner, wordt aan de balie een foto gemaakt van de patiënt en die wordt toegevoegd aan het dossier.

De patiënt krijgt na inschrijving een ziekenhuispas. Voorheen was dit een ponskaart. Deze ponskaart wordt steeds meer vervangen door een pas (zonder reliëf) met daarop naam, initialen, geboortedatum, geslacht, patiëntnummer en eventueel een pasfoto. Zolang het identiteitsdocument waarmee de patiënt zich heeft geïdentificeerd en waarop hij zijn ziekenhuispas heeft gekregen geldig is, kan hij zich met de ziekenhuispas identificeren bij elk vervolgsbezoek. Op het moment dat het identiteitsbewijs verloopt, gaat er bij het ziekenhuis een signaal af en moet de patiënt zich met zijn nieuwe identiteitsbewijs opnieuw identificeren.

Een andere ontwikkeling die verband houdt met identiteitsverificatie, is de toename van het aantal ziekenhuizen dat werkt met een digitaal portaal. Patiënten kunnen hiermee zelf afspraken maken of toegang krijgen tot een deel van hun dossier, bijvoorbeeld om te zien of de uitslag van een onderzoek al (bij de huisarts) bekend is. De patiënt krijgt doorgaans toegang via zijn patiëntnummer en een (zelfgekozen) wachtwoord.

<i>Gegevens op de ziekenhuispas</i>	<i>Gegevens in de achterliggende patiëntenregistratie</i>
Achternaam en initialen	Gegevens verzekeringspolis
Geslacht	Burgerservicenummer
Geboortedatum	Contactgegevens
Patiëntnummer	Medische gegevens
Pasfoto (niet altijd)	Pasfoto
	Patiënt is wel/niet onderdeel van meerling

Risico's op identiteitsfraude

Op de kwaliteit van identiteitsverificatie wordt toegezien door verzekeraars. Identiteitsverificatie wordt door verzekeraars als voorwaarde gehanteerd bij het uitbetalen. Op het moment dat een patiënt niet geïdentificeerd blijkt, hoeft een verzekeraar niet uit te keren. Ziekenhuizen moeten daarom kunnen aantonen dat identiteitsverificatie heeft plaatsgevonden. Vooralsnog is het aantal signalen van zorgfraude waarbij identiteiten zijn verwisseld, beperkt.

2. Uitgifte van reisdocumenten

Omvang

In Nederland worden – los van de andere landen van het Koninkrijk – jaarlijks ruim 3 miljoen paspoorten en identiteitskaarten (NIK) uitgegeven. Het leeuwendeel wordt uitgegeven bij gemeenten onder verantwoordelijkheid van de burgemeester. De betrouwbaarheid van identiteitsverificatie bij de uitgifte van reisdocumenten is een groot goed. Burgers en bedrijven moeten ervan uit kunnen gaan dat gegevens in reisdocument kloppen en dat de houder van een reisdocument ook daadwerkelijk hoort bij de persoonsgegevens die erin vermeld staan. De regels met betrekking tot identificatie zijn vastgelegd in de Paspoortwet en uitgewerkt in onderliggende besluiten.

Tabel 57 Identiteitsverificatie i.v.m. uitgifte reisdocumenten

<i>Omvang identiteitsverificaties i.v.m. uitgifte reisdocumenten in 2014</i>	<i>N</i>
Aantal uitgiften van paspoorten	2.087.462
Aantal uitgiften van identiteitskaarten	1.362.043

Bron: RvIG

Proces van identiteitsverificatie

Hoe iemand zich moet identificeren, hangt af van twee zaken. In de eerste plaats van of de aanvrager reeds beschikt over een paspoort of NIK (en het om een vervanging gaat), in de tweede plaats van de leeftijd van de aanvrager.

In geval de houder meerderjarig is en reeds een paspoort of NIK bezit, identificeert hij zich met zijn oude document. Hij moet daarbij ook een recente pasfoto overhandigen. De medewerker van de afdeling burgerzaken verifieert de echtheid en status (met behulp van het Verificatie Informatiesysteem (VIS)) van het oude document. In toenemende mate gebruiken gemeenten hierbij documentscanners. Vervolgens wordt de pasfoto vergeleken met de persoon van de aanvrager. Van deze foto wordt vervolgens een scan gemaakt.

In geval de houder meerderjarig is maar niet meer beschikt over het paspoort of NIK dat eerder aan hem is uitgereikt, schrijft de wet voor dat de houder een proces-verbaal van vermissing laat opmaken bij de politie. In Nederland loopt onder een meerderheid van de gemeenten een proef waarbij dit proces verbaal niet langer nodig is. De houder vult bij de gemeente vervolgens ook een verklaring van vermissing in. Indien de aanvrager ook geen andere geldige identiteitsmiddelen (meer) heeft, wordt door burgerzaken een uitdraai gemaakt van het vermiste document, waarna de gegevens waaronder de pasfoto worden vergeleken met de aanvrager. Hierbij worden enkele identificerende vragen gesteld, bijvoorbeeld: Hoeveel mensen wonen op uw adres, wat is de voornaam van uw moeder, etc. Enkele gemeenten hanteren hierbij ook nog 'het vier ogen principe' waarbij er altijd een collega van burgerzaken meekijkt bij de identificatie.

In geval iemand meerderjarig is maar niet eerder een reisdocument heeft gehad, vindt identificatie plaats aan de hand van de volgende documenten (waarover de gemeente zelf veelal al beschikt, tenzij de persoon niet ingeschreven staat in het BRP): een uittreksel uit het geboorteregister; een huwelijksakte van de ouders of als een

huwelijk niet van toepassing, is een verklaring van burgerlijke staat van de ouders; een brief van een overheidsorganisatie waarop het BSN van de aanvrager staat.

Ingeval de aanvrager van het document minderjarig is, dienen beide ouders schriftelijk te verklaren toestemming te geven.

<i>Gegevens op het identiteitsbewijs: Paspoort en Nederlandse identiteitskaart</i>	<i>Gegevens aanvullend in het achterliggende register: Basisregistratie Personen</i>
Naam (achternaam, voornamen)	Adresgegevens
Geboortedatum en -plaats	Gegevens ouders
Nationaliteit	Gegevens echtgeno(o)te/geregistreerd partner
Geslacht	Gegevens kinderen
Lengte	
Pasfoto	
Vingerafdruk	
Burgerservicenummer	
Paspoortnummer/NIK-nummer	
Handtekening	

Risico's op identiteitsfraude

Identiteitsfraude (of vermoedens hiervan) komt bij gemeenten weinig voor. Uit een recente peiling onder gemeenten blijkt dat bij de helft van de gemeenten in een jaar tijd wel eens een aanvraag is aangehouden voor nader onderzoek³⁸. Bij een kwart van de gemeenten werd uiteindelijk ten minste één keer identiteitsfraude geconstateerd. Het meest voorkomend is lookalike fraude (met medeweten van de rechtmatige houder van het reisdocument), het onrechtmatig veranderen van gegevens op/in reisdocumenten en het gebruikmaken van valse documenten.

Tabel 58 Fraude met reisdocumenten

<i>Fraude met reisdocumenten</i>	<i>N</i>
Geconstateerde fraude met Nederlandse reisdocumenten (paspoort en NIK)	99
Geconstateerde fraude met Nederlandse reisdocumenten (paspoort en NIK) in het buitenland (België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk)	191

Bron: KMAR/ECID

Ten behoeve van een rechtmatige verstrekking van reisdocumenten bestaan er de Basisopleiding Burgerzaken (BOBZ) en specifieke trainingen ten behoeve van fraudeherkenning.

³⁸ Evaluatie Proeftuin vermissing reisdocumenten, Panteia, 2015.

Aandachtspunten

Bij het verstrekken van reisdocumenten moeten gemeenten steeds laveren tussen een klantvriendelijke instelling enerzijds en een oplettende en controlerende houding anderzijds. In de praktijk moet een balie-medewerker daarbij vaak een drempel over om vragen rond iemands identiteit aan de orde te stellen. Bijvoorbeeld wanneer iemand sterk is afgefallen of aangekomen in het gezicht. Ook het vooruitzicht op een bewerkelijk onderzoek dat moet worden gestart bij gegronde vragen over iemands identiteit, kan een drempel zijn. Nader onderzoek naar aanleiding van vragen is tijdsintensief omdat er collega's moeten worden betrokken en omdat fysieke archieven met afschriften van oude reisdocumenten moeten worden geraadpleegd. Een gunstig perspectief in dit kader is de toename van het gebruik van document en gezichtsscanners. Het helpt de balie-medewerker bij de onderbouwing van de afweging om al dan niet te besluiten om de aanvraag van een reisdocument aan te houden voor onderzoek.

3. Inschrijven in het Handelsregister

Omvang

Bij de Kamer van Koophandel worden jaarlijks ruim 2,5 miljoen identiteitsverificaties uitgevoerd ten behoeve van mutaties in het Handelsregister. Het betreft identiteitsverificaties in verband met de oprichting van een bedrijf en situaties waarin bedrijfsgegevens moeten worden gewijzigd, bijvoorbeeld vanwege een verhuizing of vanwege een verandering in de samenstelling van een directie of bestuur.

Tabel 59 Mutaties in het handelsregister

<i>Aantal mutaties in het Handelsregister op jaarbasis</i>	
Aantal mutaties in het Handelsregister waarvoor identiteitsverificatie vereist is	ruim 2,5 miljoen
Aantal inschrijvingen	150.263
Aantal inschrijvingen van BV of NV via een notaris	29.830

Bron: Kamer van Koophandel en CBS

Met de reorganisatie van 2013 en de daaraan gekoppelde afslanking van het kantorennetwerk heeft de Kamer van Koophandel de afgelopen jaren sterk ingezet op online dienstverlening. Het contact met ondernemers en bedrijven is steeds meer verschoven van de balies van fysieke vestigingen naar het internet. Over het algemeen geldt dat fysiek contact zich beperkt tot situaties van bedrijfsoprichting. Ten behoeve van de betrouwbaarheid van het Handelsregister vindt identiteitsverificatie van bedrijfsoprichters nog steeds face to face plaats, hetzij aan de balie van de Kamer van Koophandel zelf, hetzij bij een notaris (als het gaat om de oprichting van een besloten vennootschap of naamloze vennootschap). Al het andere contact, bijvoorbeeld in het kader van het doorgeven van wijzigingen, vindt zo veel mogelijk schriftelijk of digitaal plaats.

Proces van identiteitsverificatie

Identiteitsverificatie in verband met een nieuwe inschrijving (niet zijnde een besloten vennootschap of naamloze vennootschap) gebeurt altijd aan de balie. Dit gebeurt altijd op afspraak, die via de website van de Kamer van Koophandel moet worden gemaakt. Bij het maken van de afspraak worden al meteen de volgende persoonsgegevens uitgevraagd: naam, voornamen, burgerservicenummer, contactgegevens. Bij het bezoek aan een van de 19 kantoren moet men zich

identificeren met een geldig reisdocument, rijbewijs, vreemdelingendocument of eventueel een buitenlands identiteitsbewijs. De medewerker scant het identiteitsbewijs. Hierbij wordt de echtheid gecontroleerd en wordt ook nagegaan of het document niet als vermist staat geregistreerd in het Verificatie Informatiesysteem (VIS). Ook wordt gecontroleerd of de persoon aan de balie dezelfde is als de persoon die in het document staat vermeld. Alle medewerkers van de Kamer van Koophandel zijn hiervoor opgeleid. De opleiding is een voorwaarde om de intake te mogen doen. Na identiteitsverificatie worden de persoonsgegevens geverifieerd met de Basisregistratie Personen (BRP) en worden de adresgegevens van het bedrijf geverifieerd met de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Wanneer de gegevens niet overeenkomen met de gegevens uit de BRP, wordt de betrokkene verwezen naar de gemeente om daar eventueel een mutatie te laten doorvoeren in de BRP. Na succesvolle registratie ontvangt de ondernemer een tijdelijk BTW-nummer en een KvK-nummer. Het BTW-nummer wordt op een later moment door de Belastingdienst definitief gemaakt en per post nogmaals (door de Belastingdienst) aan de ondernemer toegestuurd.

Indien bij het op te richten bedrijf gekozen wordt voor de rechtsvorm van een besloten vennootschap of naamloze vennootschap, wordt de identiteitsverificatie niet bij de Kamer van Koophandel uitgevoerd maar door de notaris die de akte van oprichting opmaakt. Deze akte wordt door de notaris (dus zonder tussenkomst van de bestuurder) digitaal doorgestuurd. De akte wordt daarbij vergezeld van twee ingevulde formulieren met respectievelijk gegevens over bestuurders en bedrijf. Identiteitsverificatie ten behoeve van een wijziging gebeurt over het algemeen per post. Wijzigingen moeten worden vergezeld van een kopie van een identiteitsbewijs van de ondernemer/bestuurder. De kopie van het document wordt door de Kamer van Koophandel gescand, zodat deze digitaal kan worden opgeslagen. Daarbij wordt steeds ook nagegaan of het document geregistreerd staat in VIS. De kopie wordt na het scannen vernietigd.

Adreswijzigingen die betrekking hebben op het woonadres van ondernemers of bestuurders hoeven niet te worden doorgegeven. Adreswijzigingen van personen die ingeschreven zijn bij de Kamer van Koophandel worden door de BRP automatisch doorgegeven en door het Handelsregister overgenomen.

Gegevens die worden geregistreerd bij inschrijving	Aanvullende gegevens in het Handelsregister
Naam (inclusief voornamen)	BTW-nummer
Burgerservicenummer	KvK-nummer
Contactgegevens ondernemer	Er is een koppeling met BRP en BAG
Bedrijfsgegevens	
Handtekening	

Risico's op identiteitsfraude

Het Handelsregister is een basisregister, in dit kader wordt streng gelet op de betrouwbaarheid en de kwaliteit van identiteitsverificatie. Hoewel identiteitsfraude sporadisch wordt geconstateerd, is het risico reëel. Voor zover misbruik wordt geconstateerd, gaat het vaak om personen die op naam van een ander een bedrijf oprichten en inschrijven, vervolgens goederen kopen die niet betaald worden.

Aandachtspunten

Met de verschuiving van face to face dienstverlening naar online dienstverlening, is er een groeiende behoefte aan online identiteitsverificatie. In dit kader wordt veel

waarde gehecht aan de ontwikkeling van eID. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de betrouwbaarheid en de aansprakelijkheid van de Kamer van Koophandel in gevallen waarin het misgaat. Het is een reden dat bij inschrijving identiteitsverificatie nog altijd face to face plaatsvindt. Digitale identiteitsverificatie is wel het toekomstperspectief, vooral voor een betrouwbare doorgifte van wijzigingen in het Handelsregister (waarbij nu kopieën van identiteitsdocumenten worden gevraagd). Overigens wordt nu al gebruikgemaakt van het Persoonlijk Organisatie Certificaat (POC) voor online uitwisseling van exportdocumenten. Het is een middel om de betrouwbaarheid van identiteitsverificatie te waarborgen en het berichtenverkeer tussen bedrijf en Kamer van Koophandel te beveiligen.

4. Openen van een bankrekening

Omvang

Indien iemand zich als een nieuwe klant meldt bij een bank en daarbij een bankrekening wil openen, vindt altijd identificatie plaats. Banken zijn dat verplicht te doen. In de eerste plaats vanwege de zorgplicht die zij hebben in het kader van de Wet op het financieel toezicht (Wft), in de tweede plaats in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De Wwft verplicht banken om voorafgaand aan dienstverlening een cliëntenonderzoek uit te voeren, het identificeren van de klant vormt daar de basis van. Daarnaast kan de Algemene wet inzake rijksbelastingen ook als wettelijk kader worden gezien. Banken zijn met deze wet verplicht om in het kader van de belastingheffing gegevens te verstrekken over saldi van klanten. Om dat betrouwbaar en efficiënt te kunnen doen, is het banken toegestaan het BSN van rekeninghouders op te slaan en te gebruiken. In Nederland zijn er ruim 23 miljoen bankrekeningen.

Proces van identificatie

Identificatie bij het openen van een bankrekening (door een nieuwe klant) kan over het algemeen op drie manieren: in persoonlijke aanwezigheid van de klant op een filiaal, via afgeleide identificatie en via uitbestede identificatie bij een tussenpersoon. In alle drie de gevallen vindt identificatie in ieder geval plaats aan de hand van een geldig identiteitsbewijs. Dit kan een geldig Nederlands paspoort zijn, een identiteitskaart of een rijbewijs. Identificatie kan ook met identiteitsbewijzen uit andere EU-landen.

Tabel 60 Hoe vond identificatie plaats bij het openen van een bankrekening? (N=309)

	(N=309)
In persoonlijke aanwezigheid	46%
Online	40%
Anders	9%
Weet niet (meer)	5%

Bron: Enquête onder burgers

Identificatie waarbij de nieuwe klant naar het filiaal gaat, is onder de grote banken nog altijd het meest gangbaar. Vaak wordt de gang naar het bankfiliaal voorafgegaan door een online stap. De nieuwe klant geeft op de website aan een bankrekening te willen openen. Hij vult daarbij persoonsgegevens in zoals naam- en adresgegevens en soms bijvoorbeeld ook geboorteplaats, - land en BSN. Vervolgens wordt de klant gevraagd zich bij de balie van een filiaal te identificeren. Daarbij controleert de

baliemedewerker het document op een aantal echtheidskenmerken, waaronder de pasfoto. Sommige banken maken daarbij een scan van het document. Vervolgens worden verschillende registers geraadpleegd:

- Verificatie Informatiesysteem (VIS): dit systeem van BKR informeert het bedrijfsleven en publieke instellingen over de unieke nummers van gestolen, vermiste of om andere redenen ongeldig verklaarde identiteits- en reisdocumenten uit binnen- en buitenland.
- Externe Verwijzingsapplicatie (EVA): met informatie uit EVA kunnen aangesloten banken en financieringsondernemingen nagaan of (rechts)personen een frauderisico vormen.
- Interne lijst: banken houden er over het algemeen ook een interne lijst op na waarop mensen staan die zij niet meer willen toelaten.
- Externe lijsten: vervolgens wordt ook nagegaan of de nieuwe klant op de lijst met Politically Exposed Persons staat of op een sanctielijst.
- Indien de rekening verband houdt met een hypothecaire lening, wordt ook het register van de Stichting Fraudebestrijding Hypotheken geraadpleegd.

Banken die niet werken met een uitgebreid netwerk van filialen of helemaal geen filialen hebben, maken vaak (of uitsluitend) gebruik van afgeleide identificatie (bijvoorbeeld Triodos of Knab Bank). Afgeleide identificatie is alleen mogelijk wanneer de nieuwe klant al een bankrekening heeft bij een Nederlandse bank. Bij afgeleide identificatie identificeert de klant zich met zijn bestaande rekening. Doorgaans door van deze bestaande rekening één eurocent over te maken naar de nieuw te openen rekening. De bank controleert vervolgens of de tenaamstelling van de bestaande rekening overeenkomt met die van de nieuwe rekening. Het overschrijven kan soms ook gedaan worden via iDEAL. Naast deze afgeleide identificatie moet de klant zich tevens legitimeren door een kopie van een identiteitsbewijs op te sturen of door een foto of kopie digitaal aan te leveren.

<i>Persoonsgegevens aan de hand waarvan identificatie plaatsvindt</i>	<i>Bank heeft toegang tot</i>
Naam (inclusief voornamen)	VIS (BKR)
Geboortedatum en -plaats	EVA (BKR)
Burgerservicenummer	Sanctielijst
Nummer identiteitsbewijs	SFH
Handtekening	
Contactgegevens	
Bestaand bankrekeningnummer (bij online identificatie)	

Risico's op identiteitsfraude

Fraude volgt de weg van de minste weerstand. De bank die zich het minst beveiligd, is het kwetsbaarst. Afgaande op de omvang van de schade manifesteert fraude zich vooral als hacking en skimming. Fraude bij identificatie komt ook voor, het betreft fraudeurs die op naam van een ander een bankrekening openen om vervolgens de maximale kredietlimiet te benutten en/of creditcards aan te vragen. Het is een vorm van fraude waarbij misbruik wordt gemaakt van een kopie van een identiteitsbewijs.

Banken proberen dit mede te voorkomen door klanten te adviseren op de kopie te zetten waarvoor deze bedoeld is.

Tabel 61 Fraude in de financiële sector

	2014	Eerste helft 2015
Aantal valse/geskimde passen (debit cards)	2.000	1.400
Schade van valse/geskimde passen (debit cards)	€ 1.257.000	€ 789.000
Aantal valse/geskimde credit cards	2.800	1.400
Schade van valse/geskimde credit cards	€ 1.735.000	€ 855.000
Fraude met internetbankieren (geslaagde pogingen)	2.250	1.100
Schade van fraude met internetbankieren	€ 4.684.000	€ 3.136.000

Bron: NVB, 2015

De toename van online identificatie zal waarschijnlijk de komende jaren doorzetten. Banken experimenteren met nieuwe vormen van identificatie, vooral om bij vervolcontacten vast te kunnen stellen dat de klant inderdaad is wie hij zegt te zijn. Voorbeelden daarvan zijn spraakherkenning (bijvoorbeeld bij telefonische contact met klanten) en gezichtsherkenning (in apps of bij online bankieren).

5. Het laten opmaken van een notariële akte

Omvang

Een notaris is verantwoordelijk voor geldige rechtshandelingen. Dit zijn handelingen die een bepaald rechtsgevolg beogen. Voorbeelden zijn het oprichten van een besloten vennootschap en het opmaken van een testament. Het opmaken van een akte die in het kader van dergelijke handelingen plaatsvindt, begint altijd met identificatie. Het is een eerste vereiste en verantwoordelijkheid van de notaris zich ervan te vergewissen dat de persoon waarvoor hij werkt, ook daadwerkelijk de persoon is die hij zegt te zijn. Deze verplichting is opgenomen in art. 39 van de Wet op het notarisambt en ook in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft); deze laatste wet is ook van toepassing op andere beroepsgroepen zoals accountants en advocaten. De Wwft geldt voor vrijwel het hele werkkterrein van de notaris. Een notaris identificeert doorgaans aan de hand van een geldig legitimatiebewijs (eventueel met een buitenlands identiteitsbewijs en/of verblijfsdocument). In uitzonderingsgevallen kan dat ook door gebruik te maken van een getuige. Dagelijks worden er 3.856 akten geregistreerd. Naast het opmaken van akten verricht de notaris ook nog andere diensten waarvoor hij om identificatie zal vragen.

Tabel 62 Omvang identiteitsverificatie bij notarissen

<i>Omvang identificaties bij notarissen op basis van aantal opgemaakte akten</i>		2014
Totaal aantal akten (schatting)		Ruim 1,2 miljoen
Meest voorkomende akten:		
- Levering onroerende zaak		20%
- Hypotheek		15%
- Testament/uiteerste wilsbeschikking		18%
- Verklaring van erfrecht		5%
- Levenstestament		2%

<i>Omvang identificaties bij notarissen op basis van aantal opgemaakte akten</i>	<i>2014</i>
- Oprichting BV	3%

Bron: KNB (Factsheet Akten) & bewerking Panteia

Proces van identificatie

De regels voor de identificatie van cliënten zijn te vinden in de Wet op het notarisambt en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Op de naleving van de wettelijke regels wordt tijdens de reguliere audits (peer reviews) toegezien. Naast deze controle binnen de beroepsgroep, wordt er integraal toezicht gehouden door het Bureau Financieel Toezicht.

Identificatie moet in beginsel face to face plaatsvinden. Doorgaans op het moment dat iemand een notaris voor de eerste keer bezoekt of wanneer de notaris de klant bezoekt. Wanneer er een akte wordt opgemaakt, maakt de notaris gewoonlijk een kopie van het identiteitsdocument en schrijft op de kopie wanneer hij het origineel heeft gezien. Ook neemt hij het nummer van het ID-bewijs over. Dit nummer wordt ook vermeld in de op te maken akte. De notaris kan de identiteit van een cliënt ook (in persoon) door een andere beroepsbeoefenaar (lawyer) laten vaststellen als hij niet in staat is de cliënt persoonlijk te ontmoeten. In dat geval blijft de notaris zelf voor de ingehuurde dienstverlening verantwoordelijk.

De verantwoordelijkheid rond identificatie van een notaris reikt vaak verder dan alleen het verifiëren van de identiteit van de persoon voor wie hij werkt. Voor enkele akten moet niet alleen de identiteit van de klant worden vastgesteld, maar moet de notaris ook nagaan hoe de persoon zich verhoudt tot anderen. Bijvoorbeeld of de cliënt in gemeenschap van goederen is getrouwd of dat hij kinderen heeft. Om deze controle te kunnen doen, heeft de notaris toegang tot de BRP en tot het VIS. Voor transacties die onder de Wwft vallen, dient de notaris ook na te gaan of de cliënt een PEP-status heeft (Politically Exposed Person), dit om eventueel een inschatting te kunnen maken van risico's op corruptie of verduistering van overheidsgelden. De inspanningen die een notaris in dit kader moet doen, zijn overigens niet nader beschreven. Wat in een concreet geval een 'redelijke inspanning' is, zal in het licht van de beschikbare middelen en het al dan niet evidente karakter van de status van de cliënt moeten worden beoordeeld.³⁹ Hoe notarissen de kwaliteit van identificatie borgen, verschilt per kantoor. Sommige notarissen beschikken over apparatuur, enkelen hebben ook training gevolgd. Deze maatregelen zijn niet verplicht voorgeschreven.

<i>Persoonsgegevens die worden verwerkt</i>	<i>Notaris heeft aanvullend toegang tot</i>
Naam (inclusief voornamen)	BRP
Geboortedatum en -plaats	VIS
Burgerservicenummer	
Nummer identiteitsbewijs	
Handtekening	
Contactgegevens	

Risico's op identiteitsfraude

³⁹ Bron: Bureau Financieel Toezicht.

Hoe vaak identiteitsfraude door notarissen wordt vermoed of vastgesteld, is niet bekend. Voor zover de beroepsorganisatie KNB daar signalen over ontvangt, gaat het om incidenten. Hooguit een of twee gevallen per jaar. Deze signalen betreffen voornamelijk vragen van leden over hoe moet worden omgegaan met concrete gevallen waarin vragen bestaan over iemands identiteit.

Aandachtspunten

Vanwege de specifieke verantwoordelijkheden van een notaris en de eisen die bij wet gesteld worden, is het notariaat er veel aan gelegen dat het ID-stelsel betrouwbaar is. Er bestaat binnen de beroepsgroep vertrouwen in het Nederlandse ID-stelsel en de identiteitsdocumenten die daar onderdeel van zijn. Een relatief zwak punt zijn de identiteitsdocumenten uit een aantal andere EU-lidstaten en niet EU-lidstaten.

Daarnaast is er een groeiende behoefte aan methoden voor online identificatie. Hoewel deze behoefte al langer bestaat voor zowel dienstverlening aan particulieren als dienstverlening aan ondernemers en bedrijven, zal deze met bijvoorbeeld de komst van de Europese eenpersoonsvennootschap (SUP) meer actueel worden. Deze rechtsvorm is bedoeld om het internationale handelsverkeer te dienen, maar brengt ook een risico op misbruik mee, zolang niet zeker is dat online oprichting (inclusief de identificatie van de oprichters) op betrouwbare wijze kan plaatsvinden. In dit kader worden de ontwikkelingen in Nederland met betrekking tot eID gevolgd en in Europees verband de ontwikkelingen met betrekking tot electronic identification and trust services (eIDAS).

6. Inschrijven bij een uitzendbureau

Omvang

Iedere werknemer is verplicht om zich bij het aangaan van een arbeidsovereenkomst tegenover de werkgever te identificeren. Dat geldt ook voor uitzendkrachten. Zij hebben die plicht allereerst jegens het uitzendbureau, omdat zij daar in dienst treden, en vervolgens ook jegens het bedrijf of de instelling waar naartoe zij worden uitgezonden. De identificatieplicht komt voort uit drie wetten: de Wet op de identificatieplicht, de Wet op de loonbelasting en de Wet arbeid vreemdelingen. Over hoeveel mensen zich jaarlijks inschrijven bij een uitzendbureau zijn landelijk geen cijfers beschikbaar. Wel is bekend dat jaarlijks zo'n 700.000 mensen (wel eens) via een uitzendbureau werken⁴⁰, zij hebben zich ingeschreven bij een of meer uitzendbureaus.

Proces van identiteitsverificatie

In lijn met de algemene digitalisering van dienstverlening, is inschrijving bij een uitzendbureau steeds meer verschoven van een fysieke balie bij een vestiging naar een digitaal portaal. Over het algemeen ziet het proces er daarmee bij de landelijke bureaus als volgt uit. Werknemers schrijven zich via een digitaal portaal (website) in. Zij maken daartoe een account aan de hand van naam en contactgegevens. Indien het uitzendbureau daar aanleiding toe ziet, wordt de kandidaat uitgenodigd op een vestiging. Hij dient zich daarbij te legitimeren met een geldig paspoort, Nederlandse identiteitskaart of rijbewijs. De gegevens aan de hand waarvan de kandidaat zich aan

---

⁴⁰ ITS/ABU, Uitzendmonitor 2014.

de balie identificeert, worden vergeleken met de gegevens die eerder door hem online zijn verstrekt. Indien de kandidaat geplaatst kan worden en het tot een arbeidsovereenkomst komt, wordt een kopie/digitale scan gemaakt van het identiteitsbewijs, daarbij wordt dan ook het burgerservicenummer van het document overgenomen.

Een relatief groot deel van de mensen die op uitzendbasis werken, heeft een andere nationaliteit dan de Nederlandse. Voor zover zij komen uit een EU-land, kunnen zij zich identificeren met een identiteitsbewijs uit hun eigen land. Dat kan een paspoort zijn, een identiteitskaart of een rijbewijs. Voor mensen buiten het EU-gebied geldt dat zij moeten beschikken over een tewerkstellingsvergunning.

In het kader van de ketenaansprakelijkheid dienen de bedrijven en instellingen die uitzendkrachten inhuren, zich er van te vergewissen dat de degene die het werk daadwerkelijk verricht dezelfde is als de door het uitzendbureau uitgezonden kracht. Identiteitsverificatie moet daarom vervolgens ook plaatsvinden bij het bedrijf of de instelling dat de werknemer inhuurt.

Het uitvoeren van goede identiteitsverificatie is niet vrijblijvend, noch voor het uitzendbureau noch voor het bedrijf dat de uitzendkrachten inhuurt. Wanneer wordt geconstateerd dat werk wordt uitgevoerd door krachten die niet staan geregistreerd of die niet over een werkvergunning beschikken, kunnen de boetes snel oplopen. De landelijke uitzendbureaus hebben daarom een protocol opgesteld aan de hand waarvan intercedenten de identiteitsverificatie uitvoeren. Men kijkt naar het identiteitsbewijs zelf, naar de echtheidskenmerken, beschadigingen en stempels, en men vergelijkt gegevens uit het document met de fysieke kenmerken van de kandidaat (gezicht, lengte) en de gegevens die hij verstrekt (geboortedatum, handtekening).

Risico's op identiteitsfraude

Risico's op identiteitsfraude manifesteren zich vooral als lookalike fraude. Het zijn situaties waarbij degene die het werk verricht, niet dezelfde is als degene op wiens naam de arbeidsovereenkomst is gesteld. Deze fraude wordt nogal eens gepleegd om het ontbreken van een tewerkstellingsvergunning te omzeilen. Een belemmering bij de detectie van lookalike fraude zijn de foto's op identiteitsbewijzen. Het gegeven dat zij zwart-wit zijn en vaak niet helder afgedrukt, maakt het lastig een goede vergelijking te maken met het gezicht van de persoon die zich meldt bij het uitzendbureau of die zich meldt bij het bedrijf dat de kracht inleent.

Aandachtspunten

Werkgevers is het alleen toegestaan persoonsgegevens te verwerken indien er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Bij uitzendwerk loopt inschrijving echter vaak vooruit op zo'n overeenkomst. Pas na de inschrijving blijkt of het tot een overeenkomst kan leiden. Het moment van inschrijven en het moment van identificeren (waarop ook een kopie van het identiteitsbewijs wordt gemaakt) zijn daardoor van elkaar gescheiden. In de praktijk leidt dit nogal eens tot lastige situaties. Bijvoorbeeld wanneer iemand op korte termijn kan beginnen met werken maar voor de eerste werkdag geen mogelijkheid heeft om zich bij het uitzendbureau te identificeren. Het is een aandachtspunt dat vaker opspeelt vanwege het krimpende kantorennetwerk van de grotere uitzendbureaus.

Een tweede aandachtspunt is de tewerkstellingsvergunning en dan vooral de verlenging daarvan. Het komt nogal eens voor dat een werknemer van buiten de EU een loondienstverband aangaat op basis van een geldige vergunning, maar waarbij de geldigheidsduur tijdens het dienstverband verloopt. De werkgever wordt in dat geval verantwoordelijk gehouden voor een goede controle en tijdige verlenging. Het is een verantwoordelijkheid die niet altijd makkelijk te dragen is, omdat de aanvraag voor een verlening van een vergunning nogal eens vertraagt.

Een derde aandachtspunt zijn identiteitsdocumenten van andere EU-lidstaten die doorgaan als geldige documenten waarmee men zich in Nederland kan identificeren. Het vergt veel kennis om al deze documenten te kennen en te kunnen vaststellen of ze echt zijn.

7. Wijzigen rekeningnummer bij de Belastingdienst

De Belastingdienst int belastingen en premies, zowel bij individuele burgers als bij bedrijven, en keert toeslagen uit. Identiteitsverificatie speelt bij alle processen een belangrijke rol. Daar waar betalingen in het spel zijn, bijvoorbeeld bij de uitbetaling van toeslagen, neemt het belang van identiteitsverificatie toe omdat er voor fraudeurs winst te behalen valt. In deze beschrijving gaat daarom veel aandacht uit naar het proces van identiteitsverificatie dat plaatsvindt wanneer een burger een rekeningnummer wijzigt.

Proces van identiteitsverificatie

Er zijn drie kanalen waarmee burgers zaken kunnen doen met de Belastingdienst: digitaal, per telefoon en per brief. Van deze kanalen wordt het digitale kanaal verreweg het meeste gebruikt. Mensen kunnen op internet via de site of de app (mobiele telefoon) van de Belastingdienst aangifte doen en wijzigingen doorvoeren, waaronder bijvoorbeeld een wijziging van het rekeningnummer. Identiteitsverificatie verloopt daarbij altijd via DigiD, waarbij eventueel sprake kan zijn van een machtiging. Daarnaast worden enkele achtergrondgegevens gemonitord, zoals IP-adres van de verzender en tijdstip van inzending. Deze gegevens worden gebruikt om op metaniveau eventuele onregelmatigheden of verdachte patronen te ontdekken en daarmee mogelijke fraude te voorkomen. Voor een kleine groep mensen – zij die niet in Nederland wonen, wel in Nederland belastingplichtig zijn en niet over DigiD beschikken – is het nog mogelijk om de digitale aangifte te ondertekenen met een “elektronische handtekening”.

Via de belastingtelefoon kan men geen wijzigingen doorvoeren, maar wel informatie opvragen. Identiteitsverificatie geschiedt daarbij door middel van “verificatievragen”: er wordt bijvoorbeeld gevraagd naar naam, adres, geboortedatum en BSN. De aard van de gegevens die voor de identiteitsverificatie worden gevraagd, hangt af van de informatie die door de burger wordt opgevraagd: hoe vertrouwelijker, hoe meer vragen er ter verificatie worden gesteld.

Via het schriftelijke kanaal kan belastingaangifte worden gedaan en kunnen wijzigingen worden doorgevoerd, zoals het doorvoeren van een nieuw rekeningnummer (zie hieronder). Voor een kleine groep mensen, zij die in het buitenland wonen, geen DigiD hebben en niet over een elektronische handtekening beschikken, is het schriftelijke kanaal het enige kanaal dat zij kunnen gebruiken.

Het wijzigen van een rekeningnummer

Bij een online wijziging dient te worden ingelogd middels DigiD. Bij het wijzigen van een rekeningnummer per post dient een formulier te worden ingevuld; hier moeten persoonsgegevens worden ingevuld (naam, adres, woonplaats, BSN) en het moet worden ondertekend.

De Belastingdienst voert vervolgens een check uit of het opgegeven rekeningnummer op naam van de begunstigde staat. Hiertoe krijgt het eenmaal per jaar gegevens van de Nederlandse banken. Hiermee bouwt de Belastingdienst in wezen een extra identiteitscontrole in, waarbij het vertrouwt op de identiteitsvaststelling die door de bank heeft plaatsgevonden. Indien het rekeningnummer tussentijds wordt gewijzigd en de Belastingdienst dus niet over actuele gegevens met betrekking tot de tenaamstelling van de bankrekening beschikt, wordt als reactie op de wijziging een verzoek gestuurd naar de begunstigde om nog een kopie van een identiteitsbewijs en van een bankafschrift (of uitdraai van de internetbankomgeving) op te sturen. Burgers kunnen ook een buitenlands rekeningnummer opgeven. Omdat de Belastingdienst geen gegevens heeft over de tenaamstelling van buitenlandse rekeningnummers, wordt in deze gevallen⁴¹ direct gevraagd naar een kopie van een identiteitsbewijs en een kopie van een bankafschrift (of uitdraai van de internetbankomgeving). De identiteitsverificatie vindt hierbij dus plaats op basis van een kopie van het identiteitsbewijs. Dit proces is daarom fraudegevoeliger dan bij Nederlandse bankrekeningen, waar uiteindelijk ook de check met de tenaamstelling van de rekening wordt uitgevoerd.

Risico's op identiteitsfraude

De risico's op identiteitsfraude zijn aanmerkelijk afgenomen sinds burgers nog maar met één rekeningnummer mogen werken met de Belastingdienst en dat rekeningnummer op hun eigen naam dient te staan. Door de controle die de Belastingdienst daarop voert, is het moeilijk om te frauderen met gewijzigde rekeningnummers en met uitbetaling van toeslagen. Dit risico is groter met buitenlandse rekeningnummers, omdat daar de check op de tenaamstelling ontbreekt. De bekende gevallen van identiteitsfraude zijn in de afgelopen jaren sterk afgenomen, van enkele honderden gevallen naar enkele tientallen gevallen per jaar. Bij deze fraudegevallen is meestal sprake van zogenaamde "exenfraude", waarbij mensen DigiD inlogcodes van hun ex-partner misbruiken, voornamelijk om hun ex-partner dwars te zitten.

8. Op naam zetten van een voertuig bij de RDW

De RDW is een publieke dienstverlener in de mobiliteitsketen. Haar taken omvatten onder andere: toelating van voertuigen en onderdelen daarvan, toezicht en handhaving, registratie, informatieverstrekking en documentafgifte.

In de identiteitsketen speelt de RDW op verschillende manieren een rol. Allereerst door het omwisselen van buitenlandse rijbewijzen voor Nederlandse rijbewijzen. Vervolgens ook door de expertise die de RDW heeft op het gebied van rijbewijzen, waardoor bij twijfel vaak documenten ter verificatie naar de RDW worden gestuurd. Een interessant proces waarbij identiteitsverificatie een belangrijke rol speelt, is voorts de tenaamstelling van voertuigen, die onder de hoede van de RDW plaatsvindt.

⁴¹ Ook hier is overigens onderscheid te maken naar specifieke situaties. Zo kan een buitenlands rekeningnummer ook middels DigiD worden doorgegeven. Onderstaande heeft betrekking op burgers die geen DigiD hebben en/of een rekeningnummer willen opgeven dat niet in een van de SEPA-landen is geregistreerd.

De tenaamstelling van voertuigen kan vervolgens door de politie weer worden gebruikt voor de identiteitsvaststellingen van aangehouden personen op straat. Hieronder gaan we in op twee situaties: identiteitsverificatie bij het omwisselen van het rijbewijs en identiteitsverificatie bij de tenaamstelling van voertuigen.

Omwisselen rijbewijs

Het omwisselen van een buitenlands rijbewijs voor een Nederlands rijbewijs is mogelijk onder een aantal omstandigheden: de houder dient ingeschreven te staan in de BRP en dient over een geldige verblijfstitel te beschikken. Daarnaast moet het buitenlandse rijbewijs natuurlijk geldig zijn en afkomstig zijn uit een bepaalde selectie van landen (waaronder de gehele EU).

Voor de burger begint het traject van omwisseling bij de gemeente. Daar vult hij/zij ter plekke aan de balie een formulier in (aanvraagformulier 3 E 0397). Daarbij moet hij/zij een pasfoto, het originele buitenlandse rijbewijs en eventueel een verklaring van de Belastingdienst en/of een verklaring van geschiktheid meesturen. De gemeente stuurt dit pakket naar de RDW, waar de aanvraag wordt getoetst. Dit betekent dat de identiteit van de aanvrager dus feitelijk bij de gemeente wordt geverifieerd; bij de RDW worden de documenten vervolgens op echtheid getoetst. Na akkoordbevinding kan de burger het rijbewijs afhalen bij de gemeente; het buitenlandse rijbewijs wordt dan teruggestuurd naar het land waar het rijbewijs is afgegeven.

Tenaamstelling van voertuigen

Voertuigen moeten op naam worden gesteld. Dit is verplicht gesteld met de Wegenverkeerswet. Hierin is ook bepaald dat degene die een voertuig op zijn naam wil laten zetten, zich identificeert met een geldig paspoort, een Nederlandse identiteitskaart, een vreemdelingendocument of een rijbewijs. Mensen met de Nederlandse nationaliteit regelen de tenaamstelling van voertuigen bij een kentekenloket (dit is mogelijk op ruim 900 PostNL postkantoren) of bij de RDW-balie in Zoetermeer of Veendam. Daarbij moet de nieuwe eigenaar van het voertuig het tenaamstellingsbewijs van de vorige eigenaar meenemen. Een tenaamstelling kan ook online geregeld worden. Daarbij dient men zich middels DigiD én een geldig rijbewijs te identificeren (het rijbewijs moet daarbij recent zijn, afgegeven na 13-11-2014). Hiervoor heeft de gebruiker een NFC kaartlezer nodig, die het rijbewijs kan uitlezen.

Mensen met buitenlandse nationaliteit regelen de tenaamstelling van een voertuig bij een van de veertien RDW-kantoren, omdat daar de expertise aanwezig is om de echtheid van buitenlandse documenten te controleren. Deze mensen identificeren zich met een gangbaar identiteitsbewijs. Dit wordt door het personeel op echtheid gecontroleerd, waarna de documenten worden ingescand. Ze worden geanonimiseerd opgeslagen en een half jaar bewaard. Deze opslag is vooral bedoeld als controle dat het proces van identiteitsverificatie correct is verlopen – gegevens kunnen niet meer uitgelezen worden.

Risico's op identiteitsfraude

Afgelopen voorjaar kwam fraude met kentekens in het nieuws. Diverse media meldden op basis van een vertrouwelijk stuk van de Nationale Politie dat er in Nederland 40.000 valse kentekenplaten zouden circuleren. De betrokken fraudeurs zouden hiermee hun voertuig- en fiscale verplichtingen ontduiken. Ook zouden de valse kentekenplaten gebruikt worden bij benzinediefstal. In het kader van de bestrijding van deze fraude wordt op dit moment in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie geëxperimenteerd met een chip die in de kentekenplaat wordt opgenomen.

9. Aangehouden worden door de politie

Goede identiteitsverificatie is bij de politie van vitaal belang. Jaarlijks vinden er circa 400.000 aanhoudingen plaats. In al deze gevallen vinden in theorie de volgende drie stappen plaats: identiteitsverificatie (verkrijgen van een integer persoonsbeeld), verkrijgen van een integraal persoonsbeeld, en het bepalen van vervolgstappen. Indien de identificatie niet correct plaats vindt kan het gevolg zijn dat daders vrijuit gaan. De identiteitsverificatie kan ofwel op straat plaats vinden, ofwel op kantoor.

Identiteitsverificatie op straat

Indien iemand op straat wordt aangehouden dient deze zich te kunnen identificeren. Sinds 2005 is iedereen van 14 jaar en ouder verplicht om een identiteitsbewijs te kunnen tonen bij staande houding door de politie of ander bevoegd gezag. Het identiteitsbewijs is dan ook het eerste middel voor de politie om de identiteit vast te stellen.

Momenteel is de politie bezig om elke agent te voorzien van een mobiel systeem, MEOS (Mobiel Effectief Op Straat). Dit is een belangrijk hulpmiddel voor de identiteitsverificatie op straat. MEOS is gekoppeld aan 20 of 21 registers (afhankelijk van de regio)⁴², waaruit de agent ter plekke kan putten om de identiteit te verifiëren. Een agent kan de gegevens uit deze registers oproepen door het inscannen van een identiteitsbewijs⁴³, ofwel door het invoeren van gegevens zoals adres of naam en geboortedatum. De agent heeft vervolgens toegang tot de informatie uit de gekoppelde registers, en kan bijvoorbeeld een pasfoto oproepen of kan de identiteit verifiëren door het stellen van enkele controlevragen over bijvoorbeeld de gezinssamenstelling (overige ingeschrevenen op dat adres) of de voertuigen die daar staat geregistreerd (merk, kleur, bouwjaar). Ook kan MEOS vingerafdrukken lezen om deze te vergelijken met de gekoppelde registers die vingerafdrukken bevatten.

Ten tijde van de publicatie van dit rapport (december 2015) zijn er ongeveer 23.000 MEOS telefoons operationeel. In het eerste kwartaal van 2016 zullen er nog circa 10.000 bijkomen, waarmee per april 2016 elke agent beschikking zal hebben over een MEOS-telefoon.

Identiteitsverificatie op het bureau

Indien er bij het proces van identiteitsverificatie op straat twijfel ontstaat over de identiteit van de verdachte wordt deze meegenomen naar het bureau om daar de identiteit vast te stellen. Ook bij mensen die als verdachte of als getuige op het bureau worden uitgenodigd moet de identiteit worden vastgesteld. In principe wordt hiervoor gebruik gemaakt van de "ID-zuil", een speciaal ingerichte plek op het politiebureau waar de identiteitsvaststelling plaats vindt. Bij de ID-zuil kan ook informatie worden geregistreerd, dit in tegenstelling tot MEOS waar alleen informatie wordt geraadpleegd. In de ID-zuil is apparatuur waarmee de echtheid van documenten kan worden gecontroleerd, vingerafdrukken kunnen worden afgenomen⁴⁴ en foto's worden gemaakt. Ook kan een identiteit worden vergeleken met de databanken met DNA-materiaal. De geregistreerde gegevens worden uiteindelijk aan de

⁴² Het gaat bijvoorbeeld om de BRP, registers met informatie over tenaamstelling van voertuigen, kadaster, registers met informatie over vreemdelingen en registers met informatie over verdachten en criminelen.

⁴³ De zogenaamde "machine readable zone" van het identiteitsbewijs wordt uitgelezen.

⁴⁴ Dit gebeurt standaard bij mensen die verdacht worden van een "ernstig misdrijf", waarvoor vier jaar gevangenisstraf of meer kan worden opgelegd.

strafrechtsketendatabank aangeboden. De "ID-staat" wordt geprint en toegevoegd aan het proces-verbaal.

Momenteel komt ongeveer 65% van alle aangehouden en uitgenodigde verdachten langs de ID-zuil; de bedoeling is dat dit in de toekomst stijgt naar 100%. Het systeem met ID-zuilen is momenteel in opbouw. Momenteel zijn er ongeveer 350 ID-zuilen, verspreid over het land. Het doel is dat elk politiebureau één zuil krijgt.

Risico's op identiteitsfraude

Met bovengenoemde systemen is het risico op identiteitsfraude beperkt, doordat informatie uit verschillende registraties vergeleken kan worden. Toch blijft de identiteitsvaststelling natuurlijk mensenwerk. Bovendien hebben we gezien dat de genoemde systemen nog niet voor elke agent en op elk bureau beschikbaar zijn; in de toekomst zal dit wel het geval zijn.

Maatregelen organisatiebreed

Voor het gebruik van de ID-zuilen hebben alle betreffende medewerkers een training (theorie en praktijk) van een volle dag ontvangen. Voor het gebruik van MEOS krijgen de medewerkers een uitgebreide handleiding, opleidingsboekje met oefeningen en worden er regelmatig filmpjes opgenomen en verspreid om nieuwe functionaliteiten toe te lichten.

10. Gegevens wijzigen bij het UWV

Het UWV is een grote publieke dienstverlener met veel verschillende diensten. De belangrijkste zijn de werknemersverzekeringen, waarbij het uitkeringen verschaft aan (voornamelijk) werknemers die daar wegens ziekte, werkloosheid of arbeidsongeschiktheid recht op hebben. Het UWV kent in principe vier kanalen van klantcontact: digitaal, telefoon, schriftelijk en face-to-face. Afhankelijk van de acties kunnen verschillende kanalen benut worden. Over de gehele linie ligt er een toenemende nadruk op het digitale kanaal.

Identificatie bij het aanvragen van een uitkering

Voor het aanvragen van een WW- of bijstandsuitkering dient men zich allereerst in te schrijven als werkzoekende bij het UWV. Dat gaat middels een digitaal formulier, waarvoor men inlogt met DigiD. Vervolgens kan met de uitkering aanvragen middels een nieuw digitaal formulier, waarvoor men opnieuw inlogt met DigiD. Daarbij worden de volgende gegevens gevraagd: naam, adres, woonplaats, telefoonnummer, e-mailadres, burgerservicenummer, gegevens van werkgevers in de afgelopen jaren, gegevens over gevolgde opleidingen en cursussen en het rekeningnummer. De identificatie gebeurt te allen tijde met DigiD. Schriftelijk aanvragen is ook nog mogelijk, maar is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Cijfers voor 2014 zijn helaas nog niet beschikbaar.

Tabel 63 Digitale inschrijvingen WW

	2011	2012	2013
Percentage digitale inschrijvingen WW	72%	89%	95%

Bron: *Wordt aan gewerk(t).nl. Prestaties van digitale dienstverlening door het UWV (SEO Economisch Onderzoek, 2015) 28.*

Identificatie bij het wijzigen van gegevens (zoals het rekeningnummer)

Mensen die vanuit Nederland gegevens willen wijzigen, zoals het doorvoeren van een nieuw rekeningnummer waarop de uitkering gestort dient te worden, doen dat in de regel door in te loggen op mijnuwv.nl. Dit doen ze wederom door hun DigiD te gebruiken. Wijzigingen per post doorgeven is ook nog mogelijk, maar net als met het aanvragen van een uitkering is ook dit in de afgelopen jaren sterk gedigitaliseerd.

Tabel 64 Digitale wijzigingen UWV

	2011	2012	2013
Percentage digitale wijzigingen	72%	92%	96%

Bron: Wordt aan gewerk(t).nl. Prestaties van digitale dienstverlening door het UWV (SEO Economisch Onderzoek, 2015) 28.

Mensen die vanuit het buitenland gegevens willen wijzigen kunnen dat niet digitaal doen. Zij doen dat door een formulier te gebruiken dat is te downloaden op uwv.nl. Op dit formulier wordt gevraagd naar: naam, woonland, BSN en geboortedatum, en uiteindelijk een handtekening. Op basis van deze gegevens wordt uiteindelijk een nieuw opgegeven rekeningnummer doorgevoerd.

Ontwikkelingen

Veel communicatie tussen UWV en burgers gaat via het digitale kanaal. Daarbij wordt voor de identificatie altijd gebruik gemaakt van DigiD. Voor sommige aspecten van de digitale communicatie is het beveiligingsniveau van DigiD echter niet hoog genoeg; dat is bijvoorbeeld het geval wanneer het gaat om medische gegevens. Voor het tonen van deze gegevens, bijvoorbeeld in een persoonlijk dossier, is een hoger beveiligingsniveau vereist. Dit betekent dat een deel van de bestaande diensten digitaal aangeboden kan worden en een ander deel (nog) niet.

11. Huren van een auto

Omvang

In Nederland zijn er 475 autoverhuurbedrijven. Voor een belangrijk deel bedienen deze een zakelijke markt. Het gaat bijvoorbeeld om de verhuur van een auto aan een werknemer die tijdelijk niet over zijn leaseauto kan beschikken. In die gevallen vindt identiteitsverificatie voornamelijk plaats via de werkgever. Op de consumentenmarkt vindt identiteitsverificatie wel altijd plaats door de verhuurder. Dit gebeurt voor het overgrote deel nog steeds aan de balie van het verhuurbedrijf, al dienen zich al wel nieuwe vormen van verhuur en identiteitsverificatie aan. Deze worden nu ook al toegepast in het aanpalende domein van autoleen initiatieven, waarbij mensen over een deelauto kunnen beschikken zonder dat zij daarvoor steeds een identiteitsbewijs moeten overleggen. Deze casusbeschrijving heeft betrekking op de reguliere autoverhuur aan particulieren in Nederland.

Het proces van identiteitsverificatie

Wanneer iemand een auto huurt in Nederland, gaat daar altijd identiteitsverificatie aan vooraf. In de eerste plaats doet het verhuurbedrijf dat om er zeker van te zijn dat de huurder de auto ook weer terugbrengt, om hem eventueel te kunnen traceren vanwege verkeersboetes, of om eventuele schade te kunnen verhalen. In de tweede

plaats vindt identiteitsverificatie indirect plaats bij het verifiëren van de rijvaardigheid aan de hand van het rijbewijs. Er ligt aan identiteitsverificatie geen wettelijk voorschrift ten grondslag, het vindt vooral plaats ter beperking van het risico van de verhuurder en indien hij verzekerd is, ook op aangeven van de verzekeraar.

Een huurder van een voertuig legitimeert zich vanwege de verificatie van zijn rijvaardigheid, in ieder geval altijd met zijn rijbewijs. Er zijn autoverhuurbedrijven die naast het rijbewijs nog om een tweede legitimatiebewijs vragen, of om een document (bijvoorbeeld een bankafschrift) waar het adres van de huurder op vermeld staat. Naast legitimatie wordt bij autoverhuur doorgaans ook gewerkt met een borg, dat soms ook een extra verificatie van iemands identiteit inhoudt, zoals bijvoorbeeld een borgstelling via een creditcard.

Binnen de branche wordt samengewerkt om de risico's bij verhuren te beperken. Zo bestaat sinds een aantal jaar een register – ELENA- waarin (voormalige) huurders zijn opgenomen die een verhoogd risico vormen. Het gaat bijvoorbeeld om mensen die een voertuig niet hebben teruggebracht, verkeersboetes niet hebben betaald, of mensen die identiteitsfraude pleegden bij het huren. Aan de aansluiting op het register zijn voorwaarden verbonden, deze zijn getoetst door het College Bescherming Persoonsgegevens. Eén van de voorwaarden houdt in dat mensen die opgenomen worden in het register daar altijd van op de hoogte moeten worden gesteld en dat zij tegen deze opname bezwaar kunnen maken.

Er wordt op dit moment geëxperimenteerd met nieuwe autoverhuurconcepten. Centraal daarin staat het gemak voor de consument. In dit kader wordt onder meer getracht persoonsverificatie te vereenvoudigen. Een voorbeeld daarvan is Free to go, een autoverhuurbedrijf waarbij klanten zich online aanmelden en identificeren. Nadat klanten op de website hun naam- en contactgegevens hebben ingevuld, en nadat zij een via SMS verstrekte code hebben ingevoerd en een een per e-mail ontvangen link hebben geactiveerd, wordt gevraagd om een scan van het rijbewijs te uploaden. Met het account is het vervolgens mogelijk een auto te reserveren. Deze auto kan uiteindelijk worden opgehaald met een persoonlijke kaart, zonder tussenkomst van een baliemedewerker.

Risico's op identiteitsfraude

Er is autoverhuurbedrijven veel aan gelegen om de identiteit van de huurders te verifiëren. Afgezien van het risico op diefstal van het voertuig, zijn de risico's op verkeersboetes en schade evident. Een verhuurbedrijf zal altijd betrouwbare contact- en persoonsgegevens nodig hebben om eventuele schade of onkosten achteraf te kunnen verhalen. En dat geldt ook voor de verzekeraar waarbij de verhuurder zich eventueel tegen schade heeft verzekerd. Over de omvang van identiteitsfraude zijn geen gegevens beschikbaar. Een algemene indicatie is het aantal personen dat vanwege misbruik, diefstal of wangedrag is opgenomen in het register ELENA. In december 2015 waren dat er 7013.

Aandachtspunten

Hoewel aan het leeuwendeel van de autoverhuur op de particuliere markt nog steeds identiteitsverificatie door een baliemedewerker vooraf gaat, zal de komende tijd identiteitsverificatie steeds meer online plaatsvinden. In dit kader wordt binnen de branche nagedacht over toepassing van onder meer geautomatiseerde biometrische identiteitsverificatie en de wijze waarop dit in overeenstemming moet worden gebracht met de kaders van de Wet bescherming persoonsgegevens.

12. Arbeidscontract afsluiten

Omvang

Iedere werkgever is verplicht om bij het aangaan van een arbeidsovereenkomst de identiteit van de werknemer te controleren. Deze verplichting komt voort uit twee wetten: de Wet op de loonbelasting en de Wet arbeid vreemdelingen. Identiteitsverificatie in het kader van de eerste wet moet bijdragen aan een correctie afdracht van premies en belastingen. Identiteitsverificatie in het kader van de tweede moet voorkomen dat mensen zonder verblijfstitel in Nederland arbeid verrichten. Afgaande op het aantal vacatures dat in 2014 is vervuld, gaat het om tenminste 690.000 identiteitsverificaties. Aangezien niet elke arbeidsovereenkomst wordt gesloten naar aanleiding van een vacature zal dit aantal een stuk hoger liggen.

Proces van identiteitsverificatie

De identificatieplicht voor werkgevers bestaat uit drie onderdelen. In de eerste plaats is er de verificatieplicht, welke inhoudt dat de werkgever nagaat of degene op wiens naam de arbeidsovereenkomst wordt gesloten dezelfde is als degene die de arbeid verricht. In dit kader stelt hij de identiteit van de werknemer vast aan de hand van een geldig identiteitsbewijs, zijnde een paspoort, Nederlandse identiteitskaart of een vreemdelingendocument. De werkgever dient dit identiteitsbewijs op geldigheid en echtheid te controleren. Voorts hebben werkgevers een bewaarplicht. Deze houdt in dat zij van elke werknemer een kopie bewaren van het identiteitsbewijs. In de derde plaats hebben werkgevers een zorgplicht. Dit betekent dat hij de werknemers in de gelegenheid moet stellen om bij controle aan hun identificatieplicht te voldoen. De werkgever dient de werknemer erop te wijzen dat deze ook tijdens het werk een geldig identiteitsbewijs bij zich moet dragen. De kopie en digitale scan worden tot ten minste 5 jaar na beëindiging van het arbeidscontract bewaard.

Naast de bovengenoemde wetten is voor veel werkgevers de Uitvoeringsregeling inleners-, keten-, en opdrachtgeversaansprakelijkheid relevant. Hiermee zijn bedrijven en instellingen die personeel via een derde partij inlenen (bijvoorbeeld een uitzendbureau) ook gehouden aan het identificeren van ingehuurd personeel. Ook deze controle moet plaatsvinden aan de hand van een geldig paspoort, Nederlandse Identiteitskaart of vreemdelingendocument.

Risico's op identiteitsfraude

Aan identiteitsfraude kunnen over het algemeen aan de kant van de werkgever twee motieven ten grondslag liggen. In de eerste plaats het ontduiken van afdracht van premies en loonbelasting. Identiteitsfraude kan dan concreet inhouden dat meerdere werknemers zich voordoen als één werknemer voor wie wél premie en belasting wordt afgedragen. In de tweede plaats kan het gepleegd worden in het kader van het inhuren van illegale arbeidskrachten uit het buitenland. Bij veel overtredingen bestaat echter onduidelijkheid over motivatie. Naleving van de identiteitsverplichting vergt oplettendheid en stelt eisen aan de administratieve accuraatheid van werkgevers. Overtreding zou dan ook vaak niet zozeer gemotiveerd zijn door kostenbesparing maar eerder voorkomen uit omissies⁴⁵. Dit geldt met name voor bedrijven die veel gebruik maken van tijdelijke arbeidskrachten uit het buitenland en bedrijven met laag geschoolde arbeid en een hoog personeelsverloop.

⁴⁵ Brummelkamp, G.W., Flikweert, T., (2014) Percepties over inspecties, ervaringen van ondernemers met Nederlandse inspectiediensten, Tijdschrift voor Toezicht.

Voorbeelden daarvan zijn slachterijen, bouw-, schoonmaak en landbouwbedrijven. De betreffende werkgevers moeten er dagelijks op toezien dat de werknemers die op de werkvloer aanwezig zijn dezelfde zijn als die in de administratie zijn opgenomen. Ook moeten zij alert zijn op aflopende tewerkstellingsvergunning en dan met name de verlenging daarvan. Het komt nogal eens voor dat een werknemer van buiten de EU een loondienstverband aangaat op basis van een geldige vergunning, maar waarbij de geldigheidsduur tijdens het dienstverband verloopt. De werkgever wordt in dat geval verantwoordelijk gehouden voor een goede controle en tijdige verlenging. Het is een verantwoordelijkheid die niet altijd makkelijk te dragen is omdat de aanvraag voor een verlening van een vergunningen nogal eens vertraagt.

13. Inschrijven bij een opleiding

Opleidingsinstellingen zijn wettelijk verplicht om bij inschrijving de identiteit van de leerling vast te stellen. Ze moeten daarbij bovendien een aantal gegevens registreren: naam, geslacht, geboortedatum en BSN. Hiertoe moet de inschrijver ofwel een identiteitsbewijs laten zien, ofwel het bewijs van uitschrijving van een andere school. In sommige gevallen mag een school een scan of kopie van het identiteitsbewijs maken, maar de school moet dan laten weten waarom dat nodig is.⁴⁶

De rationale bij deze identificatieplicht bestaat uit drie elementen. De belangrijkste heeft met bekostiging te maken: instellingen krijgen onder andere betaald op basis van het aantal leerlingen, en daarbij is belangrijk dat de identiteit van de leerlingen wordt vastgesteld.⁴⁷ Ten tweede is het natuurlijk belangrijk dat degene die een diploma voor een opleiding krijgt ook daadwerkelijk degene is die de opleiding heeft doorlopen. Ten derde heeft niet iedereen recht op alle typen onderwijs; dat heeft met name met immigratie te maken, waarbij opleidingsinstellingen soms een rol hebben in het migratieproces en de vaststelling of iemand in aanmerking komt voor onderwijs.⁴⁸

Er zijn geen openbare cijfers van het aantal inschrijvingen per jaar; wel heeft DUO cijfers over het aantal leerlingen per onderwijssoort, per 2014. Op basis daarvan kan men zich een beeld vormen van het aantal leerlingen dat zich ongeveer per jaar inschrijft.

Tabel 65 Leerlingen per onderwijssoort

<i>Soort onderwijs</i>	<i>Aantal leerlingen</i>
Primair onderwijs	1.520.000
Voortgezet onderwijs	940.000
(voortgezet) speciaal onderwijs	70.000
Middelbaar beroepsonderwijs	465.000
Hoger beroepsonderwijs	430.000
Wetenschappelijk onderwijs	240.000
Groen onderwijs	80.000

Bron: *onderwijsverslag 2013-2014*⁴⁹

⁴⁶ <https://cbpweb.nl/nl/onderwerpen/identiteitsverificatie/identiteitsbewijs#faq>.

⁴⁷ De wettelijke basis ligt in de verschillende onderwijswetten, bijvoorbeeld Wet op het primair onderwijs, artikel 40b.

⁴⁸ In de Wet modern migratiebeleid hebben instellingen een grotere verantwoordelijkheid gekregen in het migratieproces.

⁴⁹ <http://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/content/assets/Onderwijsverslagen/2015/onderwijsverslag-2013-2014.pdf>

Identiteitsverificatie bij inschrijving

Hoe de identiteitsverificatie in de praktijk geschiedt verschilt per school. In het primair en voortgezet onderwijs zijn het de ouders die een kind inschrijven; scholen hanteren daarbij verschillende vormen van inschrijving, maar vaak bestaat het uit het invullen van een formulier met persoonsgegevens én het inleveren van een kopie van het paspoort. Een school bewaart deze kopie in het leerlingendossier.

Voor alle HBO- en WO-instellingen geldt dat ze voor de inschrijving gebruik maken van studielink. De student logt daarop in met behulp van DigiD, waarna automatisch hun eigen persoonsgegevens uit het BRP worden ingeladen. Identiteitsverificatie gebeurt daar dus middels DigiD. Indien de koppeling met het BRP niet lukt moet de student de persoonsgegevens zelf aanvullen, en krijgt de student na afloop in de regel het verzoek om een uittreksel uit het bevolkingsregister en/of kopie van het paspoort in te leveren of op te sturen.⁵⁰ Studenten uit het buitenland, die dus geen DigiD kunnen gebruiken, kunnen zich ook registreren bij Studielink. Zij vullen zelf de persoonsgegevens in en identificeren zich in een later stadium persoonlijk of digitaal.

ROCs (middelbaar beroepsonderwijs) regelen de inschrijving zelf. Dat betekent dat de exacte manier van inschrijving per instelling verschilt. Over het algemeen geschiedt de eerste stap van de inschrijving digitaal, waarbij persoonsgegevens moeten worden ingevuld (waaronder BSN). Daarnaast volgt meestal een persoonlijk intakegesprek, waarbij onder andere een kopie van het identiteitsbewijs moet worden ingeleverd.⁵¹

Sommige instellingen, met name instellingen in het hoger onderwijs, geven na inschrijving een pas af (collegekaart) waarmee men zich in het vervolg van de opleiding kan identificeren, bijvoorbeeld bij het maken van tentamens. Op de collegekaart staan doorgaans naam, pasfoto, eventueel een geboortedatum, een persoonlijk nummer (studentnummer) en de opleiding waarvoor de student staat ingeschreven.

14. Huren sociale huurwoning

Woningcorporaties zijn in het leven geroepen om minder draagkrachtigen mensen van woonruimte te voorzien. Van de overheid krijgen de corporaties financiële middelen om deze doelstellingen te realiseren. Deze corporaties hebben een privaatrechtelijk karakter met een publiek doel. De maximale huur van toe te wijzen woningen waarbij sprake is van een sociale huurwoning is € 710,68 in 2015. Het gaat hier om kale huur. Dat wil zeggen: huur zonder servicekosten en kosten voor gas, water en licht. Om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning legt de woningcorporatie eisen op over de hoogte van het inkomen of de gezinsgrootte.

In Nederland zijn ongeveer 1,7 miljoen corporatiewoningen in het sociale huurwoningensegment. Uitgaande van 8% mutaties op jaarbasis wijzigen zo'n 136.000 woningen van huurder. Om er zeker van te zijn dat degene die een woning betreft ook daadwerkelijk degene is die hij zegt te zijn, vindt bij een corporatie altijd identiteitsverificatie plaats. Corporaties zijn daartoe niet wettelijk verplicht. Voor zover zij te maken hebben met een wettelijk kader is dat het kader van de Wet

⁵⁰ Dit laatste is gebaseerd op de praktijk bij de Universiteit Leiden en de Universiteit Groningen. Zie: <http://www.studereninleiden.nl/toegang/aanmelden-bij-studielink/> en <http://www.rug.nl/education/nederlandse-studenten/inschrijven/bachelor>.

⁵¹ Bv: <http://www.rocmondriaan.nl/aanmelden-doe-je-zo>;

bescherming persoonsgegevens, die voorwaarden stelt aan de verwerking van persoonsgegevens aan de hand waarvan identiteitsverificatie plaatsvindt.

Proces van identificatie

Om in aanmerking te komen voor een sociale huurwoning dient men zich in te schrijven bij een woonruimteverdeelsysteem. Bij inschrijving verstrekt de burger zijn/haar NAW gegevens, inkomensgegevens en het BSN nummer. Wanneer de burger reageert op een woning die door een corporatie binnen het woonruimteverdeelsysteem wordt aangeboden en de burger staat voldoende lang ingeschreven (heeft voldoende inschrijfduur opgebouwd) dan vraagt de corporatie, naast o.a. inkomensgegevens, de burger om een kopie van een geldig identiteitsbewijs, zijnde een paspoort, Nederlandse identiteitskaart of een vreemdelingendocument. Naast deze kopie vraagt de corporatie ook om een recent uittreksel uit de BRP. In sommige gemeenten hebben corporaties rechten om zelf direct het BRP te kunnen inzien en hoeft de burger geen uittreksel aan te vragen en in te leveren. Wanneer er naast de hoofdhuurder een medehuurder is dan wordt ook van deze persoon een kopie van het identiteitsbewijs gevraagd.

De foto op de kopie van het geldig identiteitsbewijs wordt gebruikt ter verificatie van de persoon en in het dossier van de huurder bewaard. Het BRP gebruikt de corporatie om de inschrijfduur van de a.s. huurder te kunnen verifiëren en om te beoordelen of het aantal medebewoners op het nieuwe adres in overeenstemming is met die op het huidige adres.

Risico's op identiteitsfraude

Hoewel er situaties denkbaar zijn waarin een bewoner er belang bij heeft om zich als een ander voor te doen of delen van zijn persoonsgegevens ter verhullen, zijn de signalen van identiteitsfraude beperkt. Gevallen van fraude of manipulatie van gegevens doen zich voor in het kader van het omzeilen van de inkomensstoets (een huurder verdient in werkelijkheid meer dan hij opgeeft), inschrijfduur bij een gemeente (iemand die op een wachtlijst staat geeft een (tijdelijke) verhuizing naar een andere gemeente niet door, om zijn plek op de wachtlijst niet kwijt te raken) of vanwege (illegale) onderhuur.

Bijlage 2 Tabellen

tabel 66 Het bezit van identificatiemiddelen naar leeftijd

	<i>N=4.853</i>
DigID	87%
16 t/m 20 jaar	91%
21 t/m 30 jaar	93%
31 t/m 40 jaar	88%
41 t/m 50 jaar	88%
51 t/m 60 jaar	87%
61 jaar en ouder	82%
leeftijd onbekend	74%
Nederlands paspoort	60%
16 t/m 20 jaar	48%
21 t/m 30 jaar	61%
31 t/m 40 jaar	60%
41 t/m 50 jaar	59%
51 t/m 60 jaar	59%
61 jaar en ouder	61%
leeftijd onbekend	60%
Nederlandse identiteitskaart	47%
16 t/m 20 jaar	87%
21 t/m 30 jaar	56%
31 t/m 40 jaar	46%
41 t/m 50 jaar	46%
51 t/m 60 jaar	46%
61 jaar en ouder	41%
leeftijd onbekend	63%
Nederlands rijbewijs	66%
16 t/m 20 jaar	53%
21 t/m 30 jaar	67%
31 t/m 40 jaar	66%
41 t/m 50 jaar	67%
51 t/m 60 jaar	64%
61 jaar en ouder	67%
leeftijd onbekend	44%
Nederlandse verblijfsdocument	1%
16 t/m 20 jaar	2%
21 t/m 30 jaar	1%
31 t/m 40 jaar	2%
41 t/m 50 jaar	1%
51 t/m 60 jaar	0%
61 jaar en ouder	1%
leeftijd onbekend	1%

Een buitenlands identiteitsbewijs	1%
16 t/m 20 jaar	0%
21 t/m 30 jaar	1%
31 t/m 40 jaar	2%
41 t/m 50 jaar	1%
51 t/m 60 jaar	2%
61 jaar en ouder	1%
leeftijd onbekend	3%
Geen van deze	0%
16 t/m 20 jaar	0%
21 t/m 30 jaar	0%
31 t/m 40 jaar	0%
41 t/m 50 jaar	0%
51 t/m 60 jaar	0%
61 jaar en ouder	0%
leeftijd onbekend	0%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

tabel 67 Draagt men het identiteitsbewijs bij zich naar leeftijd? (N=4.853)

<i>Wanneer heeft u een identiteitsbewijs bij u?</i>	<i>Altijd</i>	<i>Vaak</i>	<i>Soms</i>	<i>Nooit</i>	<i>Totaal</i>
16 t/m 20 jaar	66%	26%	6%	2%	100%
21 t/m 30 jaar	73%	20%	5%	2%	100%
31 t/m 40 jaar	72%	18%	7%	3%	100%
41 t/m 50 jaar	76%	16%	6%	2%	100%
51 t/m 60 jaar	78%	13%	6%	2%	100%
61 jaar en ouder	82%	10%	6%	1%	100%
leeftijd onbekend	78%	13%	8%	1%	100%
Totaal	77%	15%	6%	2%	100%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

tabel 68 Gemiddeld gebruik van identificatiemiddel in de afgelopen 12 maanden naar leeftijd

	2014/2015 (N=4.853)	2013/2014 (N=1.239)
Nederlands paspoort	3,1	3,1
16 t/m 20 jaar	2,5	
21 t/m 30 jaar	3,5	
31 t/m 40 jaar	3,3	
41 t/m 50 jaar	3,2	
51 t/m 60 jaar	3,3	
61 jaar en ouder	2,6	
leeftijd onbekend	2,6	
Nederlandse identiteitskaart	4,1	5,5
16 t/m 20 jaar	12,1	
21 t/m 30 jaar	6,1	
31 t/m 40 jaar	4,3	
41 t/m 50 jaar	3,1	
51 t/m 60 jaar	3,2	
61 jaar en ouder	2,9	
leeftijd onbekend	3,8	
Nederlands rijbewijs	2,9	3,8
16 t/m 20 jaar	6,3	
21 t/m 30 jaar	4,3	
31 t/m 40 jaar	2,8	
41 t/m 50 jaar	2,7	
51 t/m 60 jaar	2,0	
61 jaar en ouder	2,8	
leeftijd onbekend	2,2	
Nederlandse verblijfsdocument	1,2	1,8
16 t/m 20 jaar	0,0	
21 t/m 30 jaar	1,0	
31 t/m 40 jaar	2,3	
41 t/m 50 jaar	0,7	
51 t/m 60 jaar	0,0	
61 jaar en ouder	0,6	
leeftijd onbekend	0,0	
Een buitenlands identiteitsbewijs	2,4	1,8
16 t/m 20 jaar	0,0	
21 t/m 30 jaar	2,9	
31 t/m 40 jaar	3,1	
41 t/m 50 jaar	1,4	
51 t/m 60 jaar	2,3	
61 jaar en ouder	2,6	
leeftijd onbekend	0,5	

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

tabel 69 Gebruik van identiteitsbewijzen naar leeftijd

	<i>Percentage mensen dat nooit gebruik zegt te maken van ...</i>	<i>Percentage mensen dat 1-5 keer per jaar gebruik zegt te maken van...</i>	<i>Percentage mensen dat 6-12 keer per jaar gebruik zegt te maken van...</i>	<i>Percentage mensen dat 12-100 keer per jaar gebruik zegt te maken van...</i>
Nederlands paspoort (N=2.908)	23%	64%	10%	3%
16 t/m 20 jaar	34%	52%	13%	2%
21 t/m 30 jaar	19%	65%	12%	4%
31 t/m 40 jaar	18%	67%	12%	3%
41 t/m 50 jaar	20%	68%	9%	3%
51 t/m 60 jaar	20%	69%	9%	2%
61 jaar en ouder	30%	59%	9%	2%
leeftijd onbekend	35%	51%	12%	2%
Nederlandse identiteitskaart (N=2.289)	25%	60%	11%	4%
16 t/m 20 jaar	12%	50%	16%	22%
21 t/m 30 jaar	18%	62%	11%	9%
31 t/m 40 jaar	27%	60%	10%	3%
41 t/m 50 jaar	28%	58%	12%	2%
51 t/m 60 jaar	26%	60%	12%	2%
61 jaar en ouder	28%	60%	10%	2%
leeftijd onbekend	18%	62%	18%	2%
Nederlands rijbewijs (N=3.179)	41%	48%	7%	3%
16 t/m 20 jaar	36%	41%	9%	14%
21 t/m 30 jaar	35%	46%	11%	7%
31 t/m 40 jaar	39%	50%	7%	4%
41 t/m 50 jaar	42%	50%	6%	2%
51 t/m 60 jaar	45%	47%	5%	3%
61 jaar en ouder	43%	48%	7%	2%
leeftijd onbekend	34%	53%	13%	0%
Nederlandse vreemdelingdocument (N=36)	53%	44%	0%	3%
16 t/m 20 jaar	100%	0%	0%	0%
21 t/m 30 jaar	50%	50%	0%	0%
31 t/m 40 jaar	31%	62%	0%	8%
41 t/m 50 jaar	50%	50%	0%	0%
51 t/m 60 jaar	100%	0%	0%	0%
61 jaar en ouder	63%	38%	0%	0%
leeftijd onbekend	100%	0%	0%	0%
Een buitenlands identiteitsbewijs (N=65)	43%	43%	11%	3%
16 t/m 20 jaar	0%	0%	0%	0%
21 t/m 30 jaar	44%	33%	22%	0%
31 t/m 40 jaar	21%	64%	7%	7%
41 t/m 50 jaar	55%	36%	9%	0%
51 t/m 60 jaar	50%	36%	14%	0%
61 jaar en ouder	47%	40%	7%	7%
leeftijd onbekend	50%	50%	0%	0%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Tabel 70 Kopietjes/scans van identiteitsbewijzen

	<i>Heeft u wel eens een kopie of scan gemaakt/laten maken?</i>	<i>Hoe vaak, in de afgelopen 12 maanden?</i>	<i>Totaal aantal scans/kopieën in de afgelopen 12 maanden</i>
Paspoort (N=2.909)			1,2
Een kopie of scan opgestuurd/gemailed	32%	1,7	
Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemailed)	25%	1,4	
Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	19%	1,6	
Nederlandse identiteitskaart (N=2.294)			1,2
Een kopie of scan opgestuurd/gemailed.	30%	1,8	
Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemailed)	28%	1,5	
Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	18%	1,6	
Rijbewijs (N=3.182)			0,4
Een kopie of scan opgestuurd/gemailed.	12%	1,3	
Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemailed)	10%	1,2	
Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	8%	1,5	
Vreemdelingdocument (N=36)			1,1
Een kopie of scan opgestuurd/gemailed.	42%	1,2	
Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemailed)	28%	1,2	
Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	22%	1,0	
Buitenlands identiteitsbewijs (N=65)			1,0
Een kopie of scan opgestuurd/gemailed.	23%	1,5	
Een kopie of scan overhandigd (waar uzelf fysiek bij aanwezig was, dus niet opgestuurd of gemailed)	22%	2,3	
Een kopie of scan laten maken bij een identiteitscontrole (waar uzelf fysiek bij aanwezig was)	9%	1,7	

Bron: enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

tabel 71   Bewerking van kopietjes/scans van identiteitsbewijzen. N=2.708

	Nooit	Soms	Meestal	Altijd	Weet niet
Ik heb een onbewerkte kopie/ scan gestuurd, gemaaid of laten maken.	32%	13%	13%	35%	6%
16 t/m 20 jaar	25%	19%	13%	35%	8%
21 t/m 30 jaar	21%	16%	18%	40%	5%
31 t/m 40 jaar	26%	14%	15%	39%	6%
41 t/m 50 jaar	32%	13%	12%	36%	7%
51 t/m 60 jaar	39%	12%	12%	32%	6%
61 jaar en ouder	40%	12%	11%	31%	6%
leeftijd onbekend	46%	11%	7%	21%	14%
Ik heb op de kopie of scan vermeld voor welk doel en op welke datum die precies gebruikt mag worden	66%	9%	8%	10%	8%
16 t/m 20 jaar	56%	13%	10%	13%	10%
21 t/m 30 jaar	63%	13%	9%	7%	9%
31 t/m 40 jaar	66%	9%	8%	9%	7%
41 t/m 50 jaar	66%	9%	8%	10%	7%
51 t/m 60 jaar	67%	8%	7%	11%	6%
61 jaar en ouder	69%	5%	7%	10%	9%
leeftijd onbekend	54%	11%	7%	18%	11%
Ik heb het Burgerservicenummer doorgestreept	73%	7%	5%	10%	5%
16 t/m 20 jaar	72%	8%	9%	6%	6%
21 t/m 30 jaar	74%	9%	7%	5%	6%
31 t/m 40 jaar	72%	7%	5%	11%	4%
41 t/m 50 jaar	76%	6%	5%	8%	4%
51 t/m 60 jaar	74%	6%	5%	10%	6%
61 jaar en ouder	69%	5%	4%	15%	6%
leeftijd onbekend	75%	7%	7%	11%	0%
Ik heb de pasfoto onherkenbaar gemaakt	87%	4%	3%	2%	4%
16 t/m 20 jaar	82%	5%	5%	1%	8%
21 t/m 30 jaar	82%	6%	5%	3%	4%
31 t/m 40 jaar	85%	5%	3%	3%	3%
41 t/m 50 jaar	88%	3%	3%	2%	4%
51 t/m 60 jaar	89%	3%	2%	2%	5%
61 jaar en ouder	89%	2%	2%	2%	5%
leeftijd onbekend	79%	0%	14%	4%	4%
Ik heb andere gegevens die de vragende partij niet nodig had doorgestreept	72%	8%	6%	9%	5%
16 t/m 20 jaar	69%	9%	8%	7%	8%
21 t/m 30 jaar	73%	11%	7%	5%	5%
31 t/m 40 jaar	72%	10%	7%	8%	4%
41 t/m 50 jaar	74%	7%	6%	9%	4%
51 t/m 60 jaar	71%	7%	7%	8%	7%
61 jaar en ouder	72%	6%	5%	12%	6%
leeftijd onbekend	68%	0%	18%	11%	4%

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

tabel 72 Invoeren nummer identiteitsbewijs naar leeftijd N=4.853

Heeft u wel eens het nummer van uw ID bewijs doorgegeven?	<i>Ja, dat heb ik bij online registraties gedaan</i>	<i>Ja, dat heb ik bij identiteitscontroles in persoonlijke aanwezigheid gedaan</i>	<i>Nee</i>	<i>Weet niet</i>
16 t/m 20 jaar	21%	27%	42%	15%
21 t/m 30 jaar	19%	19%	54%	13%
31 t/m 40 jaar	17%	17%	60%	10%
41 t/m 50 jaar	12%	18%	63%	9%
51 t/m 60 jaar	10%	15%	68%	9%
61 jaar en ouder	8%	12%	76%	5%
leeftijd onbekend	7%	11%	67%	15%
Totaal	12%	16%	66%	9%

Bron: enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

tabel 73 Gebruik van biometrie naar leeftijd (meerdere antwoorden mogelijk).

	2014 (N=4.853)	2013 (N=1.239)
Vingerafdrukherkenning	11%	11%
16 t/m 20 jaar	27%	
21 t/m 30 jaar	20%	
31 t/m 40 jaar	14%	
41 t/m 50 jaar	11%	
51 t/m 60 jaar	9%	
61 jaar en ouder	4%	
leeftijd onbekend	17%	
Iris/oogherkenning	2%	2%
16 t/m 20 jaar	1%	
21 t/m 30 jaar	4%	
31 t/m 40 jaar	2%	
41 t/m 50 jaar	1%	
51 t/m 60 jaar	2%	
61 jaar en ouder	1%	
leeftijd onbekend	1%	
Stemherkenning	1%	1%
16 t/m 20 jaar	2%	
21 t/m 30 jaar	2%	
31 t/m 40 jaar	1%	
41 t/m 50 jaar	1%	
51 t/m 60 jaar	1%	
61 jaar en ouder	0%	
leeftijd onbekend	1%	
Automatische gezichtsherkenning	2%	2%
16 t/m 20 jaar	5%	
21 t/m 30 jaar	2%	
31 t/m 40 jaar	3%	
41 t/m 50 jaar	1%	
51 t/m 60 jaar	2%	
61 jaar en ouder	1%	
leeftijd onbekend	3%	
Andere vormen van biometrische identificatie	0,2%	0,0%
16 t/m 20 jaar	0,0%	
21 t/m 30 jaar	0,8%	
31 t/m 40 jaar	0,6%	
41 t/m 50 jaar	0,2%	
51 t/m 60 jaar	0,0%	
61 jaar en ouder	0,1%	
leeftijd onbekend		
Nee, geen biometrie gebruikt	81%	82%
16 t/m 20 jaar	59%	
21 t/m 30 jaar	69%	
31 t/m 40 jaar	74%	
41 t/m 50 jaar	81%	
51 t/m 60 jaar	85%	

	2014 (N=4.853)	2013 (N=1.239)
61 jaar en ouder	91%	
leeftijd onbekend	67%	
Weet niet	5%	5%
16 t/m 20 jaar	8%	
21 t/m 30 jaar	7%	
31 t/m 40 jaar	7%	
41 t/m 50 jaar	5%	
51 t/m 60 jaar	4%	
61 jaar en ouder	3%	
leeftijd onbekend	14%	

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

tabel 74 Waarvoor gebruikt men biometrische identificatie naar leeftijd?

	2014 (N=656)
Ontgrendelen computer	12%
16 t/m 20 jaar	19%
21 t/m 30 jaar	17%
31 t/m 40 jaar	9%
41 t/m 50 jaar	8%
51 t/m 60 jaar	12%
61 jaar en ouder	8%
leeftijd onbekend	14%
Ontgrendelen telefoon	49%
16 t/m 20 jaar	63%
21 t/m 30 jaar	56%
31 t/m 40 jaar	49%
41 t/m 50 jaar	53%
51 t/m 60 jaar	38%
61 jaar en ouder	30%
leeftijd onbekend	64%
Voor het maken van een vliegreis	19%
16 t/m 20 jaar	21%
21 t/m 30 jaar	15%
31 t/m 40 jaar	20%
41 t/m 50 jaar	16%
51 t/m 60 jaar	20%
61 jaar en ouder	27%
leeftijd onbekend	7%
Om toegang te krijgen tot site of app	9%
16 t/m 20 jaar	2%
21 t/m 30 jaar	11%
31 t/m 40 jaar	11%
41 t/m 50 jaar	10%
51 t/m 60 jaar	9%
61 jaar en ouder	6%
leeftijd onbekend	7%

	2014
	(N=656)
Om toegang te krijgen tot bedrijf/terrein	9%
16 t/m 20 jaar	5%
21 t/m 30 jaar	8%
31 t/m 40 jaar	16%
41 t/m 50 jaar	7%
51 t/m 60 jaar	11%
61 jaar en ouder	8%
leeftijd onbekend	
Anders	13%
16 t/m 20 jaar	7%
21 t/m 30 jaar	6%
31 t/m 40 jaar	11%
41 t/m 50 jaar	12%
51 t/m 60 jaar	24%
61 jaar en ouder	22%
leeftijd onbekend	7%
Geen antwoord	6%
16 t/m 20 jaar	7%
21 t/m 30 jaar	5%
31 t/m 40 jaar	10%
41 t/m 50 jaar	4%
51 t/m 60 jaar	4%
61 jaar en ouder	9%
leeftijd onbekend	

Bron: Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen

Bijlage 3 Onderzoeksverantwoording

Steekproef van de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen

Ten behoeve van de dataverzameling met de enquêtes (zowel de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen als de enquête over slachtofferschap van identiteitsfraude) is gebruik gemaakt van Panelclix: een online panel met bijna 200.000 leden (consumenten/burgers) verdeeld over alle opleidingstypen, leeftijden en regio's. Dit panel bestaat sinds 1999 en is het grootste online panel van Nederland. Het panel bestaat uit mensen die zich hiervoor vrijwillig hebben aangemeld. Zij ontvangen voor hun deelname per onderzoek een vergoeding. De responspercentages zijn doorgaans hoog: van 45% oplopend tot 80%. Beide enquêtes zijn uitgezet in november 2015.

In onderstaande tabellen zijn de belangrijkste kenmerken van de respondenten uit de steekproef van de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen vergeleken met de dezelfde kenmerken uit de totale populatie. Omdat de steekproef op de aspecten 'leeftijd', 'geslacht' en 'opleiding' voldoende representatief is, zijn de enquêteresultaten niet gewogen.

tabel 75 – Verdeling geslacht in de populatie en in de steekproef.

<i>Omschrijving</i>	<i>Populatie</i>	<i>Steekproef</i>
Mannen	49,6%	46,6%
Vrouwen	50,4%	53,4%
Totaal	100,0%	100,0%

Bron: CBS & Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen.

Tabel 76 - Verdeling leeftijd in de populatie en in de steekproef.

<i>Omschrijving</i>	<i>Populatie</i>	<i>Steekproef</i>
16 t/m 20 jaar	7,4%	2,8%
21 t/m 30 jaar	15,2%	13,1%
31 t/m 40 jaar	15,3%	14,7%
41 t/m 50 jaar	19,0%	20,8%
51 t/m 60 jaar	17,0%	19,3%
61 jaar en ouder	26,2%	29,4%
Totaal	100,0%	100,0%

Bron: CBS & Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen.

Tabel 77 - Verdeling opleiding in de populatie en in de steekproef.

<i>Omschrijving</i>	<i>Populatie</i>	<i>Steekproef</i>
Geen onderwijs / basisonderwijs/ cursus inburgering / cursus Nederlandse taal	17,4%	6,8%
LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding)	14,5%	16,4%
MAVO / overgegaan naar de 4e klas HAVO of VWO / ULO / MULO / VMBO (theoretische of gemengde leerweg) / voortgezet specia	6,4%	9,7%
MBO 2, 3, 4 (basisberoeps-, vak-, middenkader- of specialistenopleiding) of MBO oude structuur (vóór 1998)	29,5%	30,4%
HAVO of VWO (met diploma afgerond) / HBS / MMS / HBO propedeuse of WO propedeuse	5,0%	12,3%
HBO (behalve HBO-master) / WO-kandidaats of WO-bachelor	18,6%	16,7%
WO-doctoraal of WO-master of HBO-master / postdoctoraal onderwijs	8,5%	7,5%
Totaal	100,0%	100,0%

Bron: CBS & Enquête onder burgers over het gebruik van identificatiemiddelen.

Werving van deelnemers aan de enquête over slachtofferschap van identiteitsfraude
 De werving van respondenten voor de enquête onder slachtoffers van identiteitsfraude is als volgt gegaan. Aan 10.698 mensen is de vraag voorgelegd 'Heeft iemand, voor zover u weet, zich de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan? Bij de 1.334 mensen (12,5%) die daarop bevestigend antwoordde is met een extra vraag geverifieerd of daadwerkelijk sprake was van identificatie buiten de eigen wil om. Aan de 879 mensen die daarop bevestigend antwoordde, is vervolgens gevraagd het geval van identiteitsmisbruik/ -fraude kort te beschrijven. Aan de hand van deze beschrijvingen is in 552 gevallen vastgesteld dat het waarschijnlijk om identiteitsfraude gaat, zoals dat in het kader van deze monitor is gedefinieerd. Het gaat om 5,2% van de totale steekproef. Met de de enquête over het gebruik van identificatiemiddelen wordt aan de hand van dezelfde vraag 'Heeft iemand, voor zover u weet, zich de afgelopen 2 jaar (24 maanden) wel eens zonder uw toestemming voor u voorgedaan?' het slachtofferpercentage op 3,5% geschat. Omdat dit laatste percentage voortkomt uit een vragenlijst die vergelijkbaar is met de vragenlijst die voor de monitor van 2014 is gebruikt, is dit laatste percentage in het rapport opgenomen. De cijfers en tabellen die in hoofdstuk 3 zijn opgenomen over slachtofferschap hebben verder allen betrekking op het aantal waarnemingen van 552.

Praktijkbeschrijvingen

De praktijkbeschrijvingen die opgenomen zijn in de bijlage zijn gebaseerd op openbare gegevens en publicaties, soms aangevuld met gegevens uit de enquête, en op gesprekken met mensen uit de betreffende sectoren. Het betroffen functionarissen binnen bedrijven en instellingen die verantwoordelijk zijn voor het beleid en/of de processen van identiteitsverificatie. Bij de beschrijvingen moet worden opgemerkt dat iedere casus een sector dekt waarin de praktijk van identiteitsverificatie uiteen kan lopen. In het kader van dit onderzoek is niet die gehele variëteit vastgelegd. Het doel van de casussen is een beeld te geven van de meest gangbare praktijk.